GWYN THOMAS
TOTUL TI-E
POTRIVNIC

GWYN THOMAS ● TOTUL ŢI-E POTRIVNIC

GWYN THOMAS

TOTUL ȚI-E POTRIVNIC

În romînește de
TICU ARHIP

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ
București 1962

Coperta de *Vlad Crivăț*

Gwyn Thomas
ALL THINGS BETRAY THEE
PANTHER BOOKS
Paul List Verlag — Leipzig
1956

Prefață

Gwyn Thomas e mai puțin cunoscut la noi decît mulți alți scriitori progresiști englezi contemporani. El e mai puțin cunoscut decît James Aldridge ori Jack Lindsay de pildă, poate fiindcă a scris mai puțin sau fiindcă e mai tînăr decît alții (Thomas s-a născut în 1913). Profilul personalității sale e foarte complex și foarte interesant. Trăgîndu-se dintr-o familie de muncitori mineri din pitoreasca și oprimata regiune Wales, el a cunoscut de timpuriu nefericirea maselor de lucrători englezi sub toate aspectele ei. Deși a avut o copilărie grea, rămînînd de mic orfan de mamă și crescînd alături de alți unsprezece frați, Gwyn Thomas a izbutit totuși să facă studii temeinice într-unul din cele mai vechi centre universitare engleze, la Oxford. Învățătura pe care a dobîndit-o în tradiționalele colegii, cu viață atît de convențională și uscată, nu l-a depărtat pe Thomas de dragostea pentru locurile natale, nici de cauza celor ce muncesc, pe care continuă a o susține cu pasiune. Spre Wales-ul său de baștină și spre locuitorii săi s-a întors mereu cu reînnoită dragoste, luînd necontenit puteri noi și împărtășindu-se la izvoarele frumuseții literaturii populare.

Opera lui Gwyn Thomas constă în cîteva romane care i-au întemeiat o solidă reputație de scriitor social. Într-adevăr, încă de la lucrările sale de început, *Venus și alegătorii* (Venus and the Voters) și *Filozofii obscuri* (The Dark Philosophers), el și-a mărturisit predilecțiile și simpatiile, arătînd alături de cine se află. Amîndouă romanele erau închinate muncitorilor din Wales. Și, mereu, problematica socială a rămas pivotul preocupărilor sale literare, așa cum reiese din ultimele romane scrise după 1950: *Acum condu-ne acasă* (Now Lead us Home), *Lumea nu vă poate auzi* (The World Cannot Hear You), *Cei singuri către cei singuri* (The Alone to the Alone).

Totuși, romanul *Totul ți-e potrivnic* (All Things Betray Thee), scris în 1949, este socotit, și rămîne cel mai izbutit roman al său.

De data aceasta Thomas se referă tot la viața muncitorilor, dar într-o vreme trecută : e vorba de anii creșterii mișcării chartiste în Anglia.

Nu e pentru întîia oară cînd un scriitor progresist englez de azi se îndreaptă spre epoca descrisă în romanul lui Thomas. Jack Lindsay a scris și el *Men of'48* (Oameni de la '48), mergînd de asemenea la același moment al istoriei engleze atît de interesant din punct de vedere al dezvoltării mișcării muncitorești. Ca toți scriitorii militanți de pretutindeni, și cei englezi simt nevoia să releve legătura dintre etapele de luptă ale istoriei poporului lor, ca o garanție de reușită și sprijin a luptei contemporane.

Mișcarea chartistă e înfățișată în *Totul ți-e potrivnic* într-unul din nenumăratele ei episoade, nu centrale, dar tipice, și legătura cu istoria propriu-zisă o face introducerea în chip de personaj episodic a unuia dintre tribunii foarte populari ai mișcării, Feargus O'Connor, sub numele de Connor.

Chartismul este un fenomen social politic de afirmare a forțelor proletariatului și a începuturilor sale de organizare revoluționară. Lenin spunea despre chartism că e „...cea dintîi mișcare revoluționară proletară, mișcare largă, cu adevărat de masă, închegată din punct de vedere politic..." [1].

Desfășurată între anii 1825 și 1854, mișcarea își poartă numele după *People's Chart* (Carta libertăților populare), cartă a doleanțelor muncitorimii engleze, înfățișată în 1838 parlamentului de către Lovett, unul dintre conducători. Ceea ce dorea să realizeze la început chartismul era o reformă parlamentară pe temeiurile sufragiului universal și ale votului secret, reformă care ar fi adus o masivă prezență muncitorească în burgheza Cameră, care, după spusele lui Feargus O'Connor [2], avea pretenția să reprezinte Comunele Angliei.

Anii cei mai de seamă, cei mai furtunoși, din cursul mișcării au fost mai ales cei cuprinși între 1835 și 1848 cînd muncitorii londonezi, sub conducerea unor căpetenii pricepute, au încercat să organizeze și să desfășoare în toată țara o vastă luptă de cucerire a drepturilor politice. Răsunetul chartismului care se sprijinea de altfel pe un partid politic a fost enorm în rîndurile proletariatului englez, așa încît s-a născut chiar o literatură chartistă,

[1] V. I. Lenin, OPERE, vol. 29, E.S.P.L.P. București, 1956, pag. 293.

[2] Citat de Engels în Scrisori din Londra — Marx-Engels OPERE I E.S.P.L.P. 1957, p. 511.

militantă prin excelenţă. În momentele culminante ale luptei, mişcarea număra sute de mii de partizani. Un exemplu grăitor: petiţia pentru aprobarea Chartei cuprindea peste trei milioane de iscălituri. Dar rezistenţa opusă de clasele dominante a fost acerbă, astfel încît Camera Comunelor a respins dezideratele chartiştilor. De altfel şi o mare răscoală ce trebuia să încingă întinse regiuni industriale a fost înnăbuşită în 1839, ca şi altele mai restrînse, cu caracter mai local, prin anii care au urmat.

În *Situaţia clasei muncitoare în Anglia,* Engels arăta starea de cruntă mizerie a minerilor şi a muncitorilor din industria metalurgică, cei mai ameninţaţi în momentul stagnării afacerilor din industrie, şi explica îndîrjirea lor şi în general condiţiile întru totul favorabile pentru dezvoltarea şi extinderea chartismului.

Conflictul politic al romanului lui Thomas se naşte din ciocnirea aceasta caracteristică dintre necesităţile vitale ale muncitorilor metalurgişti din Moonlea şi interesele proprietarilor de fabrici. Din faptele particulare strînse laolaltă în micul univers creat de scriitor, înţelegi că în clipele acelea, zugrăvite atît de dramatic, o schimbare fundamentală se petrece în conştiinţele oamenilor şi, implicit, în orientarea istoriei societăţii. De aceea, cu toată buna individualizare pe care le-a dat-o autorul, personajele păstrează, mai toate, valori simbolice. Patronul oţelar, bogătaşul Penbury cel fără somn, brutalul şi orgoliosul lord Plimmon care-l dispreţuieşte pe burghezul Penbury dar i se alătură din interes, precum şi instrumentele puterii lor, reprezentînd respectiv legea, armata şi biserica, şi anume activul şi neînduratul Radcliffe, stupidul şi îngîmfatul ofiţer Wilson, temătorul şi laşul notar Jarvis, precum şi pastorul Bowen, distinsul domn care tună şi fulgeră împotriva bucuriilor vieţii, alcătuiesc în mic lumea împotriva căreia, de veacuri, se ridică oropsiţii vieţii. Bucurîndu-se de toate privilegiile, de toate drepturile, aceştia şi le afirmă, la adăpostul unei aparente umanităţi, ca Penbury, sau sălbatic, trecînd peste trupurile celor ucişi, ca Plimmon, în virtutea puterii pe care le-o dă averea.

De partea cealaltă e toată masa truditorilor, a celor care-şi duc o existenţă de azi pe mîine, în mizerele locuinţe închiriate lor de Penbury, tremurînd de groaza închiderii furnalelor în momentul cînd rentabilitatea afacerilor va scădea pentru patron şi supuşi represiunilor sîngeroase la cea mai mică abatere de la morala stăpînilor. Pe fundalul acestei mase suferitoare, îndurerate, încep să se deseneze însă cu contururi nete, luminoase, oameni ca Je-

remy Longridge, apariție episodică în roman alături de Connor, sau ca John Simon Adams, romanticul erou pozitiv al cărții. Prin ei, prin lupta și jertfa lor, străbate procesul istoric al clarificării conștiinței de clasă, al înțelegerii treptate a necesității de organizare în rîndurile uriașelor forțe difuze ale proletariatului. Alături de ei vin rînd pe rînd cei mai drepți, cei mai curați, cei cu minți mai agere, ca Eddie Parr, frații Bannion și atîția alții. Iar opinia publică, în marea ei majoritate, e cîștigată în favoarea lor, în așa fel încît și Moonlea și Tudbury, centrele în care se petrece acțiunea, vibrează la evenimentele dramatice ale răscoalei și represiunii. Pretutindeni apar oameni care, fățiș sau pe ascuns, susțin mișcarea și ajută pe răsculați.

Evident, nu pot lipsi, atîta vreme cît posedanții sînt încă puternici, iscoadele lor. Lemuel Stevens este o astfel de penibilă unealtă, folosită de stăpînii lui în scopurile cele mai întunecate și retribuită după „merite".

Literar, legătura între aceste două lumi, încrîncenate într-o luptă pe viață și pe moarte și încheiată cu un trist, dar temporar insucces pentru cei mulți, e făcută printr-un cîudat personaj, harpistul Alan Hugh Leigh. Acesta este de altfel povestitorul, la persoana întîia, al faptelor ce se petrec într-un flux foarte rapid, foarte susținut. Harpistul, îmbrăcat în pitorescul și primitivul său cojoc de oaie, coboară din munți în căutarea prietenului său, John Simon Adams. Dar harpistul nu e o ființă de rînd. Inteligența lui e strălucitoare și felul lui de exprimare cu totul neobișnuit. Așa se explică simpatia generală pe care o suscită în inimile oamenilor, pînă și într-aceea a lui Penbury, pe care harpistul îl scoate o clipă din coșmaruri. De asemenea Helen, frumoasa fiică a lui Penbury, e cuprinsă de curiozitate și interes în fața tînărului ager și neconformist, care nu știe nici de ură, nici de luptă, nici de moarte și urmărește numai frumusețea și realizarea prin artă a unei cît mai mari îngăduințe și iubiri între oameni. Personajul e plin de note romantice, de note chiar anarhice în psihologia lui particulară, dar se va lepăda de ele în cursul participării — inițial mai mult silite de împrejurări — la acțiunea lui Adams. Prietenia pentru Adams pare cel dintîi impuls în transformarea treptată a harpistului, dar în realitate asupra lui operează privelîștea nedreptăților îngrozitoare comise, în numele forței oarbe și a dorinței de menținere a drepturilor exclusive, de către oprimatori. Alan, visătorul, ar fi vrut să rămînă în afara ciocnirilor. Împrejurările îl atrag însă, în ciuda împotrivirii lui, în

mijlocul luptei şi, pînă la urmă, el este unul dintre cei asupra cărora cade răzbunarea patronilor. Alan, îndrăgostitul de viaţă, de natură, de muzică, trăieşte un proces lent dar profund de clarificare ideologică, ajungînd pînă la urmă la conştiinţa faptului că dacă vrea să justifice omeneşte fericirea de a trăi, o poate face numai prin continuarea luptei în care a pierit prietenul său Adams.

Ni se pare că acest personaj are şi o accentuată valoare simbolică, ilustrînd ideea participării artei la lupta socială a celor asupriţi, în lumea împărţită pe clase, participare inevitabilă, în cele din urmă, dacă artistul e cu adevărat cinstit. Alan Hugh Leigh pleacă din Moonlea, dar nu ca să se îndepărteze de luptă. El o va continua cu arma artei. Şi povestirea de faţă, acest poem liric plin de bărbăţie, spus de cîntăreţul Alan, este expresia urii lui neîmpăcate împotriva lumii care l-a ucis pe Adams.

Întreaga carte e dominată de profilul moral al lui John Simon Adams, alcătuit numai din trăsături pozitive de caracter. El e muncitorul admirabil, harnic, onest, generos, al cărui conţinut sufletesc e numai umanitate şi poezie, dar şi luptătorul determinat să se jertfească pentru binele comun. Într-adevăr exemplul vieţii şi al morţii lui Adams va avea un efect puternic asupra conştiinţelor oamenilor din jur.

Nerealizarea lui pe plan social se datoreşte de fapt metodelor folosite de Adams, care sînt acelea propovăduite de socialismul utopic, şi anume, determinarea patronilor, pe cale paşnică, de a renunţa la exploatare.

Luînd ca punct de plecare cele două curente ale mişcării chartiste — *partidul forţei morale* care preconiza mijloacele paşnice de luptă, şi convingerea patronilor prin forţa morală, şi *partidul forţei fizice* care susţinea mijloacele violente de luptă, mergînd pînă la răscoala armată — autorul arată cum se naşte în procesul luptei înţelegerea justă a căilor şi mijloacelor pentru eliberarea poporului. Romancierul contrapune cele două soluţii şi prezintă rezolvarea acestei probleme politice capitale, prin experienţa vie a eroilor Adams şi Longridge.

Muncitorii pe care John Simon Adams îi ridicase la luptă împotriva patronilor erau dezarmaţi. Ei sperau că numai privelişte a maselor protestînd îi va determina pe patroni să-şi schimbe atitudinea. Aceştia însă le-au opus săbiile cavaleriştilor şi gloanţele infanteriştilor care au înăbuşit demonstraţia muncitorească. John Simon Adams vede că încercarea de influenţare morală a patro-

nilor sfîrşeşte printr-un masacru în care pier zeci de tovarăşi de luptă. Adams înţelege justeţea tezelor susţinute de Longridge, se ridică pînă la însuşirea concepţiilor lui Longridge, şi cititorul vede calea grea pe care o parcurge pînă la cunoaşterea adevărului, pînă la înţelegerea răspunderii morale a conducătorului revoluţionar faţă de mase.

Katherine, femeia iubită de Adams, este o frumoasă figură, demnă de a sta alături de acesta, prin spiritul de dreptate care o animă, prin capacitatea ei de sacrificiu. Katherine este un elogiu adus de Gwyn Thomas femeii engleze luptătoare.

Foarte reuşite din punct de vedere al realizării artistice sînt unele personaje negative printre care, mai ales, Lemuel Stevens. Prost şi fricos, măcinat de pofte trupeşti acoperite de o făţărnicie puritană, Lemuel e o făptură grotescă ce-ţi inspiră în egală măsură silă şi compasiune şi adună în sine toate mizeriile oamenilor de soiul său. Realista motivare a personajului este remarcabilă prin complexitatea ei. Apăsat de sărăcie, îngrozit de perspectiva unei munci de Sisif în hruba brutăriei lui, Stevens preferă să-şi părăsească meseria pentru a se face iscoada caselor Penbury şi Plimmon. Dar săvîrşind această inferioară, meschină schimbare la faţă, el, ca şi soţia lui, Isabella, are mereu conştiinţa răului pe care-l face şi suferă neîncetat de spaima iminentei răsplăţi a celor spionaţi şi trădaţi. Chiar în final, mărturisirea lui e dramatică şi-l impresionează prin dezvăluirea laturii de laşă slăbiciune omenească, pe harpistul Alan.

Complex realizat e şi paznicul castelului-închisoare din Tudbury, bătrînul Bartholomeu. Acesta a înecat în vin şi desfrîu un filon de sensibilitate şi omenie dintr-o îndepărtată şi parcă uitată tinereţe. Întîlnirea cu John Simon Adams însă, trezeşte şi în el, ca în atîţia, vechile şi îngropatele năzuinţi către o viaţă mai bună, mai dreaptă şi bătrînul temnicer, oarecum asemănător cu paznicul din Macbeth în unele linii ale conturului său individual, se îmbolnăveşte grav la aceste dureroase aduceri aminte.

Adesea Gwyn Thomas foloseşte jocuri intense de umbre şi lumini, de contraste violente. Astfel este caracteristică scena cînd Bartholomeu, beat, povesteşte moartea lui John Simon Adams. La dramatismul acestei scene făcută din grotesc şi tragic ar fi subscris orice autor romantic. De altfel, în meşteşugul său, romancierul va fi accentuat cu intenţie asupra scenelor de contrast nu numai din necesităţi de efect, ci şi pentru a fi în contextul gustului din epoca descrisă.

Compoziția romanului merită atributul de excelentă. Înșiruirea faptelor într-un ritm foarte viu, punînd mereu pedala pe ce va urma, concizia și sobrietatea scenelor centrale (răscoala și reprimarea ei, moartea lui John Simon Adams etc.) fac lectura acestei cărți pasionantă, evitînd orice melodramatism sau romanțiozitate.

Iar stilul expunerii, cîteodată puțin căutat și prețios, îngemănează inspirația avîntată a lirismului baladelor și cîntecelor velșe cu expresia sintetică a romanului intelectualist englez modern.

Cartea lui Gwyn Thomas, plină de simțăminte adînc omenești și deschizînd ferestre luminoase spre răsăritul istoriei viitoare, are și meritul de a fi scrisă de un autentic urmaș al marilor romancieri englezi și de a face legătura între vechea Anglie luptătoare și cea de azi în care războiul social dintre muncitori și patroni este în necontenită desfășurare. De aceea romanul, cu toată acțiunea lui istorică, aduce un mesaj viu, actual, de participare la luptă.

ZOE DUMITRESCU BUȘULENGA

Nu ştiu, a spus Jeremy Longridge. Oameni ca John Simon Adams şi ca mine nu sîntem mult mai mult decît nişte frunze în vînt, nişte crîmpeie de durere care oglindesc zvîrcolirile mulţimilor. Din case, din cocioabe, din cîrciumi şi din sudoarea celor împilaţi se ridică mînia şi noi ne înfiorăm. N-ai de ales, domnule Connor, n-ai decît privilegiul din ultima clipă : acela de a-ţi potrivi gama strigătului de moarte.

1835

CĂTRE SFÎRȘITUL VERII

• CAPITOLUL I •

În fața mea se înălța ultimul munte pe care-l mai aveam de străbătut ca să dau de valea în capătul căreia se afla localitatea ce căutam, Moonlea. Umblam de zece zile, totuși picioarele se mișcau sprinten și voinicește pe poteca ierboasă și moale care ducea spre dinele împădurite. Muntele acela se numea „Coroana lui Arthur", pesemne vreun ochi visător văzuse în culmea lui rotundă o măreție senină și tristă.

Mic mi se spunea „harpistul". Ani de-a rîndul cutreierasem ținutul, cu o mică harpă prinsă de umeri în curele ce-mi tăiau carnea cînd mă mișcam. Seara, cîntam pe harpa aceea oricărui grup de oameni care doreau să asculte. N-am fost niciodată un bun cîntăreț. Ființa mea fusese prea pătimaș legată de lucrurile și oamenii din jur ca să fi putut dobîndi vreodată o urmă de măiestrie în jocul mecanic al degetelor pe coarde. În timp ce cîntam, singura mea dorință era să atrag inimile ascultătorilor în orbita întunecată a noianului meu de gînduri și să-i fac să-și îmbine glasurile în duioșia tristă a unui cîntec melancolic. În toate satele de pe toate colinele și văile unde poposisem o scurtă zi sau o noapte, se cristalizaseră în jurul harpei mele straturi întregi de dureri mărturisite și alean. Dar, după fiecare cîntat la harpă și din gură, simțisem că straturile se spulberă sub frecușul sănătos al vîntului și soarelui, căci era ceva înlăuntrul meu care ridica un zăgaz în jurul milei, poftindu-i pe toți ceilalți, bărbați și femei, să-mi dea pace, să-mi dea drumul.

Acum harpa mea s-a dus. Cînd umblu, umerii mă furnică, ușori și străini. Cu două zile înainte, trăsesem la un han lîngă Lindum. Ferestrele din fața hanului dădeau

spre un lac, a cărui frumusețe liniștită îmi chemase toată făptura la un popas deplin. Vraja răcoroasă a lacului îmi dăruia o sărutare ce-mi secătuia mădularele și mintea de orice mișcare, de orice dorință. Mi-am pus harpa la o parte, ca să mă bucur de acea totală uitare de sine pe care ți-o dă o liniște adîncă, netulburată. Mîhnirile mele cele mai cumplite cedau, se topeau în înțelepciunea purificatoare a acceptării. Gîndurile negre piereau, și puțin îmi păsa dacă vreodată o să mai pun sau nu piciorul în Moonlea. Apoi a venit acolo un geambaș înstărit, uriaș la trup. Era cu cel puțin două picioare [1] mai înalt și avea un pîntece mai rotofei decît al oricărui țăran obișnuit. Voinic și spătos ca un delușor, și tot așa de îndesat. Se afla în drum către tîrgul dintr-un ținut mărginaș, în care noile orașe industriale creaseră o liotă de slăbănogi ce tînjeau după marfa lui. Îmi beam berea și priveam la acest om, a cărui înfățișare îmi năruia visul meu minunat de pașnică uitare. I-am vorbit despre locurile pe unde colindasem, despre cătunele depărtate unde pîlcuri de cîntăreți își înecau amarul nevoilor crîncene în valurile muzicii mele, ca să mai uite. I-am vorbit despre patronii oțelari, despre orășelele lor fumurii pe care le privisem în hoinărelile mele și de unde o luasem la sănătoasa, despre patronii care puneau laba lor neagră pe oamenii cîmpului, încordîndu-le grumazul, ca să le treacă jugul peste cap. Și cu cît cănile de bere se goleau, cu cît mă simțeam tot mai înnebunit de ciudă că mi se năruise tihna, cu atît îi înșiram geambașului tot ce știam despre foame pe pămînt, îi înșiram isprăvile și revărsarea ei, ca și cum foamea, pațachina asta atît de cunoscută, mi-ar fi fost soră. Deodată, o cană zvîrlită la un deget de ureche era să mi-o ia cu totul, și l-am văzut pe geambașul cu pricina, care, firește, ducea o viață bună, cum mă pironea cu privirea ca pe o broască rîioasă, o broască blestemată, afurisită. A sărit pe un scaun, cu capul în piept, gata să se repeadă, și dacă n-aș fi fost pe cît de visător pe atît de iute de picior, ca să alerg în jurul mesei din han pînă cînd omul

[1] Un picior — unitate de lungime egală cu 0,30 m.

a amețit și s-a lăsat păgubaș, mi-aș fi lăsat ciolanele și toți dinții pe malurile acelui lac încîntător. Sporovăiala mea despre nevoile omenirii se înfipsese adînc ca un cîrlig în matahala de geambaș și, trăgînd de ultima lui fibră simțitoare, scosese toți dracii din el.

Cînd s-a trezit din amețeală, s-a dus în colțul unde se afla harpa și a lovit-o hain cu piciorul, pînă a făcut-o țăndări. S-a învîrtit apoi în jurul meu cu ochii holbați, sufiind din greu și înverșunat, părînd că se întreabă ce aveam de gînd să fac. Și n-am făcut nimic. În amorțeala care mă cuprinsese după ce sosisem acolo, simțeam că era pe cale să se plămădească în mine un fel de schimbare adîncă. Nu mi s-a mai părut ciudat să fiu martor nici la moartea harpei, nici la surprinzătoarea-mi supraviețuire. Blîndețea mea l-a mișcat pe geambaș. Mi-a plătit paguba făcută și am plecat a doua zi dimineața, în zori. Și toată ziua aceea, cît timp am umblat, inima-mi și-a oprit brusc bătaia ba în fața unui copac sau a unui rîu, ba în fața unei raze de soare sau a unui gînd, ori de cîte ori tremurul jalnic al coardelor sparte își înfigea junghiul între creierul și urechile mele. Dar către seară, ecoul dulburător pălise, stins aproape cu totul. Nici nu-mi mai păsa. Moartea harpei mă eliberase. Viața mea de hoinar era, oricum, sfîrșită, așa că nu-mi mai trebuia nici harpă. La început lipsa ei avea să-mi lase urme de mîhnire în suflet, dar cum toată viața fusesem un simbol al tristeții oamenilor și lucrurilor, mă învățasem să mistui chiar și cele mai dure fărîme de durere. Călătoria mea la Moonlea avea să pecetluiască zorile unui mîine nou-nouț al zilelor mele, un mîine sprijinit pe temei de hărnicie și siguranță, golit de vechea-mi pribegie și de tristele-mi cîntări de bard.

Am luat-o spre apus pe o cărare de la poalele muntelui. Încă doi-trei kilometri de-a lungul podișului, și ajungeam pe versantul de jos, în Moonlea. Stomacul mi-era gol, și din pricina amețelii mă abăteam cînd și cînd de pe poteca îngustă. Aveam în buzunar un codru de pîine, dar era mai tare decît osul coapsei pe care se rezema și mi-am zis că ar fi nevoie să mă clatin mult mai puternic înainte de a-mi înfige dinții în așa ceva.

Izul de ferigă îmi întărîta foamea. Soarele începea să dogorească sălbatic.

M-am îndreptat spre o vîlcea unde copacii și tufișurile creșteau în desișuri. Îmi ziceam că pe acolo trebuie să fie o gîrlă rece în care să-mi înmoi picioarele. În mijlocul vîlcelei era un luminiș mare, mărginit într-o parte de un cot al apei. Cînd i-am auzit susurul am început să cînt de bucurie și am alergat într-acolo. Deodată m-am oprit înmărmurit, căci înaintea mea se desfășura o priveliște cum nu-mi fusese dat să văd pînă atunci. O femeie, o tînără femeie a cărei frumusețe fără seamăn făcea una cu năvala soarelui printre frunze, ședea la malul apei, în fața unui mic șevalet, și picta. Purta o pelerină azurie, cu o glugă care-i lunecase de pe părul lung, un păr frumos îngrijit, negru ca smoala. Femeia nu a întors capul în timp ce mă apropiam, căci anii petrecuți prin locuri singuratice mă învățaseră să mă mișc tiptil, ca o vulpe. Puteam să-i văd pînza. Nu era nici bună, nici rea, o învălmășeală vie de verde și galben care spunea orice și nimic. Degetele îi erau mînjite de culori, ca și cum n-ar fi fost dibace în mînuirea pensulei. Cînd am ajuns mai aproape, și-a întors fața ca să privească lung la o salcie bătrînă ce-și întindea o pocitanie de creangă peste apă, și atunci am văzut că pielea și căutătura ei nu erau ca ale fetelor din sat, sau ale femeilor de la munte pe care le cunoscusem și care cresc aspre și colțuroase ca piatra și înverșunate ca focul de atîta viață trudită. Femeia asta fusese crescută cu mare grijă și cheltuială; se desprindeau din ea o mîndrie, o distanțare, care mă tulburau, mă atîțau.

Înspre partea luminișului, în fața apei, se întindea un taluz cu covor moale de ierburi și mușchi. M-am întins pe el cît eram de lung. Răsuflam tot mai tare de mulțumire, în timp ce dinții mei rodeau cu zgomot codrul de pîine pe care-l scosesem din buzunar, ca măcar să-l vînzolesc, să-l rontăi dacă nu să-l mănînc. Numai atunci și-a dat seama că eram acolo. Nu a strigat, nu s-a clintit, nu a tresărit. Aș fi putut să fiu un căluț de munte, un biet căluț din soiul celor care n-aveau nici o căutare, după cît se sinchisea femeia aceea de mine. Calmul ei m-a jignit. Fusesem singur de o

lungă bucată de vreme — afară de întîlnirea cu geambașul acela — și sub înrîurirea nesfîrșitelor dialoguri lăuntrice lumea mea de gînduri dospise nemăsurat. Înaintea femeii n-am simțit sfială, ci numai curiozitate. Ea devenise simbolul multor lucruri despre care știam puțin. În timpul pribegiei mele văzusem cum creșteau bogăția și puterea în mîinile marilor moșieri, pe măsură ce întinsele moșii se revărsau peste hotarele lor și înecau pe micii cultivatori. Mai văzusem colibele goale și palmele de cîmp părăsite, care sporiseră cu picătura lor șuvoiul de oameni ce se vărsa acum spre noile centre zgomotoase unde țesăturile, fierul, cărbunele creau tipare noi de trudă, de cîștig și de nevoi. Pe cei puternici, pe oamenii aurului, pe mai-marii al căror creier și mîini conduceau aceste schimbări cu îi ținusem departe de lumea-mi lăuntrică, și, atîta timp cît mi-am putut feri mișcările și ființa mea dezordonată de isteria lor transformatoare, nici nu-mi păsase de ei. Oricît de tari și de mari ar fi fost, n-aveau să pună niciodată mîna pe mine. Nici n-aveau să mă găsească vreodată zbătîndu-mă în capcanele viții urzite de ei în noile centre ale puterii! Nu-mi trecuse nici o clipă prin gînd că am să mă întîlnesc față în față cu unul de-ai lor. Totuși, ședeam acolo, ciugulind o coajă de pîine, la trei metri de femeia aceea încruntată, care purta pe ea pecetea unor gîndiri și simțăminte ucigătoare pentru mine, ca ciuma. Nu cunoseuse în viața ei nici măcar umbră de tovărășie, asta se vedea limpede. Îndemnul lăuntric de a crea și a modela devenise țelul precumpănitor al universului ei. Poate că lipsa de hrană și oboseala după atîta umblet îmi provocau fierberea aceea în minte, în timp ce mă uitam la ea, dar, oricum ar fi fost, mi-era silă și mă simțeam cuprins de tulburare. M-am gîndit o clipă să-mi văd de drum, afară din luminiș și departe de ea. Atunci m a zărit.

— Ce dorești dumneata? a întrebat, și era liniștită, la fel de netulburată ca oglinda lacului pe al cărui mal îmi lăsasem harpa spartă.

Avea ceva tăios și semeț în glas, ceva care mi-a adus aminte de harpă.

— Nu doresc nimic de la nimeni.

— Eşti un obraznic.

Nu aveam nimic de răspuns la aşa ceva. Nu-mi dădusem încă seama că toată străduinţa de a se da oamenilor învăţătură avea drept rezultat astfel de aprecieri lipsite de noimă asupra altor oameni. Mă aşteptam din partea ei la cuvinte şi idei deschise şi limpezi ca lumina soarelui. Aşa că m-am sculat, am ridicat din umeri, m-am uitat drept la ea, pe urmă la pictura ei.

— N-are nici o formă, i-am spus plimbîndu-mi privirea jur împrejurul luminişului. Sincer vorbind, n-ai prins sensul frumuseţii de aici. Pun rămăşag zece contra unu că socoteşti privelişte destul de searbădă în comparaţie cu dumneata.

— Dar cine eşti dumneata?

— Numele meu e Alan Leigh. Alan Hugh Leigh.

— Eşti un vagabond?

— Deocamdată nu sînt nimic; doar obosit.

— De ce-ţi tremură mîna?

— Ţi-am spus. Ostenit ca un cîine. Am venit pe jos dinspre nord spre sud, alergînd ca un ogar.

— Nu cumva îţi tremură mîna pentru că eşti nervos din pricina mea?

— Din pricina dumitale? Ce fel de pericol ai putea fi?

— Nu dai în fiecare zi peste doamne pictînd în poieniţe.

— Şi asta-i o raritate? Nu ştiam. Sînt tare neştiutor în ale vieţii cînd e vorba de alt nivel decît cel al caprelor, şi cred că de aici înainte o să fiu şi mai şi. Nu, nu sînt nervos din pricina dumitale. Pelerina dumitale e foarte frumoasă. Aş zice că e unul dintre cele mai frumoase lucruri pe care le-am văzut vreodată. Am dat cîndva peste un lac de culoarea asta şi am lîncezit prea multă vreme lîngă el. Dar dumneata nu, nu m-ai face să tremur decît dacă ai tocmi pe cineva să-mi stea în spate şi să mă scuture.

— Ce-i grozăvia aceea pe care o ţii în mînă?

— O bucată de pîine. Am purtat-o cu mine pînă cînd mi-a luat forma coapsei. N-am avut inimă s-o mănînc şi nici s-o arunc.

— Eşti cîntăreţ din harpă?

— Am fost. De unde știi?

— După felul în care ți se îndoaie degetele din cînd în cînd. Într-un soi de curbă atentă, parcă ar și aștepta nota. E ușor de văzut. Pe urmă, și privirea neroadă din ochii dumitale, pe care am mai văzut-o și la alți harpiști.

— Ce minte isteață!

— Pictez prost, dar observ bine. Într-o zi am să văd ceva atît de clar, că o să știe și pensula ce trebuie să facă.

— Nădăjduiesc și eu. Chiar în zmîngăleala asta pe care ai făcut-o e multă vioiciune.

— Unde te duci?

— La Moonlea.

— Ca să lucrezi la turnătorii?

— Fercaseă dumnezeu!

— Dar ce-i atît de rău în ele?

— Ce-i atît de rău să fereci un urs și să-i plătești cîțiva gologani de ficcare tumbă? Turnătoria asta-i un țarc pentru idioți și sătui de viață. Unii oameni îmbracă haina josniciei și a slugărnicici cam prea iute, după părerea mea. Cînd un om se învoiește cu laba stăpînului sau cu o șandrama închiriată, e bun pentru lada cu gunoi.

— Ești un sălbatic sau un răzvrătit. Ar trebui să spui toate astea tatălui meu. Ar da ordin să mi te așeze cu fundul pe un furnal aprins, și ai învăța logica elementară iute-iute.

— Dar cine-i dumnealui cînd nu-i frige pe înapoiați?

— Richard Penbury.

— Am auzit de el. A pus Moonlea pe roate. Cel mai tare și mai priceput dintre patronii oțelari.

— Bunicul e cel care a pus temeliile. Dar tata ar fi bucuros să te audă spunînd lucrurile acelea.

— Nu i-ar plăcea felul în care i le-aș spune. Patronii nu-s pe gustul meu. Aer curat, mișcare, muzică, pentru astea trăiesc! Ia-mi-le, și s-a isprăvit cu mine.

— Unde ți-e harpa?

— Sfărîmată. Acum două zile un bărbat și-a vîrît piciorul în ea și a făcut-o țăndări.

— Dacă n-ai harpă și nici cuptoarele nu-ți plac, ce socoți să faci în Moonlea? Că n-are loc pentru trîntori.

— Am un prieten. El și cu mine sîntem foarte legați. Am colindat împreună toți munții din nord și plaiurile Țării de Mijloc. Spuneam mereu că, de ne-ar obosi picioarele, o să găsim noi un colțișor singuratic numai bun să ne odihnim mădularele îngemănate. O dată a auzit că taică-său era în Moonlea, slab, prăpădit și că făcea pe nebunul printre șantierele gloduroase ale lui Penbury, tatăl dumitale. Atunci m-a părăsit, a coborît aici, a stat lîngă taică-său pînă i-a închis ochii și a rămas. Nu știu de ce. Sînt doi ani de atunci. Acum am venit să-l iau pe sus.

— De unde știi că n-ai făcut drumul degeaba? Poate că nu vrea să se întoarcă la sălbăticia dumitale. Poate că în orașe și în munca ordonată și folositoare e ceva mai mult decît poți vedea dumneata.

— Nu există nimic într-o muncă ordonată și folositoare care să-mi fie necunoscut. Am cercetat-o și pe-o parte, și pe alta, ca un doctor, și felul în care tatăl dumitale și ajutoarele lui știu s-o oblojească... să le fie de cap! Vine el îndărăt cu mine!...

— Poate că s-o fi însurat. Și Moonlea e un loc unde plouă cu copii.

— E singur pe lume, ca mine. Nici un om, în orice caz nici o femeie nu s-ar apropia de el. E ca mine, liniștit, mulțumit cu sine și un pic prea depărtat pentru ca o inimă în fuga ei obișnuită să-l ajungă atît de aproape încît să-l și dea gata.

— Chiar fără harpă, tot îi mai zici din strune! Așa e?

— Fac repetiții.

— Cine-i prietenul ăsta?

— John Simon Adams.

Am văzut după chipul ei că auzise de John Simon; căutătura ei mi-a stîrnit fiori, ca un țurțure de gheață aruncat în mine. Era ciudat să mă trezesc pe un tărîm comun de cunoștințe cu femeia aceea.

— De ce? am întrebat-o. Ce-i cu el?

— Omul ăsta e pacoste curată! Oriunde se află, nu mai e pace!

— John Simon Adams n-a fost niciodată, de cînd e el, pacoste, dar niciodată!

— Cînd l-ai văzut ultima oară?

— Acum doi ani.

— De atunci a învățat el multe, muzicantule! Acum are și diplomă, e „ghimpele-șef" în Moonlea!...

— Un ghimpe pentru cine?

— Pentru tata și aproape pentru toți ceilalți.

— Cum asta? Ce-l face să înțepe? A fost toată viața catifelat ca o petală. Eu cîntam din harpă, și el— din gură. Amîndoi împreună puteam stoarce lacrimi și din pietre. Cum de-i acum ghimpe?

— Du-te la vale și află; e un om rău.

— Îl cunoști?

— Nu. N-am nevoie.

Mi-am aruncat mînios codrul de pîine în apă.

— Pentru dumnezeu, femeie, ce legătură e între dumneata și omenire? E un egoism rece în ochi, în inima dumitale... ceva ce n-am mai văzut, ceva care mă...

Am sărit în picioare. Ea a pălit, și am fost bucuros s-o văd astfel, deși nu voiam s-o supăr. Am început să-i vorbesc iarăși, dar blînd, aproape umil, părîndu-mi rău că mă răstisem la ea.

— Toată făptura lui John Simon Adams, în comparație cu a dumitale și a tatălui dumitale, e ca o cupolă mare și luminoasă, în care umbra răului nu are ce căuta. Nu știu ce i-oți fi făcut în cocina aceea afumată de jos, din vale, dar, orice-ar fi, ducă-se la naiba! John Simon tot o să mai fie ce-a fost în zilele cînd Moonlea era pentru el un simplu nume, și nimic mai mult! Vezi, doamnă, eu am găsit singurătatea minunată la care am visat amîndoi. Tatăl tatălui meu m-a auzit cîntînd din harpă doar o dată și, pălit de tristețe, s-a pornit să cînte atît de înfocat, că nu l-a mai ținut inima și a trecut așa, cîntînd, pragul veșniciei. Mi-a lăsat în colțul dintre miazănoapte și apus al ținutului două coline și o vale atît de încîntătoare, că pînă și raiul crapă de necaz...

M-am îndepărtat.

— Îți urez noroc! a spus ea liniștită și surîzătoare.

M-am dus așa vreo nouă-zece metri. M-am străduit să alung impresia pe care femeia asta, cu vorbele, cu-

loarea și glasul ei, o făcuse asupra gîndurilor mele. Dar m-am întors s-o mai privesc încă o dată înainte ca poteca să cotească afară din luminiș și dincolo de ochii ei.

— După un timp, după ce prima ciudățenie se risipește, am spus, ești așa cum trebuie: catifelată și blîndă ca mușchiul.

Avea ochii pironiți pe pînză și nu i-a ridicat. Eu mi-am văzut de drum, cu pasul ușor și sprinten, coborînd la vale, către așezarea de jos, cu tichia ei de fum învolburat și cu aerul mohorît, desprins cu totul de îmbucurătoarea frumusețe a dealurilor dimprejur.

• CAPITOLUL II •

Cineva cugetase la orășelul Moonlea înainte de a-l fi clădit. În alte așezări de acest fel pe care le văzusem, locuințele noi erau risipite în jurul unui nucleu de case vechi, care se înghesuiau la întîmplare. Dar Moonlea avea o stradă principală, lungă, din care porneau străzi laterale, la intervale regulate. Omul care făcuse planul fusese sigur pe el și pe univers.

Cînd coboram pe strada mare, am văzut puțină lume. Asta mi s-a părut ciudat, pentru că țineam minte din scurtul meu popas în Moonlea, cînd venisem cu doi ani înainte ca să-i țin tovărășie lui John Simon, că oamenii erau grozav de prietenoși. Cel mai mult le plăcea să stea în prag de vorbă și să se zgîiască unii la alții și la bucățica lor de viață. După-amiaza era încă plină de soare și caldă, o zi care te îndemna la prietenie și duioșie, dar dintre toți bărbații și femeile pe care i-am întîlnit, nici unul nu s-a întors spre mine, nici nu mi-a dat bună ziua. În fund de tot, în partea de răsărit a orașului, se aflau turnătoriile. Plutea deasupra lor o ceață ușoară și am simțit mirosul înțepător și aerul al fumului cu mult înainte de a mă apropia. Casele ce mărgineau drumul bine croit erau mici, toate la fel, și îndesate una în alta parcă pentru a fi mai strîns legate de Moonlea. În dreapta mea, la o sută de picioare, sus, pe deal, era o casă mare, grațioasă, cu ferestre largi și cu două coloane semețe și albe ca zăpada de-o parte și de alta a intrării principale. Coloanele acelea se profilau pe verdele-închis al coastei și păreau să fie lucrul cel mai trainic din toată valea. O alee de molifți și de

fagi ducea sus, spre casă. Am ghicit că acolo era locuința lui Richard Penbury și a femeii care purta pelerina azurie și ședea pe propria ei colină.

M-am oprit să privesc la un magazin clădit de curînd și vopsit proaspăt în roșu strălucitor. Ferestrele erau ticsite cu maldăre de marfă, ce părea, de asemenea, nou-nouță. Geamul ferestrei din dreapta fusese spart, și deschizătura astupată cu o scîndură întunecată. Numele de deasupra ușii, „L. STEVENS", îmi spunea parcă ceva. Stăteam și mă tot uitam la nume, clătinînd ușor din cap. În timpul acesta a ieșit un bărbat care s-a oprit în prag, un bărbat scund, cu fața plină și zîmbitoare, cu brațele gata parcă să se și apuce de muncă. Văzîndu-l, mi-a venit deodată în minte că vorbisem de cîteva ori cu el cînd fusesem ultima oară în Moonlea și-l așteptasem zadarnic pe John Simon ca s-o pornim amîndoi spre nord. Acest Lemuel Stevens era pe atunci un brutar de nimica toată. Revedeam parcă în minte maghernița prăpădită și întunecată în care se afla brutăria și, în beznа dinăuntru, fața lui Lemuel, izbitor de palidă. Arăta pe vremea aceea lihnit ca o jigodie, dar acum avea pe el carne cu nemiluita și un aer de încredere pe care-l respira întreaga-i înfățișare. Și-a sucit ochii în sus cînd m-a văzut. Am știut că în cîteva clipe o să-și amintească cine eram.

— Harpistul! a strigat bucuros Lemuel Stevens și, apucîndu-mă repede de mînă, m-a tras în prăvălie.

M-a proțăpit drept în mijlocul unei încăperi mici, cu podele din scînduri castanii. Am băgat de seamă pîinile și alte alimente grămădite pe tejghea, iar în cealaltă parte a prăvăliei — un raion comun de haine și de fierărie. Mi-a mirosit atunci din plin a ceva coreit și necurat. Era limpede că un vînt prielnic de belșug sufla peste barca lui Lemuel și-i umfla pînzele. El îmi dădea tîrcoale, zgîindu-se și rîzînd, iar eu mă întrebam ce-oi fi făcut pentru ca omul să fie atît de încîntat că mă vede, afară de faptul că în înfățișarea mea nu era nici o urmă din toată strădania care schilodea și sulemе-

ñea viaţa în acel orăşel. Simţeai cum îşi încorda Lemuel muşchii lui mititei ca să se cocoţeze cît mai sus.

M-a luat cu el în odaia din fund a prăvăliei.

— Uite pe nevastă-mea, a spus cu glasu-i cîntător, arătînd spre o femeie brunetă, drăguţă şi sfioasă, care se înclina stîngaci în faţa mea, cu spatele spre foc. Nevastă-mea, Isabella. Pregăteşte de mîncare harpistului, Isabella. E zi mare în Moonlea cînd un astfel de harpist se reîntoarce!

Am zîmbit Isabellei şi mi s-a părut tare greu — după anii aceia lungi, în care am tot spus, cu chiu, cu vai, fiecăruia cîte o vorbă — să mai scot acum din dezamăgirea ce mi-o pricinuise Lemuel cu zelul său socotit şi dezgustător vreo formulă curtenitoare, pe placul doamnei Stevens.

— Sînteţi amîndoi foarte buni, am spus şi am luat de lîngă masă scaunul butucănos pe care Lemuel îl trăsese pentru mine.

— Să ne dai şuncă, Isabella, din cea specială, a urmat Lemuel.

S-a dus la cămin, s-a întins pînă la o policioară şi a luat o şuncă ce fusese pusă acolo. Era îmbîcsită de fum ca o cărămidă de horn.

Isabella a început să taie felii subţiri, şi, în mai puţin de cît mi-a trebuit să-i spun lui Lemuel că picam de pe scaun de foame, mîncarea se şi afla în faţa mea. Cine să se mai gîndească la gazde cînd m-am pornit să înfulec? Gura se mişca neostoită, ca la oi, şi fălcile mă înjunghiau de durere înainte să isprăvesc. O singură dată mi-am furişat privirea spre gazde, care amuţiseră cu ochii la mine. Lemuel se holba nedumerit, ca şi cum ar fi vrut să spună că şi pentru un harpist care trăia doar din neînsemnata lui agoniseală, şi tot era prea prea să-i fie atît de foame!

O dată cina sfîrşită, Lemuel s-a dus în prăvălie şi s-a întors cu o cană de bere de urzici şi cu tutun pentru pipă. Am fumat şi am băut, aşteptîndu-i să deschidă ei vorba, dar Lemuel nu făcea decît să şadă la locul lui, voios, şi recunoscător.

— Mulțumesc pentru primirea asta frumoasă în Moonlea, Lemuel, i-am spus. Șunca și berea au fost strașnice. Dar iartă-mă, te rog, că nu prea înțeleg...

— Cum, dar eu sînt foarte fericit că ești aici!

— Zău? Dar ultima oară cînd am fost în Moonlea nu aveai o părere prea grozavă despre cîntatul meu la harpă. Ții minte, cînd am început un cîntecel, în gaura aceea de brutărie care avea grozavă nevoie de o boare de frumusețe, mi-ai întins o coajă de pîine arsă și mi-ai spus că nu este nici timp, nici loc pe pămînt pentru asemenea trîndăvii. Așa ai spus, și te-ai vîrît îndărăt în bezna fierbinte, ca o cîrtiță în iad. Și țin minte toate astea fiindcă vorbele și privirea dumitale de atunci mi-au venit mereu în gînd ca fiind fără seamăn de ciudate.

— Acum am mai mult timp, mai mult loc. Harpa-i ceva care-ți merge la inimă.

Și rîdea fals, prostește, încît orișicine, chiar mai orb decît un liliac, ar fi putut să vadă că Lemuel era la fel de surd și de mut la vraja cîntatului din harpă ca mortul cel mai mort.

— S-a lăsat restriște mare peste Moonlea, a urmat el. Dumneata, harpistule, cu rîsul dumitale deschis și cu muzica dumitale, ai să le mai descrețești frunțile. Iată ce ne trebuie de multă vreme. Sper că ai bucățile dumitale de dans gata pregătite, căci ne-ar plăcea să dansăm în nopțile lungi de vară.

Am întins lui Lemuel paharul să mi-l umple înainte de a-i spune că harpa mea zăcea sfîrtecată și mută. Voiam să-mi sfîrșesc berea înainte de a-și da seama că nu eram de prea mare nădejde dacă mă socotea un izvor de veselie.

— Harpa mea e moartă, i-am spus. Zvîrlită la coș de un bădăran.

— Vai, ce păcat, Alan, ce mare păcat! Dar or mai fi și alte harpe! Îți fac eu rost de una. Am acum prieteni buni, nu mă lasă ei pe mine!

— Îmi pare bine de asta, Lemuel. Prietenii sînt mare lucru pe lume. Mi-am sorbit berea și am așteptat să-și

dezlege limba. Dar văd că-ți merge în plin, am adăugat eu.

— M-am descurcat bine. Brutăria e în dosul casei. Am un cuptor mare și frumos acum. M-am săltat tare frumușel.

— Lui Lemuel i-a mers minunat, a întărit Isabella, aplecîndu-se înainte și cu un glas tremurător, încît m-am mirat de ce mai era îngrijorată cînd viitorul se arăta atît de luminos.

— Și de ce ți-e frică, Lemuel? l-am întrebat.

Surprins, i s-a tăiat răsuflarea cînd m-a auzit. Lemuel avea un fel de-a vorbi pe ocolite, dar văzusem atîția oameni care păreau să se descurce foarte bine fără să se piardă în vorbe, că socoteam nimerit să spulber cînd și cînd împăunarca cu care cei de teapa lui Lemuel își înzorzonează mintea și limba.

— Frică?... a spus el, privind nervos spre Isabella.

— Da, așa e, a întărit ea. Ne e frică, harpistule. Noi eram foarte fericiți aici. Domnul Penbury a fost bun cu Lemuel. Domnul Penbury spunea că orășelul Moonlea va fi bine slujit de un om cumsecade și de încredere cum e Lemuel, care să fie patronul uneia din prăvăliile mari.

Apoi și-a coborît glasul. Își pusese mîna pe brațul lui Lemuel și-l strîngea, vrînd parcă să-i treacă ceva din propria-i vlagă.

— Dar domnul Penbury are dușmani, a urmat ea. Au fost tulburări la turnătorii, gurile rele îl foarfecă pe Lemuel. Oameni care ne erau prieteni se uită chiorîș la noi și spun că Lemuel urcă prețul pîinii o dată cu domnul Penbury, care urcă chiriile cocioabelor, așa că ei or să ajungă datori vînduți și-or să trebuiască să joace cum le-o cînta domnul Penbury! Minciuni, harpistule, toate minciuni!

— Vezi bine, chiar așa! încuviință Lemuel, trăgîndu-și scaunul și vîrîndu-se în mine, cu vorbăria și gesturile lui pripite. Pot cu să fac ceva dacă morarii îmi cer mai mult pentru făina lor? Pot eu, sau pot ei să

facă ceva dacă-i sărăcie-n țară? Pot eu să fac ceva dacă domnul Penbury vrea să pedepsească pe niște tîrîie-brîu care întîrzie cu chiria fiindcă s-a ridicat cu cîțiva bănuți? Pot eu să fac ceva dacă nu mai e nici atîta de lucru și nici atîta leafă la turnătorii, ca pe vremuri?

— Nu poți face nimic, Lemuel, am zis, gîndind că e un răspuns searbăd și nimerit pentru un om care s-a cățărat pe cămin ca să-mi dea o bucată din șunca lui cea mai bună. Pentru mine ești nevinovat ca un micluțel. Eu nu pricep mare lucru din ce spui: morari, sărăcie, chirie, lefuri, dumnezeu știe ce zace sub toate drăciile astea! Eu n-am habar.

— Sînt geloși fiindcă i-a mers așa bine lui Lemuel, a spus Isabella.

Toată sfiiciunea ei pierise. Colcăia de mînie, după cum eu eram ghiftuit de mîncare și de berea lor gustoasă.

— Timpurile astea rele or să treacă, a adăugat ea. Cum de pot unii oameni să nu fie recunoscători pentru tot ce-a făcut domnul Penbury pentru ei? E prietenul nostru și prietenul lor, și nu avem nevoie de altceva decît de răbdare.

Mi-am întins degetul în direcția în care credeam că era casa de pe deal.

— E a domnului Penbury casa aceea dindărătul coloanelor?

— A lui. E un om minunat!

— Dacă trăiește pe măsura coloanelor lui, așa trebuie să fie.

— Ei zic, mi-a șoptit Lemuel, vîrîndu-se tot mai mult în mine, că sînt spionul domnului Penbury, că trag cu urechea la ei ca să-i duc lui pe tavă orice vorbuliță. Astea-s minciuni, harpistule. Eu le explic doar ce e cu chiriile și cu lipsurile. Eu sînt prietenul lor. Vreau să păstrez ce am, atîta tot. Am muncit din greu pentru tot ce am agonisit, Isabella și cu mine, și nimeni n-o să ne jefuiască, harpistule, nimeni!

— Vorbește lămurit, Lemuel. Abia am coborît din munți. Nu știu ce naiba aveți de gînd voi, cei care tră-

iți în locurile astea, de întindeți viața ca pe o cocă moale și neagră în jurul drugilor voștri de oțel! Mai tot ce-mi spui îmi supără urechea, și felul ăsta îngrijorat și înnebunit în care te uiți la mine nu știu dacă-i din pricină că mor de somn și nu te pot vedea bine, sau pentru că ți-ai ieșit din minți... Cine vrea să te jefuiască, omule?

— Noaptea trecută a venit la mine, la prăvălie, un cîrd mare din ai lor. Spuneau cît se zbuciumaseră ca să aibă pîine destulă, încă de pe la începutul iernii trecute, cînd adevărat că s-au pornit vremuri grele. Ca și cum n-aș fi știut de asta, eu, care de luni de zile vînd numai jumătate din pîini, nu ca înainte. Mai spuneau că, în curînd, de n-or mai putea să-mi cumpere pîinea, or să vină s-o ia cu sila, și, dacă prețurile n-or să fie mai mici, atunci, jos cu prăvălia mea! Au mai strigat și alte lucruri, tot așa de groaznice. Am stat de vorbă cu ei și le-am spus ce era cu lipsurile, și atunci, unul pe care n-am putut să-l văd a zvîrlit cu o piatră în geamul meu, în gemulețul meu cel nou.

— N-ar fi trebuit să le vorbești despre lipsuri. Și-or fi zis că le știau și ei dinainte, bob cu bob. Se pare că s-au aciuat nevoile în vatra lor.

— Pe urmă le-am spus că dacă se mai țin de mine, mă duc glonț la domnul Penbury să-i cer ocrotire. Ei ziceau că la dracu cu domnul Penbury, dar așa de sălbatic și de porcos, că mi-a înghețat sîngele în vine auzind de dracu în gura unor nevoiași care mi-au fost prieteni pînă mai ieri. Apoi namila aceea de Lewis Humphreys, care era în fruntea lor în noaptea trecută, zicea că s-au săturat să se înglodeze tot mai rău în datorii la domnul Penbury și la mine și că într-o zi s-ar putea să dea foc primăriei, unde domnul Jarvis, grefierul, ține în păstrare catastifele cu datorii. Auzit-ai vreodată asemenea cuvinte, harpistule?

— Nu. Și nici n-am vrut să aud. Datoriile mă îmbie grozav din spate, dar nu-mi ies niciodată în față. Nici nu le-aș acompania măcar la harpă. Dar n-avea grijă! Voiam să-l îmbărbătez pe Lemuel, căci era verde la față de teamă. Știi cum sînt băieții ăștia, am adăugat eu, fac

orice pentru un păhărel... Sigur că a fost un fel de glumă cînd au spus să dea foc primăriei, asta ca să mai potolească tărăboiul făcut mai înainte pentru pîine. El e conducătorul chestiilor ăstora, acest Humphreys ?

— Da ' de unde !

Lemuel şi Isabella s-au apropiat şi mai tare de mine, într-un chip ce arăta vădit că ajunsesem la punctul important. Eram bucuros, căci cu greu puteam să mai îmi ţin ochii deschişi.

— Humphreys e un fleac, un fleac cu gură mare şi tont ca un ţărănoi. Nici el, nici oricare altul nu s-ar fi încumetat să ameninţe pe domnul Penbury, sau să mă ia pe mine la rost dacă n-ar fi fost John Simon Adams, care ţi-a fost totdeauna ca un frate.

— Ia spune-mi, ce-i cu John Simon ? Dar simplu, ţin-te de John Simon şi lasă baltă chiriile şi morarii. Pe cine a încercat el să cureţe ?

— Nici gînd de aşa ceva, harpistule ! El nu vrea să facă nici pe jumătate din răul pe care-l face. Nu-i fericit aici. Tînjeşte după zilele de libertate pe care le-a cunoscut cu tine. Turnătoriile l-au acrit şi el împroaşcă pe cei din jur cu nefericirea lui. O să stîrnească doar necazuri în Moonlea, ba chiar şi lui însuşi. Ai putea să vorbeşti cu el, harpistule. Ia-l îndărăt cu tine acolo unde îi e locul.

— Dacă-i aşa de nenorocit, de ce n-a plecat de aici ?

— Ar fi făcut-o el de n-ar fi fost cu alde Katherine Brier...

— Cine mai e şi asta ?

— O muiere, o tîrfă !...

— Şi o nerușinată ! s-a repezit Isabella, a cărei judecată împotriva acelei Katherine simţeam că era şi răutăcioasă, şi nedreaptă.

— John Simon n-a alergat niciodată după femei. Trebuie să aibă pe vino-ncoace Katherine asta !

— Se spune că ar avea un soi de farmec, dar eu nu i l-am putut vedea niciodată, că m-a ferit domnul de gînduri rele ! E femeie măritată.

— Și unde-i e bărbatul? De ce nu stă de vorbă cu John Simon?

— Să stea de vorbă?! Bietul de el! Trăiesc cu toții sub același acoperiș, el și maică-sa, Elisabeth Brier, niște caraghioși, și orbi, și iertători! El e săracul cu duhul. Katherine s-a măritat cu el cînd n-avea unde-și pune capul. Și acum e țiitoarea lui John Simon în văzul lumii. Domnul Bowen zice că și de n-ar fi fost John Simon vinovat că otrăvește inimile muncitorilor de la turnătorie, răzvrătind pe om împotriva stăpînului, numai ce face cu bietul Davy Brier ar fi fost de ajuns să arunce stigmatul lui Cain asupra lui.

— Cine-i domnul Bowen?

— Preotul capelei celei noi, pe care domnul Penbury ne-a dăruit-o. Un om cu har de aur, harpistule, ca și tine, și grijuliu de mușcăturile păcatului.

— Ce-i aceea „stigmatul lui Cain"?

— Nu ne-a spus-o limpede. Era atît de mînios cînd vorbea despre asta!... Dar a lăsat să se înțeleagă destul de bine că John Simon e stigmatizat din cap pînă în picioare, că John Simon poate să spumege și să mîrîie cît o vrea, soarta îi e pecetluită, ca și cum diavolul ar fi pus gheara pe el... Vorbește cu el, harpistule! Arată-i că e o nebunie să rămînă într-un loc unde nu-l așteaptă nimic bun.

— V-ați strîns aici, după cum văd cu, tot unul și unul, Lemuel. Penbury — cu hrubele de topitorii puturoase, care aruncă o beznă ciudată în oameni și peste cer! John Simon — cu femeia aceea și umbra din inima lui. Bowen, cel de aur — cu stigmatul lui. Și fata lui Penbury, cum zici că o cheamă?

— Helen. Dar de unde o știi?

— Am întîlnit-o sus, pe munte. Era într-o vîlcea și picta.

Lemuel și nevastă-sa s-au uitat unul la altul și au început a chicoti.

— E o fată mîndră și îndrăzneață. Dar e cucoană pînă în vîrful unghiilor, ia seama, pînă-n vîrful unghiilor cucoană!

— Unghiile pe care i le-am văzut eu erau la fel cu toate. Rămîi cu bine, Lemuel! Nu cred că John Simon o să vă mai stea multă vreme în gît. O să vină cu mine îndărăt, în nord. Unde îi e casa?

— Ia-o drept înainte prin oraș, treci de furnale. Urcă drumul de pe deal spre cele patru case așezate în pătrat. În cea dintîi dintre ele, pe mîna stîngă, ai să-l găsești. Și multe mulțumiri, harpistule, dea domnul să asculte de sfatul dumitale cuminte!

— Nu prea avea el obiceiul ăsta. Dar pe vremea aceea n-avea nici obiceiul să facă oțel cu o mînă, și adulter cu alta. Poate că i-o fi arzînd și lui de alte lucruri. Cu bine, Lemuel! A fost bună mîncarea!

• CAPITOLUL III •

Am suit cărarea pe care Lemuel mi-o arătase. Era destul de pieptişă. În faţa mea căsuţele se ridicau pe coastă, îndesate şi pustii. Am simţit deodată că nu-mi făcea plăcere să mă amestec în viaţa ciudată pe care o trăia John Simon şi în anume purtări de care eu fugisem mîncînd pămîntul. Le-aş fi găsit nepotrivite, fără noimă. M-am oprit în timpul suişului şi am privit îndărăt, spre oraş. Vedeam casa lui Penbury cu proporţiile ei armonioase şi coloanele impresionante ; capela mare şi nouă, din piatră cenuşie, în care domnul Bowen ţinea iadul în lesă aurită ; primăria clădită de asemenea în ultimii zece ani, în care odihneau lungile şi vielenele scripte cu datorii, scripte care făceau pe atîţia muncitori din Moonlea să se teamă de închisoarea locală. Întreaga aşezare avea o înfăţişare hotărîtă, gravă, care făcea să mă simt de pe acum prins în înfruntarea pe care o porneam.

Am împins portiţa primei căsuţe pe stînga. Era o locuinţă ceva mai mare decît celelalte, părînd a fi fost mărită cu timpul. Grădina de legume din spatele şi din faţa casei părea bine îngrijită şi am băgat de seamă că printre culturi varza avea întîietate. Un tînăr îndesat la trup şi foarte bălai se încovoia deasupra unei furci în fundul grădinii. Portiţa împinsă scîrţîise. Grădinarul şi-a ridicat privirea şi m-a salutat cu glas subţire, copilăresc. Faţa îi era prietenoasă, dar lipsită de expresie, fără îndoială că el era acel Davy săracul cu duhul despre care îmi vorbise Lemuel. L-am chemat zîmbindu-i şi a coborît cărarea încetişor, cu furca pe umăr. Umbla încovoiat şi, în timp ce venea spre mine, îşi trecea drăgăstos vîrful degetelor peste creştetul verzelor. De două ori şi-a plecat ochii să le cuprindă cu privirea şi, după

ce i-a ridicat, a părut surprins că m-a mai găsit acolo, așteptînd.

Oprit în fața mea, și-a vălurit mîna, de parcă ar fi vrut să ia în palmă toată grădina.

— Frumoasă ? a spus.

— Vai, strașnică !

— Cine-i acolo ? a întrebat un glas de femeie, un glas îngrijorat.

Puteam vedea chipul femeii printr-o fereastră. Era o față frumoasă, cu linii dure, o față în care rîsul și mila trebuiseră să lupte din greu pentru drepturile lor, care dăduseră prea mult îndărăt.

— Om, a bolborosit Davy.

— E un bărbat afară, un străin, a spus femeia cuiva dinăuntru.

Ușa s-a deschis și a apărut o altă femeie, mai tînără, cu mîinile și brațele aburinde și roșii de spălatul rufelor. Părul era auriu-închis, sprîncenele bine arcuite și, pentru o clipă, neîngăduitoare ; apoi te izbea frumusețea sclipitoare de inteligență a ochilor și a gurii. În miezul miezului acelei femei era ca un vîrtej năvalnic de căldură prietenească. Dacă pe mădularele betege ale unor societăți de nedreptate și neliniști se pot ivi uneori mărgăritare, apoi ea era un mărgăritar. Peste chip îi plutea ceva din aerul femeii pe care o întîlnisem pe munte, dar nevoile nimiciseră în Katherine orice pornire spre sfidare ; părea pătrunsă de o bunătate deplină și caldă, care era balsam pe inimă.

— Numele meu e Alan Leigh. Sînt prieten cu John Simon Adams.

— Harpistul ? a întrebat Katherine, cu chipul luminat deodată ca o lampă.

— Nu trece seară, a urmat doamna Brier, luîndu-mă călduros de braț, fără să vorbească de dumneata, fără să dorească să te vadă aici, cu harpa dumitale, să-i binecuvîntezi vorba și cîntecul.

M-au luat în casă, unde căminul era o pălălaie strălucitoare de metal arzînd. M-au așezat în fața unei farfurii cu supă, pe care nu-mi venea s-o refuz, pentru că Davy, vlăjganul bălai și aiurit, se hlizea încîntat la mine, îndemnîndu-mă din ochi să mănînc voinicește

Spuneau că John Simon plecase devreme în dimineața aceea către o vale din sud. Luase drumul de munte și nu avea să vie îndărăt pînă seara, tîrziu. Nu-mi părea rău că puteam să stau de o parte și să privesc netulburat la acei oameni. Mai tot timpul, Davy a șezut pe un scăunaș, într-un colț, împletind coșuri din răchită. Lucra cu răbdare și pricepere. M-a chemat de mai multe ori să admir un amănunt sau altul al dibăciei lui. M-am dus, am privit, l-am bătut pe umeri și i-am spus că nu văzusem niciodată desene atît de frumoase ca pătratele de diferite culori pe care le ticluia în împletitură și o încovoiere atît de mlădioasă a răchitei, încît te făcea să simți o înrudire între viața degetelor lui și a fibrelor de trestie. Tot trupul a început să-i freamăte la vorbele și la mîngîierea prietenoasă a mîinii mele, și am simțit că în făptura acelui Davy se aflau adîncuri de deznădejde, deasupra cărora admirația mea strălucea ca un luceafăr.

Katherine și doamna Brier stăteau la o masă mai departe, în colț, și făceau prăjituri din făină de ovăz. Amîndouă se întorceau din cînd în cînd, ca împinse de același imbold, și ne priveau îngîndurate. Îmi dădeam seama că privirea lor tăcută și îngrijorată era foarte îndreptățită, căci numai ivirea mea acolo, căzut ca din senin și tînjind după inima întunecată și hoinară a lui John Simon Adams, era de ajuns pentru a stîrni un val de gînduri. N-aș fi putut face nici cea mai ușoară mișcare în toată casa aceea fără să simt neliniștea și stînjeneala din jur, sub tot felul de chipuri. Oamenii aceia se uitau unul la altul, mai mult sau mai puțin conștienți, la pîndă ca dindărătul unor fine scuturi de apărare, și nu păreau bucuroși de ceea ce vedeau.

John Simon Adams s-a întors la 7. I-am simțit bucuria cînd mi-a strîns mîna, dar fața lui era gravă și nemișcată. Era ca și cum ar fi așteptat sosirea mea și, în adîncul lui, ar fi socotit că pe bună dreptate trebuia să mă aflu acolo. Mi-a ghicit aceste gînduri cînd m-a privit în față.

— M-am gîndit mult la tine, Alan, a spus în chip de explicație. Și te-ai ivit ca făurit din capul meu. E

ca și cum ai fi fost creat de dorința mea mare de a te vedea. Sînt bucuros că ai venit, Alan!

Ne-am strîns în jurul mesei. Aveau o mîncare cu un ciortan de oaie, fraged de se topea în gură, gătit cu verdețuri.

Am întîlnit privirea Katherinei pe cînd ne uitam amîndoi la John Simon, care n-a scos o vorbă în timpul mesei. Avea pe atunci treizeci și unu de ani, era întunecat ca ceața somnului cînd te învăluie și la fel de blînd, cu vocea lui adîncă, plăcută la ureche. Ochii îi erau îndurători și căprui, iar fruntea și umerii — mai largi decît ai multora. De cînd nu-l mai văzusem, păsise în amurgul unei înnourări adînci, lăuntrice, dar nu-mi puteam da seama de calea ce o va lua cînd această stare sufletească se va fi copt în înnoptare. Cînd i-am vorbit de harpă, a dat din cap de parcă și lucrul acesta ar fi fost cuprins în sfera prevestirilor lui.

Cina s-a sfîrșit cu bere, ce părea a fi ca ploaia de firească pe acolo. Davy dorea și el să bea, dar mamă-sa, cu glasul hotărît și sec ca de piatră, i-a spus că nu i se va da nici o picătură și mi-a explicat că, după un pahar sau două de băutură, pe Davy îl copleșea o sălbatică și nemărginită tristețe, pe care nu o putea birui. Davy a primit împotrivirea cu inima ușoară și a pornit îndărătul lui John Simon și al meu cînd am ieșit din casă și am urcat pe coastă, între două stînci, unde, la adăpost de vîntul răscolitor al înălțimilor, puteai avea priveliște frumoasă și largă pe toată valea așezării Moonlea.

După cîteva minute de stat acolo, au venit către noi, din alte două căsuțe, patru bărbați, care păreau a fi așteptat sosirea lui John Simon Adams. Primii doi dintre noii-veniți erau voinici la trup, cu mișcări încete și prietenoși la față. Erau frații Lewis și Leyshon Andrews; cînd s-au așezat, și-au mărturisit bucuria de a mă vedea, căci fețe noi se arătau tot mai rar pe acolo. Le-au urmat apoi alți doi bărbați, mai puțin înalți, amîndoi cu ochii strălucitori și veseli. Se numeau Wilfie Bannion și Matthew Price. Matthew șchiopăta ușor, din pricina unui drug de fier care-i căzuse peste picioare, jos, la turnătorie. Toți aveau degetele înnegrite, aspre și bătătorite ale turnătorilor. Mîinile fraților Andrews

erau uriaşe, şi zadarnic mă sileam să-mi iau ochii de la ele. Ne-am aprins pipele umplute cu foile unei plante pe care Wilfie Bannion spunea că o cultivase în propria lui grădină. Celorlalţi părea să le placă, dar pe mine m-a ameţit după zece guri de fum. În faţa noastră, Davy îngîna un vechi cîntec de leagăn şi se clătina în ritmul melodici.

— Ce fierbe pe aici, pe la voi, John Simon? am întrebat.

— Clocoteşte, dar o să facă zgomot mare cînd o da în foc.

— Şi cine aţîţă focul?

— Penbury şi ceilalţi.

— Şi care o să fie sfîrşitul?

— Zbucium şi, pasămite, ceva schimbări.

— Ia explică-mi şi mie. Că în sălbăticie nu sînt turnătorii.

— Ştii şi tu cum au stat lucrurile. Încă de pe vremea cînd ne aducem noi aminte, marii fermieri şi proprietarii de pămînt i-au chinuit cum ştiu ei pe bieţii săteni de la cîmpie, făcîndu-i să se reverse ca rîurile din ţinuturile de vest către oraşele din vale, cum e Moonlea. Şi în răstimp de zece-cincisprezece ani au crescut pretutindeni oraşe ca cel de aici. Peste tot străzi, biserici, capele, curţi de judecată, taverne, toate în slujba turnătoriilor. La început era minunat. A mers minunat atîta timp cît Penbury şi prietenii lui îşi trăgeau spuza pe turtă, iar lumea se îmbulzea după fier, tot mai mult fier. Părea pe atunci că fierul ăsta avea să fie cea mai straşnică afacere de pe pămînt. Şi oamenii scoteau bani mai mulţi decît scoseseră vreodată din plug şi din recoltele lor. Îi durea carnea pe ei de strădania muncii celei noi, dar chiar de-şi pîrjoleau plămînii de dogoare şi de fum, ei tot gîndeau că viaţa luase o întorsătură mai bună. Dar, de o bucată de vreme, lumea n-a mai alergat după fier. Parcă i se oprise fieru-n gîtlej şi sute de furnale au îngheţat. De atunci am lucrat pe apucate. Cu lucru mai puţin, Penbury şi-a strîns chinga, şi salariile au scăzut. Căsuţele sînt ale lui, şi, cu toate că cea mai mare parte din ele nu sînt nici mai mari şi nici mai bune decît o raclă, el spune că oamenii trebuie

să plătească mai mult pentru că investițiile lui nu-i mai aduc pleașca dinainte. E foamete în Moonlea, și nu numai aici. Am fost în valea din sud, și acolo e la fel ca aici, chiar la fel. Ce zici de toate astea, Alan?

John Simon și tovarășii lui se uitau cu toții la mine, ca și cum răspunsul ce l-aș fi dat avea mare greutate pentru ei.

— Că sînteți niște proști, am spus eu. Ați intrat bulue în capcană. Penbury-i ăștia v-au vînat și v-au atîrnat ca să putreziți la bunul lor plac, așa cum fac eu cu un fazan. John Simon, nu e decît o cale ca să-i scuipi în ochi pe acești șarlatani de patroni, și anume: să le întorci spatele și să pleci înapoi pe dealurile și plaiurile de unde ai venit.

— Asta-i sminteală curată! a spus Wilfie Bannion. Ascultă, harpistule! Ești ceea ce se cheamă un poet. Ești iute la vorbă și la picior. Mare meșter vînătorul care te-ar prinde-n laț! Dar nu-s mulți ca dumneata, din păcate... Cei mai mulți sînt ca de plumb. Au intrat în capcane, așa cum le zici, pentru că găsesc mult mai mult adăpost și ceva mai multă hrană în capcană decît în altă parte, cu toate că s-ar putea s-o sfîrșească în capcană, la strîmtoare și fără să mai poată face altceva decît să aștepte să-i ia dracul.

— Eu zic că unii dintre voi prea vă bateți joc de timpul vostru, prea îl călcați în picioare.

— Dumneata crezi că oamenii au de ales. Nu există alegere. Te-au lăsat fără acoperiș la casă. Trebuie să fugi de ploaie. Ți-au luat mîncarea de la gură. Nu poți să stai cu mațele goale. Uite, acum cinci ani, tata cu frații mei și cu mine aveam o fermă pe deal, o fermă bunicică; cu destoinicia și brațele noastre, am făcut dintr-un pămînt pietros unul moale, și a crescut grîul acolo unde oamenii ziceau că nu va crește; și ni l-a luat un panglicar, o căpetenie soldățească, pe nume lordul Plimmon, care-și făcuse faimă în Parlament cu cîteva discursuri radicale despre crima ce se face cu țîncii care crapă muncind în mine. A pus mîna pe ferma noastră cu binecuvîntarea prietenilor din Parlament; zicea că noi n-avem mijloace să facem țarina să rodească atîta bogăție cît putea să dea. Noi n-am vrut să ne unim

de-acolo. Dar, în calitatea sa de comandant militar al garnizoanei din Tudbury, a adus un mic pluton de soldați călări, care a fugărit toată seminția noastră pe coaste, ca pe niște vulpi. Pînă la sfîrșit tot ne-au venit de hac, și acum eu sînt în Moonlea ; Lewis și Leyshon o să vă spună tot de-alde astea. Ascultă-mă pe mine ; harpistule, să știi că n-ai încotro. Asta-i : bietul popor de jos pigulește, cu spinarea încovoiată, în țarina lui, și piciorul încălțat al celor de sus îl zvîrle dintr-o lovitură într-o tarla mult mai săracă.

— Mai nebun încă e cel zvîrlit, am spus eu. Sînt căi de smuls încălțările din picioare, sînt căi de trîntit la pămînt pe cuconul cel mai nărăvaș, trebuie să fie căi și pentru a pune țarinile la adăpost temeinic și a dobîndi libertate pentru trup și merinde pentru mațe. Dar aici sînteți mai neajutorați ca oriunde.

— N-ai dreptate, Alan, a răspuns John Simon. Aici, în Moonlea, și-n alte locuri ca ăsta, oamenii, pentru întîia oară, nu sînt cu totul lipsiți de ajutor. Stau cot la cot și-s mulți la număr. Brațul mulțimii e destul de mare pentru a arăta ce-i negru și de osîndit în zilele noastre și ce trebuie să dorim în viitor. Înainte erau singuri, colo, pe cîmpuri. Puteau fi luați ca din oală, la cheremul oricui dorea să pună mîna pe ceva pămînt. Foamea își făcea de cap printre ei, și niciodată nu găseai mai mult de cinci ori șase măscărici supți și aiuriți care să-i stea împotrivă, cu furca-n mînă.

— N-o să se schimbe nimic în ei. Or să îndure prostește și aici cum au îndurat pretutindeni, balegile astea ambulante, care nu pot fi folosite nici măcar ca îngrășămînt pentru brazde !

— Nu, Alan. Dacă ai să ciocănești coaja a două vieți din trei, ai să le găsești goale pe dinăuntru, ca peșterile, și la fel de întunecate. Dar lumina se întețește. Ținutul nu mai e atît de vraiște ca înainte. Începem să întrezărim ici-colo cîte un semn de orientare. La început, cînd satele prădate și-au scuipat locuitorii în orașele de fier, oamenii erau zăpăciți de sărăcie, sau înfierbîntați de gologanii zornăitori ai patronilor, și nu le mai ardea să-și jelească rădăcinile smulse. Acum zăpăceala a trecut, fierbințeala se potolește. Oamenii privesc împre-

jur. Și știu din viața de fiece zi că au pășit peste pragul unei lumi schimbate.

— Am să-ți aduc aminte de toate astea, John Simon, cînd Penbury te-o vîrî în mormîntul lui de fier. Ce zace îndărătul spuselor tale? Cînd unghiile ți s-or înfige destul de adînc în carnea patronilor ca să-i oprești să se mai poarte ca gorilele, cu ce crezi că ai să te alegi din tot zbuciumul ăsta de minți și de trupuri?

— Ți-am spus că intrăm într-o epocă nouă, o încăpere nouă în casa timpului, mohorîtă și bătută de vînturi.

— Hai să te cred. Dar dacă Moonlea e un semn la răscruce, atunci această nouă epocă va fi un soi de încăpere în casa timpului, dar una din care spațiul va fi bucuros să scape cu viață.

— Sîntem catîrii mai costelivi dintr-un convoi lung și o să facem și noi ce putem. Rămășițele noastre or să slujească de proptea pentru picioarele celor care vor veni după noi. Avem acel soi de modestie curată, sfioasă. E un anume extaz, Alan, o încîntare mai înaltă decît am cunoscut cu tine pe munți, în a ști și a simți că faci parte dintr-o mulțime care-și deschide drum prin bezna terorii cumplite.

M-am lungit pe spate, cu capul în iarbă. Ciuguleam dintr-un fir de iarbă și priveam la John Simon, ai cărui ochi stăteau ațintiți pe capul bolovănos al lui Davy. Mă gîndeam la zilele lungi pe care le petrecusem, el și cu mine, în nord, cocoțați pe niște coaste de deal, dar privind în jos, la văile pustii, neîntinate; petreceam ceasuri întregi sporovăind despre inima omului cu un unchi al lui John Simon, un bătrîn păstor mintos, ce-și trimitea oile la culcare cu o înțelepciune vorbăreață și, adeseori, și pe mine o dată cu ele. Acele ceasuri minunate sfîrșiseră însă totdeauna cu rîsete și cu încredințarea că, atîta vreme cît fiece noapte ne va găsi cu sîmburele bucuriei noastre încă neatins, plînsul dureros pentru cruzimile de pe pămînt nu-și avea locul. Dar cînd m-am uitat acum la John Simon, n-am văzut nici urmă de rîs. M-am întrebat: ce resort al durerii îl făcea să salte ca o plută pe acel șuvoi de visare zbuciumată?

— Cum arată acest Penbury?

— Curățel. Înțolit cu grijă, nimic șleampăt la el.

Probabil că se înfioară la gîndul cruzimii, şi ar pune pe grefierul Jarvis să ţi se ţină de coadă dacă n-ai spune că el e cel mai inimos om din cîţi au trăit vreodată în umbra Coroanei lui Arthur de la Arthur[1] încoace. Şi aşa şi este, dacă nu vezi în el decît o fărîmă oarecare de viaţă, şi continui să te îndrepţi spre groapa ta fără să-ţi baţi capul să tragi vreo concluzie din toate celea. Dar ochii şi ideile lui nu-s ca ale noastre. Adesea îmi vine să mă duc la el, cînd străbate şantierele turnătoriilor, şi să-l întreb cum e posibil ca doi oameni de pe planete vădit diferite să arate aidoma, ca şi cum ar trăi în acelaşi oraş. Nu l-am prea văzut mult acum, în urmă. Am auzit că stagnarea afacerilor l-a zdruncinat şi l-a îmbolnăvit. Ne pare bine că-l vedem aşa plăpînd. Dacă se mai obişnuieşte cu stagnarea, apăi acolo jos e o droaie de oameni care-şi petrec mai tot timpul încercînd pe pielea lor fel şi chip de noi necazuri şi care ar fi bucuroşi să-i procure motive proaspete de frămîntare.

— Lemuel crede că e de treabă. Se pleca pîn'la pămînt şi se smiorcăia cînd îl pomenea. În viaţa lui n-o să mai aibă Penbury ghete murdare, că limba lui Lemuel e gata să i le lingă.

— Lemuel, brutarul? Dar cînd l-ai văzut?

— Cînd am venit. Ce fel de om e acum?

— I-ai văzut prăvălia?

— I-a mers bine. Înăuntru era plin cu pîini, cu haine şi dumnezeu ştie cu ce nu.

— Penbury l-a săltat din gaura de şobolani unde-şi cocea pîinea cam acum un an. El l-a dădăcit, şi acum Lemuel e ca o vînă mai măruntă de-a lui Penbury, un canal prin care curg sîngele şi ţelurile stăpînului. Cred că Penbury ţinteşte să facă din prăvălia lui Lemuel un soi de loc de schimb, unde cei mai nătîngi şi mai înglodaţi în datorii să se poată duce şi căpăta în mărfuri cam o jumătate din salariul lor adevărat. Lîngă locul

[1] Arthur — rege legendar al Angliei care ar fi domnit în secolul al VI-lea, eroul principal al mai multor cicluri de opere literare medievale.

unde Lemuel şi-a clădit casa nouă se găseau două dughene mici, care se deschideau binişor, dar Penbury a găsit mijlocul să le închidă. Cu grefierul Jarvis, care-şi lasă chica să-i crească doar-doar o semăna mai mult a căţeluş, lui Penbury nu-i e greu să hotărască în Moonlea care uşi să rămînă deschise şi care închise.

— Lemuel zice că lumea se uită la el ca la un fel de spion. Adevărat?

— Dacă te uiţi bine la urechile lui, ai să observi că marginea le e zimţată! Asta din pricină că nu-şi retrage destul de repede urechea cînd persoana la care ascultă are chef să muşte din ceva. El e urechea lui Penbury. E o cîrtiţă; stă în beznă. Sufletul lui nu aude, nu vede.

Am rîs. Era John Simon aşa cum îl ştiam: cu fantezia lui colorată şi săltăreaţă ca o zebră.

— O cîrtiţă periculoasă, spuse Lewis.

— De ce periculoasă?

Şi m-am uitat la Lewis, gîndind că se înfrunta prea tare cînd vorbea de Lemuel. Socoteam pe atunci că era destul pentru un biet brutăraş să îndure căldura, coca mesteriei lui şi ochii înspăimîntaţi ai neveste-si, Isabella, fără să i se mai pună în spinare că e şi o mare primejdie pentru liniştea omenirii.

— Nu văd cum, am spus eu. O cîrtiţă, foarte bine. Noi toţi avem felul nostru de a ne feri de lumină. Că ridică movilite de pămînt, foarte bine. Dar cine ar putea fi muşcat vreodată de Lemuel atît de adînc, încît să-i dea măcar o picătură de sînge?

— Şi dumneata eşti puţin cam cîrtiţă, harpistule, cînd e vorba de cunoscut oamenii... a răspuns Lewis, şi glasu-i grav îmi atingea parcă obrazul, aşa cum se apleca spre mine ca să înşire povestirea-i amară. Ţi-o fi venit şi dumitale la ureche: acum un an, Sam, fratele lui Wilf Bannion, a făcut oarecare gălăgie la furnalul numărul 3, cînd Penbury a încercat să ciuntească ceva gologani din plata zilnică. Asta a fost pe cînd începuse să se vorbească despre nevoia de a ne strînge cingătorile pentru că patronii de sus din Scoţia, aveau furnale mai bune decît noi şi trimiteau fier mai mult şi mai

ieftin în sud. L-a prevenit pe Sam să-şi ţină gura, dar Sam avea o droaie de plozi şi, cînd îl căutai, n-avea nici cingătoare ca s-o strîngă. Apoi Lemuel a luat la el un chiriaş, un individ cu faţa ca de piatră şi cu un deget jumătate lipsă la mîna stîngă. Nu-l cunoştea nimeni. Venea dintr-un oraş de pe coastă. Lemuel se tot învîrtea cu el şi-l arăta prin partea locului. După aceea Sam a fost găsit în nişte chei înguste, sus, pe drumul spre Coroana lui Arthur, cu capul zdrobit. Ca şi cum ar fi căzut şi s-ar fi izbit de stînci. Aşa a spus grefierul Jarvis oamenilor că trebuie să creadă, cînd s-au făcut cercetări, şi oamenii au crezut aşa, fiindcă pe vremea de-atunci numai la puţini dintre noi ne dădea prin gînd că pe Jarvis nu trebuie să-l crezi totdeauna. După aceea, omul cu un deget jumătate lipsă a spus că nu-şi închipuie ca munca la furnale să fie prea spornică şi a şters-o îndărăt pe coastă, iar Sam zace mort, fără să mai poată discuta cu Penbury despre salarii sau foamete.

— V-a intrat Penbury în cap. Îl zngrăviţi în chip de satana ca să daţi un pic de măreţie coşmarului care v-a cuprins cînd aţi dat cu fundul de văgăuna asta umedă şi afumată. Asta-i nerozie curată să spui că Lemuel îl poartă pe omul acela prin Moonlea ca pe un prepelicar, arătîndu-i pe unul sau pe altul şi spunîndu-i să-l înhaţe.

— Mai ai multe de învăţat, băiatule, multe!... Sînt, vezi bine, o mulţime de umbre pe pămînt, care dumitale îţi par ciudate şi de necrezut şi pe care ai putea să le cînţi la harpă mai tragic decît ai cîntat pînă acum. Da, da, Penbury i-a făcut de petrecanie lui Sam. Ba a mai adus şi o muiere, pe una, Flossie Bennett, ca să-l acuze. Ea, care se dădea pe nimica toată şi pe care o găseai mereu la uşa din dos a cîrciumii aceleia, „Frunzele după ploaie", beată turtă şi gata de treabă, s-a plîns că se dusese pe munte să culeagă primele zambile, cînd Sam, cu ochii roşii de poftă, s-a repezit la ea. Dar ea a sărit la o parte — a spus mincinoasa naibii! — şi Sam s-a prăbuşit în rîpă, unde şi-a spart capul de o piatră, că i-a trecut orice poftă. Muierea aia nu auzise niciodată în viaţa ei de zambile, şi dacă a

fost vreodată pe munte, apoi nu s-a dus ca după flori... Cît despre Sam Bannion, care cică o sorbea din ochi de dragoste, s-o lase mai încetişor, că el n-ar fi făcut decît să-i arate puţină milă, să bombăne un pic şi să-i întoarcă spatele. Îşi iubea nevasta atît cît poate iubirea să răzbată prin greutăţile de aici şi, afară de asta, avea o casă de plozi. Te înşeli, harpistule, cînd gîndeşti că-i greu să-i schimbi pe oameni! Ai văzut pe dealurile îndepărtate prea mulţi oameni care trăiesc singuri şi n-au altă vlagă în ei afară de aceea care-i împinge să mănînce şi să moară. Oamenii pot fi schimbaţi; Sam era iute şi fără fasoane. Am putea face şi noi altora ce i s-a făcut lui, dar noi nu simţim nevoia să omorîm, fiindcă pe noi nu ne bîntuie astfel de spaime, încît să avem nevoie să ne punem pielea la adăpost prin asemenea sminteli; şi, chiar dacă omorîm, n-avem nevoie să ne îmbrobodim fapta cu minciuni care să se aştearnă ca un linţoliu de durere peste amintirile celor rămaşi în viaţă, ca nevasta lui Sam.

— Acuma plînge mai tot timpul, a adăugat Leyshon Andrews. Ţineau mult unul la altul, Sam şi nevastă-sa...

— Dacă n-ar fi fost John Simon, muream sigur de foame ea şi copiii...

— Nu puteam să mă uit la ţineii aceia, a adăugat John Simon. S-au dus cu mama lor să trăiască laolaltă cu un vecin, în una din casele vechi. În zidul gros al casei săpaseră o gaură. Şi nevasta lui Sam cu copiii trăiau acolo, în gaură. Foamea le dădea un fel de lustru, ca şi cum le-ar fi lucit pielea întinsă pe oase. Era lucru groaznic să-i vezi, sfîşietor!

M-am uitat iar nerăbdător la el. Pierduse vioiciunea care-i lumina chipul cînd începuse să vorbească. Simţeam cum lunecă iarăşi peste el o mare şi apăsătoare suferinţă. Mă îmbunea să simt că făptura lui adevărată, agera şi veselă îmi scăpa printre degete ca să se tîrască în acea cocină păcătoasă, plină de pericole şi de prăpăd. Dar nu voiam să mai discut şi nici să mai bîjbîi prin întunericul tunelului pe care aceşti oameni păreau să-l fi săpat pentru ei.

— Sînteţi cu toţii un cîrd de proşti, le-am spus eu.

Am văzut în ochii lor privirea ironică și răbdătoare pe care o au atît de des marii meșteri atunci cînd îndrumă degetele celor neștiutori și stîngaci.

— Încercați să mă prindeți că-mi moi măcar un deget în mocirla asta, am încheiat eu.

Wilfie Bannion adormise. Pe Davy îl auzeam îngînînd același cîntec vechi, adormitor. Glasurile noastre s-au strîns valuri-valuri în jurul glasului său și, într-o clipă, valea întreagă s-a umplut de răsunetul cîntecului nostru de leagăn.

• CAPITOLUL IV •

Am pornit, John Simon și cu mine, spre hanul „Frunzele după ploaie". Clădirea hanului era nouă, la fel ca mai tot orășelul Moonlea, afară de mănunchiul de case din jurul vechiului furnal. Se ridica dincolo de drum, un drum ce ducea afară din oraș, spre vest, și era înconjurată de un brîu de stejari. În spatele hanului coasta se înălța pieptiș ; înainte vreme, acolo era o întindere pietruită, cu țăruși de priponit, avînd într-o parte și alta troace pentru adăpat vite. Ferestrele erau mici și urîte, fără perdele sau vreo podoabă. Vopseaua se subțiase pe lemnărie, cojită de ploile mari de munte. Era seara tîrziu cînd John Simon și cu mine ne-am apropiat de ușa din față. Luminile tavernei erau aprinse, deși cerul mai era încă plin de revărsarea zilei. Am auzit un val de glasuri vorbărețe, încă de pe drum.

John Simon a deschis ușa din față. Dar înainte s-o deschidă a îmbrîncit-o ușor cu piciorul, fiindcă ivărul era nou și înțepenit, iar lemnul umflat. Ne-am găsit deodată într-o încăpere mare, cu douăzeci-treizeci de bărbați în jur. Cei mai mulți îl cunoșteau pe John Simon și, îndată ce s-a apropiat, au dat cu toții din cap și au coborît paharul de la gură ca să-l salute. În colțul din dreapta, în fața ușii care ducea la cramă, era o tejghea mică și grosolană. În stînga era altă ușă din stejar, deschis, nevopsit, care dădea într-o curte din spate. La jumătatea peretelui, pe mîna stîngă, ardea un foc uriaș în fundul unei firide adînci din cărămidă, căptușită cu bănci, pe care două grupuri de bărbați, mai bătrîni decît ceilalți, stăteau sorbind, scuipînd și vorbind potolit. În mijlocul încăperii aerul era rece, cu tot focul. Nu mai fusesem niciodată într-o cîrciumă

atît de mare și am întrebat pe John Simon care-i vadul obișnuit al discuțiilor într-un loc ca acesta.

— Mai toți de aici sînt muncitori la furnale, dar vorbesc puțin despre asta. Religia și viața pe care o duceau înainte de a veni la Moonlea, dumnezeu și cîmpurile lor, pe care nu le pot uita, sînt cele două mari subiecte ce se află mereu pe buzele lor.

— Cum asta? Aș fi crezut că le merge gura despre fier de dimineață pînă seara. I-au prins ușor în laț, proștii naibii! am spus eu, și apoi am umblat de la un grup la altul, trăgînd cu urechea.

Era adevărat ce spunea John Simon. Ascultam uluit discuțiile celor tineri, care păreau mai pasionați în chestiuni teologice decît cei bătrîni. Vorbeau despre conștiință și despre suflet de parc-ar fi fost părți de seamă ale trupului supuse la infecții, la șubrezenii, la amputări și la însănătoșiri. În vorba lor pripită am simțit o nuanță aspră de amărăciune împotriva bisericii oficiale, pe care o asemănau cu moșierimea hrăpăreață, învinuind-o că s-a declarat tot mai deschis împotriva aschiilor ascuțite ale credinței neconformiste. Din vorba lor și din bruma ce pricepeam, am avut la început impresia unei goliciuni mintale care mă înfiora și simțămîntul că oamenii care făceau atîta caz, vîrîndu-și unul altuia sub ochi stindardele unor nesfîrșite doctrine sufletești, își creaseră singuri mare parte din greutăți, la fel cu cei care, pentru a-și ascunde propria neliniște, tușesc atît de puternic în întunerie, încît atunci cînd ajung la liman nu mai au gîtlej cu care să tușească.

— Astea-s mofturi, i-am spus liniștit lui John Simon. Băieții ăștia au primit lovitura de cizmă în toată greutatea ei. Și cizma a mers atît de departe, încît le-a lăsat o urmă de toval pînă și în privirea pierdută și năucă din ochii lor, atunci cînd vorbăria încetează o clipă. De cîte ori sînt nevoiți să mai dea uitării cîte puțin din demnitatea lor curată și străveche o iau la goană ca niște ogari și se întorc gîfîind, ținînd în dinți ciolanul vreunei noi concepții ecrești. Mofturi, mofturi, John Simon, și-mi vine să umblu prin toată sala asta și să pufnesc de rîs în nasul fiecăruia dintre ei!

— N-a existat niciodată vreo demnitate, nici curată, nici străveche la ăștia. O parte dintre ei abia pot să umble, ce să mai vorbim de goană?! Mulți n-au nici dinți. Puțini dintre ei se sinchisesc de cer. Se tîrăsc pe dîrele altor oameni și sînt exasperați că planurile și dorințele altora îi plesnesc în obraz ca niște crengi trase de cei dinaintea lor.

În timp ce mă învîrteam prin încăpere, John Simon se oprea cînd la un grup, cînd la altul. Dădea din cap, în chip de prețuire a celor discutate. Îl priveam nedumerit și am rămas fără glas cînd l-am văzut stînd foarte serios în fața unui bărbat cărunt și gîrbovit, care-i explica anumite observațiuni de-ale domnului Bowen, pastorul, despre valoarea botezului la rituri diferite. John Simon se uita prietenește în ochii bătrînului și-și ținguia buzele, de parc-ar fi cîntărit întreaga greutate filozofică a fiecărui cuvîntel rostit. L-am bătut pe umeri cînd ne-am depărtat:

— Unde ți-e spiridușul care te făcea altădată să scaperi, băiete? Acum trei ani, tu, John Simon, erai păgîn ca un pescăruș, ca un țap, treceai sălțînd de la o zi la alta, și tot ce aveai mai bun de arătat miturilor și închinăciunilor era dosul. Și te văd acum stînd aici ca să-ți umpli capul cu idioteniile astea despre mîntuire și luînd în serios argumente care, pe vremuri, ți-ar fi dat dureri de cap numai la gîndul că există o astfel de spaimă cruntă printre oameni.

— Ascultă, Alan, chestia asta cu credința e o fîșioară de pămînt pe care și un zevzec poate să-și sprijine bine piciorul. E terenul de exerciții pe care ne mlădiem mușchii în vederea scopului adevărat: acela de a schimba tiparele în care sîntem vîrîți cu sila. Ziua de azi e o cloacă de dureri, sîcîieli și trudă, e o cumplită fărîmă de timp; o privești și te iei la trîntă cu ea. Dar omului nu-i prea place să se năpustească la felul de trai cu care s-a obișnuit. Iar credințele zilei de ieri sînt frumoase și le aduci deseori ca pe niște bețigașe de tobă, cu care bați darabana împotriva temerilor la care n-avem răspuns. Lumea asta adusă aici din o duzină de ținuturi n-a aflat pînă acum un temei de înțelegere comună, nici o limbă comună. Sînt înghețați și

uluiți fiecare de ciudățenia trecutului său. Oamenii se sfiesc totdeauna să spună deschis cum răsună în ei visul libertății.

— Așa că vorbesc de suflete, de temple și de sectele lor, și la sfîrșitul sfîrșitului or să se transforme în tot atîția răzvrătiți, ageri la ochi și la minte, ca să facă război întocmirii de averi și murdărie.

— Război? John Simon a surîs, clătinîndu-și capul într-o parte și alta. Numai să vadă, să se-ntrebe, să protesteze, și tot ar fi o izbîndă!

— Ce putem bea aici, băiete? Am început să simt căldura focului de colo.

Ne-am apropiat de tejghea. Ușa cramei era deschisă. Pe un scaun, mai departe de un poloboc mare, stătea un bărbat de vreo patruzeci de ani sau mai mult, voinic la trup și blajin ca înfățișare. Odaia gemea de rafturi, pe care erau așezate sau agățate șunci, brînzeturi și pîini. Bărbatul citea o cărțulie cu scoarțe castanii. Ținea capul și umerii aplecați pe carte, încît John Simon a trebuit să bată de două ori pînă să-l audă hangiul.

— Iartă-mă, John Simon, a spus el venind spre noi. Cuvintele din cartea asta mă prinseseră cu totul. E o carte despre natura societății omenești, și ăsta-i un subiect care-mi merge la inimă.

— Iată-l pe Alan Leigh, prietenul meu. Alan, el e Abel Jefferies; un om de nădejde și care gîndește.

Abel mi-a întins mîna și s-a dus să scoată două căni cu bere pentru noi. Era ceva impresionant de rece și de măsurat în mișcările lui și l-am felicitat că are destulă putere și voință să citească o carte cu astfel de subiect ca natura societății omenești, înconjurat cum era de butoaie, șunci, brînzeturi și atîția cheflii.

— Chiar în negustoria asta nu-i totul grosolan. Deseori, în serile lungi de iarnă, John Simon cu Bannion și cu băieții Andrews se strîng aici în jurul focului și vorbim despre lume și viața noastră în lume.

Mi-am rezemat spinarea de tejghea și am privit vrăjit la jocul flăcărilor pe chipurile obosite, zbîrcite ale bătrînilor care ședeau în fîrida cu focul aprins.

— O fi tare plăcut și acolo, am spus eu. Dar mi-aduc aminte cînd John Adams își găsea întreaga bucurie în mișcarea sprintenă a trupului și-n sunetul harpei mele. Acum pare că rîcîie ca un șoarece în dosul unui lambriu de gînduri negre de-ale lui. Pe vremea aceea era mai fericit ; nu poate tăgădui asta.

— Dar nici nu vrea, a răspuns Abel ștergînd tejgheaua. În unii oameni valurile bucuriei se potolesc repede, și în tăcerea lor tot zbuciumul pămîntului pare să găsească un ecou. Cred că astfel de om e și John Simon.

— Ar trebui să trăiești tocmai pentru a nimici această tăcere, această milă. Tristețea lumii e o tîrfă oribilă. Aruncă-i o singură privire blîndă, și ai s-o găsești la ușa ta așteptînd, odată cu fiecare lovitură de bici, bucățica ei de zahăr sau o dezmierdare.

Deodată, dinspre ușa din față s-a auzit gălăgie mare. Canatul ușii s-a deschis, și un bărbat purtînd o căciuliță din blană de iepure și o basma galbenă în jurul gîtului s-a năpustit înăuntru, din amurg, ca și cum cineva i-ar fi dat un picior în spate. După el a intrat o femeie, părînd a fi cea care-l lovise. Femeia să tot fi avut treizeci și cinci de ani ; purta o îmbrăcăminte ce va fi arătat bine cu vreo zece ani înainte. Fața ei era cea mai măiastră întruchipare de frumusețe decăzută pe care o văzusem vreodată. Stătea lîngă ușă, cu mîinile în șold, cu capul zvîrlit pe spate, cu nările umflate gata să se spargă și răsuflînd atît de zgomotos și de adînc, încît din locul unde mă aflam puteam să-i aud cele mai ușoare șuierături.

Abel, hangiul, s-a strecurat dindărătul tejghelei și s-a dus spre ea.

— Afară cu tine, Floss Bennett ! Ți-am mai spus să nu mai calci pe aici. Unde ești tu e ceartă, și dacă ceartă vreau, apoi o fac chiar cu !

— Ia bagă-ți mințile-n cap, Jefferies ! a strigat Floss, coborîndu-și fruntea și privind încruntată la Abel, care înainta spre ea.

O clipă s-ar fi crezut că se va repezi la el. Apoi a mormăit ceva, s-a întors și a trîntit ușa în urma ei. Abel a venit iar la noi. Cînd a trecut pe lîngă omulețul

cu căciulița de iepure care se așezase la o masă și-și ștergea fața cu basmăluța, sorbind din stacanul unui prieten, Abel i-a spus :

— Și tu, Oliver, isprăvește, pentru dumnezeu, să tot faci pe cocoșul ! Data viitoare cînd vii aici adu doar răbojul. Las-o naibii pe Floss ! E toată numai păcate, muierea asta, și dacă nu te descotorosești de ea, să știi c-o să fie vai și-amar de capul tău, iar cîrpa asta de la gît va rămîne singurul lucru care să-ți mai adune oasele la un loc. De ce nu s-or fi înțelegînd preacucernicii ca să dea, colea, o ordonanță în privința acestei femei, să mi ți-o trimită în fundul gheenei sub unul din furnale ?

— Ce-ați zice să ieșim în curtea din spate ? spuse John Simon.

— Bună idee ! E frumos afară la ora asta.

Abel i-a strigat din cramă soției să vină și să vadă de treburi. Unul din grupurile de lîngă foc se pornise să îngîne crîmpeie de cîntece triste.

John Simon a pornit înainte prin ușa care ducea în curtea din spatele hanului. Am rămas vrăjit de cum am văzut-o. Curtea în sine, bine pietruită și curată, nu era prea mare. Se sfîrșea în coasta pieptișă ce-și înălța steiurile formînd peșteri răcoroase și acoperite cu mușchi. La dreapta un șuvoi vijelios se năpustea găsindu-și vadul în cîmpia de dincolo de peretele dinspre vest al hanului. Se scurgea apă din fiecare văgăună mică a coastei. Ne-am așezat pe doi bolovani lătăreți. În vreme ce beam, mîna îmi întîrzia într-un ochi de băltoacă strîns din picurul neîncetat de sus, de pe stînci. Pe cer se profilau vălătuci mari în trandafiriu și roșu.

— Femeia aceea, am întrebat, care s-a repezit adineauri înăuntru și părea o regină jerpelită, care-i rostul ei în viață ?

— Asta-i Floss Bennett. Își are ea rosturile ei în Moonlea la fel de sigure ca industria oțelului, numai că luercază la o temperatură ceva mai joasă și ceva mai aproape de podele.

— Dar nu la o temperatură prea joasă. Parcă gata să facă erupție.

— Da, da, e sălbatică.

— Nu despre ea a vorbit unul din prietenii voştri sus, pe coastă ?

— Ba da. A fost amestecată în moartea lui Sammy Bannion. Ca martoră. Wilfie, fratele lui Sam, n-a crezut o vorbă din tot ce-a spus. La vreo două zile după înmormîntarea lui Sammy, era aici, la han, beată. Wilfie s-a repezit la ea ca o fiară. Ar fi snopit-o în bătaie dacă nu l-am fi oprit. A încercat s-o facă să-şi recunoască mărturia mincinoasă prin care îl trădase pe Sam. Dacă ai fi putut să nu te uiţi la Wilf şi la lacrimile care-i curgeau şiroaie pe obraz de durere şi de mînie, era caraghios să vezi cum se bălăbănea Floss, clipind şi întrebîndu-se, mai năucită ca oricînd, ce dracu voia Wilf să spună cu trădarea aceea. Floss duce în spinare atîtea trădări, că dacă s-ar hotărî printr-o minune să retragă vreuna din ele, apoi nici n-ar şti pe care s-o scoată din traistă.

Doamna Jefferies, ai cărei ochi erau la fel de voioşi şi limpezi ca apa în care-mi ţineam mîna, ne-a mai adus altă bere şi i-a spus soţului ei că se stîrnise ceartă între cîntăreţi, care nu se puteau înţelege asupra cuvintelor din strofa a doua a cîntecului.

— Va să zică nu ştiu cuvintele strofei a doua, a spus Abel, ridicîndu-se să plece. Cum ajung la ei n-o să mai fie decît un cuvînt pentru certăreţii noştri : Amin, şi apoi noapte bună ! Berea e tare, şi cîţiva din flăcăii ăştia au în ei necazuri care moţăie liniştit peste zi şi-şi arată colţii seara, cam pe timpul ăsta. Mă-ntorc îndată. Apoi, arătînd spre mîna pe care o lunecam în mica băltoacă : Să ştii că apa din grote nu-i prea miloasă, harpistule ! Ia seama, dacă nu ţii să ai degetele ţepene şi bune de nimic !

Cîteva clipe, John Simon şi cu mine am rămas privind tăcuţi culorile tot mai adînci ale cerului.

— Pentru ce ? am întrebat. Pentru ce, John Simon ?

— Pentru ce, ce ?

— Pentru ce sînt doldora de întrebări pe care să ţi le pun, încît nu mai ştiu cum să încep. Pentru ce te agăţi de un loc ca ăsta ? Pentru ce ai rămas aici ?

— Fii numai ochi şi urechi, Alan, şi-ai să găseşti în curînd pricina. Cînd am venit aici să fiu alături de tatăl

meu de-a lungul ultimului său drum, a trecut multă vreme pînă s-a stins. Vorbea mai tot timpul numai despre fier și minunăția fierului topit, a lucrurilor care se pot turna și sînt maleabile. Mi-a dezvăluit toate tainele meșteșugului său. Singurul lucru din viața lui, de cînd o părăsise pe mama și pornise sus, în nord, singurul lucru care luase forma pe care el o dorea a fost fierul ăsta lichid. Era nebun după el. După ce a murit, mi s-a părut că turnătoriile mă atrăgeau ca un magnet. Aveam poate în adîncul meu ceva din chemarea pătimașă a bătrînului, ceva care cerea poate aceeași tămăduire. Și n-am rezistat. Lui Penbury i-a plăcut dibăcia mîinilor mele, și mie-mi plăcea meseria. Tata avea dreptate: pe sub noroi e multă frumusețe.

— Pun rămășag că ți-am lipsit.

— Vezi bine că mi-ai lipsit, și încă mult de tot. De cîte ori auzeam unul din cîntecele pe care obișnuiai să le cînți tu, mă întrebam ce blestem îmi ține picioarele țintuite de locul ăsta.

— Ce blestem, spune, John Simon! Ce te ferecă aici, omule? Că blestemul nu era numai bătrînul vorbind despre fier pe cînd trăgea să moară. Nici blestem, la urma urmei, nu poate fi gîndul milostiv să faci din Moonlea un rai fără dureri și să îndulcești viețile amărîte din groapa asta vrăjmașă. Ce-a fost, John Simon?

— Ți-aduci aminte cînd spuneai că ar trebui să ținem viețile celorlalți oameni la un cot depărtare?

— Mi-aduc aminte. Acum eu aș zice: la doi coți depărtare. Sînt plini de un mîl îngrozitor „ceilalți oameni".

— Așa e. Un mîl care înghite.

— Dar cine te înghite? Cine te împinge? Cine sînt oamenii de sus, din casă? Ce rost ai tu între ei?

— Tu n-ai stat locului niciodată destul cît să iubești o femeie, Alan. Nici n-ai putea înțelege.

— Ba aș înțelege orice te privește. Fiindcă sentimentele mele pentru tine, John Simon, sînt deosebite, adînci. Lemuel zice că te ții cu Katherine și că-i o cățea fiindcă puștiul de Davy e bărbatul ei. Cam încîlcit pentru mine. Dar nici tu nu mai gîndești simplu. Ai început să maimuțărești schimonoselile prostești ale lumii din jurul tău. Davy ăsta nu-i întreg. O fi el băiat bun, dar

a rămas copil după ce-a-ncheiat-o de mult cu copilăria. Ce-i datorează Katherine? Ce poate face el pentru Katherine? Ea te iubește?

— Așa cum o iubesc și eu.

— Și asta-i mult?

— Nu s-ar putea mai mult.

— Atunci, foarte bine. Plecați de aici amîndoi. Am moștenit un mic cuib minunat într-o vîlcea, la nord, unde soarele și pîrîul se îngînă toată ziulica. Mă gîndeam la el ca la o împărăție pentru doi filozofi și poeți, așa cum ne era chemarea. Dar mă învoiesc la orice sacrificiu ca să te scot din eclipsa asta de lună. Poți s-o aduci pe Katherine. Ei?... Zis și făcut?

— Nimic nu-i niciodată „zis și făcut", Alan. Mai ales cînd e vorba de astfel de lucruri.

— Poate că te gîndești la mama lui, la femeia aceea tristă. Nu vrei s-o mîhnești. Sau aștepți să moară tînărul Davy? Uite, măi băiete, nu vreau să spun lucruri tari, dar mă arde pe suflet să te văd scos din toate astea. Să știi că Davy o să vă dea gata. E plămădit din seva pămîntului, frate bun cu verzele lui și o s-o ducă frumușel așa pîn-o împlini suta de ani și o să vă lase pe amîndoi la marginea drumului, cu un cuvîntel de scuză pentru că o să vă alegeți cu nimica după atîta așteptare. Nu mai sta la gînduri. Vorbește cu Katherine la noapte, și mîine dimineață o să dăm cu tifla orășelului Moonlea, de sus, din vîrful Coroanei lui Arthur.

— Nimic nu poate fi vreodată „zis și făcut" în felul ăsta. Se ridicase de pe stîncă și se plimba prin fața mea. Pare simplu, privit din-afară. Dar înlăuntrul tău e mîlul acela, mîlul care înghite: nevolnicia celorlalți și simțămîntul tău de milă față de ei. Katherine nu e o cățea. Asta-i una din multele greșeli pe care brînzarul de Lemuel le va face în viața lui. Dacă ar fi cățea, Moonlea ne-ar fi văzut de mult spatele, și toată uimirea și mîhnirea copilărcască din ochii lui Davy sau lacrimile mamă-si nu ne-ar fi adus înapoi. Lasă-mă cu ale mele, Alan, și întoarce-te la peticul tău de pămînt. Cînd n-oi mai putea îndura, atunci ai să mă vezi. Cît despre acel rai fără dureri, noi nu dorim nimic mai arzător ca asta. Am văzut în Moonlea prea multe vieți negre ca tă-

ciunele și ude pînă la oase de lacrimi. Lumea se învață să îndure, dar noi vrem s-o smulgem din amorțeala ei. Acum șase luni lucrurile ajunseseră la un capăt. Penbury părea îndîrjit la culme și avea gata, la îndemînă, argumentele concrete ale unui răspuns drastic, iar noi așteptam încordați, gata să-i dăm cea mai potrivită ripostă a noastră. Într-o dimineață, Penbury a coborît la furnale, iar noi ne-am strîns împrejur, cu gîndul c-o să urmeze un ultimatum. Dar tot ce-a făcut a fost să stea acolo, părînd bolnav, tremurînd ușor și spunîndu-ne cu un fel de oftat în glas ce frumos mergeau lucrurile pe vremea lui taică-său. Pe urmă s-a liniștit, și de atunci n-a mai dat pe la furnale. Lucrurile au mers așa, de azi pe mîine, din rău în mai rău, dar cu oarecare bunăcuviință. Evacuările pentru chirie s-au potolit. Munca, atîta cîtă e, a fost împărțită mai drept. Și n-a căzut nici un trăsnet. Mă surprinde și mă nedumerește. Eu prevestisem grozăvii, o năvală de întîmplări care ne-ar fi împins pe toți la limita puterii de a îndura, la un deznodămînt.

— Și ce te miră? Înseamnă că Penbury nu-i chiar atît de rău. Ca să fii ticălos pînă-n măduva oaselor, trebuie să fi făcut multe rele, și poate c-o fi obosit și el. Sau i-o fi silă să vă tot frece și să vă ia piuitul, așa cum v-o fi și vouă silă să vă tot legați de salarii și de chirii. Oamenii au nevoie de schimbare. El vrea ca nimeni să nu mai sufle o vorbă pînă o să pieriți sau voi, sau necazurile. E prea multă lume aici; cînd cei mai slabi de înger or să fie sătui de mîncarea pe care nu pot s-o găsească, de copiii pe care nu pot să-i hrănească și de chiria pe care nu pot s-o plătească, atunci or s-o șteargă de aici și o să-l lase în plata domnului pe Penbury, cu împărăția lui cu tot. Penbury știe asta, și ar trebui s-o știi și tu. El poate să aștepte. N-are nevoie să stea la ușa lui Lemuel pentru o pîine și să-i arunce din cînd în cînd o piatră ca să-l mai domolească. Fiică-sa nu arată că și cum l-ar trezi pe taică-său noaptea cu chiorăielile stomacului gol. Penbury e mai înalt decît Coroana lui Arthur. N-are decît să arunce o privire, și lumea face ce vrea el.

— Poate că și-o fi pus ceva nădejde în vară.

— Adică cum, în vară ?

— Sperase poate ca vreunul din cei care conduc mișcarea de împotrivire să fi ieșit scîrbit din iarna trecută și hotărît să părăsească Moonlca. O mai fi gîndit, poate, că cei mai mulți de aici se obișnuiseră cu gîndul să fie zvîrliți din lac în puț. Și e bine să ai același mănunchi de oameni ca să ducă tot greul. Ei și plozii lor prind toate rosturile, și asta economisește o mulțime de timp și uccnicie. Dar aproape nici unul n-a plecat pe vreme de vară. Ăsta nu-i oraș de lepădat cum sînt celelalte orașe cu fier. Oamenii și-au lăsat cîmpurile pentru furnalc și, cînd furnalele îngheață, ce te faci atunci ? Sfîrșitul verii și iarna le taie pofta de stat cu mîinile-n sîn.

— Dumnezeule ceresc, dar cum puteți trăi în atmosfera asta, punînd la cale și așteptînd ciocnirile ca pe o recoltă de pus în hambar ?

Am auzit bătăi ușoare în ferestruica dindărăt a hanului. John Simon era cufundat în gîndurile lui și n-a auzit nimic. M-am dus la geamul de unde veneau ciocăniturile și am văzut fața lui Lemuel, brutarul, prin fumul încăperii mari. Făcea o groază de strîmbături și de gesturi și avea o căutătură tulburc și hîdă, ce i se lăsa pc chip ca o perdea. Am înțeles că voia să mă duc înăuntru, să-mi spună ceva.

John Simon și-a dat seama că plecasem de lîngă el.

— Cînd vorbesc de lucrurile astea cu tine mi se împleticește limba. Pleacă din locul ăsta ! Își ridicase vocea și părea surprins că stătcam cocîrjat și mă uitam la Lemuel prin fereastră. Tu, în Moonlca, ești ca o molie pe o vîrtelniță. Cînd am venit cu aici, cine știe ce stea și-a vărsat veninul și mi-a înțepenit picioarele într-un bulgăre de ură și dragoste. Eu rămîn. Dar tu aș vrea să pleci.

M-am întors încet lîngă el.

— Crezi cu adevărat, i-am spus, că gîndul unei femei poate învălui pe cineva ca o haină mițoasă și să-l gîdile pînă-l scoate din minți ?

— E minunea cea mai crudă dintre toate. Credeam că gustasem din tot ce poate fi vibrație și frumusețe cînd cutreieram dealurile în pas cu singurătatea și cu

muzica, singurele mele mîrese. Dar asta era floare la urechie, Alan. Găsești o femeie și vezi că prin ea viața și-a rostit singura-i sentință definitivă. Încerci s-o oceleşti cu o lume de alte sunete, s-o izgonești cu obișnuitele îngăimeli despre datorie, trudă, sau țel depărtat, dar sentința te ia în stăpînire și-ți mînă inima către o seninătate plină de înfierbîntare.

— Pe tine te macină un soi de neputință de a-ți găsi liniștea, John Simon, o manie de a fi înfierat și răscolit, de a găsi arome noi în suferință, ceea ce, după mine, e semnul unui pojar groaznic. Primești aici de bunăvoie sclavia cuptoarelor ăstora ticăloase, în timp ce te mai pîrjolește pe-ncetul și o patimă pe care ești destul de tont s-o accepți și nu destul de înțelept s-o îmbrățișezi. Ajuți din răsputeri să se țească plasa în care mai tîrziu ai să fii înhățat și devorat. Zău, mare dezamăgire ai să fii pentru oile și caprele printre care am crescut noi!

— N-ai să deslușești niciodată cheia în care sînt scrise melodiile astea, Alan. Nu mai zăbovi pe aici. N-aș vrea să simt izul ruginii pe tine.

— N-am să mă grăbesc. Uite că dincolo de fereastră bunul nostru prieten Lemuel face semne ca un nebun. Vrea să-mi spună ceva și, pe cît se pare, ceva important.

— O fi ceva puturos și rău, pe cît îl cunosc. Fă-i semne și tu să se ducă la dracu.

— Acolo se și găsește, băiete. Are coarne și-i negru ca pucioasa. Mă duc să văd ce are de spus. N-aș mai avea liniște dacă aș pleca de aici fără să aflu toată taina care te-a adus în halul ăsta. Poate că m-ar ajuta să te scot din băltoaca asta.

Mi-am luat stacanul și m-am întors îndărăt în han. Iureșul glasurilor se întețise mai ascuțit cu o octavă, și bietele mele urechi, îmbibate de tăcere, sufereau de atîta gălăgie. Lemuel stătea într-un colț, părînd mai sigur de el și mai șmecher ca oricare. Și-a pus degetul pe buze și a făcut șt... șt... cîteva clipe, ca și cum eu aș fi fost pricina tărăboiului.

— Vești bune, harpistule, mi-a spus, apropiindu-și gura de capul meu și suflîndu-mi vorbele scurt și îndesat, lucru ce mi s-a părut tare neplăcut.

— Vești? Lumea nu mai are nevoie de oțel? am zis, sperînd că moftul ăsta de glumă o să mai potolească foiala și dramatismul lui Lemuel.

— Domnul Penbury a auzit de tine. Vrea să te vadă, să te audă.

— Mîine?

— Ei aș! Ți-ai găsit să aștepte domnul Penbury atîta! Cînd îi intră ceva în cap, trane, a și făcut-o! La noapte.

— Dar ce vrea cu mine?

— Ce crezi c-ar vrea cineva cu un harpist?

— Asta-i altă treabă, omule, dar eu n-am harpă. Ți-am spus.

— Și crezi că domnului Penbury o să-i pese de așa ceva? a întrebat Lemuel, făcînd cu ochiul. Ar putea să cumpere toate harpele din Anglia. Se zice că murea după harpă, deși n-a avut niciodată nici timpul și nici norocul să cînte chiar el.

— Și ce-i tot misterul ăsta? Felul cum îmi făceai semne mi-a tăiat cheful să mai beau. S-ar fi zis că vreiseși să-mi ceri să cînt la un sobor de vrăjitoare la miezul nopții. De ce n-ai venit în curtea din spate și să mi-o fi spus ca lumea? E frumos și răcoare acolo. Ai văzut peșterile?

— Dă-le încolo de peșteri. Destul de rău c-a trebuit să intru într-un loc ca ăsta. O să fiu nevoit să-i explic domnului Bowen c-am venit aici numai din partea domnului Penbury. Auzi, peșteri! Și am văzut că erai cu John Simon. Nu știu ce are el cu mine. Bătăușii aceia de sus, de pe coastă, Andrews și Bannion, și alții ca ei, i-au împuiat capul cu o groază de răutăți despre mine. N-am vrut să mă iau la harță cu John Simon.

— Atunci, e-n regulă. Ciudat, n-aș putea explica cum, nici în ce fel, dar azi-dimineață, cînd am luat-o în jos pe Coroana lui Arthur, m-am gîndit cc-ar fi să dau ochii cu domnul Penbury.

— E un om minunat!

— Da-i eam tîrziu. Pînă cînd străbatem noi Moonlea, pe urmă pînă urcăm pe aleca aceea de trăsuri, prin porțile mari, o să fie întuneric beznă.

— E un drum care taie peste cîmp. Şi nu-ţi bate capul că-i tîrziu pentru domnul Penbury. Luminile stau aprinse la el în casă mult timp după ce restul oraşului e cufundat în întuneric. Ţi-am spus că a fost lipsă mare de muzică în Moonlea. Aşa-i că se şi vede după cum m-au trimis valvîrtej?

— Cam aşa. Aşteaptă puţin.

M-am întors la John Simon şi i-am povestit ce-mi spusese Lemuel. N-a ridicat nici o împotrivire, ci mai degrabă a părut învesclit la gîndul mersului meu acolo.

— Uşa casei rămîne descuiată pînă te întorci. Crezi c-ai să-ţi poţi găsi drumul?

— Ca un porumbel. Mă cunoşti. Singurele lucruri sigure de pe pămînt sînt picioarele mele, noaptea.

Cu Lemuel, care o luase înainte, urmărit de privirile chiondorîşe ale grupelor de vorbăreţi cherchelîţi, am părăsit hanul. Umbrele se întindeau acum mai în pripă. Fusese o zi lungă, minunat de luminoasă, şi întunericul mă sîcîia. Simţeam parcă aceeaşi nemulţumire şi în copacii crîngului din spatele străzii principale a oraşului. Pe cînd umblam, Lemuel îmi vorbea despre Isabella, ce femeie bună era. Avea un tremur în glas şi n-am avut inima să-l întreb ce teamă ascunsă şi apăsătoare se cuibărise în viaţa lui şi a ei, de ce nervii lor păreau a fi nişte sîrme întinse şi tăioase. M-am oprit din mersul iute, am cules un fir de iarbă ca să-l sorb şi am gustat roua-i rece pe buze.

Pămîntul aspru al cîmpiilor se sfîrşea. Am intrat în alt desiş de copaci. Mesteacăni argintii, cu luciul şters, selipind vag în întuneric. Dincolo de copaci, o întindere de iarbă minunată.

— Frumos, nu? m-a întrebat Lemuel, aplecîndu-se şi petrecîndu-şi mîna peste pajiştea moale, tunsă scurt. Ca o salteluţă, nu?

— Frumos de tot. Cineva a îngrijit bucăţica asta de munte ca un îndrăgostit.

M-am oprit. Casa Penbury se înălţa cam la cincizeci de metri în faţa mea: o casă mare, răcoroasă, clădită în piatră luminoasă şi apărată spre sud de o altă perdea de copaci, care împiedica să fie văzută din mai tot oraşul. Era o mîndreţe de casă! Cînd ieşeai dintre co-

paci și dădeai deodată cu ochii de ea, îți venea să cînți. În momentul acela n-am auzit decît vîntul printre ramuri și gîfîiala lui Lemuel, care se trudea să fie în pas cu mine și aproape suspina de uimire și admirație în vreme ce-și ținea brațul drept întins spre clădire. Apoi mi-am întors ochii spre dreapta, către grupul de căsuțe destul de depărtate unde John Simon alesese să trăiască. La ferestrele căsuțelor se vedeau lumini firave. Am privit și dealurile mai înalte de unde copacii — frați buni cu cei pe care Penbury îi strîngea acum la piept ca pe o armură — fuseseră smulși și cărați jos pentru a da căldură furnalelor.

— Hai, vino, i-am spus, și am pornit mai departe peste iarba proaspătă, moale și tăcută.

Partea casei ce ni se arăta în față avea la poalele ei grădini din mijlocul cărora se ridica o fîntînă înaltă. Între grădini și ferestrele mari se așternea o terasă cu ornamente. Fereastra cea mai apropiată de noi era luminată strălucitor. O servitoare trăgea perdelele. Se vede că întîmpina oarecare greutate, căci trăgea tare de stofa groasă, purpurie. Lumina rămînea lipită cu lăcomie de falduri. În ușa odăii, drept în fața ochilor mei și îmbrăcată în rochie albă din care curgeau rîuri de dantele, era tînăra pe care o văzusem în vîlcea, Helen, fiica lui Penbury, ființa depărtată și rece care vorbise fără dragoste despre John Simon Adams.

Lemuel mi-a atins brațul și a mormăit ceva încet și înfricoșat. Mă abătusem, pare-se, de pe cărarea ce trebuia să urmez, căci odaia aceea luminată și doamna muiată în dantele care stătea și dădea poruncă servitoarei îmi atrăgeau privirea. Am luat-o spre stînga. Lemuel s-a oprit la o mică ușă vopsită în verde. Partea casei unde stăteam acum n-avea nimic din măreția bătătoare la ochi a fațadelor dinspre nord și sud, dar mai ales a acelcia dinspre sud, cu coloanele albe ca varul, care înfruntau orașul. Un om de serviciu a deschis ușa. Era îmbrăcat într-un fel de uniformă albastră cu nasturi albi, care m-a umplut de uimire dar care, judecînd după necurmatu-i surîs, pe el îl umplea numai de bucurie. Îmi venea să-l întreb pe omul acesta, ce activitate anume

putea îndreptăți o asemenea schimonoseală, cum era aceea cu care își siluise trupul ?

Lemuel șopti ceva servitorului, umplînd odaia de mister, iar eu am văzut, din ușurința cu care umbla în vîrful picioarelor și vorbea chiar la urechea omului în uniformă, că nouă zecimi din viață Lemuel și le petrecea la un nivel nu mult mai ridicat decît o clipire vicleană din ochi sau o șoaptă picurată în ureche.

Cînd Lemuel a sfîrșit cu explicațiile, s-a întors către mine, zicîndu-mi :

— El e prietenul meu, Jabez. Valetul domnului Penbury.

I-am spus lui Jabez că era primul valet pe care-l întîlnisem vreodată și, gîndind la micul meu răzor singuratic din nord, unde și cîrtițele crau de capul lor, m-am rugat în sinea mea să fie și ultimul. Nu era un om rău, și zîmbetul lui putea fi de ajutor în nopți de deznădeje, dar era stacojiu la față din dorința de a se supune cuiva, de a se strecura prin viață ușor, cu spinarea plecată, și asta mă întărîta.

Jabez m-a luat la bucătărie. S-a așezat la o masă, unde o jupîncasă, mofluză și acră pe cît era el de îndestulat și de micros, pregătea o cină. Femeia a dat din cap, și atîta tot. Jabez i-a poruncit să aducă trei pahare cu bere, și ea a ascultat ; umbla cu pași ușori și fără să miște din brațe. Lemuel mi-a suflat că jupîncasa Agnes o imita la umblet pe răposata doamnă Penbury, care, zicea el, fusese grozav de grațioasă. Agnes ne-a turnat berea cu un gest plictisit și s-a întors la bucata ei de carne.

— Jabez, uite că trece noaptea, a spus Lemuel, și doamna Stevens se enervează dacă rămîne prea mult timp singură. Cînd primește domnul Penbury pe harpist ?

— Numaidecît. Domnul pastor Purley și domnul pastor Bowen, bineînțeles amîndoi cu cinstitele lor doamne, au fost la noi la masă astă-seară. Stăpînul era într-o dispoziție cum nu se poate mai bună, cu păhărelul dinainte, aproape ca pe vremuri.

— Și cam ce puneau la cale ? am întrebat eu, necunoscînd aceste soiuri de isprăvi.

Jabez mi-a aruncat o privire plină de mustrare și am căzut ca din pod. Lemuel m-a lovit prevenitor pe sub masă, spunîndu-mi să-mi țin gura și să-mi văd de bere pînă oi începe să cunosc mai bine lumea aceea. Jupîneasa Agnes se zgîia la mine plină de dispreț și am simțit că dacă m-ar fi avut pe farfurie în loc de toată carnea aceea fiartă, pe loc m-ar fi înghițit.

— Domnii pastori, a urmat Jabez, erau îngrijorați de abuzurile și libertatea care se întind în ținut. Au încercat să-l convingă pe domnul Penbury că adevăratul pericol ar veni de la liberii predicatori.

— Cine-s ăștia? am spus, gîndind că aceste întrebări neocolite nu sînt periculoase.

— Oameni care merg din oraș în oraș predicînd învățături pline de amărăciune și venin.

— Și care le e amarul?

— Pe scurt, că n-au și ei bunuri lumești, aș zice eu

— Foarte adevărat! s-a repezit Lemuel încîntat. Ai pus degetul pe rană, Jabez!

— Care-i pricina amarului? am întrebat eu iarăși.

— Mai ales din pricina bisericilor și capelelor, atunci cînd ajung și ei să discute chestii de pe lumea asta, ceea ce e rar. Spun că bisericile și capelele nu sînt decît purtătoarele de cuvînt ale lui Mammon. Și predică așa, în locuri singuratice, pe la margini, iar cînd se strînge un grup să-i asculte, își curmă vorba dacă în grup sînt mai mult de cinci, fiindcă spun că oamenii care pot să stea și să asculte la oricine în grupuri mari trebuie să fie smintiți și robi.

— Nu prea par întregi la cap băieții ăștia, am spus eu, cu nasul în pahar.

— Domnul Bowen zice că liberii predicatori nu-s cu nimic mai buni decît cei cărora li se tăiau urechile pentru necredință și răzvrătire în vremurile bune de-altădată.

— Și ce-a răspuns la asta domnul Penbury? Pun rămășag că i-a oferit domnului Bowen niște foarfeci.

— Le-a spus domnilor pastori că dumncalor, fiind ceea ce sînt, adică trimiși ai lui dumnezeu, n-ar trebui să se fercască pe după fustele bisericii, sau chiar pe după cei care sînt drept-credincioși, ci să se ducă și să

se lupte cu liberii predicatori și să-i facă să piară pe propria lor limbă.

Jabez a început să rîdă în barbă, apoi să rîdă tare, și deodată pielea feței i s-a învinețit ca haina de pe el.

— Ar fi trebuit să-i vedeți, a urmat Jabez. Zău c-ar fi trebuit să-i vedeți. Stăteau amîndoi năuciți de nu-și puteau bea nici vinul, albi la față și zguduiți pînă-n rărunchi. Dar las', c-o să le priască. Încă vreo cîteva scuturături de la stăpîn, și sigur c-o să se facă ceva să li se vină de hac vulpilor ticăloase ca Eddie Parr și toată șleahta !...

Cu gîndul la Eddie Parr, lui Jabez îi pierise rîsul. Apoi a început iar să chicotească.

— Da, da, domnule Stevens, stăpînul i-a scuturat zdravăn.

S-a pornit și Lemuel pe rîs alături de Jabez, dînd drumul la cîteva hohote îndatoritoare, care au infectat aerul micii bucătării și au făcut-o pe Agnes să ne arunce tuturor o privire de parc-am fi fost un trio de nebuni. M-am uitat afară prin fereastra bucătăriei și am privit dealul, care se lumina sub un grăbit răsărit de lună. Începuse să-mi pară rău că-l ascultasem pe Lemuel, că-l părăsisem pe John Simon și coasta răcoroasă dindărătul hanului. Tovărășia celor din bucătărie mă apăsa ca o povară în spinare.

— Și tot n-au mai plecat pastorii aceia cu scuturătura ? am întrebat eu. Sînt obosit. Am străbătut azi vreo doi munți, Jabez, și jumătate din făptura mea doarme buștean.

O ușă se deschise undeva în casă, nu departe de bucătărie. Un clopoțel sună nici la un metru de mine, speriindu-mă cu zgomotu-i pătrunzător și crud. Jabez sări în picioare, ștergîndu-și cu batista urmele de bere de pe gură și trăgînd de uniformă ca s-o netezească.

— Trebuie să fie musafirii care pleacă, spuse el, și se îndreptă spre ușă.

— Vezi să n-o lungești, Jabez, i-am spus. Te pomenești că stăpînul dumitale uită de mine și se urcă-n pat. Nu prea mă văd stînd o noapte întreagă cu Agnes aici, în bucătărie.

— N-avea nici o grijă, a răspuns Jabez, hlizindu-se și făcînd celuilalt cu ochiul. Cunoaștem noi metehnele stăpînului, nu-i așa, Lemuel?...

— Chiar așa, a răspuns Lemuel.

— Vezi bine că le cunoaștem, a întărit Jabez cu un surîs larg cît toată fața, pentru a-mi lua orice grijă.

Și a ieșit pe ușă.

— Metehne? am întrebat aplecîndu-mă spre Lemuel. Ascultă, Stevens, ajută-mă. El știe. Tu știi. Eu sînt un recrut sosit azi. Ce fel de metehne? Ce-i cu Penbury de nu-i arde să se urce-n pat?

Lemuel își vîrî iar gura în urechea mea:

— Nu poate dormi. Are o groază de griji. Se spune că aproape nu doarme de loc.

— Așa că lui nu-i pasă. Dar dacă nu se grăbește cu ce-o fi vrînd să-mi spună, drept răspuns o să-mi audă sforăielile. Că abia mă țin.

O trăsură trecu peste nisipul aleii din fața casei. Am auzit glasuri spunînd „Noapte bună!" și toate cele pe care oamenii care trăiesc cu un simț al spațiului, al amabilităților și al prețuirii de sine și le spun unul altuia pe aleile mari, la lumina lunii. Mă simțeam prostit de oboseală și năuc, totuși am auzit dincolo de hol glasul domnișoarei Helen, clar și voit tăios; părea că pedepsește întreaga noapte și o pune la colț. Speram că atunci cînd Jabez va veni să mă ia din bucătărie o să mă ducă acolo unde era ea. Voiam s-o văd de aproape, cu toată furtuna de dantele din jurul umerilor, sfredelindu-mă cu privirile-i cenușii și reci. Și aș fi vrut să mă vadă și ea, ca să ghicesc pe chipul ei dacă simțea ceva deosebit în mine acum, după ce-l văzusem și vorbisem cu John Simon și cu ceilalți. Mai voiam s-o fac să priceapă, măcar dintr-o aruncătură de ochi, că mă simțeam groaznic de străin sub acoperămîntul ei și, ca atare, mai aproape de ceea ce se numește în Moonlea inimă, o inimă ale cărei adîncuri, degetele mele, care erau cel mai viu lucru din mine, le presimțeau în chip răscolitor.

Zgomotul roților de trăsură pierea în depărtare. Se auziră pași grăbiți pe pardoseală de lemn din-afară. Ja-

bez își bagă capul pe ușa bucătăriei și-mi făcu semn cu mîna.

Un coridor scurt, cu odăi mici de fiecare parte și miros greu de cărnuri conservate și de fructe, ducea într-un hol mare. Lucea stejarul peste tot și m-am înfiorat cînd pașii mei răsunători se făcură deodată tăcuți ca moartea pe un covor ce-mi uimea picioarele. Jabez chicoti văzîndu-mi uimirea, iar eu i-am spus plictisit, dar domol să vină sus pe munte cu mine, că-i arăt eu unul sau două lucruri de o să rămînă el cu gura căscată. M-a sîsîit. Nu era nimeni în hol. Mi se părea că ar fi fost totuși cineva pe care nu puteam să-l văd, dar impresia asta o aveam deseori în locuri închise; apoi, gîndind bine, nu vedeam de ce tînăra Helen sau oricare altul ar fi vrut să-mi pîndească pe furiș mișcările. Eram sigur că, așa cum o văzusem în dimineața aceea, ar fi venit degrabă în hol dacă ar fi știut că sînt acolo, bucuroasă că strălucitoarea ei frumusețe era încadrată de cristal, lemn și culoare; apoi mi-ar fi spus pe un ton atît de limpede încît și un idiot să poată înțelege de la un kilometru depărtare cît de neînsemnate erau și oasele mele, și carnea, și dorințele, și muzica mea.

Ne-am oprit la o ușă din fundul holului. Pe margini fusese pus cu grijă postav verde. Jabez a ciocănit și am auzit clar glasul care ne-a spus să intrăm. Am intrat. Odaia era învăluită în întuneric și, după lumina mare din bucătărie și din hol, era cît pe-aci să mă împotrivesc la gluma neroadă a lui Jabez, care mă împingea, strîngîndu-mă tare de mînă, în umbra aceea neașteptată. Lumina crescîndă a lunii se răspîndea în cameră printr-o fereastră largă, ale cărei perdele fuseseră date la o parte. Lîngă fereastră, într-un scaun cu spătar scund ședea un bărbat; se ținea drept și părea grozav de încordat. A arătat cu brațul, fără a rosti vreun cuvînt, și Jabez m-a dus la un scaun de catifea, lucru îmbietor, pe care m-am așezat. M-am împotrivit moliciunii adînci a scaunului și m-am așezat bățos pe margine, stîngaci și gata să mă ridic îndată ce gluma asta sinistră s-ar fi îngroșat.

Din locul unde stăteam puteam să văd profilul celui care trimisese după mine. Ochii mei nu mai aveau nevoie de lampă. Purta un costum dintr-un material negru lucios, care reflecta lumina lunii. De sub bărbie ieșeau bombate faldurile unei cravate mari, care mă făcea să gîndesc, la fel ca atunci cînd privisem pentru întîia oară coloanele albe, că omul acesta trăia pe culmi de trufie. Mă așteptam să aibă o față lungă și severă, dar obrazul îi era lat, blajin și smead, iar ochii — adînci și liniștiți. Îmi aducea aminte, ciudat, de John Simon Adams, și cînd vorbea avea ceva din glasul lui John Simon, deși simțeai că blîndețea-i caldă pierea deseori sub un freamăt de nerăbdare, de parcă omul s-ar fi lovit prea ades de încetineala bolnăvicioasă a oamenilor și a împrejurărilor. Mîinile-i neaspîmpărate pe brațele scaunului vădeau semnele unei tulburări, ale unei mari oboseli lăuntrice.

— Îmi pare rău că ți-am răpit din timpul dumitale, și încă așa de tîrziu, harpistule. A fost neeugetat din partea mea!

— Nu făceam nimic, beam bere; și să stai de vorbă cu mărimile, chiar pe întuneric, asta-i ceva nou pentru mine, dar nu neplăcut.

— Ești poet?

— Nu. N-am în inimă nici o acreală din care să purceadă asemenea gînduri. Mănînc și dorm ca un dulău. Sînt mai tot timpul vesel și cam hazliu de felul meu. Și-s bucuros s-o spun.

— Cînți bine din harpă?

— Nu tocmai rău.

— Am auzit că ai făcut multe minunății prin satele din nord.

— Le-au făcut ei singuri. Harpa mea le-a dat doar tonul. În cîteva din satele acelea viața e ca vai de capul ei și-o poți amăgi cu o momeală, două. Eu aduc mare ușurare amăriților, căci le cînt chiar lor, special pentru ei. Și cînd faci ceva special pentru ei, le aduce mare mîngîiere, fiindcă bieții proști sînt năuci și singuri.

— Ai putea aduce ușurare și celor lipsiți de somn, muzicantule?

— Am văzut băieți care dormeau buștean după două melodii de-ale mele. Dar toată ziua nu făcuseră decît să care la butuci sau să plugărească pămîntul și abia așteptau niscai cîntece de leagăn. Nu știu cum ar fi cu dumneata. Ai, oare, vreo supărare, domnule Penbury?

— Nu tocmai. Dar capul mi-e frămîntat de prea mult gîndit. Am ținut prea multă vreme lumina aprinsă înăuntrul meu. Sînt plin de adîncuri îngrozitoare, albe ca varul, și mereu treze. Și de aceea, cînd vine noaptea, îmi place să stau aici într-o cameră neluminată. Poate mi-o împrumuta întunericul rețeta lui de încremenire.

— Mă prind că sînt multe fapte legate de Moonlea în care gîndul să se afunde, lăsînd dîre de tristețe pe partea mai gingașă a minții.

— Nu cumva ești liber predicator, harpistule?

— Nu-s nici un fel de predicator. Sînt un trimis al caprelor. Am venit de-a dreptul peste munți și stau aici și mă minunez de schimbările ciudate care pot da peste oameni și locuri.

— Ține-te doar de ciupitul strunelor, harpistule; cînd vorbești de schimbări, te vîri într-un vîrtej viclean.

— Pentru mine nu există vîrtejuri. Apa ființei mele e domoală, cristalină și nicăieri adîncă, afară de cîteva bulboane ale milei. Dumneata ești cel viclean. Eu n-am ademenit niciodată pești flămînzi din rîuri depărtate ca să-și dea suflarea și să se perpelească în iezerele negre ale urzelilor mele.

— Ai noroc, harpistule, ai noroc că te afli între două chinuri, între cel de a ști prea mult și cel de a ști prea puțin, căci amîndouă sînt la fel de dureroase și trebuie să se ia mereu la trîntă. Ai noroc că ai ajuns la un liman de bucurie trainică, fiindcă hoinăritul de colo-colo și arta ușoară sînt privilegii de aur într-o vreme cînd omul chibzuiește la grozăvia de a-și sfîrși zilele ca muritor de foame, ca nebun. Nu cred că știi multe despre creierul omului, harpistule.

— Nu multe. Am spus: mănînc și dorm ca un dulău.

— E un lucru frumos și îngrozitor creierul ăsta.

S-a aplecat spre mine și părea, după glas, să dea drumul unui îndelungat și chinuitor clocot care-i muncea gîndurile. N-am făcut nici o mișcare ca să-i amintesc de harpă. Am rămas tăcut, împins de curiozitate.

— Ar vrea și creierul omului să fie liniștit, dar e frămîntat ca vai de el de chinuri sălbatice, fiindcă îi place să cocheteze cu ideea de a băga în sperieți și de a goni de pe pămînt nevoile prosteşti care se înalță din gropi păduchioase. În acest răstimp, cînd ba se avîntă în salturi smintite, ba se tîrăște pe brînci, sînt zile în care creierul pare de nepătruns și lipsit de milă, călcînd în picioare vieți omenești și burți nesătule, pentru că țelul lui nu poate fi ajuns decît după ce se va fi mistuit focul cel mare al prefacerilor și al mișcării, cînd materia vieții și a simțirii va putea fi îndreptată spre alte tipare. Așa a fost la început, harpistule, la începutul începutului, cînd toate lucrurile erau maleabile și își așteptau tiparul. Dar pe urmă, creierul vede rînjetul tîmp al bărbaților și al femeilor, care țin morțiș ca lucrurile să încremenească așa cum le-au apucat ei și pun piedici șuvoiului de prefaceri și de năzuințe spre mai bine pentru toată viața. Și această uluitoare muzică a năzuinței omului de a face din geniul său unic sculptorul desăvîrșit al unui univers mai bun se pierde într-un geamăt slab, în timp ce un biet lunatic sătul de viață înalță o epopee a milei pentru cîteva junghiuri ce sfîșie pieptul Moonlea-ei și cere dreptate pentru cîteva stîrpituri, care nu sînt în stare să lucreze nici la cuptoare și nici la cîmp ci doar se scurg prin viață pe jumătate morți. Nici furtună, nici durere, nici moarte, ci numai josnica nevolnicie dezgustătoare a neisprăvitului, care pare a găsi oarecare măreție în a fi hăituit și lăsat flămînd, iată care e dușmanul. Creierul omului va descoperi arme noi de putere și autoritate împotriva naturii, cu șotiile ei prosteşti de pămînt neroditor și minți sterpe. Pe măsură ce puterea nouă a omului se va cristaliza mai bine, oamenii ca dumneata, harpistule, vor forma o tagmă mereu mai mică de fantezişti patetici și lipsiți de astîmpăr. Omul va căpăta o seninătate minunată prin înțelepciunea lui pe deplin realizată, prin

puterea lui absolută de a impune condiții vieții. Omul trebuie să sfîrșească odată cu învîrtitul în jurul propriei lui cozi și să nu se mai sperie cînd dă cu ochii de anusul ființei lui pieritoare. Acestui fel de gîndire i-ar trebui dat numele de „muzică", harpistule, și nu firavei unduiri a mîinilor tale pe coarde... Un trimis al caprelor, așa ai spus ?

— Așa am spus. Și caprele vă roagă, prin mine, de iertăciune, că nu pot bate atîta drum ca să vă preamărească. Vederile dumneavoastră sînt prea ascuțite pentru rărunchii lor.

S-a ridicat încet de pe scaun, mormăind pe înfundate, pentru el. Stătea cu spatele la mine. Degetele îi jucau pe pervazul ferestrelor ferecate. Aproape că puteai auzi înăuntrul țestei lui somnul împotrivindu-se și dîndu-și sufletul în fața năvalei acelor vise nimicitoare. Dar îl pîndea pe omul acesta o cumplită înfrîngere și prăbușire, îl pîndea ca un lup care i-ar fi gustat din măruntaie înainte de a se tolăni ca să-l înfulece pe săturate. Nu știam cum arată dihania care-l pîndea, dar o simțeam acolo mai bine decît dacă s-ar fi frecat de picioarele mele și m-ar fi întrebat de-l socoteam pe Penbury bun de înghițit.

— Și-n timpul ăsta, continuă el, somnul meu e ferfeniță. O oră, două, noaptea, atîta tot. Iar ziua, mă doare capul. Doctorii m-au examinat, dar acel ceva dinăuntrul meu, pe care ei se bizuie ca să emită păreri și vorbe de îmbărbătare, nu mai există acum. Ai primi, oare, să cînți pentru mine, harpistule, la orice oră ți-aș cere ?

— Nu mai am harpă. Pe a mea am pierdut-o.

— Uite colo în colț o harpă. În bătaia lunii. Întoarce-te și ai s-o vezi. Mai bună decît tot ce-ai avut. E a dumitale pentru ceea ce-ți cer.

— Da, e bună. Îi lucesc coardele.

— Încearc-o.

M-am dus de m-am așezat lîngă harpă și mi-am lunecat degetele pe coarde. Au răspuns mîinilor mele mai repede și mai ușor decît toate harpele pe care le încercasem înainte.

— Sînt anumite cîntece, a spus Penbury, cîntece pe care le știu dintotdeauna și care-s ca zăbrelele gardului în marginea simțirii mele. Pe unele poate că le știi, pe altele ți le-aș putea fredona și le-ai învăța. Răsunetul lor în noapte mi-ar putea răscoli în minte o mulțime de amintiri vechi, și izul lor proaspăt în zori și-ar putea întinde vraja asupra acelui ceva țeapăn și treaz dinăuntrul meu, care mă ține de veghe.

— Dumneata îngînă-mi acele melodii, și urechea mea o să le prindă îndată ca într-o plasă... Cîntată pe harpa asta, viața o să fie mai ales somn...

— E îndeosebi unul, *Cînd sfîrși-se-va tristețea?* îl știi? În cîntecul ăsta e toată liniștea zilelor dinainte ca tatăl meu să-mi fi trecut mania oțelului. Sună cam așa...

A început să cînte, îmboldindu-mă parcă în vreme ce înainta spre mine. Cîntecul semăna cu o sută de alte cîntece pe care le știam, ceva simplu, cu o frază de patru note, care revenea astfel încît și urechea cea mai puțin fină îi putea ghici armoniile. Nu m-ar fi mirat dacă Penbury ar fi aranjat el însuși acel motiv melodios pentru a îndulci mușcătura vreunui regret banal. Am căscat și m-am îndepărtat de harpă.

— Te rog, nu astă-seară, domnule Penbury. Poate că numai cînd oi muri am să mă simt mai înțepenit decît acum, dar nici de asta nu-s prea sigur. Aș vrea să plec.

— Cînd am să trimit după dumneata, ai să vii, a spus el. Toată dulcegăria aproape bolnăvicioasă a tonului cu care-mi vorbise despre cîntecele acelea pierise acum. Iar plata — potrivit cîntatului, a adăugat.

Nu m-am grăbit să-i răspund. Stăteam aplecat pe scaun, cu capul învăluit în amețeala dulce a începutului de somn. Tonul din ultimele cuvinte ale lui Penbury m-a scos din sărite. Întreaga existență a acestui om era înfricoșător de străină pentru mine. El și fata lui se înconjuraseră cu un zid de dispreț pustiitor și trufaș. Redusese de mult la tăcere tot ce era în afara ființei lui sau a covîrșitoarelor lui dorințe. Nu cunoscuse niciodată, așa cum cunoscusem eu, marele univers al sunetelor grele de înțeles pe care le poți deslușî

în suferința intimă a celor asupriți și umili. Aveam poftă să-i vorbesc despre adîncurile tot mai mari de tristețe și de milă peste care mă aplecasem ziua și noaptea, cot la cot cu lumea satelor. Ar fi fost însă surd buștean la orice cuvinte de acest fel. Așa că am tăcut deocamdată. Dar mă pălise un chef să iau harpa aceea frumoasă, care surîdea parcă la făgăduiala unui nou fel de viață, mai puțin hoinar, și să i-o arunc în cap, cu speranța că va face un zgomot destul de strident, destul de fals și de amar încît să-și poată face și el o idee despre disonanța pe care o creeaseră gîndurile lui cînd mi le năpustise în mintea mea. M-am întrebat ce geniu s-o fi străduit să dăltuiască neînțelegerea dintre mine și Penbury. Îmi părea bine că în odaie lămpile nu fuseseră aprinse. Ar fi fost plicticos să vezi ceea ce ne despărțea sub chipul unei făpturi care-și ciulește urechea și se scarpină după ceafă.

— Bine, atunci, am spus eu. Cîteva săptămîni n-au să mă ucidă. Gîndeam să stau aici o zi, și nu mai multe. Voiam să-l scot pe un prieten al meu afară din vălmășagul dumitale de fum. Dar el stă încremenit în stînca unei munci cinstite, a dragostei și a ...dumnezeu mai știe ce! Făcea să iau drumul pînă aici măcar să fiu și cu ceva mai dumerit cînd m-oi întoarce acasă.

— Vorbești de Adams?

Încerca să-și facă glasul cît mai puțin îngrijorat cu putință.

— Da, John Simon Adams. De el vorbesc. V-a spus Stevens?

— Mm... da. Și cînd mi-a spus că scopul venirii dumitale la Moonlea era să cari pacostea asta neroadă și oarbă spre nord, am fost fericit. Ți-aș fi plătit bucuros o gratificație de fiecare metru făcut ca să-l scoți din Moonlea. John Simon Adams are istețime, dar n-are cap. Mîinile lui cunosc fierul și toate rosturile lui la fel ca mîinile mele, dar se învîrtește necontenit pe o morișcă ciudată de milă și revoltă. E ceva în el care nu merge și mi-ar fi părut bine să-l văd împăcat. Mi-ar plăcea să văd toată lumea împăcată. Apoi mă surprinde că, oriunde s-ar găsi, îi e totuna lui John Simon Adams. Nu e loc pe lume în care să sufere sau

să surîdă mai mult ori mai puțin decît în altul. Orișice loc va însemna pentru el doar stînca de care va dori să-și sfărîme pumnii. Dacă mă vrea pe mine drept stîncă, e binevenit. De ce naiba o fi trebuind să fie așa ?!

— Nu știu. Nici eu nu l-am recunoscut acum, în urmă.

— Vreau să-l scot pe individul ăsta din gîndul meu. Necazul mă sîcîie și mă scoate din fire. Voi fi bucuros să mă cufunde harpa dumitale într-un somn lung, ușor și dulce.

— O să-l fac să fie adînc și plăcut, domnule Penbury. Și mie îmi place să văd oamenii împăcați.

— Mulțumesc, harpistule. Și uite încă o sugestie pe care a dat-o domnul Bowen. Domnul Bowen e un preot din oraș, un om care ți-ar putea stîrni chiar entuziasmul. El spune că prea mulți oameni bat seara străzile, pierzîndu-și vremea lenevos, și că vorba lor e necumpănită și în stare să schimbe mușuroaicle de mici necazuri în munți de amărăciune numai fiindcă le lipsește puțină dulceață în ceasurile de odihnă. Așa că, cine știe, dacă i-ai îndemna cu harpa dumitale, poate că i-ai face să cînte și să danseze în felul lor, și-n veselie, ca să mai uite.

— Asta-i ușor de făcut, domnule Penbury. Sînt și eu împotriva posomorclii, și frumos din partea domnului Bowen că a găsit rețeta s-o înlăture. Și printre ceasurile în care te fac pe dumneata să-ți fie somn și acelea în care-i țin pe băieți în toane bune, poate că aș avea timp să mai moțăi și eu puțin, o dată pe săptămînă. Dar nu-mi pasă! Înainte de a porni îndărăt la munte, mi-ar plăcea să mă înfrupt bine din jocurile pe care puterea, ura și foamea le joacă cu seăfîrliile unora și altora de prin văile de aci. Va fi o porție care-mi va ajunge din plin, pînă la moarte.

— Noapte bună, harpistule.

În hol mă aștepta Jabez, cu o vestă neagră pe el și un felinar în mînă.

— Am să te duc pînă în capătul alcii, a spus. De acolo drumul e ușor.

— Nu-i nevoie, i-am răspuns privind spre lună. E lumină ca ziua. Cu bine, Jabez.

Uşa s-a închis îndărătul meu. Am pornit-o în jos pe alcca cu pietrişu-i lunecos, care-mi părea ciudat şi neplăcut sub tălpi. Cînd mă îndepărtasem cu vreo cincizeci de metri de casă, am auzit deschizîndu-se iar uşa pe unde ieşisem. M-am uitat înapoi. În umbra mai adîncă a pervazului apăruse tînăra Helen. Chipul şi îmbrăcămintea îi erau izbitor de albe. Stătea nemişcată. Mi-am fîlfîit mîna. Un val de dorinţă îmi coborî din creier, dar se stinse undeva în coşul pieptului; drumul era prea pîrjolitor. Am plecat mai departe.

Cînd urcam coasta pe care se găsea căsuţa lui John Simon, am văzut lumină în încăperea din spate. Eram bucuros să-mi simt trupul mişcîndu-se sprinten prin razele lunii. Capul nu-mi mai era împănat cu gînduri de-ale lui Penbury. Ritmul picioarelor, care se luptau cu povîrnişul, gonise din mine amintirea stranie a acestui om. L-am găsit pe John Simon aşteptîndu-mă afară. Îşi fuma pipa şi am văzut după felul cum mă privea că era curios să ştie ce se petrecuse între mine şi patron. Dar nu-mi plăcea să stau acolo de vorbă, aşa că m-a dus într-o cămăruţă scundă, clădită în spatele casei. Ardea o lumînare pe glaful ferestrei. În cămăruţă era un pat grosolan, destul de mare pentru doi oameni. Avea o saltea subţire, o învelitoare de flanelă şi o pătură negru cu roşu, atît de aspră la pipăit, că ţi-era groază şi-ţi venea să gemi cînd o atingeai. De cîteva ori m-am lovit cu capul de tavan pe cînd mă succam, cum puteam, ca să mă dezbrac. Acoperişul era şubred, gata să cedeze la prima atingere. Încă două-trei încercări, şi sigur că ţeasta mi-ar fi ieşit afară, prin acoperiş, liberă sub stele. M-am lungit lîngă John Simon. El şi-a întins braţul ca să stingă lumînarea. Auzeam desluşit respiraţia celorlalţi venind din corpul casei.

— Ce-a spus? a întrebat John Simon.

— Nu prea ştiu bine. Gîndurile lui se îngroşau pe măsură ce mie mi se strîmtau urechile. Locul ăsta te scoate din minţi, şi pace! Vorbea de creierul omului. Se pare că se ocupă mult de acest creier, aşa încît el şi creierul lui sînt pe cale să facă o mulţime de schim-

bări. Starea oraşului şi gemetele unor băieţi ca tine nu-l pun pe gînduri. Viziunea lui e prea cuprinzătoare ca să se mărginească la un cîmp atît de îngust. El vrea să staţi mototol, ca să vă bage pe toţi într-un fel de cofă aurită din care durerile voastre să se scurgă afară; mai vrea să fiţi şi destul de curaţi ca să vă duceţi la biserică şi să faceţi nuntă mare cu Penbury şi cu fraţii săi întru vise gogonate. Dar de Moonlea şi de mînia clocotitoare din inima oamenilor ca tine, John Simon, lui îi pasă ca de muştele de pe nu ştiu ce planetă. Pentru a vorbi asemenea trăsnăi, un om trebuie să fie tare bolnav şi înspăimîntat. Din care punct anume a început viaţa omului ăstuia s-o ia pe-un drum greşit?

— Nu ştiu. Dar bine de el! E lucru ceresc, după părerea mea, să nu te gîndeşti niciodată că vieţile celorlalţi îţi sîngeră în obraz, să fii absolut încîntat de tot ce faci, să fii propriul tău idol, să ari, să grapi, să seceri o masă de oameni ca şi cum ar fi o ţarină, să pui mîini zdravene să-ţi facă potecă largă şi dreaptă pentru toate dorinţele tale.

— Zice că el e o stîncă şi să isprăveşti, mă rog, cu sfărîmatul pumnilor de el. Vrea ca toţi oamenii să fie împăcaţi, şi el e la fel de puţin împăcat ca şi tine. Mă închiriază să-l legăn şi să pun lumea să se zbănţuie în preajma Armindenului pîn-o ameţi într-atît încît să nu-i mai dea nici lui de gîndit, nici domnului Bowen de pălăvrăgit. Ce soi de lunatic păcătos o fi pus, oare, la cale toate astea, aici?

Se poate ca John Simon să-mi fi dat un răspuns, căci pe cînd îmi puneam jos capul ca să mă culc m-am uitat la el şi am văzut că ochii lui, pironiţi pe fereastră, erau larg deschişi şi gînditori. Dar n-am auzit nimic fiindcă a fost ca şi cum îndărătul meu s-ar fi deschis uşa unei capcane şi am alunecat înăuntru, de n-am mai ştiut nimic de mine.

• CAPITOLUL V •

A doua zi dimineaţă m-am deşteptat tîrziu. Mica odaie în care dormisem era năpădită de soare. Peste tot linişte. Auzeam doar glasul înfundat al doamnei Brier, care trebăluia în bucătărie, şi pe Katherine, care spăla şi bătea rufele ude pe piatră, în apa ce curgea prin fundul grădinii.

Doamna Brier a surîs cînd m-a văzut în bucătărie şi mi-a spus cît de bine arătam acum, după un somn lung, cînd nu mai aveam în ochi nici o sălbăticie.

— Sălbăticie? Adică arătam ca un sălbatic?

— Erau, vezi bine, oboseala şi umbletul de colo-colo.

Mi-a dat să mănînc şi să beau pe săturate, carne de porc, ouă şi bere.

— Unde e fiul dumitale? am întrebat. Şi John Simon?

— John Simon s-a dus devreme la turnătorie. A venit un ordin nou pentru calea ferată pe care o pun acum în jurul parcului lordului Plimmon. Davy s-a dus pînă-n valea cealaltă, unde găseşte ceva de lucru: buşteni de cărat pe braţe. E o muncă la care băiatul se pricepe şi-l trage inima s-o facă.

— Nu-i plac furnalele?

— A încercat. Dar după un ceas, două de stat în murdărie şi zăduf e totdeauna abătut şi trist şi vine îndărăt acasă. Domnul Radcliffe, ăsta-i administratorul domnului Penbury, i-a spus lui Davy să le dea pace. Aşa şi face acum.

Voiam s-o întreb mai multe despre Davy şi John Simon, dar am văzut după înclinarea trupului, aşa

cum se apleca peste masă să-şi vadă de treburi, că nu-i făcea plăcere să-mi răspundă la întrebări.

Am ieşit şi am luat-o în jos, devale. Aveam chef de o ispravă oarecare, căci mă simţeam ager şi plin de vlagă. Mă mai gîndeam că ar fi bine să aduc în dar ceva peşte proaspăt şi cîţiva iepuri pentru cămara doamnei Brier şi a lui Katherine, din care voi fi ospătat în timpul şederii mele acolo. La un kilometru departe de Moonlea, am întîlnit pe Oliver, omuleţul pe care-l văzusem cu o noapte înainte purtînd basmaua galbenă la „Frunzele după ploaie". L-am întrebat dacă ar putea să mă îndrepte către vreo apă, de unde să pescuiesc un păstrăv, doi. Mi-a arătat cu mîna un cot de vîlcea ce se deschidea spre vest, la mai puţin de o sută de metri.

— Acolo, mi-a spus el, e peşte cu ghiotura şi gras ca slănina. Şi în desişuri, cei mai dulci iepuri pe care i-a făcut vreodată Cel-de-sus pentru o fripturică.

Apoi Oliver s-a pornit a rînji, ca şi cum mi-ar fi jucat cel mai bun renghi. Întîi am crezut că, fiind un biet neisprăvit, poate că-i lipsea o doagă de atîta zburdat cu destrăbălate ca muierea aceea de Floss Bennett. Dar rînjetul i-a rămas pe faţă multă vreme după ce l-am ţintuit nemilos cu privirea; aşa făceam de obicei cu toţi cei pe care-i socoteam nu tocmai întregi la minte.

— Şi ce-i aşa de caraghios, Oliver? Hai, spune deschis, băiete!

— Ai să vezi singur. Eu aştept aici pînă cînd ieşi de acolo, din vale. Face să te aştept, zău aşa!

A început să rîdă şi mi-am dat seama că Oliver era scrîntit de-a binelea şi n-ai fi putut scoate ceva ca lumea de la el.

— Nu te mai hlizi ca un neghiob, Oliver. Ce ascunzi?

— Apa de-acolo din vîlcea sclipeşte ca argintul şi-i păzită tot ca argintul. Vîlceaua aceea e inima împărăţiei lordului Plimmon.

— Plimmon? Împărat peste cine?

— Mulţime de munţi, mulţime de cîmpii. Şi-i înghite de vii pe braconieri.

— Braconieri? Mi-a trebuit un minut întreg ca să prind sensul acestui cuvînt atît de cunoscut. Vrei să spui că și-a pus un fel de marcă personală pe toate vietățile din rîurile și pădurile lui?

— Chiar așa. Mai vrea să fie și respectată. El și Penbury sînt judecătorii și au grijă mare ca muncitorii din turnătorii să-și scoată hrana numai din fier. Înainte vreme, un om putea să trăiască ușor, dar Plimmon și Penbury fac acum niște salturi de cresc mai înalți decît dealurile. Greu pentru un om să se strecoare nevăzut, să-și umple desaga și să răsufle ușor, cum făcea înainte. Sînt o droaie de băiețași în închisoarea din Tudbury sau de peste mare care-au uitat, pesemne, că s-a isprăvit cu vremea de odinioară...

— Te văd cînd mă întorc, am spus, și l-am lăsat pe Oliver să boscorodească de unul singur. Berea și femeile te-au muiat, prietene. Vorba ta îmi pare cam alături cu drumul. Fumul și Penbury v-au zăpăcit pe toți!...

Am luat-o de-a curmezișul unui brîu subțire de copaci. Am ajuns la marginea viroagei. Era adîncă de vreun sfert de kilometru. La capătul ei, o urmă de rîu brăzdase clina din stînga. Spre dreapta, coasta se ridica în trei terase largi, pe cea de-a doua se înălța noua și uriașa locuință a lordului Plimmon, pe lîngă care casa lui Penbury arăta ca un prăpădit de coteț. Și am înțeles că oamenii care se lăfăiau printre dealurile acelea, cu inima chinuită de nevoia de a stăpîni, își luau tare în serios prezența lor pe pămînt. Prindeau rădăcini ca stejarii. Am pornit de-a lungul apei strălucitoare și cristaline, în care, după Oliver, trebuia să-mi găsesc peștii.

Soarele suia pe boltă. M-am îndreptat către un zăvoi des de ulmi pe unde curgea rîul. M-am întins pe jos la marginea apei, căutînd cu degetele pe sub pietrele din albie, ca să dibui păstrăvii și să-i iau. Tocmai urmăream doi pești nu prea mari, dar buni de mîncat, cînd am auzit doi oameni vorbind cam la zece metri îndărătul meu. O perdea de tufișe ce se afla între ei și mine îi împiedica să mă vadă. Am rămas nemișcat, nu din dorința de a nu fi descoperit de ei, dar fiindcă eram adîncit în ocupația mea liniștită de a-mi afunda

brațul în apa limpede și rece cu un scop la fel de limpede și rece.

— Ești sigur că l-ai văzut luînd-o spre copacii ăștia? a întrebat unul dintre oameni.

— Crezi că am vedenii ? a răspuns celălalt cu voce mai groasă și mai aspră. Lordul Plimmon n-ar mai fi rămas cu mare lucru dacă toți păzitorii lui ar fi molîi și lasă-mă să te las ca dumneata... Trebuie să ai orbul găinilor ca să nu fi văzut. Mă prind că golește rîul chiar aici, sub nasul nostru.

— Nu-mi place să te aud vorbind așa, Bledgely. Nu prea știu bine rostul dumitale aici. Ai sosit de două zile și, dacă feciorul nu mi-ar fi spus că trebuie să avem grijă de dumneata, te-aș fi trimis pachet pînă acum. Nu-mi place tonul și nu-mi place ținuta dumitale. Și dacă nu poți să vorbești cum se cuvine, să știi c-o să fie rău !

— Bine, domnule Wedmore. Fără supărare.

Asprimea glasului se înfășurase într-un văl de slugărnicie. Mă îmboldea curiozitatea să știu ce era cu oamenii aceia. Am tras în jos un vlăstar din tufișul cel mai apropiat. Mi-am furișat privirea. Omul cu glasul mai blînd avea cam opt picioare înălțime și era voinic la trup. Însoțitorul său, Bledgely, mi-a atras mai mult ochii. Era cu un picior mai înalt decît Wedmore, la fel de lat în umeri, părul era negru și bățos de parcă cineva i l-ar fi înfipt fir cu fir, fără să simtă, în pielea capului. Sprîncenele nici măcar nu-i mijeau. Fața îi era fioroasă ca de rechin. La mîna dreaptă, ciungă, îi lipseau cîteva degete, iar cioturile pe care le-am văzut destul de bine cînd a trecut mai aproape de tufișul după care mă ascundeam păreau mai tari ca oțelul. Amîndoi aveau niște bețe ca niște ciomege, cu care loveau tufișurile. Praful care se ridica mi se așeza pe față și hîrîiam încet, ca să-mi ușurez rîcîiala din fundul gîtului. Ramurile se desprindeau sfîrtecate și, în mai puțin de o clipă, bățul lui Bledgely se prăbușise pe umerii mei, făcîndu-mă să urlu de furie și de durere năprasnică. Am sărit în sus, călcîndu-l cu cizmele peste picioare și băgîndu-mi creștetul capului în măruntaiele lui. S-a dat îndărăt cu un sughiț, arătîndu-și dinții

negri, stricați și ridicîndu-și brațele pentru lovitura care să mă doboare la pămînt. Dar Wedmore a sărit și l-a apucat de ciomag.

— Isprăvește odată! a strigat. Și tu, șterge-o! Asta-i moșia lordului Plimmon. Șterge-o cît poți de iute și, dacă te mai prind pe aici, te așteaptă bățul și o plimbare sus la curte, pentru pagube.

Mi-am trecut mîna peste umărul care mă durea. Am îngenuncheat, cîștigînd astfel ceva timp și turnînd pumni cu apă peste locul lovit pe care-l simțeam carne vie. În timpul ăsta, Bledgely a făcut cîțiva pași mai departe și a dat drumul unui sunet aidoma cu un lătrat de dulău. Ura mea împotriva omului aceluia era acum un lucru hotărît și sigur, și creștea în mine ca o cangrenă groaznică, de neînvins. M-am întors către Wedmore, care părea să aibă un pic de simț și omenie.

— Sînt un călător, am spus. N-am de gînd să-mi prind piciorul în regulamentele dumneavoastră. Nu știam de obicciul ăsta de a sta de pază ca un cîine turbat lîngă bucățile de tinichea sau de pămînt. Văd că nu vă arde de stat aici și de discutat. Va să zică asta-i proprietatea lordului Plimmon. Dacă a cumpărat-o, mie nu mi s-a dat nici o lescaie și nu eu am acceptat vînzarea. Dacă a luptat pentru ea, eu n-am fost aici ca să văd lupta. Socotiți-mă în afară de învoiala asta. Îmi pare bine că vă văd stînd așa de liniștiți. Mi s-au povestit vrute și nevrute de cînd am sosit aici, încît vă sînt recunoscător pentru prilejul de a vă putea vorbi pe șleau. Cînd o să vreau să plec de aici, plec cu pe picioarele mele; n-am nevoie de ajutorul nimănui.

N-a mai urmat nici o discuție. Wedmore a făcut un gest ca și cum i-ar fi dat drumul lui Bledgely din zgardă. Au sărit amîndoi pe mine; am avut o ușoară zvîcnire, în timpul căreia am văzut chipul lui Bledgely nemaipomenit de clar, apoi m-am întins iar la pămînt, pe malul apei, de data asta însă nu ca să prind pești, căci eram rece și țeapăn ca prada de alături. Și mi-a trecut prin minte în timp ce cădeam că o să fiu măcelărit de o bestie barbară ca Bledgely, și asta ar fi în-

semnat o înfrîngere dureroasă pentru toți harpiștii din lume.

Cînd mi-am venit în fire, eram sus, pe coastă; îmi uda fața cu apă vecinul lui John Simon, vlăjganul cu glasul blînd, Lewis Andrews. Jos de tot erau adîncul frumos al viroagei în care pescuisem și unde mă prăbușisem, copacii crescuți laolaltă ca plantați dinadins, apa rîului și — măreț, pe cea de-a doua terasă a coastei — palatul tînărului Plimmon.

— Cine a vrut să te toace, Alan? a întrebat Lewis.

— Doi paznici. Am dibuit vreo doi păstrăvi, și ei au făcut la fel cu persoana mea, dar cu mai puțină artă.

— Ți-aduci aminte cum arătau la față?

— Fața lor, numele lor și bîtele lor sînt întipărite aici.

Mi-am ciocănit capul, pasămite cu un aer de idiot, căci Lewis s-a uitat la mine cam îngrijorat.

— Era unul mai scund, Wedmore, de la care așteptam lucruri mai bune. Și un uriaș, Bledgely, care nu stă să aștepte luna plină ca să se schimbe-n lup.

— De Wedmore am auzit, dar Bledgely nu-i de aici.

— Așa spunea și Wedmore. Tot ce știu despre el e că-i place să stîlcească lumea în bătaie. A, stai, încă ceva: nu avea toate degetele la mîna dreaptă.

— Mîna dreaptă?

— Da, da. Mi-am mișcat falca încetișor. O simțeam ca și cum ar fi fost una nouă, pusă chiar atunci și nu prea bine potrivită. Uite că mi-aduc aminte, Lewis: nu spunea Bannion ceva cu o bestie de om care n-avea mîna toată și care umbla peste tot cu Lemuel înainte ca Sammy să încremenească pe munte?

— Ba da. Va să zică îl cheamă Bledgely. Așa? Pe cine ochește Penbury de data asta?

— Crezi că-i adevărat ce spunea atunci Bannion?

— De ce nu? Ai fi crezut oare, harpistule, ieri, pe timpul ăsta, că doi oameni care vorbesc același grai cu tine au să se repeadă și să te lase mai mult mort decît viu fiindcă ai luat doi păstrăvi dintr-un rîu, ca și cum asta ar fi cine știe ce crimă?

— Şi peştişorii ?... Nimic ?... Mi-ar fi plăcut ceva şi pentru osteneala mea.

— Nici urmă !

— Dar cum de-ai ajuns aici ?

— Doamna Brier mi-a spus că ai plecat în direcţia asta. Pe urmă m-am întîlnit şi cu Oliver, care mi-a spus c-ai coborît în viroagă. Gîndea că-i poznă mare.

— Mi-a spus el că ăsta-i un bucluc, dar văd abia acum că a avut dreptate.

— Bietul Oliver, nu-i întreg la cap ! Aş fi putut să-ţi spun însă şi eu ce fel de primire te putea aştepta pe meleagurile astea.

— Dacă Oliver e cum spui, atunci e tocmai bun pentru Moonlea. Înţelepciunea n-ar avea ce căuta aici. De ce naiba n-am cerut geambaşului să facă şi cu mine ce a făcut cu harpa mea ?! Atunci aş fi putut rămîne şi cu zob, dar liniştit, acolo, lîngă malul lacului.

M-am ridicat încet, bombănind, ca să-mi mai potolesc mînia şi umilinţa, care mă apăsau cumplit.

Ochii mei rătăceau în sus şi-n jos peste întinsul văii.

— Un adevărat giuvaer pentru dumncalui face din valea asta lordul Plimmon ! Mă prind că s-ar încumeta să vadă droaie de oameni făcuţi îngrăşămînt ca să-şi ţină grădina frumoasă !

De jos, dinvale, se auzeau cîini lătrînd şi cai în galop.

— Ăsta-i Bledgely, am spus. Aşa latră şi el, dar pe o cheie mai joasă.

Pe drumul îngust care ducea în sus, de la viroagă la conacul lui Plimmon, venea o haită de copoi, urmată de călăreţi, bărbaţi şi femei, în costume negre şi roşii, purtîndu-şi caii în galop uşor. Cîţiva dintre cîinii fruntaşi, plini încă de rîvna de a-şi vîrî colţii în ceva pentru a fi pe placul lui Plimmon, s-au abătut de pe cărare spre locul unde stăteam noi, pe coastă. Lewis m-a împins jos, în ferigă, ca să nu fiu văzut, şi un călăreţ a strigat copoii îndărăt, pe drum. M-am împotrivit mîinilor lui Lewis, care mă ţineau de haină. Nu-mi plăceau oamenii aceia, nici treburile şi nici cîinii lor. După întîlnirea mea cu Bledgely, însă, aş fi socotit drept nimica toată o scărmăneală la sînge cu nişte

cîini adevărați. Dar pînă să-mi dezmorțesc membrele stîlcite și dureroase, copoii și cei mai mulți dintre călăreți pieriseră din văzul și mirosul nostru. Doi călăreți urmau la o distanță cam de o sută de metri. Înaintau încet, unul lîngă altul, și păreau adînciți într-o convorbire intimă. Bărbatul avea linia umerilor frumoasă și impunătoare și o față lungă, impresionant de albă.

— Plimmon, a spus Lewis.

Mă uitam la femeie. N-ai fi putut să nu-i recunoști chipul de la orice distanță! Era Helen Penbury. Cînd am văzut-o călărind lîngă acel covîrșitor de elegant stăpîn al atîtor avuții pe care le socotisem totdeauna ca fără de stăpîn, am simțit că-mi ies din sărite. Îmi venea să mă reped și să-i țip ei în obraz că mă săturasem de Moonlea, că aveam de gînd să plec chiar în ziua aceea, că îi dorcam lui taică-său o viață cît de lungă și de chinuită. Dar nu m-am repezit. Am făcut tot ce am putut ca să rămîn pe loc. Plimmon m-a zărit și a strigat, cu cravașa ridicată:

— Hei, ce-i cu voi acolo?

— Nimic, a spus Lewis.

— Plecați de-acolo! Haide, mai repede!

— Du-te la dracu! am răspuns cu molcomă plăcere, dar glasul meu era slab și ajungea greu pînă la el. Vino încoace de ne urmărește tu, lepădătură elegantă!

Și-a aruncat capul pe spate într-un chip ce cred că i se părea impunător și-a dat pinteni calului spre noi. Era vădit că voia să ne ia la goană cu biciușca și copita. Brațul lui Lewis aștepta gata de apărare. Lewis era voinic și hotărît, zdravăn, așa cum aș fi dorit să fiu și eu, dar nu prea vedeam pe nici unul dintre noi izbutind mare lucru împotriva a doi armăsari ca Plimmon și cel de sub el. Generații de oameni avuți și bine hrăniți făcuseră din dușmănia omului acestuia o piedică de nebiruit. Apoi l-a chemat și fata. El s-a întors ca să asculte ce voia ca să-i spună. A strigat iarăși:

— Luați seama! Vă dau cîteva minute! Marș de acolo!

Pe urmă au galopat uşor, unul lîngă altul, în susul văii.

Lewis şi cu mine am pornit la drum spre vîrful crestei care despărţea valea lui Plimmon de Moonlea. Cînd am ajuns în locul unde începea coborîşul, m-am oprit să răsuflu şi i-am spus lui Lewis :

— M-am gîndit mai bine la Penbury şi Plimmon. Ce mai pereche de vrăjitori, smintiţii dracului! Plimmon ţine să fie un prinţ şi un bici pentru toţi prăpădiţii de ţărani care fac ruşinea ţinutului cu ţarinele lor sărmane şi burţile aproape goale. Şi face aşa fiindcă ştie că oamenii n-au încotro şi-i zvîrle ca îngrăşăminte peste brazdele lui sau îi priponeşte de clanţa uşii lui Penbury, ca nutreţ pentru furnale; Penbury e şi el unul din cei mai mari profeţi care a existat de cînd bardul Taliesin [1] a văzut şi a decretat că aici e ţara libertăţii şi a fost izgonit din rîndul barzilor fiindcă prea o luase razna cu viziunile şi cîntatul lui ca să le mai fie moale celorlalţi. Penbury a înnebunit la vederea impurităţilor care pătează aurul lui şi, pînă să închidă ochii, vrea să topească nerozia din toată păcătoasa seminţie omenească. Între noi doi, Lewis, dacă le mai dai apă la moară unor năzdrăvani ca aştia, o să fie atîta durere în viaţa omului, c-o să-ţi trebuiască ochelari cu sticle cît mine de mari ca să mai recunoşti omul în noianul de necaz!...

Lewis s-a oprit şi a arătat cu mîna spre dreapta. Nu părea să fi ascultat vreo vorbă din cîte spusesem.

— Vezi rîpa de colo?

I-am urmărit degetul. Arăta către o surpătură în coastă, cam de douăzeci de picioare lungime, cu fundul plin de pietroaie mari, cenuşii.

— Acolo l-au găsit pe Sammy Bannion.

M-am aşezat la marginea crăpăturii. După ciomăgeala primită, coborîşul rîpos mă ameţise. Iar vorbele lui

[1] *Taliesin* — bard popular din Ţara Galilor, după toate probabilităţile personaj legendar, care ar fi trăit prin secolul al VI-lea şi căruia i se atribuie o sumă de poeme anonime, cîntînd libertatea, compuse însă cu multe secole mai tîrziu.

Lewis stîrniseră în mine un val de proaspete amintiri nefiresc de limpezi. Vedeam chipul nervos al lui Penbury, neştiind ce expresie să ia, lîngă geamul odăii întunecate. Vedeam chipul lui Bledgely, hîd şi fioros, gata să ucidă. Vedeam chipul lui John Simon Adams, privind cu îngîndurată deznădejde la Katherine Brier. Şi pe fundalul acestor amintiri, într-o străfulgerare de parcă ar fi fost aievea, mi-a apărut chipul lui Sam Bannion, pe care nu-l cunoscusem, dar al cărui nume şi al cărui rost pe pămînt, nimicite de bolovanul fatal, intraseră în viaţa mea ca o puternică şi deosebită mireasmă.

• CAPITOLUL VI •

Cînd m-am întors acasă, doamna Brier m-a dădăcit ca o mamă, văzîndu-mi vînătăile. Aveam impresia că se simțea ușurată la vederea unor rele de alt soi decît cele care-i cloceau ei în minte. Davy nu se întorsese încă de la căratul buștenilor, John Simon era și el la lucru, iar Katherine se dusese la Lemuel Stevens, la prăvălie, după un sac de făină. Lewis mi-a spus că avea niște treburi care-l așteptau acasă; i-am mulțumit pentru tot ce făcuse.

Doamna Brier mi-a pregătit o strachină cu lapte cald și pîine și m-a pus să stau în scaunul cel mai mare, lîngă foc. Aveam trupul crispat, fața palidă, încît dădeam impresia unui adevărat bolnav. Lovitura puternică de pe omoplat și aceea mai ușoară din ceafă o impresionaseră adînc. Părea că suferă chiar ea și am convins-o să lase trebăluitul și foiala și să se așeze pe scaunul din fața mea. Așa a făcut pînă la urmă, dar fără voie bună, cu o otrcapă de șters în mîna dreaptă și cu stînga răsucindu-și șuvițele cărunte care-i cădeau pe frunte. Jumătate din atenție îi rătăcea dintr-o parte în alta a bucătăriei, neputînd să îndure în fața ochilor treburile neterminate încă. Am simțit că-i plăcea să-și ferfenițească gîndurile pe cîte ceva de curățat de cîte ori i se strîngea un val prea supărător în minte.

— Te simți bine acum?

— Da. Mulțumesc. Ăsta-i răsfăț curat. Dacă-mi făgăduiești să te porți așa cu mine de cîte ori aș mînca o ciomăgeală, l-aș pune pe Plimmon să țină doi din servitorii lui pentru treaba asta, în fiecare zi.

— Lasă gluma, harpistule.

— N-am fost niciodată îngrijit așa. E tare bine.

— Cînd pornești îndărăt ?

— Vrei să scapi de mine ?

— Nu, zău că nu. Dar n-ai să găsești în Moonlea ni mic pe placul dumitale. Muncă, suferință, primejdii, nimic mai mult.

— Atunci, peste cîteva zile, la drum. E ciudat cît de mulți m-au sfătuit s-o iau din loc. Și ce m-ar aștepta atît de groaznic dacă rămîn aici liniștit ?

Am luat ultima lingură din lapte și am pus strachina jos, sub scaun. Doamna Brier s-a uitat la ea, dar părea că se codește s-o ridice de lîngă picioarele mele.

— O să plece și John Simon cu dumneata ? a întrebat foarte liniștită ; oricine ar fi băgat însă de seamă nerăbdarea din glasul ei.

— Eu îmi am bucata mea de drum și am s-o fac. John Simon o are pe a lui și, pînă la sfîrșit, o să și-o facă. De ce trebuia să aleagă Moonlea nu știu, fiindcă mă bate gîndul că aici e un cuib de nenorociri. Dar acum el e sînge din sîngele orașului ăstuia, așa că o să rămînă.

Am tras de broboada care atîrna pe spătarul scaunului pentru ca, mișcîndu-mă, s-o fac pe bătrînă să-și ia ochii de la mine.

— Așa-i că-l iubești ? am întrebat-o.

— Dacă ar fi copilul meu, nu l-aș iubi mai mult.

— Știu. Întrebarea mea a fost neroadă. O să trebuiască să mă ierți, doamnă Brier, dacă unele lucruri pe care ți le spun te împung ca niște dinți de furcă, dar John Simon mi-e foarte drag. El și cu mine am fost legați mai toată viața noastră, și aici sînt în viața lui lucruri pe care eu nu le înțeleg.

— Ar fi mai bine pentru John Simon să plece.

— Te gîndești că iubește pe nevasta băiatului dumitale, pe Katherine ?

— Vezi bine că o iubește. Iar ea nu-l iubește fiindcă luptă din toată inima și din tot sufletul ei ca să nu-l iubească. E groaznic lucru pentru mine să le văd pe toate, harpistule, groaznic, și grozăvia asta-i ceva care nu știu, zău, cît o s-o pot îndura !... Nenorocitul cela de Davy ar muri de durere dacă...

— Dumnezeule, mie-mi face rău cînd aud lucruri de-astea, doamnă Brier. Eu țin morțiș la libertate. Cînt

la harpă cîntece de libertate. De ce vă chinuiți atîta și, ca niște bieți croitorași, vă luați singuri măsură pentru straiele de înmormîntare? Spune-mi tot ce ai pe suflet. Mi-e silă de dibuială și de ghicitori. Știu că aș fi mai fericit dacă n-aș mai asculta și aș porni spre nord, fără să mai aud nici o vorbă. Dar chipul dumitale, așa cum stai acolo, turtită de mîhnire, ar rămîne ca un ghimpe în mine și m-ar împunge mereu. Ia spune, cunoștea Katherine pe John Simon cînd s-a măritat cu Davy?

— Nu.

— De ce s-a măritat Katherine cu fiul dumitale?

— Știu la ce te gîndești, harpistule. Katherine e o fată drăguță și Davy e un băiat de treabă, dar nu e bărbat pe de-a-ntregul. N-o să te pot face niciodată să înțelegi ce înseamnă să fii mama cuiva ca Davy, care rămîne copil multă vreme după ce ar fi trebuit să fie bărbat. Katherine era orfană. Tată-său fusese o brută la viața lui, și puțini oameni în Mooulea ar fi luat-o la ei. Eu am luat-o. Davy venea la mine zi și noapte plîngînd: „Dă-mi-o pe Katherine, mamă, dă-mi-o pe Katherine!" Era groaznic să-l auzi, harpistule! Pentru prima oară în viața lui cerea și el un lucru mai mult de o singură dată, căci a fost totdeauna un băiat tare răbdător și tare bolnăvicios. N-am mai putut să îndur și am întrebat-o pe Katherine. A zis că fuseserm buni cu ea, Davy și cu mine, așa că l-a luat.

— Cum de a venit John Simon să trăiască aici în casă? Cum de l-ai primit chiriaș? N-ai mirosit de loc năpasta?

— John Simon era prieten cu tinerii Andrews și Bannion. A început să vină sus pe coastă să stea seara de vorbă și să cînte cu ei, curînd după ce a sosit în Moonlea. Davy l-a întîlnit acolo, între cele două stînci. John Simon avea un fel de a-i vorbi că băiatul se simțea la largul lui și era fericit. Davy l-a divinizat totdeauna pe John Simon. Și-ar da viața pentru el. Nici nu i-ar trece prin gînd că John Simon ar putea sta în altă parte decît sub acoperișul lui.

— Ne sugrumăm unul pe altul din prea multă dragoste. Nu fi îngrijorată, doamnă Brier. N-am avut încă un prilej bun ca să vorbesc cu John Simon. Nu cred să fi priceput pînă acum că noi avem un loc al nostru sus,

la nord, cu totul al nostru, unde am putea face orice ne-ar plăcea. Trăiește ca într-un fel de pîclă, de atîta gîndit la pacostele din Moonlea. Nu vreau să spun că aici n-ar fi la pacoste cu carul și nevoie de oameni care să gîndească, dar în scăfîrlia lui John Simon e loc pentru ceva mai bun decît pîcla. Katherine o să-l uite pe John Simon, el o să-l uite pe Penbury, și Davy o să fie fericit.

Am auzit-o pe Katherine venind acasă și lăsînd jos cîteva pachețele pe băncuța de la intrare. Doamna Brier mi-a surîs încîntată de asigurarea mea că voi abate o spadă vrăjită peste mîhnirile care o apăsau și le voi pune pe goană. Surîsul ei m-a făcut să am o părere bună despre mine și mi-am rezemat capul pe broboadă, să arăt cît mai dramatic schingiuit cînd Katherine va pătrunde înăuntru.

A intrat grăbită și mai tulburată decît o văzusem pînă atunci.

— Lewis Andrews mi-a spus că te-au lovit. M-a prins groaza. Am fugit îndărăt.

— Nimic, nimic... Un om și încă o arătare care aducea a om au sărit la mine. Dar mi-e neeaz de pești. Erau o frumusețe ! S-ar fi topit în gură !

Doamna Brier a ieșit din bucătărie, spunînd că era timpul să vadă de porci. Katherine s-a apropiat de mine ca să vorbim.

— Lewis Andrews mi-a spus că unul din oamenii care s-au năpustit la dumneata era cel care fusese aici în Moonlea cînd l-au omorît pe Sam Bannion.

— Crezi și dumneata povestea aceea ?

— Sînt anumite lucruri care nu-i nevoie să mai fie spuse. Unul este că Sam Bannion n-a căzut din întîmplare acolo, în rîpă.

— Totuși, Bledgely ăsta nu-i singurul om cu cîteva degete lipsă.

— Știu asta. Dar Plimmon și Penbury sînt prieteni buni. Ne paște primejdia.

— Acum știți de Bledgely. O să vă înarmați din vreme.

— Vezi că nu-i totul să păzești pe unul sau pe altul de Bledgely... Dumneata știi că treburile lui Penbury

merg din rău în mai rău cu cît slăbesc și comenzile pentru oțel. Într-o zi, chiar Plimmon o s-o mai lase cu furtișagul pe moșiile lui. Bătrînii spun că lucrurile au mers prost de cînd s-a isprăvit războiul cel mare cu Franța [1]. Și Penbury e sătul de mîrîiala de la turnătorii. El zice că oamenii trebuie să aibă răbdare, așa cum are și el. Și acum vorbește de închiderea turnătoriilor, ca să le dea o lecție.

— Dar cum o să trăiască lumea cu turnătoriile închise? Pămînturi nu mai au, și Plimmon și-a mustruluit oamenii să căsăpească pe primul care o încerca să-i ia un dram de mîncare de la masa lui.

— Cei mai mulți de aici sînt slabi și nătîngi. Pace, război, belșug, foamete, toate par acum să fie o apă și-un pămînt pentru ei. Gata să apuce orice cojiță pe care Penbury binevoiește să le-o azvîrle. Dac-o mirosi a tulburare, o să-i înhațe frumușel unul cîte unul și ușor de tot, așa cum face și Plimmon cu vulpile lui. Și cine crezi c-o să fie cel dintîi puișor vînat?

— John Simon Adams.

— Întocmai. Aici nu poate face nimic dacă se ajunge la luptă deschisă între el și Penbury. Oamenii se lasă duși ca oile. Îi cunosc mai bine și decît John Simon. Am trăit aici mai mult decît el. Au să se întoarcă o clipă de partea lui John Simon cînd îi va face să se rușineze la gîndul a ceea ce au pierdut și ceea ce îndură. Pe urmă Bowen o să le vorbească și o să le cînte despre ceruri și ei or să se lepede de John Simon ca de satana. Or să se țină de omul cu pîini în desagă, nu de omul care visează la frumusețea cea mare a omeniei. John Simon nu vede lucrurile astea așa cum le văd eu și va risca orice ca să se împotrivească lui Penbury. Dar dacă pot face și eu ceva, John Simon nu-și va irosi viața. Trebuie numaidecît să-l iei din Moonlea, harpistule.

— I-am spus-o și eu. De ce-ar prinde măcar un fir de rădăcină în locul ăsta? Noaptea trecută am vorbit amîndoi. Știi că sîntem ca frații. Am vorbit de dumneata. Îl iubești, nu-i așa?

[1] Este vorba de marea coaliție antinapoleoniană, care s-a încheiat cu înfrîngerea lui Napoleon la Waterloo în 18 iunie 1815.

— Dacă nu l-aș iubi, aș fi bucuroasă să-l văd murind cu capul spart de tronul lui Penbury.

— De ce nu veniți amîndoi la mine? Doamna Brier mi-a spus ce s-a întîmplat. Ți-a dat adăpost cînd erai singură. Singurătatea asta te-a cam acrit. O văd din felul cum vorbești: una-două o ții într-una și dumneata cu Penbury ăsta... Ai fost recunoscătoare că te-au culeș de pe drumuri. L-ai văzut pe bietul Davy scîncind și chiorîndu-se după dumneata ca un cățel și ți s-a aprins mila, cum s-aprind paiele uscate. A fost frumos lucru că te-ai măritat cu el. Frumos, dar aiurea. Ca și cum te-ai fi răstignit singură pe o cruce a milei de dragul sărmanilor prostănaci care-și tîrăsc viața pe lîngă cuptoare, o cruce mare și cu Penbury, fabricantul de cuie, punîndu-ți la socoteală cuiele. Frumos, dar aiurea!...

— N-aș putea să-l mai părăsesc acum pe Davy. E ca un copil. Dar nu mi-e atîta de el, cît de mama lui. Sînt fericirea ei și o să lupte pentru fericirea asta pînă o să cadă ea sau o să cad eu.

— Și dacă-l iau pe John Simon de aici? Atunci? Ce fel de dezlegare-i asta? Cu tot ce simți pentru el și tot ce simte el pentru dumneata... asta nu se poate arunca la șanț numai fiindcă o pereche de fărțuri năuce și pierdute te-au înhățat cu degetele lor înghețate și vor să te țină pentru vecie, ca să le fie lor bine.

— Felul cum mi-o spui, harpistule... Dar nu-i chiar așa... Fiecare zi e ca un cîmp cu plante care cresc, și e viață, nu glumă, între mine și Davy și maică-sa. Nu viața firească dintre bărbat și femeie. Davy nu-i un bărbat. Dar John Simon ar putea să aștepte. Davy se simte de multe ori rău și cade în melancolie. Se poate să moară. Se poate întîmpla ceva... cine știe ce...

— Noi sîntem acel ceva care se întîmplă, Katherine. Dacă noi nu facem nimic, lumea-i un deșert. Maică-sa spune că el și-ar da viața pentru John Simon.

Fața i s-a strîmbat ca de un junghi dureros.

— Singurătatea te-a făcut foarte aspru, harpistule.

— Eu nu-s legat de nimic. Eu văd mult mai departe decît dumneata.

— Ah, și voiam să-ți mai spun încă ceva: Lemuel Stevens a venit la mine cînd erai în oraș și mi-a spus ca

nu cumva să uit să-ți comunic că domnul Penbury vrea să te duci acasă la el mîine seară. Are oaspeți la masă, așa zicea Lemuel, și vrea și ceva muzică.

— Oaspeți la masă ? Ce mai e și asta ? Poate că vrea să doarmă pe masă !

— Să doarmă ?

— Da. Nu ți-am spus ? Noaptea trecută am stat mult de vorbă cu Penbury. El, ca și John Simon, e încolțit de vedenii pînă peste moalele capului. Așa că vrea să-i țin de urît și să-i tămăduiesc insomnia cîntîndu-i pe la miezul nopții cîteva arii răsuflate.

— Ai să te duci ?

Un dispreț sălbatic era zugrăvit pe chipul ei cînd mi-a pus întrebarea ce-mi tulburase voia bună.

— Poate să aflu cîte ceva.

— Sper atunci că fiecare cîntec o să-i stea în gît. Slugarnică sarcină ți-ai luat, harpistule, să zici din strune pentru asemenea om !

— În privința asta, Katherine, cu nu-s prea simțitor. Sînt pe pămînt cei pe care aș dori să-i văd mulțumiți : dumneata și John Simon, și eu înainte de toate. Urăsc apoi fierul, fumul și toate ciocnirile, care nu pot fi soluționate ușor și neted, care sînt anevoioase și pot corupe oamenii, care cad peste viață, domol și plescăind, ca ploaia.

M-am ridicat și am privit afară prin fereastră. Sus, pe deal, se zărea Davy venind spre casă, cu haina deschisă peste pieptu-i voinic și asudat, cu fața lucind de mîndrie și mulțumire după ziua lui grea de cărăușie, cu ochii mari, albaștri și goi. Am plecat de la fereastră. Katherine punea un ibric pe mormanul de jar, apăsîndu-și fruntea de tăblia zgîriată și arsă a căminului : îi simțeam încordarea și tristețea adîncă.

• CAPITOLUL VII •

Iată-mă din nou în bucătăria casei Penbury. Jabez şi jupîneasa Agnes se învîrteau de colo-colo, cu foşnet de pînzărie scrobită, în jurul mesei uriaşe încărcate cu mîncări ce urmau să fie duse în sufragerie, unde Penbury şi prietenii lui aveau să se ospăteze. Dar în timp ce aşteptam să văd care va fi rolul meu la serbarea asta, în juru-mi se pregăteau lucruri de o eleganţă ciudată, nemaipomenită. În ziua aceea Lemuel venise mai devreme la noi şi-mi spusese că sus, la reşedinţă, lumea socotea înfăţişarea mea ca o ruşine, iar dacă aveam de gînd să vin înaintea lor în chip de bard, apoi trebuia să semăn ceva mai puţin cu oaia din care-mi făcusem haina pe care o purtam acum. Lemuel mă înştiinţă că stăpîna de sus, de la reşedinţă, domnişoara Helen, trimisese jos, la prăvălia lui, nişte bulendre care mă aşteptau să le încerc. La început ştirea făcuse să-mi sară ţîfna şi i-am spus lui Lemuel că sau Penbury trebuie să se împace cu piclea de oaie, sau oaspeţii de la masă or să vadă pentru întîia oară în ochii lor neprihăniţi un trubadur în piclea goală. Privirea înspăimîntată a lui Lemuel m-a domolit şi mi-am dat seama că, în pofida purtării obişnuite a lui Penbury faţă de cei mai mulţi băştinaşi din Moonlea, părea că prin trimiterea acelor daruri să-mi fi sorocit mie rolul de copil îndrăgit şi răsfăţat. M-am dus devale cu Lemuel şi am găsit pachetul care cuprindea un costum negru, aşa cum nu mai văzusem pînă atunci, şi o cămaşă bătoasă aşa cum văzusem pe grumajii popilor şi, cîteodată, la cei în doliu ; mi-a venit în minte, pe cînd mă zgîiam la veşmintele acelea, că Penbury trebuie să fi petrecut ziua din ajun căutînd vreun pastor de talia mea ca să-l răpună şi să-l despoaie, aşa încît, înţolit cum

se cuvine, să pot păstra pe harpă măsura ospățului și a desfătării. Am încercat hainele. Jacheta era strîmtă și scurtă pentru mine. Mă învîrteam prin toată bucătăria lui Lemuel, și, în vreme ce nevastă-sa, Isabella, se tot minuna, gîngurind ca o porumbiță, iar Lemuel țopăia în stînga și în dreapta ca să mă vadă mai bine, eu înaintam grijuliu din cale-afară, ca un om ce-și măsoară gesturile pînă cînd să-și recapete la loc propriile lui brațe. Pornisem apoi sus, pe coastă, să arăt finețele acelea lui John Simon și prietenilor lui. Se adunaseră la portița grădinii doamnei Brier, unde puteam fi văzut. Stăteau împrejur și-mi spuneau ce mirați sau ce scîrbiți erau, fiecare exprimîndu-și părerea în felul lui.

— Și-au pus ei ceva în gînd cu dumneata, Alan, a spus Lewis Andrews. Pînă cînd Penbury te-o da gata. Dacă costumul ăsta-i o mostră a carierei pe care ți-o pregătește, înseamnă c-o să duci cădelnița reverendului Purley, care vrea și el să oficieze ca papistașii.

— Am de gînd să-mi umflu burta, în următoarele cîteva zile, cu atîta Moonlea, încît singurul meu răspuns să fie o rîgîială pe cinste! am spus eu. Costumul face parte din procedură. Burta a și început să-mi pîrîie.

Totuși, mi-au urat cu toții noroc în acest nou mediu și mi-au spus să-mi ciulesc urechile la Penbury și prietenii lui pentru orice știre care ar fi putut să le dea lor și lucrătorilor de la furnale o idee despre ceea ce aveau de așteptat în toamna care bătea la ușă. La 7 eram pe drum spre casa cea mare.

— Cînd încep eu să cînt? l-am întrebat pe Jabez, grăbindu-mă să mă servesc dintr-o mică prăjitură gelatinoasă, în timp ce Agnes lipsea din odaie.

Nu doream nici o harță cu Agnes, deși apariția mea în costum de doliu și-n cămașă albă ca varul, cu dantele, găsise la ea o urmă de oarecare încuviințare.

— Nu chiar acum. Am să-ți spun eu exact ce să faci cînd o veni vremea. Vei fi răsplătit pentru timpul și munca dumitale.

— Oamenii de aici din casă sînt foarte siguri pe puterea lor de a răsplăti. Dar cu privire la noi, ăștialalți, par să se priceapă să-și facă mîna greblă.

Mă uitam la Jabez cum se mișcă, la chipul său preocupat și fericit, la meticulozitatea pasionată a mîinilor în timp ce îndrepta unele lucruri de amănunt care nu mi-ar fi bătut la ochi un milion de ani. Îmi dădeam seama că toată viața și-o irosise în ceea ce i se părea a fi zbor avîntat, cu amîndouă aripile bătînd din răsputeri în pereții coliviei lui.

— Dumneata ai o viață fericită. Nu-i așa, Jabez?

— Ce întrebare prostească !? Sigur că da !

— Niciodată nu te chinuie dorul de altceva ?

— Ce altceva mai bun decît ce-i aici ?

— Tot ce dorești e aici !

— N-am avut niciodată vreo clipă de amărăciune.

— Sfinte dumnezeule !

— Ia seama la ce spui, harpistule !

Mi-am mestecat prăjitura și m-am lăsat păgubaș să mai discut cu Jabez șurubăria vieții. El și eu eram trași pe două calapoade diferite. Pentru el pămîntul, cu toate miracolele lui de splendoare și scîrboșenie, se mărginea doar la o chiflă ce trebuia păstrată proaspătă și aromată, pe gustul lui Penbury.

Ușa dinspre curte s-a deschis și a intrat un tînăr, să fi avut ceva mai mult ca douăzeci de ani. Era îmbrăcat ca și mine, în negru, dar firav la trup, parcă n-ar fi fost sănătos. Îi luceau ochii de teamă sau de dorințe. Mîinile îi tremurau, în mănuși albe din bumbac ieftin, spălate de curînd, lăbărțate și atîrnînd la vîrfuri ca niște picături de zer. Avea sub braț o cutie de vioară.

— Stai jos, Felix, i-a spus Jabez. Și s-a întors spre mine. E colegul dumitale, harpistule. Felix Jamieson. El o să cînte cîntecul pe vioara lui, și dumneata ai să-l acompaniezi ușor la harpă. Am auzit-o pe domnișoara Helen cînd îi spunea asta lui Felix, azi-dimineață.

— E foarte bine așa, am spus și am zîmbit dînd din cap către Felix, ca să-și mai vină în fire.

Orice lucru aș fi făcut alături de Felix mi-ar fi plăcut să-l fac cu gingășie; dacă aș fi încercat să mă afirm, chiar într-un chip reținut, l-aș fi distrus pe tînăr. Nu mi-a răspuns la zîmbet, dar și-a șters fața cu batista,

părînd că tremură în tăcere pe scaunul pe care i-l oferise Jabez.

— Dă-i un pic de bere, am spus eu. E palid ca o stafie și arată de parcă ar avea în fiecare buzunar cîte un leșin gata la comandă.

Felix a început să rîdă, cu un rîs isteric, de fată.

— Ce l-a găsit acum? am întrebat. De ce l-a apucat rîsul? N-a fost nici o glumă în ce-am spus eu cu leșinatul. Uite-l cum arată: gălbejit și gata-gata să-și lepede papucii.

— Din pricina vorbei dumitale grosolane și din topor, harpistule, a spus Jabez. Asta l-a descumpănit. Felix e unul dintre cei mai blajini și mai evlavioși băieți din Moonlea. Învață de mulți ani să cînte la vioară. Taică-său e muncitor la turnătorie și abia așteaptă ca Felix să-și facă vînt pe struncle viorii de la munca grea, care i-ar prăpădi mîinile. Acu-i întîia oară cînd cîntă în fața domnului Penbury. Doamna Bowen, nevasta pastorului, a pus asta la cale, fiindcă Felix a a fost totdeauna un cîntăreț de ți-e mai mare dragul; e și primul la recitatul psalmilor pentru domnul Bowen și unul dintre favoriții lui, vezi bine. Domnul Bowen mi-a spus abia duminica trecută că dacă domnul Penbury își pune la noapte ochii pe Felix, o să-l trimită la Londra, care e un oraș mare și-i face vestiți pe muzicanți. Așa că astă-seară, pe lîngă că-i smerit de felul lui, mai e și nervos. Și pe lîngă toată încordarea asta groaznică, te mai și repezi la el cu vorba dumitale grosolană despre bere și lepădatul papucilor. E prea de tot, harpistule, zău, prea de tot.

— Îmi pare rău, Felix, i-am spus. Dacă aș fi știut dinainte cîte ceva din dorințele și starea dumitale, aș fi dat drumul la ceva plăcut ca o noapte de vară și îmbietor ca dragostea. Eu am în mintea mea și lucruri din astea.

— Sînt sigur c-o să aibă succes, a adăugat Jabez. Cînd îi zice de inimă albastră, Felix e o minune. Picură tristețe din fiecare notă. Îți vîră un suspin și-n creier.

— Cred asta. Arată ca și cum s-ar fi aciuat o dată pentru totdeauna la rădăcina tristeții, ca să-i țină afurisitei de cald.

Jabez ne-a dat un pahar de vin. Era o biată scursoare clocită, dar m-a încălzit. M-am aplecat înainte și m-am uitat mai de-aproape la fața suptă și încordată a lui Felix. A rînjit și el la mine, dar cu o boare de teamă, ce-i învăluia simțurile. Fără îndoială că ființa mea, cu ciripitu-mi ciudat, care-i stîrnea toți nervii, era ceva nou pentru el și aproape dureros. Făptura mea, în ochii lui Felix, era crudă, necioplită, respingătoare. Mi-a părut rău, căci mă simțeam foarte îndatoritor în costumul meu cel nou și am început să-mi storc creierul să găsesc un subiect nevinovat, destul de dulceag, pentru a-i potoli temerile. După douăzeci de minute tot mai eram în căutare, cînd a venit Jabez ca să-mi spună că oaspeții erau gata să ne asculte.

Am luat-o în jos pe coridor, spre sala de mîncare. Întîi Jabez, pe urmă Felix, și eu la urmă. Abia mă țineam să nu-i spun lui Felix că așa cum arăta el cu costumul care părea să-i curgă de pe umeri, și eu cu al meu care mă strîngea de-mi ieșeau ochii din cap, alcătuiam cea mai strașnică pereche de caraghioși lansată vreodată sub stindardul artei în saloanele nobilimii.

Am intrat în sala de mîncare. Felix s-a ploconit adînc, iar eu am băgat de seamă că încăperea era destul de frumoasă ca să facă din mîncare un lucru de seamă. Un bărbat lat în obraz, care ședea la stînga lui Penbury, și-a luat paharul de vin de la gură și a izbucnit în hohote de rîs, cu ochii holbați la noi. A tăcut însă la privirea lui Penbury, care a coborît grav capul și ne-a făcut semn spre un colț depărtat, unde adăstau două scaune și harpa lucitoare pe care o văzusem în odaia întunecată. Felix era copleșit și tot continua să se încline; a trebuit să-l împing nițeluș spre colțul cu pricina, altfel s-ar fi trezit într-o clipă printre mîncăruri. Bărbatul care rîsese se mai hlizea încă. Helen Penbury ședea la dreapta lui taică-său și-și ținea ochii ațintiți asupra unui bărbat scund, cu fața smeadă și părul rar, despărțit printr-o cărare drept pe mijlocul țestei; stătea în capul mesei și nu părea în apele lui. Lîngă el ședea alt bărbat, ca cioara de negru, cu o expresie solemnă, plin de

propria-i importanță, în veșmînt de pastor ; mi-am închipuit că era domnul Bowen. Lîngă Helen Penbury ședea un ofițer de cavalerie în mare ținută, cu mustăți groase, care înfuleca de zor, netulburat și nici nu se uita la noi.

Pe cînd Felix dădea să-și ridice instrumentul pe umăr și-i strîngea coardele pe șuruburi, am băgat de seamă că în dreapta noastră se deschidea o odăiță unde fusese așezată o masă mică, plină cu mîncare și băutură. Am ghicit că bunătățile erau pentru mine și pentru Felix și am simțit că era cineva în casa lui Penbury care se ostenea să împodobească zidul searbăd al vieții cu o zmîngăleală ocazională de atenție și grijă. Penbury și domnul Bowen se zgîiau la mine.

Cînd am început să cîntăm, am ascultat cu luare-aminte la Felix. Nu luam nici o inițiativă, ci îi întăream frazele melodice și-i conturam gradațiile prin armonii periodice. Cînta bine și, pe măsură ce-i prindeam accentele și momentele de vibrație culminantă în desfășurarea vreunui motiv, eu îl susțineam și mai decis, îndemnîndu-l cu cîte o ciupitură de coardă, ici-colo, la o revărsare pătimașă peste frumusețea de netăgăduit ce izvora din strunele noastre. După două bucăți, ultima fiind o veche elegie numită *Cum cîntă vînturile în crengile inimii mele?*, care făcuse pe Felix aproape să plîngă și pe domnul Bowen să bîiguie înduioșat de admirație, Felix și-a lepădat spaimele și s-a schimonosit într-un surîs, ca răspuns la surîsul plin de prețuire al domnului Penbury.

— Îi zici bine, i-am șoptit lui Felix. Cîteva seri de cîntat așa, și o ștergi din Moonlea la Londra, unde ai să ajungi vestit, cum spunea Jabez, și-ai să cînți chiar la urechea regelui, după cum văd cu !...

Am cîntat vreo zece minute ; cu fiecare măsură, interpretarea tovarășului meu era tot mai sigură și mai impresionantă. Trebuie să fi trecut el prin zile nespus de grele ca să ajungă la astfel de pricepere. Era mai încordat decît oricare dintre strunele lui. Ascultătorii din mica adunare se arătau mulțumiți și binevoitori. Părea că muzica își întinsese vraja și asupra căpitanului, care-și arunca privirea tot mai des spre Helen Penbury,

în vreme ce pe cei mai mulți de acolo îi purtam către culmi de duioasă reverie. Bărbatul cu fața roșie de lîngă Penbury rămînea neclintit. Era sau surd, sau beat, căci îl umfla rîsul ori de cîte ori se uita la noi și, dacă n-ar fi fost dezaprobarea de pe chipul lui Penbury, i-ar fi plăcut grozav să dea drumul la un șir întreg de șotii usturătoare pe seama lui Felix și a mea. Îmi părea rău, pe de o parte, că i se făcea semn să tacă. Mi-ar fi plăcut să știu ce avea de spus. Înfățișarea lui Felix și a mea, cu mutrele noastre grave și straiele de doliu, puteau să dea loc la orice fel de glumă.

Cînd Felix a isprăvit primul său ciclu, Helen Penbury s-a ridicat de pe scaun, a intrat în odăița de alături și ne-a făcut semn s-o urmăm. Ne-am dus înăuntru și ne-am așezat pe cele două scaune ce ne așteptau. Era îmbrăcată așa cum fusese în prima seară cînd sosisem în Moonlea. Faldurile dantelei vălureau în jurul gîtului și, cum stătea acolo, lîngă mine, îmi ispitea ochii mai puternic decît mîncarea. Ne-a spus că Jabez va avea grijă de noi de-a lungul nopții și ne-a îndemnat să ne servim noi singuri, fără sfială. S-a adresat mai ales lui Felix, de parc-ar fi vrut să-i spună că pentru el va fi greu să pigulească și să mai apucc cîte ceva înainte ca eu să dau gata toată grămada. S-ar fi zis că a sezisat nostimada asta chiar în clipa cînd o gîndeam și eu. Felix s-a ridicat de pe scaun și a început să facă un șir de temeneli deșucheate. Ne-am zîmbit unul altuia peste spinarea lui arcuită.

— Acum arăți cu totul altfel, harpistule! mi-a spus liniștit și cu un aer de mîndrie, de parcă mi-ar fi pus opritori la picioare și mi-ar fi înfipt un inel în nas. Ai putea să treci drept un negustător înstărit în costumul ăsta, sau un dricar de elită, deși mi-ar părea rău pentru bieții morți să treacă prin mîini atît de păgîne ca ale dumitale! Nu mai arăți așa de iacobin[1] cum arătai în cojocelul pe care-l purtai cînd ai venit întîi aici.

[1] Membru al celei mai radicale grupări revoluționare în timpul Revoluției Franceze.

— Dumneata ai făcut rost de uniforma asta pentru mine?

— Da, eu. Credeam c-ai să-mi fii recunoscător.

— Chiar sînt. N-am mai fost așa de drăgălaș de la botezul meu. Dar rîndul viitor cînd îmi veți face rost de o haină, dați-mi de știre ca să-mi chircesc umerii din vreme. Omul care a purtat haina asta înainte trebuie să fi avut nimica toată între grumaz și șolduri, afară de gustul lui pentru nasturi. V-a plăcut muzica?

— Încîntătoare! Faci umbră frumoasă luminii lui Felix. Îi place și tatei. Zice că l-ai făcut să se simtă mai bine de cum s-a simțit luni de-a rîndul. Are o slăbiciune pentru dumneata!

— Pentru ce? Eu nu-s un oțelar supus.

— El zice că ești o ciudățenie, un primitiv interesant. A fost mirat că te-ai întors aici astă-seară. Nu credea c-ai să vii. Spunea c-ai ținut sfat cu caprele și-ai hotărît să nu primești invitația.

— Trec anii peste capre și mai moțăie și ele. Ziceau că ce le pasă lor dacă vă cînt sau nu vă cînt din harpă! Te-ai mirat și dumneata că am venit?

— Puțin. Dar m-am și bucurat. Ești o adevărată noutate pentru oaspeții noștri. E atît de puțină muzică răscolitoare în viața pe care o ducem în Moonlea!... Ești o aromă nouă.

— Păstrează-mă bine, doamnă. Uite-l, nu e, asta va fi cu mine, și încă la repezeală!

— Cînd pleci?

— Mîine, poimîine. Nu sînt sigur.

— De ce nu ești sigur?

— Așa. Tocmai îmi ziceam că atunci cînd te lași pe tînjeală și te iau gîndurile, tot felul de oprelișți pot să-ți dea tîrcoale picioarelor.

— Ar trebui o opreliște meșteră pentru picioarele dumitale! Nu te grăbi cu plecatul. Muzica răscolitoare e rară, harpistule.

— Rară și grea de dus în circă pentru cîntăreț. Aici eu n-aș putea avea tihnă. Sînt mereu gata să-mi ies din țîțîni.

— Și Adams, prietenul dumitale?

— El şi-a ieşit de tot din ţiţini. Dumnezeu ştie în ce fel de ape se scaldă!

După asta ne-a părăsit. Felix urmărise conversaţia noastră cu ochii aiuriţi şi gura căscată de uimire. I-am vîrît o prăjitură în gură, drept semn că putea acum s-o închidă şi să-şi vină în fire. Era încă livid la faţă de sforţarea ce-o făcuse în timpul cîntatului.

— Bagă bine de seamă, Felix. Ca să desfeţi omenirea, îţi trebuie tăria şi vlaga unui copac. De-i ajunge doar o ţîră mai pirpiriu decît atîta, să ştii c-or să te rupă ca pe o floricică.

— O să-mi vîr asta în minte, harpistule. Eşti un om ciudat, dar înţelept.

— Dumneata ai nevoie de bere să-ţi aţîţe pofta de carne, apoi chiar de carne pe săturate. N-ai avut niciodată hrană din plin, nu-i aşa Felix?

— Tata luptă morţiş împotriva lăcomiei. Zice că asta-i nevrednicie, să te dai plecat trupului, sub orice chip. Şi zice că el şi-a pus frîu ţeapăn trupului.

— Ce soi de maniac e tatăl dumitale!?

— Nu e un maniac. Are dureri de cap, că aproape îi plesneşte ţeasta. A început să le aibă de pe cînd era un ţînc şi s-a dus să muncească la gura furnalelor. Zice că postul îndelungat e singurul lucru care-i pune capul la loc cînd se înteţeşte durerea. Apoi au fost timpuri cînd nu s-a putut duce de fel la turnătorii, şi atunci trebuia să postim, vrînd-nevrînd. La început nu prea era el bucuros să facă foame. Pe urmă l-a auzit pe domnul Bowen spunînd chestia aceea cu nevrednicia de a se da plecat trupului şi şi-a pus frîu; acum e fericit ca o ciocîrlie.

— Parcă-i văd pe Bowen şi pe babacul dumitale făcînd amîndoi aşa ca să îngheţe viaţa în om. Dumneata dă-i zor şi fă-ţi vînt spre faimă şi avere cu ajutorul viorii, Felix; dă-le iute cu tifla pacostelor ăstora aspre, gata să-şi desfete ochii cu scheletul dumitale, ca să-şi bucure sufletul lor pirpiriu; şi cînd or mai pălăvrăgi despre nevrednicie, astupă-ţi urechile şi cîntă-le evanghelia asta: numai două lucruri sînt nevrednice pe lume: să rămîi neputincios cînd ai putea fi liber şi să rămîi flămînd cînd ai putea fi sătul. Hai, înfulecă, băiete! Cîştigă la loc timpul pe care l-ai pierdut.

Jabez ne-a adus o cană cu bere. I-am dat o porție lui Felix, potolindu-i spaima năprasnică ce dăduse peste el la gîndul a ceea ce ar spune domnul Bowen dacă ar simți izul de malț în răsuflarea lui. I-am spus că Bowen se ocupă de cei puternici, și, cum meseria lui era să-l dea pe Dumnezeu în folosința oțelarilor, nu-și putea irosi timpul mirosind niște biete fleacuri ca Felix și duhoarea lui de bere. Primul pahar l-a mai destins; capul i s-a apropiat de al meu, limba i s-a dezlegat; a început să îndruge o poveste lungă despre cum venea taică-său la patul lui peste noapte, cu ochii sticlind de mîhnire, de slăbiciune și alean, cum îl tîra spre vioară, citindu-i o listă de cîntece pe care le descoperise ca fiind pe gustul lui Bowen; apoi cum îl punea să le cînte ceasuri întregi, silindu-l pe Felix să-și dea cuvîntul că va face din vioară unealta eliberării lor, spada ce va reteza funia scîrnavă a întregii lor înrobiri.

— Mama dumitale e moartă? am întrebat, dorind să știu mai multe despre traiul din casa lui Felix.

— Nu, a fugit.

— Aici a brodit-o bine. Dar cum de a făcut să fie destul de înțolită, de hrănită și de ageră ca s-o ia la sănătoasa taman încotro trebuia?

— A plecat cînd eram mic. Tata spune că avea prea puțină credință în ea.

— Hm... prost pentru sînge chestia asta... prea puțină credință!

— Chiar așa... Îmi place să te aud vorbind astfel, harpistule!

— Ia spune, Felix, cine-i bărbatul cu mutra stacojie de lîngă Penbury?

— Acela-i domnul Radcliffe, tovarășul și administratorul domnului Penbury. E om mare, jos, la turnătorii.

— Nu-i prea generos! Ai auzit cum a izbucnit în rîs cînd am intrat noi?

— Desigur. Și m-am simțit prost.

— Credea că sîntem doi măscărici.

— Măscărici?

Și Felix a chicotit. A dat apoi din cap și am văzut că o brumă de curaj se înfiripa în el și-l împingea spre șagă.

— Mutră stacojie. Om afurisit!

— Adevărat, flăcăule. Aduce puțin a furnal Radcliffe ăsta! Un furnal cu un strop de milă pe fundul lui, ca s-o poată preface în scrum.

Felix a privit îngîndurat și n-a spus decît:

— N-ar trebui să te ascult, harpistule...

I-am făcut semn lui Felix să tacă, fiindcă la masă începuseră a vorbi tot mai tare și mai deslușit. Vorbea chiar Radcliffe. Glasul îi era îndrăzneț și autoritar.

— Ar fi trebuit să facem asta de acum doi ani, spunea el.

— Ce-ar fi trebuit să se facă? a întrebat domnul Bowen într-un fel ce dădea să se înțeleagă că știa bine răspunsul, dar că dorea, cu vorba-i domoală și plăcută, să liniștească un soi de tulburare ce se furișase în atmosferă.

— Radcliffe a fost totdeauna un impulsiv, spuse Penbury.

— Impulsiv, așa e! Dumneata ai fost însă prea moale și nehotărît, Penbury. Un an întreg ai tot bombănit și ai mîrîit. Te-ai împins singur pe marginea prăpastiei, cu răbdarea și bunătatea dumitale. Ia s-o luăm mai altfel, s-o mai schimbăm, chiar cu titlu de experiență, și va fi mai bine. Sînt anumite lucruri pe care muncitorii ăștia ai dumitale n-or să le învețe niciodată de bunăvoie, lucruri pe care noi le-am introdus cu rezultate bune în turnătoriile din est, unde am lucrat înainte de a veni aici. Dumneata crezi că dacă te duci jos, la furnale, și stai liniștit de vorbă cu ei, o să-i faci să înțeleagă nevoia unei cooperări în timpurile astea grele!? Ai putea mai curînd să ceri cooperare buruienilor sau vîntului!... Am făcut investiții prea mari și avem supraproducție. Bilanțul salariilor noastre se potrivește ca nuca-n perete cu piața restrînsă din momentul de față. Și bădărani ca Adams și Bannion vorbesc de greve ca să ridice cu sila salariile și să coboare chiriile și prețurile.

— Fii drept, domnule Radcliffe, fii drept, rosti un glas potolit, care mi se păru a fi glasul bărbatului

scund și cărunt ce stătea lîngă domnul Bowen, la capătul mesei.

— Domnul Jarvis, grefierul, mi-a șoptit la ureche Felix emoționat.

— Ei cer aceeași plată și aceeași chirie.

— Nu te mai curarisești odată de timiditate și de buchie, Jarvis? a întrebat Radcliffe. Acum nu ne putem îngădui decît propria noastră concepție despre dreptate, ba încă și aceea trebuie să fie elastică. Ne-am lăsat tîrîți într-o situație care e tot mai dezastruoasă, pe zi ce trece. Nu e oraș cu furnale pe toată fîșia asta de pămînt care să nu-i simtă pișcătura. Cînd afaceriștii cu cap din Londra s-or dezmetici din letargia lor și-or lansa cu adevărat așa-zisul plan de căi ferate pentru ținuturile din vest, poate că va veni salvarea. Dar nu mai înainte. Avem în față cîteva luni în care ni se va strînge funia în jurul gîtului. Muncitorii adună fiece așchie de nemulțumire pe care pot s-o înșface, și s-or găsi voluntari cu duiumul să dea foc mormanului. Ei bine, să-i lăsăm să iasă la lumină, să le dăm ceva cu care să se joace de-a rugul, dar cu măsură. Dacă vor trîndăvie și foame, apoi le garantăm noi un stoc mai mare decît au văzut ei vreodată! Trebuie să-și dea seama că oțelul înseamnă viața lor, că fără oțel sînt morți! O dată cu răcirea furnalelor o să-i apuce dîrdîiala. O dată aduși aici, or să-și zvîrle căpeteniile peste gard. Atunci n-o să mai auzim vorbe despre tirania noastră sau despre capcane. Cînd om fi gata să reluăm munca în condițiile impuse de noi, nu va mai exista între noi și mare, turnătorie care să nu fie curățată și să nu-și vadă de treabă.

— Toate astea mie îmi par drastice și periculoase, Radcliffe, a răspuns Penbury. Cîteodată și eu văd tulburarea așa cum o vezi și dumneata: un ghimpe mic sub o lumină dură. Altădată văd, însă, chipurile oamenilor, și, îndărătul fiecăruia dintre ele, o întindere de simțăminte fragile, și asta e rău din punct de vedere al unei filozofii solide și practice. Găsiți cine sînt căpeteniile răzvrătirii și descotorosiți-vă de ei, numai de ei. Sînt la fel de puțin șireți și de puțin răi ca și noi, așa

încît asta s-ar putea face uşor. Eu văd importanţa lucrului, şi în sensul acesta am procedat în trecut. Dar să foloseşti înfometarea ca armă a ta împotriva masei întregi de oameni, gîndul ăsta îmi otrăveşte vinul din pahar.

— Trebuie să punem totul pe o carte. Altfel, înseamnă să stai cu braţele încrucişate şi să tot asculţi la nevoile zilei de azi şi la murmurele care ne împuie urechile. Într-o bună zi ar putea să ajungă cumpliţi. Pînă acum n-au intrat făţiş în conflict cu noi. Îşi dau seama doar de a suta parte din ceea ce înseamnă asta. Noi avem cap şi bani la bancă, şi, cer iertare domnului Bowen, dar cînd ai astea două te poţi dispensa pînă şi de sfîntul duh.

— Şi va urma o înteţire de mînie. Toamna bate la uşă, iar cînd o veni iarna, sufletul o să le fie întunecat ca noaptea dacă mai şi rămîn pe dinafară.

— Nu uitaţi ce spuneau despre registrele cu datorii de la primărie, a adăugat domnul Jarvis. Cenuşă, asta ziceau ei c-or să facă din ele. Aceşti oameni au o naivitate de primitivi, domnule Radcliffe. N-or să creadă niciodată că registrele de datorii se află în duplicat la oraş iar creditorii lor pot să recurgă la puterea deplină a justiţiei regale. Pentru ei primăria de aici e Bastilia, şi Moonlea — un univers de sine stătător. Le mai trebuie timp ca să înţeleagă întreaga complexitate a vieţii moderne.

— Mînia lor ar putea luneca uşor pe un făgaş periculos, Radcliffe. S-ar putea să-i împingi să se strîngă grămadă îndărătul lui Adams.

— Uite ce e! Chiar între cocioabele lor nu e unire. Acoperişurile de ardezie scuipă peste cele de trestie. Turma domnului Bowen se roagă săptămînă de săptămînă ca turma bisericii oficiale să ajungă în fundurile negre ale iadului. Cît despre vreo idee sau vreun principiu de acţiune colectivă şi dezinteresată, o să găsiţi la ei tot atîta cît într-un muşuroi de gîngănii călcate-n picioare! Ia daţi-le o porţie zdravănă din prăpădul acela năprasnic, apocaliptic, pe care îl vede Adams în mintea lui de cîte ori se gîndeşte la Moonlea, şi o să-i vedeţi cum o

iau îndărăt, la sănătoasa, care mai de care spre vetrișoara lui, mai iute ca vîntul! Adams, ca învățător, merită atenție. O să izbutească cel mult să le bage-n cap ideea că noi sîntem oameni hrăpăreți și josnici. Dar ca să-i facă să-și însușească ideea de a împărtăși o concepție comună de viață și un țel social cu oamenii de dincolo de deal, pentru asta va trebui să treacă secole, pe dumnezeul meu! Acești profeți fără experiență își vor sfărîma repede colții!

— Pînă la urmă, fără îndoială, fără îndoială! Colții sînt sfărîmicioși, și țestele la fel. Dacă vreți țăndări, asta e lumea cea mai potrivită pentru așa ceva. Dar lucrul de care mă îngrozesc e dezlănțuirea smintită a gloatelor cînd s-ar simți cumplit de nedreptățite, a gloatelor care ar putea fi împinse către orice act murdar de dușmănie și răzbunare. N-ai copii, Radcliffe. Ei îți umplu mintea cu un soi de meditație molcomă, din care picură necontenit sucul unei temeri. Astă-seară nu prea mă simt filozof. Acum nu doresc altceva decît o trainică siguranță pentru mine și ai mei, pentru Helen, pentru mine însumi, pentru căminul meu și furnalele mele.

— Ne vin din nord vești mai proaste, spuse domnul Jarvis. Patronii cer regelui intervenție armată. Mulțimile dărîmă mori și furnale.

— Sub conducerea vreunui tîmpit și îmi vine să cred că tîmpenia s-a întins și asupra morarilor și patronilor oțelari. Dar priviți în jurul acestei mese și o să aveți răspunsul la toate grijile și codelile dumneavoastră.

— Explică-te, Radcliffe. Văd că ești într-o vervă grozavă. Muzica te-a stimulat cît se poate de bine.

— Avem în mijlocul nostru un soldat, un preot, un om al legii. Ei simbolizează întreaga țesătură de garanții tradiționale împotriva nesăbuinței unor analfabeți răzbunători și impertinenți. Dacă se va ivi vreodată o urmă de dezordine aici, în Moonlea, căpitanul Wilson cu o duzină de călărași o va răpune printr-o fluturare a spadei. Așa e, căpitane?

— Vă ascult, domnule.

— Jarvis reprezintă majestatea legii, și n-o să vă dați niciodată seama ce diabolic de majestuoasă poate

arăta legea cînd te afli printre cei care îi suferă rigorile. Ia să mormăie Jarvis cîteva cuvinte despre o iertare a datornicilor celor mai înglodați, și or să mai vorbească ei de a da foc primăriei tot atît cît de a necinsti cufărul cu tablele legii! Pe de altă parte, lumea asta e tot atît de sensibilă la graiul domnului Bowen ca și carnea de femeie la striveală. Cînd îi vor auzi cuvintele, cînd strigătul disperat al invocării celui-de-sus va fi asupra lor, pînă și spiritele cele mai împietrite or să se prefacă în fărîme. Și dacă toate celelalte dau greș, pune-ți pe scripcarul cela și pe harpist să-i prindă în mrejele lor. Pe mine mă crispează, dar, judecînd după expresia fețelor dumneavoastră în timp ce cîntau, poate că meșteșugul lor i-ar vrăji pe mulți dintre mofluzii de jos, din vale.

— Ești un adevărat Napoleon în materia asta! rosti Helen Penbury, și glasul îi suna ironic. Un adevărat Lord Plimmon, ca să fim ceva mai locali!

— Mulțumesc, Helen. A doua comparație mă pune în bună tovărășie.

— Ideile lui au același suflu adînc, convingător. Chiar ieri comenta o zicală franțuzească, foarte soldățească și temerară, cu privire la braconieri: *De l'audace*[1], o știi, nu-i așa?

— Nu prea ai de ce zîmbi, Helen. Geniul, luat în esența lui, înseamnă o asumare neobrăzată a puterii. Fie că o exerciți într-o cămăruță sau asupra unui continent, n-are importanță. Totul e să-ți dai seama de măsura materialului asupra căruia o exerciți. Și materialul e totdeauna atît de uluit să vadă că cineva se ostenește să-l măsoare, încît nu mai poate nici reacționa. Plimmon are de o mie de ori dreptate. Lipsa cumplită, lipsa permanentă, impusă ca parte a unui program, este singura învățătură atotcuprinzătoare. Nu trebuie să existe urmă de vînat sau de bunuri furate de pe moșiile lui Plimmon, nici pîine pe datorie din stocul lui Stevens care să mai alimenteze ici-colo vreun sîmbure de revoltă din vreun prăpădit de stomac. Salariul pe care noi îl oferim

[1] Îndrăzneală (în limba franceză).

pentru munca lor simplă, mecanică, muncă de furnaliști și de cărăuși, e cel mai bun mijloc de hrană pe care l-au cunoscut vreodată. Lămurirea acestui punct de bază trebuie făcută cu minuțiozitate și trebuie să rămînă de neuitat.

— Vai mie, vai mie, vai mie! a exclamat Penbury cu un glas moale ce gîlgîia, de parcă ar fi vorbit într-un lichid. După toate astea n-o să mai închid ochii la noapte! Radcliffe, știi, ești o calamitate!

Ascultam cum curgea vinul și priveam țintă la Felix, care se scobea mulțumit în dinți, cu capul într-o parte și mintea străină de orice interes pentru convorbirea care avusese loc în odaia de alături.

— Și domnul Bowen? am întrebat încetișor. Ce-o fi copt el în tăcerea lui? Sau și-a înăbușit gîndurile așa cum te-au înăbușit pe dumneata, Felix?

Felix a tresărit din amorțeala lui și era cît pe-aci să-mi răspundă, cînd am auzit pe Penbury bătînd din palme într-un chip ce mi s-a părut a fi neobișnuit, oriental, despotic. Felix și cu mine am intrat iar în sala de mîncare. L-am privit pe individul Radcliffe cu un interes nou. Ținea capul în piept și-și holba ochii cercetători și ironici în paharul pe jumătate gol.

Am cîntat cu vlagă, căci simțeam privirile celor din jurul mesei îndemnîndu-ne să risipim prin răsunetul crescînd al melodiilor noastre ceața îngrijorării care se abătuse asupra lor. Trebuie să fi cîntat o bună jumătate de ceas. Pe urmă am fost trimiși acasă; Jabez ne-a condus îndărăt la bucătărie, schimonosindu-se în fața lui Felix și a mea de parcă am fi repurtat cine știe ce triumf. Agnes, femeia aceea coaptă, l-a mîngîiat pe Felix pe păr în chip matern, ba s-a uitat chiar și la mine într-un fel, pare-se, frățesc. Ne-a spus o poveste lungă de pe vremea cînd fusese la Londra și împungea ca ucenică într-o croitorie ce primea comenzi chiar din partea curții regale; poate că, spunea Agnes, lucra chiar pentru acea adevărată nobilime în fața căreia Felix va cînta într-o zi la vioară așa ca nimeni altul. Din felul în care Agnes se împăuna de mîndrie pe cînd ne povestea lucrurile astea, puteam să-mi dau seama ce însemna pen-

tru ea să fi pipăit tivul unei haine regale, şi aşa mai departe. Jabez auzise şi răsauzise povestea, dar nici nu crîcnea, în timp ce Agnes scotea din sac gingaşele amănunte răsuflate, învăluindu-le pe fiecare într-o duioşie plină de tîlc ; dădea numai cînd şi cînd din cap, ca pentru a ne spune că eram în tovărăşie aleasă. Vorba asta despre nobilime şi lumea înaltă a fost ultima picătură care l-a dat gata pe Felix. Se bălăbănea pe picioare şi gîngurea, gu-gu, în vreme ce-şi căsca ochii la Agnes. Ea îi luase mîna şi, gîndindu-mă că avea el destule de îndurat cu severitatea crudă a lui taică-său, am spus c-ar fi mai bine să plecăm. Jabez ne-a mulţumit protocolar în numele stăpînului şi ne-a spus că vor urma, fără îndoială, noi invitaţii, care ne vor fi transmise la timpul cuvenit.

Am părăsit locuinţa împreună cu Felix. Pe cînd umblam în jos, pe alee, m-am uitat îndărăt şi am văzut pe Helen Penbury şi pe căpitan, cu spatele la noi, plimbîndu-se pe terasă.

La poarta care ducea spre drumul mare, tatăl lui Felix îşi aştepta băiatul. Un prichindel de om, foc de neastîmpărat, agitat şi cu un glas pătrunzător ca de flaut. I-a smuls lui fiu-său cutia cu vioara. Ţopăia în tulburarea lui ca un cîine ciobănesc, şi ne strecurarăm cu mare greutate între el şi umbrele gardului viu, înalt, care mărginea drumul.

— Pentru dumnezeu, Felix, am izbucnit, spune-i bătrînului tău să se hotărască odată pe ce parte de drum umblă ! Se tot învîrteşte în jurul nostru şi mă încurcă.

Lui Felix îi mergea gura despre cele întîmplate la conac, prea plin încă de mîndrie şi uimire ca să mă audă.

— Erau acolo toţi grangurii aceia ? a întrebat domnul Jamieson.

— Toţi în păr.

— Domnul Penbury, domnul Bowen, domnul Radcliffe ?

— Şi domnul Jarvis.

— Aşa-i ! Închipuie-ţi că-l uitasem, Felix ! Să-l uit eu pe domnul Jarvis ! Să-l uit eu pe bărbatul cu capul cel mai deştept din tot Moonlea !

M-a tras de braţ şi a început să rîdă încurcat; cum nu voiam să-l reped şi nici să umplu noaptea aceea liniştită cu trăncăneala atîtor nesfîrşite gugumănii, i-am spus încet că poate făcuse într-adevăr mare greşeală prin faptul că-l uitasc pe domnul Jarvis.

— Şi domnişoara Helen, a spus Felix, a vorbit chiar ea cu mine.

— Domnişoara Helen? A vorbit ea cu tine? Un înger e fata asta!

— Şi căpitanul Wilson, ce militar!

— Adică militar militar?

— Vezi bine că da! Îmbrăcat colo, pe cinste, în roşu şi cu de toate!... Şi elegant! Drept ca un băţ!

— Şi făcînd pe galantul cu domnişoara Helen, aşa e? a spus domnul Jamieson, cu glasul serios şi grav dintr-o dată, ca o lespede de mormînt.

— Ba bine că nu! Se uita la ea pe toate părţile, înfierbîntat, ştii...

— Ia mai las-o cu fierbinţeala! Eşti încă un copil. Şi altceva?

— Jabez zicea că sigur domnul Penbury o să mă ajute, acum, că m-a auzit, sigur c-o să te ajute şi pe dumneata şi o să-ţi dea ceva mai uşor de lucru, acum, c-a văzut tot ce-ai făcut pentru mine.

Tatăl lui Felix s-a oprit. Ne-am oprit cu toţii. În felul cum şi-a izbit cizmele, cu pocnet scurt, era ceva definitiv şi promiţător. Îţi făcea bine, te odihnea s-o vezi pe sfîrleaza aceea de prichindel liniştindu-se.

— A spus el asta?

— Chiar asta, tăticule!

— A spus Jabez asta? Jabez, care e chiar mîna dreaptă a domnului Penbury?

— Da, aşa cum ţi-am spus. Întreabă şi pe harpist.

— Doamne-dumnezeule, doamne-dumnezeule! a exclamat domnul Jamieson, şi a început să tremure ca un bărbat în frigurile dragostei. Apoi a dat drumul unui hohot de rîs proaspăt, rîs ce semăna mai mult parcă a suspin.

Am ascultat şi mi-am spus că degeaba aş încerca să-i arăt domnului Jamieson că gîndurile lui fiu-său ar fi

mai puțin stîlcite și mai puțin exaltate dacă el nu l-ar sîcîi toată noaptea, dar vedeam că amîndoi călăreau pe un cal năzdrăvan de vise și încîntare, așa că le-am spus noapte bună. Dar, folosindu-mă de un moment de acalmie în fericirea vijelioasă a lui taică-său, i-am reamintit lui Felix că va trebui probabil să ne mai vedem dacă Penbury ține la planul său de a turna puțină muzică peste nervii încordați din Moonlea, ca să-i mai moaie în destinderea unei odihne plăcute.

CAPITOLUL VIII

— Privește cum bate soarele în muntele dinspre miazăzi, i-am spus lui John Simon și am arătat cu brațul de-a curmezișul văii.

— E un munte frumos, o coamă semeață... Are o linie mai bogată decît muntele pe care trăim noi aici.

John Simon era despuiat pînă la brîu și se curăța de funingine într-un hîrdău plin cu apă caldă. La douăzeci de metri mai departe, Wilfie Bannion făcea același lucru, în preajma căsuței lui, îmbinînd clipocitul apei cu ritmul unei vechi melodii irlandeze pe care o cînta.

— Uite ce cred eu, John Simon: dacă toate văile astea s-ar umple de oameni care ar trăi îndesați unul în altul și n-ar fi în stare s-o zbughească unul de sub ochii celuilalt, ai vedea că aceștia ar folosi căi ciudate pentru a rămîne limpezi și sănătoși la minte, sănătoși în sens filozofic: adică dorind să-și evidențieze și să-și afirme propria lor identitate. S-ar înmulți mai repede. S-ar înmulți în chip desfrînat, dezinteresat, ca să nu se mai gîndească la liniștea lor sfărîmată. Și apoi plozii pot să cîștige mai mult în turnătorii decît au cîștigat ei vreodată la cîmp. Or să fie ca iepurii de casă, dar fără blana și gingășia acestora.

— Așa cred. John Simon s-a plesnit de cîteva ori ușor cu un prosop, apoi s-a întins pe iarbă, lîngă mine, să se usuce de tot. În fiecare casă de colo, jos, a urmat el, trăiesc cîteva familii. Trebuie să fie multă înghesuială pe scări. Și ce au din viață? Mai nimica toată, în afară de faptul că fiecare îl face pe celălalt să se sucească și răsucească, ca titirezul, din dragoste sau din ură. Oricîtă silință și-ar da domnul Bowen, nu le poate amorți rîvna mai mult de o jumătate de ceas.

Uneori, în nopțile liniștite, stînd aici și uitîndu-mă în jos, spre Moonlea, aproape că le pot auzi torsul pisicesc și simți sudoarea bărbaților și a femeilor care încearcă să se justifice unii în fața altora și văd fiecare în ochii celuilalt minciuna cu care-i mințit chiar el.

— Iepuri... Căința netrebnică ce va izbucni de prin locuri ca ăsta, cînd oamenii s-or trezi de-a binelea, iată ce mă neliniștește. Dar mă întreb dacă iepurii se căiesc vreodată de toată harababura și puiala pe care o fac.

— De aceea găsește-ți și tu un căpătîi, Alan. Mai rămîi și tu puțin printre oameni. Amintește-ți de ce spuneam înainte: pînă acum noi nu le-am deslușit bine situația în timp și în spațiu. Mai tîrziu, cînd acoperișurile și frunțile s-or mai înălța, cînd Penbury o mai coborî, cînd oțelul s-o mai înmuia, poate că ne-om ocupa și noi de iepuri, și sper că vom găsi atunci răgazuri de tihnă și voie bună în viața lor. Ce naiba te face să dai zor cu iepurii într-un moment ca ăsta?!

— Mă întrebam dacă nu cumva știu ei vreo săritură deosebită pe care s-o facă în momentele grele. Și dacă da, să luăm modelul, ca să-l imite năzdrăvani ca tine și Penbury și toți băieții din vale, care se pricep să facă din frumusețe și răgaz ceea ce face muntele de colo: simple stavile și piedici în calea luminii!

John Simon s-a ridicat, a luat o cîrpă aspră, uscată de pe o frînghie ce se-ntindea de la uluci pînă la parul dindărătul lui și-a început să-și frece trupul cu atîta asprime, că aproape își lua pielea de pe el. A venit și Katherine și s-a așezat pe treapta de piatră care ducea din bucătărie în grădină. Ținea în mînă o pereche de pantaloni, cărora aproape li se dusese fundul. Avea la ea ață și ac și făcea mereu „Ah, ah!", în vreme ce încerca să vadă cum să dreagă mai bine marginile rupte.

— Trebuie să pun un petic cît toate zilele, John Simon! a strigat ea spre noi. Altfel n-au să te încapă de loc.

A luat o bucată de stofă dintr-un coșuleț de lîngă ea, un coșuleț de toată frumusețea, din cele la care îl văzusem lucrînd pe Davy.

— Am aici niște stofă. E fcștelită și tare urîtă dar, sau îi peticesc așa, sau o să-ți plesnească pe tine cum faci trei pași.

— Pune peticul. Nu fiindcă nu mi-ar păsa de lucrurile astea, dar poate că la iarnă o să fie frig în Moonlea, și cînd domnul Bowen cu ai dumisale or începe să caște ochii, e bine să-ți ai carnea înfofolită și la adăpost. Fă ce-oi vrea cu ei, Katherine. Dă-le și foc dacă așa crezi.

— Lucrurile nu se mai înlocuiesc atît de ușor ca altădată, John Simon. Mai bine să cîrpim pantalonii ăștia așa cum om putea, pînă o să fie petic peste petic, decît să cheltuim cei cîțiva bănișori ai noștri pe zdrențele pe care Lemuel Stevens ni le vinde acolo, banditește, la prăvălie. Înainte de războiul cel mare cu Franța, bunicul, îmi povestea tata, a avut o pereche de pantaloni care l-au ținut douăzeci de ani, purtîndu-i zi de zi.

— Sfinte dumnezcule! Douăzeci de ani! Trebuie să fi fost din fire de marmură pantalonii aceia sau poate că abia se așeza pe ei.

Katherine și-a sprijinit capul de canatul ușii și a început să rîdă. Era plăcut s-o auzi rîzînd. Am dat din cap către John Simon, ca pentru a-i spune că ar face bine să-și țină cugetul sub șipotul răcoritor al unui asemenea rîs.

— Ce fel de om era tatăl dumitale, Katherine?

— Nu prea mi-aduc aminte de el. Din puținul pe care-l țin minte, era un om muncit de gînduri, ca și tine, și de atîta amar de gîndit își tocea pantalonii chiar în locul unde i-ai tocit și tu.

Zicînd acestea, potrivea peticul peste gaura căscată și se încrunta văzîndu-l prea mic.

— Aș putea spune că aducea și cu harpistul, a adăugat ea. Aceeași căutătură în ochii căprui, aceiași cîrlionți căzînd pe frunte. Dorea pentru fiece zi o cunună de muzică, de rîs, de minunății, iar privirea mirată din ochii lui se datora faptului că atunci cînd venea, seara, nu era chip să dea nicăieri peste cunună. Erau foarte fericiți, el și mama, dar eu nu eram în stare să înțeleg limpede pentru ce. Se învîrtea în jurul ei și-o ocăra în tot felul de cîte ori o găsea trudindu-se să cu-

reţe căsuţa. „Muiere, îi spunea, dă naibii frecatul peticului tău de pămînt! Necazul şi mizeria, muiere, au un miros rînced, care nu poate fi scos prin frecare, şi cînd te văd îndoită ca un vlăstar negru peste găleata aceea, eu le simt mirosul mai abitir şi mai acru încă!" Uneori îl ocăra şi ea şi spăla mai departe, de parcă şi-ar fi pus în cap să facă într-un minut curăţenie pentru toată viaţa. Alteori scăpa din mîini cîrpa şi îl privea ca şi cum ar fi început să simtă pe limbă gustul acelui soi de adevăr pe care el îl înfrunta. Pe urmă îl trăgea de picioare, el se prăvălea pe jos, lîngă dînsa, împroşcînd în toate colţurile bucătăriei apa de spălat, rîzînd şi drăgostindu-se într-un fel care aproape mă înspăimînta. Cîteodată mă gîndesc că în dragoste e o brutalitate purificatoare. Au murit şi unul, şi altul de friguri la interval de o săptămînă. Am rămas aşa de singură, că mai simt şi azi cum aşteptam mereu o primăvară care întîrzia să se arate în viaţa mea. Totuşi, era firesc şi drept să plece aşa, amîndoi. Descoperiseră un mic cîmp de bucurie, în care începeau numai ei doi şi moartea. Orice şi oricine altul le-ar fi stricat rostul.

A privit în jos la împletitura fără cusur a coşuleţului de răchită, apoi şi-a îndreptat ochii spre fundul grădinii, unde, îndărătul unui gard viu, Davy trăgea o brazdă pentru cartofii pe care-i recoltase cu o zi înainte.

— Îmi plac lucrurile care-şi au rostul lor, a urmat ea. Îmi place tot ce e drept, statornic şi nu chinuit de dorinţa unei schimbări.

Privirea ei mi-a întîlnit ochii şi, în aceeaşi clipă, ochii lui John Simon.

— Aşa gîndesc eu... aşa...

M-am dus la ea. Am luat pantalonii, cutia de lucru, peticul de stofă şi le-am împins în bucătărie, fără multă vorbă.

— Destul pentru azi cu cîrpitul! am spus. Simţirea omului ar fi mult mai frumoasă dacă vînturile văzduhului ar sufla mai des peste trupul lui. Mai sînt încă două ceasuri de soare. Dumneata, cu John Simon şi cu mine pornim pe muntele din miazăzi ca să simţim libertatea aceea care nu e mînjită de fier şi de necazuri.

— Am așa mult de lucru, Alan! Ai să fii mai mulțumit numai în doi, cu John Simon. O să ți se pară că arunc o umbră peste voi doi.

— Orice umbră ai arunca, Katherine, și oricît de sîngerînd ar fi peticul de inimă peste care cade, ca va fi totdeauna plăcută și binevenită pentru mine.

— Ești un poznaș, Alan. S-a ridicat în picioare. Pot să vin cu voi așa cum sînt? De altfel, nici nu mai am alte haine de purtare.

— Să vină, John Simon? am întrebat, făcînd un pas îndărăt și cercetînd-o cu un ochi ironic de sus pînă jos. Oare te-ai simți rușinat dacă această doamnă ar veni la plimbare cu noi așa cum se găsește?

— Nu, de loc, a spus John Simon liniștit. Unde e doamna Brier?

— Se face rugăciuni la capelă, la domnul Bowen. E acolo. Adunările astea țin mult. O să vie îndărăt destul de tîrziu.

— Pare făcută toată numai din rugăciuni, am spus eu. Sper că domnul Bowen o s-o învețe cum să-și umple golul ofurilor cu vorbe frumoase și liniștitoare.

— Fără doar și poate. Bowen geme și suspină ca vîntul cînd se stîrnește noaptea. Dacă vrei vreodată un decorator pentru cămările jefuite ale inimii, e omul dumitale. Doamna Brier se roagă pentru noi toți. Pentru John Simon, pentru Davy, pentru mine.

— Mă prind că și pentru mine.

— Mai ales pentru dumneata, harpistule. Gîndește că ești un soi de om ros de doruri, de neastîmpăr, blestemat de soartă.

— A spus asta?

— Chiar vorbele ei.

— Și e bine că-i așa. Să se roage cineva pentru tine în Moonlea, asta înseamnă mare lucru! Hai să mergem!

I-am strigat „Cu bine!" lui Davy. El îngîna ceva, aducînd pe departe cu cîntecul pe care-l cînta Wilfie Bannion. Ne-am îndreptat, de-a curmezișul văii, spre poalele muntelui din miazăzi. Aerul înserării era liniștit. Am luat-o pe poteca anevoioasă a oilor, care ducea spre culme, șerpuind printre ferigi înalte. În timp ce umblam, mîngîiam ușor creștetul ferigilor, răcorindu-mi degetele.

Sub picioare iarba era moale și îmbălsamată. Mergeam repede înainte. Katherine și John Simon veneau la zece metri după mine, unul lîngă altul și vorbind în șoaptă. Îmi întorceam capul ca să-i privesc din cînd în cînd. Era o anumită sfială în ei cînd li se întîlneau ochii ; totuși, păreau tare bucuroși că se aflau alături ; la un moment dat, la o cotitură a cărării care le ascundea trupurile, cînd le-am zărit doar capetele rotunde, gînditoare și întunecate, am simțit că era o minunată dreptate în întîlnirea acestor două vieți. Oricare ar fi fost sfîrșitul și oricît de viclean ticluită vitregia drumului lor, era bine că acești doi oameni avuseseră prilejul să cumpănească și să-și dorească unul altuia făptura. Din chinul neîmplinirii se îmbogățise sufletul lor, al meu, și tot ce e viață, oricît de îndepărtată și nebănuită. Gîndul meu mă întrista și am luat-o repede, urcînd pe nerăsuflate, în salturi, ca să-l gonesc.

De sus, de pe culme, priveliștea era încîntătoare. M-am întors cu spatele la Moonlea, din care văzusem și ghicisem prea multe. Mi-am îndreptat ochii către șirul nesfîrșit de culmi spre miazăzi și apus. Mintea mea se lepăda de toate întrebările-i plîngărețe, căsca, nemaițiinînd seama de ele, și moțăia. Stăteam cu spatele sprijinit de o moviliță și sorbeam cu nesaț fiecare strop de seninătate pe care-l puteam stoarce din priveliștea dealurilor, ce începeau a-și pierde conturul o dată cu înserarea pe cale să coboare.

John Simon și Katherine au venit și s-au întins lîngă mine, rezemați de moviliță.

— Sînteți doi smintiți ! le-am strigat cît puteam de tare și de mînios, căci, văzîndu-i lîngă mine și auzindu-i, îmi ieșeam iar din sărite la gîndul zilei de mîine.

— Ce te găsește acum, băiete ?

— Afară dacă nu v-oți rupe gîtul, douăzeci de ani de aici înainte veți fi tot așa, tu și Katherine, neprihăniți, reținuți și sfredeliți de sus pînă jos de păreri de rău ; și o să vă duceți devale, la bisericuța drept-credincioșilor, să găsiți uitare la o agapă cuvioasă a domnului Bowen, cînd părerile de rău or mușca prea tare. Iar foamea pe care n-o s-o îndestulați o să vă bage pe amîndoi în niște biete gropi triste, cu cîteva zeci de ani înainte de vreme. Dar fiți fără grijă : Davy va fi acolo, cu zîmbetul lui, și cu

săpăliga, răbdător și cu brațul doldora de verze, ca să vă împodobească frumos fiecăruia mormîntul !...

— Te rog, harpistule, a spus Katherine, nu mai vorbi așa. Pentru un poznaș, lovești prea tare.

— Nu vrea să lovească în noi, Katherine. Alan e cel mai bun prieten al nostru. Dar nu cunoaște decît o mică parte din întreg. El strigă încă, pe cînd noi ne-am învățat să șoptim.

— Cu alte cuvinte, am adăugat eu, el tot mai stăruie să trăiască, pe cînd voi învățați să muriți, în fiecare zi vă obișnuiți puțin cîte puțin cu gîndul mormîntului. Și mergeți așa, înainte, ca doi smintiți cu picioarele de humă. Dar nu vă mai bateți capul cu ce am spus eu despre bisericuță și rugăciunile din zilele cînd n-oți mai fi tineri. Că n-o să mai aveți prilejul să le apucați !...

— De ce nu ?

— Am fost noaptea trecută la Penbury. Aș fi putut să v-o spun mai înainte, dar am așteptat pînă cînd Katherine va fi cu tine, și amîndoi departe de Moonlea, care vă face să primiți nenorocirea ca leproșii.

— Ce-a spus Penbury ?

— Are el o seamă de șotii bune de folosit împotriva voastră, trudnicilor, și care o să bată recordul caraghioslîcurilor în epoca asta. Zice că sau va face să fiți doborîți voi, căpeteniile care gîndiți și cîrtiți, ca tot atîtea potîrnichi de pe moșia lui Plimmon, sau furnalele se închid, și atunci oamenii care flămînzesc or să-și răzbune mațele goale strivindu-vă pe voi, profeții mincinoși ; ori dacă oamenii rămîn pe poziții, atunci toată seminția voastră va fi făcută praf sub o năvală de soldați. Noaptea trecută era acolo un individ care îi tot dădea zor cu închisul furnalelor. Vorbea de parcă ar fi ținut foamea în lesă și i-ar fi dat drumul să sară la anumite grumazuri, ca să-i aducă, la șuieratul lui, beregăți pe alese. Îl chema Radcliffe.

— Îl cunosc. Un bărbat puternic, cu vise de mărire.

— Cine să le facă ăstora ceva, cu bieții de voi împrejur, cocîrjați ca niște pitici ? Mai era acolo și un militar. Părea plin de mușchi, plin de o tradiție vînjoasă și de un simț al datoriei atît de mușcător, încît eu m-am simțit o nimica toată. Îl asigura pe Penbury c-o să-i apere din răsputeri bîrlogurile afumate și plata chiriilor. Grefierul

Jarvis se apucase să trîmbițeze și să invoce justiția regală, iar domnul Bowen se punea chezaș pentru sprijinul lui dumnezeu, prin mijlocirea sa. Sînt gata să facă o curățenie frumușică. Și cînd or isprăvi cu tine, John Simon, ai să fii o parte din bălegarul de toamnă. N-o să existe portiță de scăpare pentru tine, și nici vreo reținere pentru ei. Dar colo sus, în nord, tu și Katherine ați putea duce o viață care ar împlini ceva strălucitor, ceva măreț. Zău, omule, gîndește-te bine! O singurătate pe care o poți modela după chip și asemănare, o poți potrivi pe măsura propriilor dorințe.

— De aici înainte, Alan, nu mai poate exista singurătate care să nu răsune de ecouri, ca o peșteră. S-a ridicat. Uită-te în jos, spre sud, Alan. Ce vezi?

M-am sculat de pe moviliță. Katherine s-a ridicat și ea și a venit lîngă mine. Am privit în depărtare.

— Văd cum pălește lumina în amurg. Văd o fîșie de pămînt brăzdată de coline și văi, și printre încrețiturile astea îmi închipui că sînt pîlcuri de oameni suflînd din greu și încercînd din răsputeri să-și facă sau să creadă că și-au făcut suflarea nemuritoare.

— Și altceva nimic?

— Nimic, iar ochii mei sînt buni.

— Nu vezi, ici-colo, smocuri de fum îndărătul fiecărui șir de coline?

— Ba da.

— Îndărătul fiecărui smoc se află un oraș ca Moonlea, un centru de muncă nouă în mine, în mori sau topitorii.

— Și ce-i cu ele?

— E tocmai ceea ce spuneai.

— Nu înțeleg.

— Șiruri de orașe, întocmai ca Moonlea, despărțite deocamdată prin coline mici, printr-o mare ignoranță și puțină teamă. Dacă așezările acelea ar acționa într-o zi laolaltă, nu am mai fi doar niște băsici în noroi. Atît cît ochiul poate cuprinde de aici, Alan, se văd o duzină de șiruri de coline, și îndărătul fiecărui șir sînt vreo douăzeci de Moonlea. Și în fiecare Moonlea cîteva mii de oameni, al căror fel de a simți, de a trăi, a căror sărăcie sînt aidoma cu ale noastre. Dar nimic nu lasă urme prea adînci

în viața cuiva. Simți cum speranța ciugulește din zilele care vor să vină și care-s pline de sevă.

— Viziunile tale o cam iau razna. Se poate să fie pîlcuri de Moonlea îndărătul colinelor acelora. Asta o cred. Dar în fiecare Moonlea nouă o să fie și un Penbury la fel de neadormit și de hotărît ca și cel de aici. Ești prea apostolic atunci cînd vorbești despre oameni. Pui în viziunile în care-i învălui prea mult din dragostea ce-ar trebui îndreptată către idoli mai înțelegători. Curajul tău e un lucru mare, John Simon. Ai făcut din el o armă tăioasă, care tinde să mai reteze din nevrednicia tîrîtului nostru pe brînci. Vorbești de temerile oamenilor, dar gîndește-te mai adînc la temerile acelea. Ele fac din oameni o mlaștină îngrozitor de periculoasă, în care tu și alt milion de suflete puteți pieri fără a consolida cu nimic drumul spre libertate.

— Poate că ai dreptate. Se poate ca unii să piară în mlaștini. Și e destul de firesc. Închisorile și spînzurătorile pot fi la fel de necesare cum sînt oasele și carnea pentru desăvîrșirea trupului omenesc. Eu nu-s cine știe ce năzdrăvan. Mii de oameni au văzut înaintea mea cum se destramă atîtea vieți pentru setea de bogăție. Și și-au spus cuvîntul lor de protest. Glasurile lor nu se ridică niciodată puternic ca al lui Penbury cînd poruncește, sau ca al lui Bowen cînd se extaziază și preamărește ; totuși, ele trebuie să fi avut un răsunet în cuvîntările și predicile pline de spaimă care se înălțau cînd băieții aceștia se îndreptau în corăbii către ocnele din ținutul Van Diemen, sau către torturile și spînzurătorile de la Tudbury. Da, unii pier în mlaștini, mai ales în Moonlea, care e atît de înșelătoare pentru cei ce poartă în ei niște mormane de vise cum nimeni nu și-ar putea închipui. Moonlea e unul dintre singurele orașe în care uniunile n-au putut face niciun fel de progres. Au venit aici niște bărbați dinafară ca să vorbească, și oamenii i-au ascultat, adică cei cîțiva dintre ei care s-au ostenit să-și facă apariția, cu un calm dumnezeiesc, dar fără să priceapă o iotă din ce li se spunea. Vorbitorii aceia munceau, mă rog, din greu, dar s-au lăsat păgubași cînd au văzut ce rai de n-aude, n-a vede au făcuți acești Penbury din Moonlea.

— Ar fi trebuit să-l auzi, însă, pe domnul Radcliffe! El e profesorul. Se găseşte la polul opus ţie. Îşi scuipă îndurarea asupra zdrenţărosului, dar el, la fel ca tine, dă întregii existenţe culoarea propriilor sale năzuinţe. Radcliffe spunea c-ar putea să vă doboare ca pe nişte potîrnichi. Mai spunea că n-aţi putea strînge împreună nici cele două laturi ale unei străzi, şi tu vorbeşti să aduni laolaltă o gloată de inşi necăjiţi şi înfricoşaţi din aşezări risipite într-un ţinut plin de dealuri. Cînd o auzi Radcliffe asta, o să fie primul dintre doborîţi, o să moară de rîs, nu alta!

— Şi n-o să-l salvăm noi de la moarte.

— Şi cum socoţi să-i poţi strînge? Ce baghetă magică ai tu acum, John Simon? Ce vrăjitorie ţi-ai pus în gînd să faci? Să nu-mi ceri mie să cutreier văile şi să-i încînt cu harpa, ca să-i aduc sub steagul tău. Harpa lui Penbury e o marfă grea şi nu-i bună de drumul mare. Tot ce pot face în toată afacerea asta e să vă scot de aici pe tine şi pe Katherine. E un loc murdar şi periculos. Şi există un colţ de pămînt, de care v-am mai vorbit, ah, un colţ atît de frumos şi de liniştit, John Simon, pe care, uite, vi-l dau în dar şi care e gata să vă găzduiască întreaga tihnă şi bucurie.

— Te-ai molipsit de la domnul patron şi de la reşedinţa dumisale, Alan. La un pahar de vin, ei îşi închipuie că pot să stăpînească viaţa. Ei cred că ne ţin între degetul mare şi arătător la fel de docili şi de puhavi ca aluatul lui Stevens.

— N-au nevoie de vin ca să încerce simţămîntul ăsta. În orice tipar ar visa Penbury să vă toarne, forma aceea o s-o purtaţi cîte zile o să aveţi.

— Noi putem să le jucăm un renghi. Le vom arăta că nu sîntem maleabili, ci fragili, ca ultimul prăpădit de lingou dintr-un furnal sleit.

— Cum, omule, cum? Bagă-ţi în cap şi isprăveşte odată cu atîta clocit şi rumegat de gînduri şi mai priveşte din cînd în cînd la fapte. Adică ce lucru ai putea tu realiza pe care Penbury, Radcliffe şi Wilson, cu călăraşii lui, Jarvis, cu citaţiile lui, Bowen, cu predicile lui, n-ar putea să-l facă harcea-parcea într-o zi şi o noapte?

— În toate oraşele acelea din sud eu am prieteni, oameni pe care ai noştri îi ştiu şi se bizuie, oameni care au

văzut pierind încetul cu încetul credința și răbdarea, pe măsură ce traiul devenea tot mai greu și iernile mai mușcătoare. Și eu, și ei ne-am gîndit mult la lucrul ăsta. Am fost de aceeași părere, că va veni timpul cînd va trebui să spunem domnilor patroni că s-ar putea ca înțelepciunea lor să nu fie singura. Am făgăduit că dacă unii dintre noi cheamă în ajutor, ceilalți să vină alături de ei.

— Și a chemat vreunul ?

— O să chem eu.

— Cînd ?

— În clipa cînd voi fi sigur că Penbury are de gînd să-și împlinească amenințarea cu închisul furnalelor.

— Și unde or să se strîngă acești cruciați ai mațelor goale ?

— Chiar pe înălțimea unde ne aflăm acum.

— Ca o armată ?

— Cam așa ceva. Contingentele or să se strîngă din vreo duzină de văi.

— Armați ? Și de unde o să luați puști sau măcar furci ?

— N-avem nevoie de așa ceva. În privința asta au fost certuri între prietenii mei și mine, certuri serioase. Dar cei mai mulți dintre noi știu că violența ar fi o nebunie. Numărul nostru și priceperea de a făuri oțel ne sînt singurele arme.

Cîteva clipe n-am mai vorbit. Ceea ce spusese John Simon mă buimăcea. În relațiile mele firave cu făpturile omenești, mă obișnuisem de atîta vreme să mă gîndesc la bărbați și femei, singuri sau în grupuri mici, încît ideea unei mari mulțimi de oameni, ieșind din hrubele lor posomorîte și înaintînd la porunca lui John Simon, mă descumpănea. Dar slăbiciunea de a-i fi dat crezare a pierit numaidecît, și în minte am rămas la fel de neconvins ca la început.

— Și chiar dacă toți flăcăii ăștia or să înainteze ca un milion de fii ai lui Moise pe acest Sinai, ei și ?... Ce-or să facă ? Lasă, c-ai să vezi sfîrșitul tuturor acestora, John Simon ! Faptul că ai să treci în istorie drept cea mai mare căpetenie de mațe-goale din istoria răscoalelor pentru pîine, asta n-o să-ți aducă nimic ; n-o să

valorez nici cît iarba dealului ăstuia, care va fi călcată în picioare în timpul procesiunii. Ai de-a face cu oameni îngrozitor de veninoşi şi de maniaci cînd e vorba de putere!

— Dacă ai fi în locul meu, Alan, crezi că ai proceda altfel?

— Ritmul fiinţei tale s-a schimbat. S-au dezlănţuit vînturi noi peste dealurile tale, John Simon, şi nu sînt sigur că aş putea să-mi mai găsesc drumul prin sufletul tău. Mergi mai departe cu planurile tale. Îmi pot închipui ce simţi. Ai fost totdeauna mai ciudat decît mine. Cea mai mare victorie asupra acestor căpcăuni care vă sugrumă ar fi să le întorci spatele, dar pentru o seamă de pricini care mie îmi sînt străine, asta e ceva ce n-ai să faci. Eu voi rămîne prin preajmă, cu ochii la tine. După toate semnele ce se văd, tu şi Katherine vă învîrtiţi într-un cuptor încins, unde veţi căpăta o coajă rumenă pe deasupra, plăcută dinţilor soartei şi ai valetului ei, Penbury. Aş vrea să nu se întîmple asta. Pluteşte în jurul tău un nimb de mare bucurie nerealizată, John Simon, şi-mi face rău să te văd maimuţărindu-te cu tinerii ăştia. O să urmăresc cu interes marşul piticilor tăi pe un munte căruia n-ar fi trebuit să-i fie menită asemenea povară de mînie şi silă. Ar trebui să luăm seama cum ne purtăm cu munţii. Sînt cele mai de preţ bunuri pe care le avem. În tot cazul, voi fi bucuros să-i văd aici, sus. Înseamnă că cel puţin pentru cîteva ceasuri au să scape din capcanele şi văgăunile lor afumate. Poate că-n aerul limpede al înălţimii or să-şi vadă din plin propria lor nimicnicie păcătoasă şi se vor înfiora dîndu-şi seama că s-au surghiunit ca nişte laşi din pacea şi tihna cîmpurilor pe care n-ar fi trebuit să le părăsească niciodată.

— Ai să vezi, Alan. Am auzit de atîtea ori toate lucrurile astea de la Katherine. Dar partea gingaşă din mine, partea intimă, duioasă din mine, în care vorbele voastre ar trebui să se întipărească la fel ca-n ceară, e tare ca piatra. În cei doi ani din urmă aşa ne-am făcut noi: şi muţi, şi surzi. Sau poate că aşa om fi fost de cînd ne-am născut... Şi atunci cînd ne vom întîlni pe podişul ăsta, noi, cei cu mîinile negre şi tari ca fierul, va fi tot fără

mînie și fără răutate. Va fi numai pentru a afirma, de dragul domnului Penbury, cu trupurile și cu voința noastră, faptul că existăm, că sîntem copți și tot atît de plini de întrebări cît și de pricepere. Ne-a cam pierdut din vedere și noi dorim să-i întoarcem privirea îndărăt, acolo unde e nevoie. Asta-i tot... Uite că se face întuneric, bate și vîntul... hai să mergem.

Am luat-o încetișor pe cărare, în jos, spre largul văii. În întunerie orașul se proiecta ici-colo, cu luminile-i slabe pe la ferestre. Umblam fără să se audă nimic decît pașii noștri prin iarba umedă. Eram cufundați în gînduri.

• CAPITOLUL IX •

Umblam cu Lemuel Stevens în amurg spre răspîntia unde eu și harpa mea aveam să aducem o boare răcoroasă peste viața înfierbîntată din Moonlea. Locul — chiar în fața prăvălici lui Lemuel — era bine ales. În partea aceea strada mare a orașului fusese tăiată aproape în două pentru a se putea clădi noua și splendida capelă în care domnul Bowen își păstorea cea mai mare turmă de adepți pe care o văzuse vreodată un preot în Moonlea. Se mai așterneau încă douăzeci de metri de pajiște între capelă și prima din șirul de căsuțe, toate aidoma, ce se întindeau pînă la poalele dealului unde familia Brier își avea locuința.

— Unde o să cînt eu, Lemuel?

— Vezi copacii aceia? Și a arătat către perdeaua de stejari care se înălțau în semicerc la poalele coastei ce ducea sus, spre casa lui Penbury. E o mică estradă de lemn acolo. O să cîntați pe ea, dumneata și Felix.

— Și el?

— Vezi bine! Domnul Bowen mi-a spus ce dulce a cîntat sus, la domnul Penbury. Spunea că băiatul ăsta are geniu. Mai spunea că se poate vedea asta din felul cum i se aprind ochii cînd trage arcușul pe coarde. Asta, zicea domnul Bowen, ori e geniu, ori nu e!

— Asta ori e boală, ori nu e. Felix poartă un costum ca de putregai cusut cu spaime. E o rană de sus pînă jos.

— Ce-ai spus, harpistule? a întrebat Lemuel, venind mai aproape și căzut parcă din cer.

— Vezi-ți de treabă, Lemuel. Ăsta nu-i vocabularul dumitale.

— Domnul Bowen zice că i-ar plăcea ca Felix să cînte în timp ce el predică. Atunci, zice, precis că ar da peste el harul cel dumnezeiesc.

— Ei doi împreună ar fi ceva nemaipomenit! Cu melodiile plîngăreţe ale lui Felix care ar înflăcăra pasiunea profetului nostru în dîrdora frigurilor, să ştii că şi Aghiuţă s-ar ruşina că-i prea goluţ şi ar alerga iute-iute să-şi pună pantalonaşii.

— Mai zicea că ce-i lipseşte acum lui Felix ca să fie artist mare, e numai obişnuinţa de a vedea în faţa lui suflete de oameni plecaţi şi bucuroşi de o dezmierdare.

— Eu, care îi dezmierd de multă vreme, pot să-ţi spun, Lemuel, că n-o să dureă lipsă de aşa ceva. Oamenii îşi aduc sufletele în găleţi şi coşuri oricui pare să le ofere ceva mai înalt decît plictiseala şi murdăria.

— Să vezi că muzica asta o să îmblînzească Moonlea. Poate că te-ar ajuta chiar pe tine, harpistule, să vorbeşti mai limpede şi în mai puţine şarade, că nici dracul nu le poate pricepe...

— Cred şi eu! Oraşul ăsta-i un măr pădureţ.

— Ai vorbit cu John Simon?

— Vorbit. Mă dor fălcile numai cînd îi aud numele.

— Ce-a spus?

— Nu multe pe care să le poţi înţelege, dacă nu le ştii rostul.

— A început să-i vină mintea la cap?

— Început? Dar şi-a mustruluit mintea ca pe un urs! Toată ziulica o vede dîndu-i tîrcoale. Vrei poate să întrebi dac-a început să vadă şi el viaţa în lumina pe care o slujeşti dumneata, adică un fel de feştilă mai ieftină?...

— Ştii bine ce întreb eu, harpistule. Nu asmuţi omul. A înţeles, oare, că va pricinui numai nenorociri şi chiar moarte dacă rămîne în Moonlea?

— Nu cred.

— Nu i-ai spus că-şi pune soarta la încercare, dacă mai rămîne aici?

— El nu vede lucrurile chiar aşa, Lemuel.

— Katherine aia! A făcut omul să nu mai ştie de el, cu vrăjitoriile ei!

— Iar te înșeli, Lemuel. Cînd John Simon și Moonlca s-or stoarce unul pe altul, și dacă o mai rămîne atunci ceva din noi, afară de puțină cenușă și puțină noapte, adu-mi aminte să mai discutăm o dată despre toate astea. Lui John Simon nu-i dă pace întregul freamăt al vieții ; iar dumneata și cu mine facem parte din acest freamăt, Lemuel, ca și toate gîndurile care foiesc, rezemîndu-și tăișul pe libertatea celorlalți. Dacă singurul lui beteșug ar fi vrăjitoria lui Katherine Brier, lucrul ar fi simplu. Și-ar găsi dezlegare în plăcerea naturală de a-și trăi viața precum caprele, iar eu aș sta acolo, la gardul țarcului ; l-aș îndemna din spate, i-aș arde cîte una cînd ar chiuli-o, sau i-aș da un premiu de la dumneata sau Penbury în zilele cînd ar înereineni ghiftuit așa cum l-aș sfătui eu să rămînă. Pentru John Simon, dumneata, și cu, și Penbury sîntem o droaie slinoasă de nepoftiți, dumneata cu gologanii dumitale, iar eu cu clinchetul necontenit și asurzitor al firii mele. Nu e încîntat de noi. El e o parte din molima nouă de trezie care pe noi o să ne curețe ca pe niște muște într-o bună zi. Ai fost prea mic din naștere, iar eu am fost prea zgomotos din naștere ca să fim în stare de vreo scofală în chestia asta. Dar astă-seară sîntem liberi să zdrăngănim și să ne facem de cap după pofta inimii. Unde mi-e harpa ?

— Doi oameni o aduc devale, de la conac.

— Uite-i că vin. Și ce de omenire cu ei, și toți cu un aer de sărbătoare care-mi mîngîie ochii !

Se deslușea limpede în depărtare alaiul de oameni urmînd pe cei doi bărbați voinici care duceau harpa lui Penbury. O țineau cu grijă deosebită, parcă ar fi fost un obiect de închinăciune.

— Nu prea s-au bucurat ei de muzică pe aici, nu-i așa, Lemuel ?

— Nu prea. Primul domn Penbury era împotrivă. Moonlca a fost totdeauna un fel de loc de muncă grea, nu de glumă. Pînă mai acum un an, nu exista oraș cu furnale să se poată măsura cu al nostru.

Cei mai mulți dintre oameni își puseseră hainele lor cele mai bune, iar de pe chipurile și din mădularele lor se desprindea un fel de nerăbdare care nu putea fi pe de-a-ntregul explicată prin rîvna de a mă auzi cîntînd.

Felix a apărut, stîrnind aclamații zgomotoase, alături de taică-său, care-i ducea vioara, fericit ca totdeauna. Felix dădea din colț în colț, dar domnul Jamieson se înclina, rînjea; era vădit că simțea balsam de bucurie nouă pe inima lui. Ne-am urcat pe o mică estradă și era să începem, cînd domnul Bowen și-a făcut apariția. Purta un costum negru, care-i cădea bine pe trup, cu revere și mai negre încă, lucind în chip plăcut. Se îndrepta spre estradă în mînă cu un volum gros, o *Biblie* sau o carte de rugăciuni. La vederea lui mi-am dat seama pentru prima oară că mulțimea aceea putea fi împărțită în mai multe straturi deosebite; era grupul cel mare de bărbați și femei ce stăteau foarte aproape de estradă; aceștia erau îmbrăcați îngrijit, cuviincios ca pentru o înmormîntare aleasă, iar cînd și-au dat seama că domnul Bowen se îndreaptă spre ei, și-au deschis rîndurile pentru a-l lăsa să treacă. Erau sfioși, ascultători, îngrijorați de zvonurile amare despre o criză și o luptă de neînlăturat. Și păreau să spere că bunăvoința lor zîmbitoare față de toate lucrurile și de toți oamenii va spulbera tîmpenia unui conflict. Îndărătul lor se aflau cei nu prea hotărîți, care-și aruncau mereu ochii în lături, în spate, înainte, sîcîiți de o grijă nouă, plicticoasă, pîndind fiecare clipă și cercetînd-o, pentru a descoperi orice semn care să le dea o speranță de stabilitate sau o direcție încotro s-o apuce. Marginea din afară a mulțimii era fățiș ostilă. Priveau la plutonul cuminte din față, la Felix, la mine cu vizibilă nerăbdare și dispreț. Erau posomorîți la chip, buzele lor sporovăiau, totuși nu dădeau semne vădite de gîlceavă. Asemeni primului și celui de-al doilea grup, așteptau și ei ca pe jăratic.

Domnul Bowen a urcat pe estradă. A început prin a spune cu glas ușor umflat că era foarte fericit să vadă atîta mulțime strînsă laolaltă pentru simpla bucurie de a asculta. Cîțiva tineri și cîteva fete au chicotit pe înfundate, și atît domnul Bowen cît și plutonul îmbrăcat în negru, din față, au trebuit să se încrunte și să mai dea cu cotul pînă cînd i-au potolit. Domnul Bowen a spus că nu putea pierde prilejul să rostească o vorbă, două, dar mă prind că în privința vorbelor dumisale o numărătoare serioasă ar fi fost interesantă, deși cam plicticos de

lungă. Mi-am aplecat capul pe strunele harpei și i-am făcut cu ochiul lui Felix, care s-a încruntat la mine. Domnul Bowen a spus că venise vremea recoltei. Și a vorbit astfel încît femeile și bărbații mai vîrstnici de lîngă estradă dădeau din cap, surîzîndu-și unul altuia ca pentru a spune că numai un om ca domnul Bowen putea fi în stare să-și găsească drumul, ca un porumbel, în astfel de subiecte cum e cel cu recolta. Recoltele, a spus domnul Bowen, sînt mărturia credinței, a științei, a puterii. Fiecare car doldora de povara-i de aur de-a lungul unui lan e dovada unității de acțiune a acestor trei mari forțe. Această înmănunchere a geniului omenesc era binecuvîntată de sfînta sudoare a brațelor fiecărui plugar. Și, auzind aceasta, ascultătorii domnului Bowen s-au întristat la față, căci ei, ca și el, păstrau în minte și-n simțire izul pămîntului. Ei, a urmat domnul Bowen, ei, cu mîinile lor vrednice și răbdătoare erau sămînța pe care domnul Penbury o semănase în brazde cu voia celui-de-sus. Afară dacă vreun vînt hain ar fi suflat peste pămînt ca să-l despoaie nerușinat, vremea păcii și a belșugului va mai veni iarăși atît pentru el, cît și pentru ei. Dar nu cumva să se uite că, fără de ei, domnul Penbury va fi doar puțintel mai sărac ; pe cînd ei fără el vor fi întru totul păgubiți și pierduți. Acesta e numai scheletul cuvîntării domnului Bowen. Dar vorbele îi ieșeau din gură învăluite în sonorități de clavicord, de harpă, iar aripi de îngeri și dumnezeu mai știe ce copleșitoare frumuseți îi țineau isonul. Cea mai mare parte dintre cei din față plîngeau cu un soi de fericire dureroasă. Zona neutră se foia neliniștită privind în sus, ca și cum ar fi căutat o planetă unde să nu fie vreo hotărîre de luat. Cei din gloata refractară făceau zîmbre ; li se auzea murmurul tot mai deslușit.

— Va să zică barosanul nostru ar putea trăi și fără noi ? a strigat un glas plin de mînie.

— Păi să-ncerce ! Ia să mai treacă și Penbury și Radcliffe la lopată !

— Și-a pus în gînd să ne îngroape Bowen ăsta ! a strigat altul. Dar nu într-o brazdă, fraților, nu într-o brazdă !...

Domnul Bowen și-a privit consternat aparatorii. Vedeam îngrijorarea celor vîrstnici și tăcuți în vreme ce erau împinși mai aproape de estradă. Domnul Bowen ne-a făcut semn să începem a cînta. La fel ca și acasă la Penbury, doar l-am acompaniat pe Felix, neluînd inițiativa nici unei melodii, ci întărind numai sonoritățile. Cîțiva care erau mai aproape de drum s-au plîns că nu puteau auzi bine. Și atunci s-a desprins o duzină de oameni care au cărat mica estradă cu Felix, cu mine și cu instrumentele noastre ca la vreo zece metri de drumul mare.

Primele noastre cîntece au fost numai imnuri. La început au cîntat în cor cei sincer credincioși și m-am minunat văzînd cum se ridică în ei o melancolie cucernică, alungîndu-le de pe chip orice vlagă și dorință pămînteasca. Dar pe cînd cele mai îndrăgite imnuri erau repetate, lăsînd în ei o dîră tot mai adîncă, marea majoritate a mulțimii începea să iasă din nu știu ce desiș de sfială și de sîcîieli în care-și sfîșiase carnea și să se afunde ușurel în adîncurile de doruri nelămurite și cețoase ce se deschideau înlăuntrul căușului de dulci armonii. Imnurile și emoția mare a cîntăreților îl făceau pe Felix harcea-parcea, încît în fiecare colțișor din gloată puteai găsi frînturi din el. Cît pe-aci să se rostogolească de pe estradă de atîta secătuire, cînd vreo cîțiva din drum au cerut s-o mai lase cu programul bisericesc al adunării. Domnul Bowen și-a ridicat silnic mîna în semn că puteam lua un tempo mai viu. L-am bătut pe Felix pe umăr și i-am spus să se liniștească, altfel imnul următor va fi cîntat de la început la sfîrșit numai de el, pe seama lui. A dat din cap stacojiu și buimac, și amîndoi am privit la mulțimea care se înfiora, gata să lunece iar către vechiul gînd că-și plătea prea scump o viață mărginită, gata să se lase iar încolțită de vechea grijă pentru pîinea și nevoile zilei de mîine. Am simțit că Felix și cu mine puteam fi încoronați pe loc, așa cum îi cîntam noi doi rațiunii ca să adoarmă.

Peste drum, nevasta lui Lemuel, Isabella, încinsă cu un șorț bogat, cafeniu, care mi-a luat ochii, vindea cîte un stacan de bere cîntăreților însetați. M-am uitat îm-

prejur după Lemuel, care stătuse pe lîngă estradă ; nu mai era nici urmă de Lemuel.

S-au auzit deodată urări de bun sosit la cei din margine, şi mulţimea s-a despărţit din nou ca la poruncă, pentru a face loc lui John Simon, care înainta încet şi surîzător spre estradă. Părea stingherit de atenţia ce i se dădea şi-şi ţinea privirea aţintită asupra mea. Am simţit că gloatele îi vor face mereu loc lui John Simon şi că el se va simţi mereu mirat şi stîngaci din pricina atenţiei lor. Şi-a sprijinit braţele pe estradă şi i-a spus curtenitor lui Felix ce bucuros era el şi prietenii lui să-l vadă mînuind atît de bine vioara. Felix a rămas cu spatele la John Simon şi cu ceafa îmbujorată, ca şi cum lauda lui şi a prietenilor săi era ultimul lucru pe care-l dorea. Domnul Jamieson se aplecă şi el peste estradă, trăgînd de pantalonii lui Felix şi îngînînd o melodie pe care dorea s-o cîntăm ; era vădit că voia cu tot dinadinsul să-l dea la o parte pe John Simon. Şi cortina a căzut pe acest liniştit, dar sugestiv antract.

— Vrei să ţii vreo cuvîntare, John Simon? am întrebat. Dacă ai putea să te faci înţeles de oamenii ăştia, după ce că stau cu un picior în groapă privind printre bulgării de pămînt, ai fi mare vrăjitor! Ţi-aş săruta picioarele!

— Nu. N-am de gînd să ţin o cuvîntare. Ştiu ei tot ce ştiu şi eu. Ba unii chiar mai mult. Acum sînt fericit şi-mi pare bine. Seara-i liniştită şi muzica dulce. Pentru o clipă nu bate nici un vînt care să-ţi pişte obrazul. Tu vezi-ţi de treabă!

— Atunci cîntă şi tu. Aş avea un chef grozav să cînt cîntecul acela cu care mişcai lumea pînă la lacrimi, pe vremuri, *Pierdute şi însingurate inimi pe pămînt!*, ţi-aduci aminte? Melodia asta după cîntecele de pocăinţă, şi vor fi cu toţii atît de ameţiţi, că Penbury va trebui să-şi îndrepte trăsnetele pe capetele lor ca să-i facă să înţelcagă că nu s-a schimbat nimic în treburile cu oţelul.

— Nu vreau nici să cînt. Vreau numai să-ţi spun că am de gînd să plec la Westlea. Cred că o să fiu îndărăt înainte de sfîrşitul serbării. Dacă nu, aşteaptă-mă aici.

— La drum, singur?

— Da. Dece?

— Nu, nimic. Dar ia seama. S-ar putea ca Penbury să încerce manopere de-alc lui înainte de a închide furnalele.

— Ia te uită ce tactician ai devenit, Alan! N-avea nici o grijă! Westlea nu e departe. La revedere.

Pe cînd se îndepărta, ochiul mi-a fost izbit de o mișcare a perdelei care atîrna peste jumătatea de sus a geamului de la ușa prăvăliei lui Lemuel. Perdeaua a fost trasă îndărăt. Am văzut bine de tot pe Lemuel, dar n-am putut descoperi pe cel care stătea lîngă el. Lemuel l-a arătat pe John Simon. Brațul îi era țeapăn ca sub povara unei emoții și l-a urmărit pe John Simon, care se strecura prin mulțime. Nu mi-am luat ochii de pe ușa lui Lemuel. Cînd Felix m-a apucat de mînecă și m-a întrebat dacă nu începem să cîntăm din nou, i-am răspuns să-mi dea pace și să facă ce naiba o vrea. Mi-am ținut ochii ațintiți și n-a durat mai mult de un minut. Individul Bledgely, unul dintre cei doi care mă ciomăgiseră în ziua aceea pe moșia lui Plimmon, a ieșit pe ușă, cu gogeamite guler ridicat în jurul obrazului, și, fără a privi nici în dreapta, nici în stînga, s-a îndreptat în direcția luată de John Simon.

Am sărit jos de pe estradă cu gîndul să alerg și să-l vestesc pe John Simon. Mi-ar fi plăcut să fiu cu el, ca să-l întîmpin pe Bledgely cu un salut solemn și să-l trimit îndărăt lui Penbury numai vînătăi. Dar lumea se îmbulzea în jurul meu cu mii de mulțumiri și vorbe recunoscătoare, de parcă le-aș fi adus la toți cîte un sac cu aur. Mă simțeam copleșit și încurcat cînd mă învîrteam printre femei cu micile lor reverențe și printre bărbații cu nesfîrșitele lor: „Îți mulțumim, ah, îți mulțumim, domnule Leigh!" Cît pe-aci să mă răstesc la ei să-mi dea pace, cînd, prin golul dintre două capete, am zărit fața lui Wilfie Bannion. Am strigat la el și, în trei patru mișcări din coate, a și fost lîngă mine. M-a întrebat ce doream.

— John Simon a plecat singur în Westlea.

— Știu. Cîțiva oameni de la minele de dincolo de Tudbury vin acolo să discute cu el. Avem un prieten în Westlea și ne întîlnim la el acasă. N-ai de ce să fii îngrijorat.

— Ba am. Ţi-aduci aminte ce mi-ai spus despre fratele dumitale, fratele dumitale Sam, şi omul care fusese văzut în oraş, înainte să moară ?

Wilfie n-a răspuns nimic. S-a uitat la mine cu ochii lui liniştiţi, aşteptînd să-mi isprăvesc vorba.

— Un om cu cîteva degete lipsă, ştii, omul care m-a lăsat lat pe moşia lui Plimmon. E aici, în Moonlea. L-am văzut ieşind de la Lemuel şi s-a dus după John Simon. Îl cheamă Bledgely şi-i ditai vlăjganul. Vino, hai să mergem !

— Rămîi aici, harpistule. Oamenii-s bucuroşi să te aibă în mijlocul lor.

— Şi John Simon ?

— Las' pe mine ! Cunosc eu drumul.

— Spre Westlea ?

— Spre Westlea şi spre Bledgely.

A străbătut mulţimea ca o săgeată şi a luat-o la goană cît îl ţineau picioarele spre apus, pe drumul mare. L-aş fi urmat şi eu dacă ceilalţi nu m-ar fi prins de braţe să mă ducă îndărăt la estradă, unde Felix cînta, bălăbănindu-se, o jigă [1], după care cei mai tineri începuseră să danseze. Vîrstnicii se împotriviseră la început nevrînd să facă loc dansatorilor şi dansului lor, dar domnul Bowen i-a dat deoparte ca să lase un luminiş potrivit şi pentru dansatori. A spus cu un glas aşa ca toată lumea să poată auzi că rîsul şi veselia sînt ale pămîntului ; a rostit aceasta cu ifose, ca şi cum el era omul care poruncise tristeţii şi morţii s-o şteargă în parohia vecină. Totuşi, glasul nu-i era tocmai sigur, şi mie mi-a sunat la ureche de parcă chestia asta cu veselia îi fusese spusă şi lui doar cu o oră înainte, iar el primise s-o treacă mai departe numai după ce făptura lui şi veselia — amîndouă încheiate pînă-n gît de teama răcelii — fuseseră prezentate cum se cuvine una alteia.

Pe o alee printre copaci, coborau în valea unde începusem să cîntăm Helen Penbury cu alte trei-patru femei, foc de gătite. Îndărătul lor veneau Jabez şi un

[1] Dans popular răspîndit mai ales în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea în Anglia, Scoţia şi Irlanda.

mic alai de valeți purtînd coșuri cu merinde. Acestea au fost așezate jos, laolaltă cu scaune pentru doamne, pe locul unde fusese pusă estrada la început. Coșurile au fost apoi deschise, desfășurînd vederii o miraculoasă varietate de prăjituri. Helen Penbury a vestit cu un glas care i-a făcut pe toți să-și întoarcă fața spre ea că adusese cîte ceva pentru cei mici. Un val mare de copii a ieșit afară din mulțime. Pe mulți dintre ei nu-mi aminteam să-i fi văzut lîngă estradă, așa încît am bănuit că unii erau ceva mai măricei, dar intrați la apă din pricina muncii la furnale sau a unei pofte subite de dulciuri. S-au rînduit pe lîngă coșuri, iar Helen cu ajutoarele ei au dăruit ficăruia un zîmbet împreună cu o prăjitură, ca și cum ar fi fost sigure că această preagrațioasă atenție însoțind amabilitatea lor firească i-ar face pe oameni să-și mai uite de necazuri. Copiii mestecau de zor și, în vreme ce se foiau de colo-colo ca să-și vîre nasul peste tot, păreau să se simtă bine lîngă Helen și însoțitoarele sale. M-am oprit din cîntat și m-am uitat la ea. Nu m-am putut împiedica să compar strălucitoarea, rafinata-i înfățișare și încăperile scînteietor de luminate ale apartamentului ei cu prăpăditele de umbre chinuite ce mă întîmpinau în mai toate cocioabele din Moonlea; mai ales cu a bietei Katherine Brier și cu acea firidă în perete a văduvei și copiilor lui Sammy Bannion. Deodată, chipul doamnei Bannion și al Katherinei mi-au părăsit mintea și au luat loc alături de chipul frumoasei Helen. Interesantă galerie de tablouri! Am zărit surîsul ei îndreptat spre mine, surîsul acela ce se ivește ușor pe buzele oricărei femei și care pare să se fi acoperit cu un văl de promoroacă în timp ce a străbătut distanța de la inimă pînă la gură. Surîsul acela m-a scos din sărite. M-a făcut să mă gîndesc că avusese poate, cu o oră sau două înainte, aceeași căutătură prefăcută cînd îl auzise pe Radcliffe sau pe taică-său dînd poruncă lui Bledgely să pornească după vînat. Toată simțirea mea o blestema în fel și chip pe ea și toată șleahta ei, mîrșavii naibii, șleahtă lipsită de acele antene ale milei care-i fac pe mai toți ceilalți oameni să încerce freamătul prieteniei sau al durerii; și în vremea asta mi-l închipuiam pe John Simon mort, și toată seva darnicei lui bunătăți zvîrlită pe

gîrlă de către oamenii pentru care el nu însemnase decît un obstacol trecător, nefericit. Vedeam de asemenea pustiul cumplit în care Katherine Brier şi-ar fi petrecut zilele dacă John Simon, mort, ar fi zăvorît pentru totdeauna dorurile ei tăcute. În clipa aceea uram tăcerea. Aveam pe buzele mele gustul prea multor tăceri : a mea proprie, intimă şi catifelată ca mătasea, a celorlalţi, aspră şi ucigător de amară. Am pocnit harpa cu mîinile şi picioarele.

— De ce nu-şi frînge, oare, viaţa gîtu-i ticălos şi idiot ? l-am întrebat pe Felix, dar el nu mi-a răspuns.

M-am ridicat şi l-am lăsat atunci să-şi vadă mai departe de jigă. Prin deschizătura dintre două case l-am zărit pe Wilfie, tocmai la capătul îndepărtat al oraşului, lîngă pata mare şi negricioasă a şantierelor de muncă. Umbla atît de încet, încît m-am gîndit că John Simon şi Bledgely trebuie să-şi fi încetinit şi ei pasul.

Era cît pe-aci să sar jos, cînd valetul Jabez s-a apropiat de estradă. A făcut o mică plecăciune, într-un fel care arăta că-i plăccau aceste temenele şi că s-ar fi înclinat mereu pînă la pămînt, bucuros de toate clipele de supuşenie dacă slujba lui n-ar fi cerut pentru îndeplinirea anumitor sarcini şi un om cu spinarea dreaptă. Jabez a spus că domnişoara Helen dorea să ofere răcoritoare muzicanţilor. Am coborît şi ne-am îndreptat încet spre grupul zîmbitor dintre copaci. Felix umbla în urma mea, ştergîndu-şi faţa asudată şi tuşind cînd şi cînd într-o basma ca să se mai scuture de sfiala sa copleşitoare. Cînd am ajuns, Helen mi-a oferit o prăjitură. Părea dispusă să vrăjească şi facea tot soiul de fiţe cu gura şi ochii, care n-au izbutit decît să mă scoată din fire, după spaima prin care trecusem din pricina lui John Simon.

— Sincer, i-am spus foarte liniştit, mie puţin îmi pasă dacă tatăl dumitale n-o să mai doarmă niciodată. Îmi pare rău din inimă că am apucat să vin aici, peste Coroana lui Arthur. Cît despre prăjituri, păstrează-le, te rog, n-am poftă de dulciuri.

— Ce te necăjeşte, harpistule ?

— N-aş putea spune. O năvală de gînduri negre. Izul de pămînt reavăn care s-a ridicat din imnurile acelea. Lacrimile amare din ochii celor pe moarte, apoi sudoarea

de pe trupurile tinereții pătimașe. Totul — lichid, țîșnind parcă direct din strunele ciupite. Trebuie să plec pentru puțin timp de aici. Cu bine!

Am alergat printre copaci, apoi m-am abătut din cale și m-am îndreptat încotro o luase Wilfie Bannion. Ca la o jumătate de kilometru afară din oraș, mi-am potolit pasul. Mă simțeam rău din pricina răsuflării tăiate și a noianului de presimțiri. Am iscodit cu privirea drumul lung și mohorît din fața mea; n-am zărit nici un suflet. M-am mai liniștit. Îmi făceam singur curaj în privința lui John Simon. Bledgely, îmi spuneam eu, putea să se fi dus doar pentru a-i urmări mișcările. Era de neînchipuit că și acești preaîncrezuți prinți ai trufiei ca Penbury și Radcliffe să fi căzut atît de jos încît să trimită ucigași care să sugrume sau să sfărîme țeste, pentru a nimici împotrivirea și a înmuia crîcnelile. De neînchipuit! Mi-am amintit întîlnirea mea cu Bledgely pe moșia lui Plimmon. Aceea fusese altceva: eram vinovat. Cuvîntul din urmă m-a făcut să rîd în sinea mea, dar mi-am spus că era mai bine să mi se potolească rîsul și să mă descotorosesc și de atîtea spaime. Bledgely fusese un paznic, și chiar dacă aș fi privit pe proprietarii de pămînt ca pe niște maniaci, mania asta era totuși larg răspîndită și, pare-se, binecuvîntată de Parlamentul din Londra și de cine o mai fi fost și cel care stătea pe tron. Și chiar dacă Bledgely îi voia răul lui John Simon, Wilfie Bannion avusese o căutătură atît de răzbunătoare cînd mă părăsise! Am simțit iarăși că amestecul meu în ură și violență era ceva urît, pîngăritor pentru mine. Ar fi trebuit să mă smulg de la bun început din toate astea și să rămîn la felul de a simți și a trăi într-un ritm tihnit și ușor, de la o zi la alta, așa cum îl potriviscm eu, pe măsura dorințelor mele. M-am așezat pe o moviliță la marginea drumului. În timp ce vlaga îmi năpădea iar trupul și un dor de ducă își așternea speranța peste cenușiul mohorît al gîndurilor mele, am cumpănit privirea pe care mi-o aruncase Helen Penbury cînd îmi oferise prăjitura. Licărise o căldură binevoitoare în colțul ochilor ei. Poate că se simțea atrasă și amuzată de întreaga mea ciudățenie, așa cum mă simțeam atras eu de a ei. Poate că există un moment cînd o simplă ciudățenie apare ca o schim-

bare plăcută chiar pentru marii stăpînitori ai avuției, ai puterii și ai dreptului de a avea legiuni întregi, trudind ca vitele, la bunul lor plac. Și, cine știe, poate că sînt unele momente cînd ne uităm cu interes unul la altul, în goana noastră prin spațiu. De-ar fi fost numai ca un îndrăgostit de drumeție, și tot mi-ar fi plăcut să cutreier colinele, văile și prăpăstiile de pe meleagurile acelei inimi de femeie! Iar dacă meleagurile ar fi devenit cumplit de banale și chiar respingătoare, n-ar fi fost întîia oară că dădeam peste asemenea plictiseală în relațiile mele cu o femeie. Apoi, chiar de m-ar fi ademenit mai mult sau mai puțin, doar ca să mă plesnească cu biciușca ei de călărie, asta ar fi fost de asemenea un motiv bogat de meditații și de povestiri cînd dinții îmi vor fi căzut și încheieturile înțepenite vor fi pus capăt hoinărelii mele, cînd nici n-o să mă mai sinchisesc de rînjetul gingiilor goale.

Dintr-un salt am sărit jos de pe movilița. Din pădure, de la o depărtare de vreo sută de metri înaintea mea, venea strigătul disperat al unui om în chinurile morții. M-am oprit, apoi am început să alerg. M-am îndreptat spre copaci. Cînd m-am apropiat, picioarele și-au încetinit din nou pasul, de data asta nu de oboseală, dar din pricină că dinăuntrul pădurii se auzea zgomotul unor lovituri repezite și atît de grăitoare în monotonia lor înăbușită încît mi s-au muiat genunchii.

Umblam printre copaci, încetișor și cu grijă, conștient că-mi frecam degetele de scoarța lor. Loviturile încetaseră. Am ajuns într-un luminiș. Și înaintea mea l-am văzut, deodată, pe Wilfie Bannion aplecat peste trunchiul unui stejar; avea fața crispată și rînjea cu o bucurie drăcească, iar gîtul i se umfla și cobora în ritmul unui horcăit dureros. La picioarele lui zăcea Bledgely, cu capul în sînge, cu dinții afară, cu picioarele crăcănate și cu degetele rășchirate înfipte adînc în pămîntul acoperit de frunze.

— Doamne-dumnezeule, am mormăit eu, e cumplit! Uită-te la el, Wilfie, uită-te la el!

— M-am uitat. Ține-ți firea, harpistule! Haide să ne descotorosim de ăsta. Mă simt mai bine acum, mai bine. Dar ce groaznic a fost cînd am dat peste el și am pornit

treaba. La început e atîta gălăgie, şi pe urmă gălăgia scade, şi cu atît mai bine...

— Unde e John Simon ? Voiam să se liniştească puţin, ca să-i înceteze hîrîiala din glas cînd vorbea.

— Cred că la Westlea. El nu ştie că omul ăsta îl urmărea. Am tăiat pe un drum scurt şi l-am aşteptat printre copaci. Cînd a ajuns în pădure a început să alerge ca şi cum ar fi vrut să-i vină de hac lui John Simon înainte de capătul pădurii. Eu am dat întîia lovitură. Era singurul mijloc. Altfel ne-ar fi căsăpit pe amîndoi.

— Da, da.

Mi se învîrtea capul ca o sfîrlează din pricina vorbăriei lui şi a priveliştii de abator. Wilfie era acum ca de gheaţă, rece şi concentrat, mişcîndu-şi ochii împrejur, ca să găsească locul cel mai bun unde să se descotorosească de Bledgely. A arătat către o surpătură nu prea adîncă, la vreo opt metri depărtare.

— Să-l aşezăm acolo. Să-l acoperim cu frunze, crengi, pămînt.

— Dar or să-l descopere, Wilfie. Lumea nu e tîmpită. Te-ai dat pe mîinile lui Penbury.

— Pînă să descopere ei asta, or să se întîmple în Moonlea lucruri mult mai mari decît Bledgely sau moartea lui.

Am ridicat mortul, Wilfie ţinîndu-l de braţe, şi amîndoi l-am cărat la şanţul pe care mi-l arătase. Drumul pe care am purtat povara era scurt şi totuşi foarte lung, căci nimic nu atîrna mai greu şi nu arăta mai monstruos decît hoitul lui Bledgely. Dar în timp ce-l aşezam în groapa asta gata pregătită, simţurile mele căpătaseră un soi de lucidităte de beţiv, şi cel mai uşor zgomot al tălpilor noastre în frunzişul uscat suna ca o lovitură de tobă în timpanul meu. Am dat drumul jumătăţii mele din Bledgely cu o secundă înainte de vreme, şi Wilfie m-a săgetat cu privirea. Mi-am rezemat capul de un copac ; uram concentrarea şi apăsarea acelui moment care nu îngăduia minţii mele să-şi ia zborul cu voluptate, cum îi plăcea ori de cîte ori venea în apropierea morţii. Asta era o moarte josnică, vulgară, care-mi lăsa o amintire întunecată, groaznică, nu pe placul inimii mele.

— De ce n-oți fi putînd voi, oamenii, muri de moarte bună ? am strigat eu, și privirea lui Wilfie la auzul acestei întrebări mi-a dat a înțelege că în glasul meu era o notă de nebunie. Sau să fiți și voi niște tîmpiți ca zănaticii aceia de smiorcăiți care mă ascultau cîntînd la harpă ?

— Țineți gura, harpistule. Du-te îndărăt în Moonlea.

— Ce-o să iasă din asta, Wilfie ? O să iasă, oare, ceva cumplit ?

— Nu pentru dumneata. O să-l facă pe Penbury să-și lase la o parte codeala în privința închisului furnalelor. Pînă sîmbătă noaptea să vezi că furnalele îngheață și bătălia începe. Nu te-am auzit spunînd o dată că Penbury nu poate să doarmă ?

— Ba da. Îi place un strop de muzică pe pleoape înainte de miezul nopții.

M-a izbit deodată contrastul dintre imaginea odăii liniștite și atît de rînduite din casa în care Penbury mi-a vorbit despre șubrezenia lui și poienița în care Bledgely și omorul rînjeau mereu la mine.

— De ce ? am întrebat iar.

Wilfie a privit în jos la Bledgely și s-a pornit pe rîs.

— Ce caraghios ! a spus, și a început să arunce peste cadavru tot ce-i venea la mînă, așa ca să-l ascundă cît mai iute vederii.

— Vii îndărăt, Wilfie ?

— Nu. Mă duc mai departe la Westlea. Trebuie să-i spun lui John Simon. De aici înainte va trebui să știe tot ce se-ntîmplă.

— De ce nu le-oți fi mirosind întîi pe toate, și pe urmă să le rumegați pe îndelete ?

Wilfie a încetat cu scobitul pămîntului și al mormanului de frunze și s-a uitat drept la mine.

— Ești bucuros că s-a întîmplat ce s-a întîmplat ? Nu-i așa, Wilfie ? am urmat eu.

— Bucuros că pe jos e ăsta și nu John Simon ? Fără îndoială. Dar mai e și altceva. Asta va face să spargă o mulțime de buboaie. Sînt sătul să mai stau încremenit cum stă acum Bledgely, așteptînd ca de sus să se arunce cu toate murdăriile peste mine.

— Nu ți-e teamă de pericol ?

— După zece ani de Moonlea și după ce i s-a întîmplat lui Sam îmi pasă de pericol cît îi pasă copacului de colo. Și faptul că am aruncat un Bledgely mort, ca pe un fel de mănușă, asta o să-i priască și lui John Simon. O să-l mai zgîlțîie puțin, ba încă bine de tot. E un copil mare, singurul dintre noi care găsește vorbe potrivite și simțiri potrivite ca să pună stăpînire pe inima unei mulțimi și să i-o umple de lumină. Dar îl copleșește prea des tristețea. Ba, de cînd a avut cearta aceea cu Jeremy Longridge, la adunarea cu oamenii din văile de jos, John Simon a alunecat pe un soi de pantă ciudată, bolnăvicioasă, evanghelică ; își închipuie că o sărutare pașnică și bine apăsată pe fiecare obraz al lui Penbury o să aducă oamenilor mai multă pîine. Îți seamănă grozav, harpistule, dar dumneata n-ai nici o răspundere și nici nu însemni mare lucru, decît doar pentru trîntorii aceia, sau pentru bolnavii de insomnie care vor și-și pot îngădui să te țină pe lîngă ei ca să-i mai gîdili. Să vezi că moartea asta va pune capăt slăbiciunii ciudate a lui John Simon. De aici încolo vei avea de cîntat cîntece mari, harpistule.

— Ai o înțelepciune sălbatică, Wilfie. Mă faci să mă simt tare mic și tare nesigur. Poți, oare, să sfîrșești îngropăciunea asta fără mine ? Nu prea sînt în largul meu la ceremonii din astea...

— Du-te îndărăt în Moonlea. Lumea o să-ți simtă lipsa.

Am pornit la drum și m-am întors în oraș. Se lăsase întunericul cînd am coborît pe Strada Mare. Cea mai mare parte din oamenii care se adunaseră înainte de plecare erau tot acolo, parcă s-ar fi agățat cu disperare de voioșia lipsită de griji a acelei seri. O duzină de torțe mari fusesră aprinse în jurul estradei ; perechi tinere mai dansau încă la lumina lor slabă, iar alții mai în vîrstă cereau lui Felix să dea drumul unui șir de cîntece mai încete și mai îndrăgite de ei. Unul dintre tineri s-a supărat din pricina întreruperilor necontenite și a tras vîrtos de pulpana unui bătrîn, ale cărui proteste răspicate nu mai încetau și al cărui glas părea să iasă printre suspine. Domnul Bowen, care stătea lîngă Helen Penbury, a băgat de seamă ce se întîmplă și a strigat în gura mare :

— Rușine ție, Nathaniel Perry, să-ți placă maimuțăreliile astea drăcești încît să nu te mai saturi și să pîngărești durerea bătrînului nostru prieten Gideon Mathews, care și-a pierdut mai deunăzi soția și dorește să aștearnă cîntările domnului ca un balsam peste tristețea acestei pierderi !...

Flăcăul Nathaniel a tras o înjurătură înspre prietenii lui, și au rîs cu toții. Domnul Bowen s-a proțăpit atunci, gata parcă să intre în ei, dar Helen Penbury l-a apucat de braț. Am auzit-o spunîndu-i :

— Fără nesocotințe, domnule Bowen. Adu-ți aminte ce a spus tata astă-seară : „Lumea poate să-și facă de cap în lucruri fără importanță". Aici nu sînt adevărații scandalagii. Cîțiva gugumani de zurbagii, ceva mai mulți. Lasă-i să danseze pînă în zori dacă așa le place. O să-și cheltuiască energia care și-ar pune-o în scopuri mai puțin plăcute.

— Desigur, domnișoară Helen. Eu sînt iute din fire. Nu-mi place să văd că bătrînii nu sînt respectați, ba sînt huliți ! Mă indispune să văd credincioși din turma mea împinși la o parte în timpul serbării. Te-ar supăra dacă aș lua o parte din ei pe locșorul acela din spatele capelei, unde ar putea să-și găsească și ei o bucuric pe măsura lor, într-o slujbă cu rugăciuni și cîntări ?

— Ar fi o distracție minunată, domnule Bowen. Ia-i cu dumneata.

Domnul Bowen s-a dus la bătrînul Gideon Mathews, care s-a cutremurat de plăcere cînd a auzit noutatea. Acesta a explicat celor dimprejur dorințele domnului Bowen, așa că împreună cu un mare număr de bătrîni s-au și depărtat de estradă. Doamna Brier se afla printre ei. A venit spre mine. Toată fața îi era luminată de una din torțe.

— Unde e Davy ? am întrebat-o. Sus, pe deal, cînta tot timpul. Eu gîndeam că o să dea buzna ca săgeata într-o adunare ca asta.

— Lumea îl enervează. Îi place să cînte așa cum spui, și l-ai tot asculta cîntînd melodii liniștite cu Wilfie Bannion și ceilalți băieți cînd nimic altceva nu-i ia gîndul de la cîntatul lui. Dar aici, în vale, cu atîta lume împrejur, s-ar simți bine la început și ar cînta ca o orgă,

pe urmă însă s-ar dezmetici, ar vedea unde se află, ar găsi că lumea îi stă pe cap, şi asta îl face arţăgos.

— Ştie el ce ştie, doamnă Brier. Lumea care-ţi stă pe cap! Îţi vine s-o iei la sănătoasa! O ciumă-i lumea, nu alta!

— Ultima dată cînd ne-am strîns afară pentru cîntări şi rugăciuni, Davy a bolit zile întregi după aceea. Un om de lîngă el i-a tot spus mereu că-i zice prea tare şi pe de lături. I-a spus aşa de vreo cinci ori. Atunci Davy a dat în el şi a fost bolnav cîteva zile.

— Cine, omul?

— Ba Davy. De celălalt nu ştiu. Davy a suferit mai mult. Îi era aşa de rău, că nu-şi putea vedea nici de coşurile lui. Stătea doar în colţ şi nu spunea nimic... John Simon e bine, harpistule?

Doamna Brier îşi apropiase obrazul de al meu, încît am putut să-i văd strălucirea nemaipomenită a ochilor.

— De ce întrebi?

— Te-am văzut cînd ai alergat după el şi după Wilfie Bannion. Îmi ziceam c-or fi ceva tulburări.

— Nici o tulburare. Linişte peste tot. Pe cît ştiu, e bine.

— Ah!

Ochii îi erau şovăielnici şi bănuitori.

— Noapte bună, harpistule.

A urmat pe cei care se strînseseră să pornească în spatele capelei... Am auzit pe domnul Bowen vărsîndu-şi duhul peste pîlpîirea firavă a primului imn. Cei tineri făceau gălăgie, arătîndu-şi dispreţul, şi strigau la Felix să cînte mai tare. Tînărul Nathaniel Perry m-a zărit. Dansa cu o fată zdravănă, care se atîrnase de el, ca şi cum i-ar fi sosit în sfîrşit prilejul să arate tot ce poate. Pesemne căldura şi mircasma fetei îl îndemnau pe Nathaniel să fie şi mai îndrăzneţ şi grozav de gălăgios. Mi-a apucat braţul şi m-a tras spre estradă, spunîndu-mi că ei voiau să asculte muzica mea. L-am înşfăcat de basmaua din jurul gîtului şi l-am împins cît colo.

— Du-te naibii, Nathaniel! Eu am isprăvit astăseară cu cîntatul.

I-am arătat fata cu care dansase.

— E bine acordată și gata pregătită pentru muzicantul care-i trebuie, băiete. O singură notă ajunge și nu-i nevoie să începi cu gama. Ai s-o găsești mai bogată în melodii decît am fost eu vreodată, și artistul care o s-o facă să cînte n-are nevoie de prea multă finețe în tușeu.

Nathaniel a izbucnit în hohote de rîs și curînd a tras fata la întunerec. Am auzit un rîs ușor îndărătul meu. Era Helen Penbury.

— În clipa asta, am spus eu, sînt multe lucruri de care poți să rîzi. Ce anume alegi dintre ele pe placul dumitale?

— Pe dumneata.

Și-a strîns mai tare în jurul umerilor un șal albastru-închis.

— Cel care se pricepe la absurdități este, în fond, cel mai absurd dintre toți, a mai spus ea.

— Dar eu nu fac parte din clasa grangurilor din Moonlea. Gîndește-te bine.

— Totuși, te aleg. După tovărășia marilor matroane din Moonlea, găsesc că vorba dumitale e răcoritor de piperată.

— Așa, dă-mi apă la moară! Să știi că, la cerere pot fi teribil de scîrbos.

Se făceau acum pregătiri în vederea încheierii oficiale a serii. Domnul Jamieson și prietenii lui îi ajutau lui Felix să coboare de pe estradă. Helen Penbury s-a dus la Felix, l-a luat de mînă și i-a mulțumit într-un fel care părea să-i dea curaj și să-l facă foarte fericit. Mi-a părut bine că făcuse lucrul acesta. Aceiași oameni care aduseseră coșul și scaunele devale, de la reședință, le duceau acum îndărăt. Helen spunea noapte bună doamnelor.

— Dar, Helen, i-a spus una dintre ele, știi că ești grozav de temerară?! Să umbli pe poteca aceea printre copaci, singură, la ora asta, nu e cuminte. Pe timpuri așa de tulburi...

— Jabez vine cu mine.

— Uite, vezi, acum să fi fost căpitanul! Unde e în noaptea asta?

— La Tudbury. Cred că are treburi pe la cazarmă.

Şi-a ridicat braţul şi, într-un fel pe care nu prea l-am priceput, i-a făcut semn lui Jabez să se apropie.

— O masă camarădească, aşa parcă l-am auzit spunînd, a urmat ea. Dar n-am nici o grijă cu Jabez. El nu ştie ce-i frica şi, cu timpul, prea a luat tiparul perfectului valet ca să-i vină pe întuneric vreun chef de incorectitudine cu o doamnă.

Celelalte cucoane i-au răspuns cu triluri de rîs nervos. Desigur că felul de a gîndi al frumoasei Helen le gîdila simţurile; grădinile emoţiilor lor erau mărginite, sărăcăcioase, şi un freamăt prin tufişuri în timpul lungilor peroraţii ale domnului Bowen însemna pentru ele aproape maximum de extaz. Apoi, ca soţii ale oficialităţilor de la turnătorii, presimţirile lor în noaptea aceea erau şi mai ascuţite, căci bănuiau pericolul şi tensiunea care creştea în lungul şi-n latul oraşelului.

Helen a pornit la drum pe potecă, printre copaci, cu Jabez înaintea ei, făcîndu-şi datoria s-o însoţească la cîţiva metri şi suflînd din greu după numai cîţiva paşi. S-a întors şi mi s-a părut că i-am văzut braţul schiţînd un gest spre mine, poftindu-mă s-o urmez. Nu eram sigur, dar îmi plăcea să cred că mie îmi făcuse acel semn. Eram dornic să schimb cu cineva o vorbă după scena din pădure cu Wilfie Bannion şi Bledgely. Clipele acelea îmi lăsaseră prea multe arome străine pe buze.

Am auzit-o strigînd la Jabez că dorea să umble încet şi să rămînă singură; i-a mai spus să se ducă acasă şi să-l vestească pe taică-său că ea va sosi în curînd.

— Dar, domnişoară Helen, stăpînul mi-a dat poruncă aspră, mai ales în privinţa asta. Mi-a spus să fiu cu ochii în patru ca să ajungeţi devreme şi cu bine. Se face tîrziu şi, aşa cum au spus şi doamnele, nu se poate avea deplină încredere nici în păduri, nici în vremurile astea.

— Nu mai face pe bunica, Jabez. Mă aflu la numai cîţiva metri de casă, şi singură în pădurile astea m-am simţit totdeauna ca şi-n patul meu. Haide, fii om de treabă şi du-te!

Jabez a dispărut după un cot al cărării, morrnăind nemulţumit. Helen a luat-o spre stînga şi a umblat în umbra zidului înalt şi frumos dăltuit al grădinii italic-

neşti ce aparţinea lui Penbury şi unde creştea singura viţă de vie pe care a văzut-o vreodată Moonlea. Am urmat-o. Am găsit-o stînd sub o boltă adîncă, închisă de un grilaj întortocheat. Pelerina-i întunecată era una cu umbra, dar chipul îi rămînea în plină lumină. M-am oprit ca la un metru depărtare, năucit de liniştea ei, ca şi de miresmele serii ce veneau dinspre grădină. Femeia aceasta îmi părea un perete drept şi neted, dar în clipa aceea nu aveam nici un chef să mă caţăr.

— Nu te-ai supărat că te-am urmat?

— De m-aş fi supărat, aş fi luat-o de-a dreptul pe cărare.

— Aşa cred şi eu. Puteai să fugi sau să-l strigi pe Jabez dacă ai fi avut ceva împotrivă. De ce vrei să-mi vorbeşti?

— Amîndoi avem de spus cîte ceva, la care celălalt să asculte. Aşa e?

— Aşa. În anumite privinţe sînt lumi întregi care ne despart. În altele sîntem la fel de aproape ca osul şi carnea. Naiba ştie de ce, dar am simţit asta chiar în momentul cînd te-am văzut sus, pe Coroana lui Arthur. Sînt bucuros că mă laşi să-ţi vorbesc. Dacă înghiţeam o picătură în plus din Felix, din Bowen şi din toată ceata aceea, aş fi fost gata de balamuc şi de un belciug în nas. Mă prind că domnul căpitan s-ar folosi de prilejul ăsta pentru un joc de-a spada cînd m-ar putea vedea stînd aici, în faţa dumitale, chiar dacă stau atît de liniştit, şi departe, şi plin de preţuire respectuoasă, ca şi cum ai fi un tablou.

— S-ar putea. Ştie ce înseamnă mîndria.

— Ce înseamnă el pentru dumneata? Ochii lui aprind toată valea cînd te privesc. Am băgat de seamă asta chiar printre şuviţele de păr ale lui Felix, care-mi intrau în ochi în noaptea cînd ţi-am dat gata mîncarea.

— Sîntem prieteni de multă vreme. Cred că tatăl meu n-a fost străin de gîndul că, într-o bună zi, ne-am putea căsători.

— E o răceală în glasul dumitale. Nu vrei să-l iei de bărbat? Arată ca şi cum ar şti să-şi cîrmească bine viaţa.

— Eu n-am fost niciodată prea hotărîtă. În fiecare zi îmi schimb vadul ideilor.

— Și în momentul ăsta gîndul la căpitan nu te prea încălzește.

— Nu. Cu el poți ști exact ce are de gînd să facă de aici într-un an. Sau e bățos dintr-un simț al datoriei, care mă plictisește, sau îi piere glasul de tandrețe, ceea ce-mi face silă. Mîinile i se mișcară sub pelerină. Are ceva de muzicant în el. Se acordează în fiecare dimineață și cît e ziua de lungă rămîne exact la aceeași înălțime și intensitate de ton. Gradul ăsta de încordare poate deveni la fel de anost ca și contrariul.

— Dar Plimmon, căpetenia mustăcioasă cu care te-am văzut călărind? Unde-i, mă rog, locul dumisale pe mapamondul dragostei?

A rîs. Și-a scos mîinile de sub pelerină și a început să se joace cu vrejul de viță care se răsucea pe piatra cenușie și minunat dăltuită a bolții.

— Nicăieri. I se pare destul de mult c-a trebuit să călărească o dată cu fata unui patron oțelar. Plimmon își are viscle agățate de coarde mai înalte decît ai cunoscut vreodată pe harpa dumitale. Cînd gîndește la împerechere, poate că s-ar avînta chiar la familia regală.

— Și vă socoate, pe dumneata și pe tatăl dumitale, ca fiind lipsiți de importanță?

— Pe cît știu eu, ne tolerează, nimic mai mult.

— Ei, drace, ia te uită! Și eu, care-mi închipuiam că de la dumneata în sus viața arată ca un perete solid și frumos de ivoriu fără nici o crăpătură care să strice fața netedă a disprețului vostru. Și acum văd că domnul Plimmon face pe sloiul de gheață cu dumneata, așa cum faci și dumneata cu cei din Moonlea. Trebuie să fie un smintit mai dihai ca toți smintiții. Cu cît aflu mai multe despre voi toți, cu atît invidiez mai puțin viața voastră și felul în care sînteți potriviți înăuntrul speciei omenești.

— Ești plin de haz, harpistule. Ai avut multe femei în pribegiile dumitale?

— Destul de multe. Și nu mai mult ca jumătate din ele, din pasiune. Pe celelalte le-am urmat numai din

milă ; le dibuiam ca un căutător de minereuri. Am fost în mii de locuri bătute de sărăcie, pe coaste sterpe de dealuri vitrege, unde bărbaţii şi femeile duc o viaţă amară, ca vai de ea. Dar din ceeace am văzut şi am simţit eu, mai mult femeile sînt cele care suferă. Numai sufletele lor au moliciunea aceea de mătase care le îngăduie să fie mototolite în pumn şi îndesate în cele mai strîmte şi mai întunecate funduri de iad. Pentru bărbaţi nu e atît de rău. Cînd îşi dau seama că sensul frumuseţii e veştejit, uscat şi tare ca o bucată de carne rece, ei reuşesc să-l turtească în chip de sandviş între două felii, una de muncă şi una de bere, apoi să sufere şi să înjure pînă cînd se liniştesc. Dar femeile nu fac aşa. În ele mijeşte totdeauna un licăr de speranţă că un făt-frumos o să le bată la uşă, o să se încline cuviincios în faţa lor cînd or deschide, o să le ia de mînă, oricît ar fi ea de noduroasă, şi o să le ducă în cine ştie ce paradis.

— Dar dumneata fost-ai aşa, în felul dumitale, din cînd în cînd, făt-frumos ?

— Cam aşa ceva.

— Un armăsar de toată mîndreţea ?

— Nu chiar atît de brutal. Ceva care aduce cu un armăsar, dar în plus cu harpă. Îmi vin acum în minte cel puţin o sută de femei pe care le-am smuls pentru o oră sau două de sub povara murdăriei şi a nevoilor.

— Eşti cam apostolic în noaptea asta, harpistule. Dezamăgeşti. Ai tras cam prea mult cu urechea la prietenii radicali de dincolo de Moonlea.

— Cer iertare. De obicei nu sînt aşa. Întrebaţi pe John Simon Adams. O să vă spună că deseori sînt un lunatic egoist, poetic, cu mai mult interes pentru un apus de soare sau vraja unui cîntec decît pentru gama de dureri omeneşti. Apropierea femeilor este aceea care-mi provoacă starea asta sufletească : pare să doboare stavila unui izvor de milă clocotitoare, iar apropierea dumitale intră într-o categorie specială de doborîre a stavilelor. Acum, după ce te-am privit aşa cum stai acolo, aş putea să fac ocolul pămîntului şi să ling toate rănile omeneşti, implorîndu-le să se vindece.

— Lasă-te de proiectele astea triste, harpistule. Rănile omului sînt croite anume. Ele sînt comandate pe

măsură și plătite de purtător. Să întemeiczi o religie, sau măcar să provoci un curent din dorința de a te vînzoli de colo-colo vînzînd leacuri pentru răni, asta e o adevărată formă de nebunie. Hai, sărută-mi mîna, harpistule. Mi-ar plăcea să uit de mine.

I-am sărutat mîna. Mireasma viței pe degetele ei era puternică și tulburătoare. Carnea îi era caldă. Prin ușile deschise ale furnalelor năpădea un val de lumină ce urca, gonind întunericul.

— E ceva care te face fericită în seara asta, i-am spus. Îți închipui că stai și mă privești de pe culmea unui triumf, altfel n-ai fi catadicsit să mă stîrnești așa! Deși cred că pentru mentalitatea din Moonlea cu sînt, așa cum ai spus adineauri, un țicnit oarecum interesant... Ți-a trecut cumva prin minte că s-a petrecut ceva, sau că la noapte se va petrece ceva așa încît tatăl dumitale să-și facă mai ușor din grumazul oamenilor din Moonlea un taburet pentru picioare?

— S-ar putea.

— Poate că trebuia ca cineva să moară. Am auzit-o lovind cu piciorul în lemnul sculptat al porții, ca luată prin surprindere. Spune-mi, te rog, spune-mi, pentru că eu nu înțeleg programul ăsta de ură și luptă din care voi, oamenii, faceți linia de conduită a vieții voastre. Pînă și caprele sînt uluite și aș vrea să-mi mai împac sfîșierea cumplită din minte și inimă, făcîndu-le pe ele să înțeleagă la întoarcerea mea cît sînt de fericite că nu sînt oameni. Vîntul și un soi de pișcătură în inimă m-au împins aici; dar aș vrea să știu înainte de a pleca: te făcea, oare, mai fericită gîndul că cineva trebuia să moară în noaptea asta?

— Poate că da.

— Și sperai, poate, că acel cineva era John Simon Adams?

— De ce nu?

— Dar de ce, dumnezeule sfinte?!

— Se amestecă în fericirea prea multor oameni. E un nebun. Dar, ca și noi, ceilalți, fără îndoială că-și va distila licoarea lui de cucută la gradul potrivit. Dar de ce să tot vorbim despre el, harpistule?

— Așa e. Adică ce să-mi pese mie? Dacă lui John Simon îi place să se bage în tărîțe, n-are decît să-l mănînce... Noaptea-i încîntătoare. Ești caldă, Helen...

Grilajul a cedat îndărătul ei. Am intrat în grădină. La cîțiva metri de grilaj era un colț de pajiște ușor înclinat. Ne-am întins pe jos. Foamea unuia de celălalt a umplut noaptea... Patima noastră vibra o dată cu extazul cîntăreților care mai înălțau încă imnuri în vale. Am răscolit toate umbrele de sub copaci. Din cînd în cînd, nervii mi se crispau dureros la gîndul că ființa ei urcase pe această culme de dorință atîțată poate de gîndul că John Simon zace căsăpit și neputincios.

S-a ridicat tremurînd încurcată.

— Cineva a murit, i-am spus.

— De unde știi?

— După asemenea întîlnire, în astfel de grădină, mă aflu totdeauna în stare de transă.

— De ce-mi spui asta acum? a întrebat, și în glasul ei era mînie poruncitoare.

— Ți-o spun fiindcă vreau să știi că orice i s-ar întîmpla lui John Simon, și oricît de dibaci ar ținti mînia voastră cînd izbește, el vă va rămîne totdeauna ca o rană pe inimă. El și alții ca el doresc atît de puțin pentru ei și se gîndesc atît de mult la ceilalți, încît inima dumitale și a bătrînului dumitale vor sîngera cu toată țicneala voastră aducătoare de moarte. Și toate astea pentru că lui nu îi e teamă ca nouă, celorlalți. Mă întreb ce o să se întîmple cînd lumea nu s-o mai teme de loc? Noapte bună!

Am plecat de lîngă ea. Cînd am ieșit din desișul copacilor în răspîntia din fața capelei domnului Bowen, m-am uitat îndărăt și l-am văzut pe Jabez; cobora poteca dinspre reședință, legănînd un felinar și strigînd-o stăruitor și discret.

CAPITOLUL X

Stăteam întins sub mesteacănul din fundul grădinii familiei Brier. Davy era alături de mine; trăgea din pipă şi se zgîia la mine, mirat că nu mişcam din mîini. Toată după-amiaza îi ajutasem la împletitul coşurilor. Lucrul în sine mi se părea atrăgător, dar mă dureau mîinile după atîtea ceasuri de concentrare migăloasă. Dinăuntrul casei o auzeam pe doamna Brier şi pe Katherine cîntînd împreună armonios, cu glasurile lor adînci şi dulci. Smulsesem un nap tînăr din pămînt şi-l mestecam. John Simon nu dormise acasă cu o noapte înainte. Nu mai dădusem cu ochii de el de cînd îl văzusem luînd drumul spre Westlea, urmărit de Bledgely. Cu gîndul la Bledgely, am simţit că mă cutremur şi am muşcat mai tare din nap. Dar luasem hotărîrea să nu mă mai las sîcîit de tot ce-l privea pe John Simon, Bledgely, Katherine, de toate dorinţele care mă răscoleau dureros şi aveau în amintirea mea un iz de viţă. Voi mai petrece o seară în Moonlea, apoi, de dimineaţă, am să pornesc iar la drum.

— Unde e John Simon ? a întrebat Davy.

— La treburile lui.

— E mereu plecat.

— Are o groază de treburi.

— Eu îl iubesc pe John Simon.

— Ca şi noi toţi, Davy. E foarte cumsecade.

— Dar pe dumneata te iubesc şi mai mult.

— Mulţumesc, Davy. Şi eu te iubesc. M-ai învăţat o mulţime de lucruri despre plantele pe care nu le văzusem niciodată crescînd prin grădini. Şi cînd mîinile mi-or fi prea reci şi încete pentru ciupitul coardelor, o să mă atragă vraja asta a împletitului.

— Tu te așezi jos cu mine, harpistule, și vorbești cu mine. John Simon stă și el adesea, dar nu schimbă nici o vorbă cu mine.

— Eu sînt mai leneș decît el. John Simon cînd stă jos vrea să se odihnească.

— Ai să rămîi aici mereu, Alan?

— Mîine plec.

— Și tu ai treburi?

— Un fel de treburi.

— Și te întorci peste o zi?

— Așa sper.

Nu vedeam pentru ce nu l-aș minți pe Davy, nu-i făceam vreun rău care să poată fi comparat cu șirul de mutilări la care fusese mereu supus. Nu doream să fiu întrebat nici de către maică-sa, nici de Katherine. Dar eram hotărît să nu-mi schimb planul chiar dacă ele ar fi încercat s-o facă. Abia așteptam să vină odată miezul nopții.

Printre tufișurile care ascundeau zidul grădinii, am auzit pe cineva sîsîind pe înfundate. M-am ridicat și m-am dus într-acolo. Era Wilfie Bannion, mînjit peste tot cu funingine. Cum l-am văzut, mi-am adus aminte de Bledgely și mi s-au tăiat genunchii.

— Unde e John Simon? l-am întrebat.

— Tot la Westlea, se pitește.

— De ce nu vine aici îndărăt?

— Cei care l-au trimis pe Bledgely după el or fi crezînd că a fost ucis. Trebuie să-i fi dat instrucțiuni lui Bledgely să nu se mai întoarcă după ce și-a făcut treaba, așa că n-o să li se pară nimic curios dacă nu-l văd. Noi n-am fi crezut ca ei să treacă atît de repede la o mișcare hotărîtoare. În cele cîteva zile pînă se va descoperi adevărul cu privire la John Simon, el o să poată realiza un lucru sau două, pe care ei l-ar fi împiedicat, poate, să-l facă. Așa că rămîne în Westlea.

— Și ce are de făcut acolo?

— Ia măsuri pentru hrană, pesemne.

— Hrană? Ce hrană? Pentru ce?

— La patruzeci de kilometri spre apus e cîmp deschis și se mai lucrează pămîntul. Penbury, Plimmon și Radcliffe o să încerce să ne înfometeze. Am luat legă-

tură cu oamenii care conduc mișcarea împotriva patronilor și fabricilor din ținuturile apusene. N-au cinc știe cc grîne agonisite, dar dacă turnătoriile se închid, ne-au făgăduit să ne trimită cît or putea. Asta ne va ajuta să ne ținem bine cîtva timp. În tot cazul, o să fie destulă mîncare pentru plozi. Dacă Penbury o avea un pic de bun-simț, greva n-o să țină multă vreme. O să vadă că ne-a ajuns cuțitul la os și că nu mai merge să fim la ordinele lui. Și, o dată începutul făcut, avem prieteni buni care or să vorbească pentru noi la Londra.

— Eu am fost acolo : e gălăgie mare ! Prietenii voștri vor trebui să vorbească foarte tare ca să-i audă cineva. Nu văd de loc unde o să ajungeți. Penbury o să puie orașul în carantină. Va fi izolat ca atins de ciumă. Nici un cartof, nici o păstaie n-o să mai treacă prin el.

— Sîntem mulți și cunoaștem ținutul. John Simon zice că o să cîștigăm fără nici o încăierare. Eu nu-s chiar așa liniștit în privința asta, dar nici n-am grijă. O să căpătăm hrană. Acum uite ce vrem noi să faci, harpistule.

— Nici gînd, i-am spus lovindu-l ușurel peste mînă, ca să-mi întărese vorbele. Eu plec mîine dimineață fără greș. Spune-i lui John Simon rămas bun din partea mea de nu se întoarce pînă pornesc la drum.

— N-ai să pleci !

— Zău ? Dar de cînd mi te-ai vîrît în cap ca să iei hotărîri în locul meu ? Eu îți spun că plec. Nu cumva datul ăsta din cap și surîsul ăsta plin de înțelepciune înseamnă c-ai să găsești vreun mijloc să mă oprești ? Ia ascultă, Wilfie...

— Ascultă tu, harpistule. Nu ți s-a năzărit din senin să cobori tocmai de sus, de la nord, ca să vezi ce mai era cu John Simon ! Ai venit fiindcă se afla în primejdie, iar tu și el sînteți una.

— Asta a fost odată !... Acum, el în chițimia lui și cu într-a mea. La mine înăuntru e întuneric și mirosuri amestecate, dar am zăvor zdravăn la ușă, așa că mă simt în siguranță.

— N-ai să pleci ! Tu ai să spui că da ! Și ai s-o ții morțiș că da, dar dacă John Simon o avea nevoie de tine, ai să fii alături de el.

— Din felul cum mi-o spui, presimt că acest „alături" va fi în miezul unor fapte întunecate.

— Uite ce trebuie să faci : să tragi tot ce poți de la Penbury și de la copoii lui despre ce-au de gînd să facă.

— Pot să ți-o spun de pe acum : să latre, să muște și să vă pună în spinare toate pagubele lor.

— Vrem amănunte. Cînd or să închidă furnalele, cînd e vorba să soseacă soldații, unde or să se stabilească ? Ce zici, faci asta ?

— Nu făgăduiesc nimic. De cînd am venit aici am dus-o tot așa, de la o clipă la alta. Dacă bunul-simț din mine cade la înțelegere cu picioarele, atunci ține-ți ochii sus, pe cărarea de pe Coroana lui Arthur. Ai să vezi cum mă pierd în zare.

— Nu cred. Ai o îndoială în ochi. Și cîrlig în Moonlea.

S-a întors și a luat-o spre casă, lăsîndu-mă cu răspunsul meu cu tot, fără să-mi pot veni în fire timp de vreo zece minute.

I-am spus lui Davy că am să mă întorc curînd și am sărit peste zidul grădinii în locul unde-mi vorbise Wilfie. Am luat-o repede în jos, pe coasta povîrnită. Mi-a venit în minte că ar trebui să fie înștiințată și Katherine despre John Simon. M-am oprit și am privit îndărăt spre casă. Dar m-am hotărît să nu mă mai întorc. De aici încolo n-ar fi avut rost să se mai chinuiască și Katherine cu gîndul la el. Își alesese singur drumul pieirii, și pe el avea să piară. Am privit cum se înalță fumul pe coș ; dedesubt se vedea și dîra ce urca din pipa lui Davy, batjocoritor de dreaptă și alburie. M-a apucat deodată o mare tristețe, aproape că-mi venea să plîng. Și mi-am văzut de drum.

Am ajuns la prăvălia lui Lemuel Stevens. Am deschis ușa și m-a izbit clinchetul zgomotos al clopoțelului, pe care Lemuel îl agățase deasupra ușii să-i vestească pe nepoftiți. Isabella era acolo. Fericită, agitată, m-a chemat în bucătărie. Am primit pofteala, m-am așezat pe scaunul mic și urît pe care mi l-a tras lîngă foc și am înghițit berea pe care mi-a turnat-o. Masa era plină cu piese mari de porțelan scoase de pe rafturi pentru a fi curățate. Dulapul, părînd mai mare ca oricînd, vă-

duvit de toate lucrurile din el, își căsca golul spre fereastră. Isabella fredona și surîdea, privindu-mă cum beam; mi-am dat seama că, în sfîrșit, izbutise să-și alunge oarecum melancolia în care se lăsase tîrîtă.

— Ești fericită azi, doamnă Stevens.

— Adică nu poate omul să cînte dacă așa are el chef? m-a întrebat.

— Omul poate face ce vrea. Unde e Lemuel?

— Sus, la reședință.

— După cum arăți dumneata, s-ar zice că Penbury a pus mîna pe răzvrătiți.

— Mi s-a spus că John Simon Adams a fugit. Dumneata trebuie să știi asta, nu e așa?

— N-a dormit acasă azi-noapte.

— Atunci sigur c-a fugit. Știam eu că într-o zi o să crape obrăznicia asta a lui.

— N-are decît. Las' să crape toate celea! Ce muzică plăcută să vezi atîtea ciudățenii din astea strînse toate laolaltă! Eu aș fi dorit să-l iau pe John Simon departe de Moonlea, cu mine, dar dacă tot a fugit, orice loc care nu e Moonlea e bun pentru el.

— Dar nu și pentru căţeaua de Katherine. O să ducă dorul carnii lui tari și fierbinți.

— Ce vorbe păgîne, doamnă Stevens! Mă uluiești!

— Vai, dar nu m-am gîndit la nimic rău, harpistule. Întreabă dumneata și pe Lemuel. Eu am un cuget ca zăpada. Mi-a spus-o și el de atîtea ori! Să știi că dracul n-o să-și bage niciodată coada între ăștia patru pereți!

M-am uitat la ea. Fața i se schimonosea bolnăvicios. Ieșeau parcă la iveală un fel de muguri vii, împungînd scoarța tare, pietroasă pe care ea și Lemuel o așternuseră peste viețile lor, peste tristețea lor lăuntrică.

— Ia spune-mi, harpistule, a urmat ea tărăgănîndu-și cuvintele, e adevărat ce se vorbește că Davy n-are nimic bărbătesc în el, că ea s-a săturat să se culce lîngă un ăla neputincios și de asta s-a și aruncat așa de nerușinat în brațele lui John Simon Adams?

— Trăiesc acolo numai de puțină vreme. Eu vorbesc cu Davy, și atîta tot. Nu i-am căutat bărbăția. N-am habar de toate astea. De s-ar purta bărbații și femeile

unii față de alții deschis ca pisicile și cîinii, bănuiesc că nu le-ar fi mai rău decît acuma. Nu-mi place să te aud vorbind așa despre lucrurile astea. În ce soi de gaură v-ați băgat, dumneata și Lemuel, ca să-ți vină asemenea gînduri? Cum ți-ar plăcea dacă te-aș întreba ce fel de cocoș e Lemuel? Uite-așa! Nu te zoresc să-mi dai răspunsul și nici n-ai nevoie să cazi leșinată.

— Ești un scîrbos, harpistule, un scîrbos! Lemuel Stevens și cu mine am dus viața cea mai curată din Moonlea.

— Nu-ți mai bate gura degeaba. Miros eu cum stau lucrurile...

— Dacă Lemuel nu mi-ar fi spus să fiu bună și drăguță cu dumneata, aș fi chemat vecinii să te dea afară! Aș fi fugit la domnul Bowen să-i spun ce fel de om ești, ce fel de monstru am primit în oraș.

— Domnul Bowen mă știe. Mă pune pe cîntar în fiecare duminică. Poate să-ți spună despre mine cît fac, la miligram. Toate lucrurile pe care eu le iubesc pe el îl răstoarnă cu susu-n jos de scîrbă. Ați trăit prea aspru voi doi. V-ați ațintit ochii atît de tare asupra unei fericiri care n-o să vină niciodată, că acum vă ustură pleoapele! Cînd o să găsiți și voi colțișorul liniștit după care umblați?

Glasul meu era domol, așa că s-a potolit.

— Curînd, harpistule.

— Spune-mi deslușit.

— Cînd s-o isprăvi cu toată tulburarea asta și Moonlea o avea iar de lucru și i-o merge bine, Penbury o să aibă grijă să-l vîre în afaceri pe Lemuel, la Tudbury. Eu sînt de acolo, și mama, care e văduvă și nu-i sănătoasă, o să fie fericită să fim din nou lîngă ea. Zice că prea i-am căutat lui Lemuel în coarne. Zice că m-am măritat mai jos decît mine.

— Mai jos ca dumneata? Cum vine asta? Unde se găsea Lemuel?

— Adică era așa de sărac, mai sărac decît un șoricel de biserică, cu nimic altceva decît calitățile lui. Tata era cel mai bogat măcelar din întregul Tudbury. Vai, o să fiu așa fericită cînd oi scăpa de aici! N-am avut nici o bucurie afară de întrunirile minunate cu

domnul Bowen. Și e o mulțime de lume care nu-l înțelege pe Lemuel, care-l invidiază prea rău.

— Lumea care nu înțelege ce-i cu foametea și cu morarii ? Sînt mulți de tot. Nu-ți mai bate capul cu așa ceva !

Am privit la chipul ei încordat, îmbătrînit înainte de vreme, tot căutînd din răsputeri să se deprindă cu o înfrînare și o siluire neîncetată a simțurilor, care devenise cronică, fără de sfîrșit sau de vreo posibilitate de ușurare.

— În Tudbury o să începeți o viață nouă, am încurajat-o eu. O să înfloriți ca pomii primăvara. Minciuna a gîlgîit în paharul meu cu bere.

S-a auzit iar clopoțelul de la ușă, și Lemuel a intrat mai mult țopăind decît umblînd. Era mai fericit decît îl văzusem vreodată. I-am spus cît îmi pare de bine că domnul Penbury îi arătase din nou recunoștința sa pentru serviciile făcute și — nemaiavînd ce îndruga în momentul acela — i-am mai povestit că, pînă la urmă, el va fi unul dintre cei mai bogați factori comerciali din regat.

— Viața e un fel de luptă grea, Lemuel, i-am spus, dar tu ești omul care știe colțurile unde pămîntul rodește și unde sămînța are nevoie de căldura unei mîini grijulii ca să-ncolțească.

— Cred că ai dreptate. Isabella și cu mine am renunțat la o sumedenie de lucruri de cînd am venit în Moonlea. Eram ca doi robi în prima noastră brutărie. Dar am început să ne încropim. Știi că am vești bune pentru tine ?

— Penbury s-a lăsat cu totul de somn și a dat acum berechetul peste mine ?

— Nu rîde, harpistule. Fii umil, pentru numele domnului, sau ai să strici impresia bună pe care ai făcut-o pînă acum. E un bal mare la lordul Plimmon în noaptea asta. A auzit de măiestria harpei tale și a trimis după tine. N-au mai rămas mulți cîntăreți ca tine, și lordul Plimmon are cîțiva prieteni de neam din Londra, care stau la el, și au zis că tare ar vrea să te audă. Nu poți niciodată să știi la ce or să ducă toate astea...

— La un cîrcel în degete şi la o altă noapte lungă şi stranie adăugată la colecţia mea. Ăsta o să fie sfîrşitul.

— Eşti cam trist şi cam amărît astă-seară. Ce s-a întîmplat?

— Nu, nimic. Berea asta te cam răscoleşte, dar zău că-s tare bucuros de întorsătura pe care o iau lucrurile pentru tine şi pentru doamna Stevens. Cît despre John Simon, nu mă mai interesează ce-i cu el.

— Foarte bine. John Simon n-a fost niciodată cît de cît de folos pentru nimeni.

Se simţea cum glasul său stăruia asupra verbului la trecut, de parcă l-ar fi alintat. Şi-a întors capul, ca să-şi ascundă mulţumirea ce-l îmbujora cînd mi-a văzut sprîncenele ridicate şi ochii pironiţi întrebător asupra lui.

— N-ai mai auzit de el?

— Nici o vorbuliţă, Lemuel. A simţit că-i pericol. Nu e prost.

— Asta e! A luat-o din loc cîtă vreme plecatul era încă un lucru sănătos.

— Fără îndoială. La ce oră vor să le cînt sus, la curte?

— Pe la 8 sau cam aşa. O să merg şi eu acolo cu dumneata.

— Care-i rostul dumitale?

— Trebuie să duc un coş cu plăcinte sus la bucătărie, la Plimmon. Eu fac cele mai bune plăcinte. Ţi se topesc în gură, cred că-ţi aduci aminte, harpistule. N-am deseori ocazia să le fac aşa cum trebuie făcute, că oamenilor din Moonlea le place plăcinta îndesată, tare şi ieftină. Dar dacă pot face o învoială pe vreme lungă cu valetul lordului Plimmon, atunci m-am făcut om.

— Bine, hai să plecăm! Mergem aşa, frumuşel, pe jos.

Şi-a încărcat coşul şi am plecat. Cînd am ajuns la capătul oraşului, abia mai putea să răsufle. Umpluse coşul vîrf. Ne-am oprit în uşa hanului „Frunzele după ploaie". I-am spus că ar fi mai bine pentru amîndoi dacă ne-am odihni puţin înăuntru şi am bea un strop de bere ca să mai prindem puteri pentru drumul care era lung, mai

ales cu asemenea povară pe braț. Cînd i-am făcut propunerea, chipul i s-a luminat, căci seara era caldă, aurie și te îmbia la un răgaz vesel; dar o clipă după aceea a pălit înspăimîntat.

— Eu? Să intru eu acolo și să beau bere? Ia nu fi zevzec, harpistule! Nu știi cu cine vorbești! Și n-ai habar de ce spune domnul Bowen despre berării. Păi le-ar arde pînă-n temelie, asta ar face.

— Hai vino, omule! Îți spun eu că s-a dus timpul cînd trebuia să te gîndești la tot pasul dacă vei fi sau nu pe placul domnului Bowen și al domnului Penbury. I-ai slujit bine, și acum ești cineva. Mie mi s-a spus că a fost o vreme cînd te cam dădeai în vînt după un păhărel.

— Dar ce eram eu, mă rog, pe vremea aceea? Ceva mai dihai decît un cerșetor; alergam ba după cutare regiment, ba după cutare, ba după toți bețivanii, ca să le duc de hățuri caii. Și atunci au pus mîna pe mine Isabella și maică-sa și uite ce au făcut din mine.

— Spălat și călcat, pe cinste! Fiecare cuțuliță bine netezită și la locul ei.

— E o femeie admirabilă Isabella. A stat tot timpul lîngă mine.

— Vorbești ca țîncul din pădure care a murit de frica zînei zînelor.

— Ce era cu ea?

— Un cîntec pe care l-am auzit. Hai, vino! Avem și noi ce să sărbătorim. E ziua înălțării tale în rang. Plimmon își tratează burta cu cîteva jimble de ale tale, și John Simon s-a cărat din viața orașului. Curînd o să-ți iei și tu rămas bun de la Moonlea și de la toate amintirile zilelor cătrănite. Apoi mi-a cam venit pofta să-mi mai ud gîtlejul. Pe aici nu e nimeni care să te vadă intrînd, și dacă vii, pe mine cadă păcatul; îi spun eu domnului Bowen să mă verse în cenușa berăriilor în ziua cînd o începe să le dea foc. Numele o să-ți rămînă nepătat.

— E cald și coșul e greu.

A privit în sus și-n jos de-a lungul drumului pustiu. Am intrat înăuntru și m-a urmat împingînd din greu ca să-și treacă povara prin ușa îngustă. L-am ajutat.

— Ia spune, Lemuel, de ce n-ai făcut rost de cineva cu o căruță ca să-ți ducă daraverile astea ?

— Și să rămînă mirosul de cal pe franzelele lordului Plimmon ? Uite, fiindcă gîndești așa, de aceea n-ai făcut mare brînză în viața ta.

Înăuntru erau vreo doisprezece bărbați așezați pe bănci și pe tăblii. Ne-au privit lung și au tăcut, mirați, cînd am intrat.

— Vezi, mi-a spus Lemuel emoționat. Abia au dat cu ochii de mine, și se poartă de parcă aș fi un fel de căzut din lună.

— Au ei informații de acolo, din lună, oțelarii ăștia ! Tot ce vrei citești în ochii lor, numai dragoste nu. Așază-te aici.

L-am dus într-o firidă adîncă unde puteam fi singuri ca să vorbim cît mai nestingheriți. A răsuflat ușurat, ba mi-a schițat un surîs cînd s-a văzut departe de privirile celorlalți ; pe cîțiva dintre ei i-am văzut plecînd din local cu mutre de-un cot. M-am apropiat de greoiul și harnicul Abel, i-am plătit două căni mari de bere brună și le-am dus la banca noastră ascunsă. Lemuel și-a golit jumătate de stacan din două înghițituri și mi-am dat seama că setea de bere a omului ăstuia în anii de strădanie și pocăință trebuie să fi fost adîncă și chinuitoare. După ce și-a dat gata primul stacan, s-a ridicat să plece.

— Nu, nu, hai să mai luăm una, i-am spus.

A rămas în picioare, cu degetele cîrlig pe mînerul coșului, gata să-l ridice și s-o ia la drum.

— Nu te îngriji de plată, i-am spus, las', că plătesc eu tot. Am strîns cîțiva bănuți. N-am treburi pe cap, n-am ambiții și-ți sînt recunoscător, Lemuel, că ai atras atenția unor oameni de seamă ca Penbury și lordul acela asupra mea și a harpei mele. Nici nu te gîndi să plătești o para ; meriți și tu să-ți mai aduci cîteva clipe aminte de vechile tale plăceri uitate. Tratația asta-i picată din senin ; o nimica toată. Bea, omule, bea !

Cînd m-am dus îndărăt la tejghea, m-am aplecat și i-am spus încet lui Abel, care scotea berea din cămăruța de dincolo ;

— Dacă ai ceva cucută pe acolo, Abel, cu care vrei să-i mai întăreşti băutura lui Lemuel, dă-o-ncoa ! Face să rămînă viu, avem toate motivele.

Cînd Lemuel a început a doua cană, şi-a lăsat stinghereala la o parte.

— Am făcut bine ce am făcut, a spus lăsîndu-se să lunece în jos, pe bancă, şi potrivindu-se comod pe spătarul de lemn fumuriu, pătat ; surîdea cu toată gura şi se scobea printre dinţii mici şi negri. Ce-ai spus c-am să ajung eu într-o zi ?

— Unul din cei mai bogaţi factori comerciali din tot ţinutul ăsta.

— Factor ? Adică ce-i aceea factor, harpistule ?

— Un fel de rege între negustori : ioc servit, ioc stat ceasuri în picioare, ioc zîmbete şi plecăciuni în faţa atîtor draci împieliţaţi pe care ai vrea mai degrabă să-i vezi morţi.

— Încep să pricep, harpistule. Vorba dumitale e ca-ntotdeauna încîlcită, dar ideea are miez.

Şi-a dus paharul la gură, înghiţind pe nerăsuflate ; surîsul îi pierea cu încetul.

— Dar şi-aşa, harpistule, şi-aşa eu am avut timpuri minunate acolo, la regimentele din nord, în Tudbury. Fără griji, ştii ? Nimeni care să te tot împungă din spate... Şi-a lăsat jos paharul şi şi-a pus mîna pe mîna mea. Era totdeauna rost de petrecere acolo, la regiment. Cîteva fetişoare la îndemînă prin partea locului, ţi-o spun eu ! May şi Violet, şi toate celelalte, dar ştii, tot una şi una. Un păhărel de bere, şi dădeau buzna frumuşel, coapte şi gata de treabă, ştii ? Zău că erau zile bune, harpistule, acum, cînd mă gîndesc la ele !... Omul îşi cam irosea vlaga, vezi bine, dar de multe ori, cînd mă ia aşa, uşurel, somnul, mă visez îndărăt cu ele şi-mi miroase a curtea aceea veche de sus şi-mi miroase şi a May, şi a Violet, că erau plinuţe şi te muiau sub strînsoarea lor, astea două !...

— Erau bune cu tine, aşa-i, Lem ?

— Da, tare drăguţe, tare binevoitoare...

Deodată, aerul acela visător, mulţumit de sine i-a pierit de pe faţă. Îşi recăpătă stăpînirea de sine şi, pu-

nîndu-şi palma pe deasupra căniі pe trei sferturi goală, rosti :

— Dar ceea ce vorbesc eu, harpistule, nu e pe placul bunului dumnezeu. Spun nişte lucruri teribile, şi dumneata îmi dai ghes cu uităturа asta fierbinte şi spurcată şi îmbietoare a dumitale. Hai să bem berea şi să plecăm.

Pe cînd isprăvea de băut, a venit şi Abel cu alte căni pline.

— N-am fost noi prea buni prieteni, Lemuel, a spus Abel, dar mi-ar plăcea să primeşti din partea mea berea asta şi să bem pentru ziua de mîine. Noroc bun şi să-ţi meargă în plin şi cu mai puţini nori şi neînţelegere ca-n trecut!

— Mulţumesc, Abel. Sînt tare bucuros că te aud spunînd, în sfîrşit, că nu mă înţelegeai. Şi sînt bucuros că şi tu te gîndeşti la ziua de mîine. Pentru ziua de mîine, Abel!

Am băut. Lemuel sorbea zgomotos. Abel şi cu mine nu-l pierdeam nici unul din ochi peste buza paharelor noastre. După ce Abel a plecat, Lemuel mi-a spus :

— O să fiu mai liber în Tudbury decît am fost vreodată aici. Să nu-ţi faci o părere proastă despre mine, harpistule. Eu cred în buna-cuviinţă. Eu cred în viaţa curată şi-n foloasele pe care le aduce. Dar, sfinte Isuse, un om se simte aşa de singur cînd toată viaţa lui e numai străduinţe şi amintirile îi sînt singura hrană, singura căldură!

— Lucrurile care s-au întîmplat înainte or să se mai întîmple, Lemuel. Curînd ai să fii om mare în Tudbury. Partea grea a drumului ai făcut-o. Cînd ai să ai chef, ai să te poţi repezi în cartierele din nord, şi mă prind că timpul îşi va face o cinste din a rămîne pe loc şi ai să le găseşti pe May şi Violet rîzînd la fel, şi la fel de bune, la fel de înflăcărate după tine.

— Înflăcărate? Aşa crezi?

— Fără îndoială. În trecutul fiecărui om se găseşte un mic şirag de bucurii vii, care s-au hrănit din însăşi dorinţele fiinţei sale, bucurii care au înfruntat greul zilelor amare şi-l aşteaptă să se întoarcă la ele. Să nu-ţi pese dacă vorbele astea te ameţesc, Lemuel! Aşa şi vreau. Eu sînt mîna dreaptă a băuturicii.

Şi-a apăsat pumnul între coapse şi a gemut. Apoi şi-a dat capul pe spate şi a golit cana de parcă ar fi fost un canal fără fund.

— Dar mă miră că vorbeşti aşa şi că gemi aşa, Lemuel. Gîndeam c-ai alungat poftele din fiinţa ta, curăţel, cum ai alungat răzvrătirea. Totdeauna mi s-a părut că eşti un fel de crai care-şi încheiase de mult socotelile cu jăraticul din el. Isabella e femeie nostimă. Nu te mai alintă oare?

Numele Isabellei l-a speriat. Şi-a pus degetul pe buze, în vreme ce arunca priviri bănuitoare în jurul firidei.

— Isabella e o femeie bună.

— Şi sfîntă între sfinte.

— Apoi Isabella e femeie chipeşă, harpistule.

— Trandafirul din Moonlea!

— Pricepută la catastife, ca un avocat. Niciodată, nici o para pierdută.

— A fost pentru tine dar de la dumnezeu.

— Dar în ce priveşte dragostea, prea şi-a ciulit urechea la gura domnului Bowen.

— Ăsta-i un mijloc de a-ţi păstra măcar urechea fierbinte cînd tot restul trupului îngheaţă.

— Domnul Bowen e un om cumsecade, harpistule.

— După chipul şi asemănarea celui-de-sus.

— Ceata îngerilor cîntă şi grăieşte prin el.

— Las', că i-am auzit eu! Numai că îngerii îşi cam iau tălpăşiţa de cînd au început să plătească chirie lui Bowen.

— Dar... Lemuel şi-a pus dinţii pe marginea cănii şi i-a strîns tare, silindu-se să-şi găsească vorba nimerită. Dar pe Bowen nu-l ating plăcerile simple, a urmat el. Să-l auzi pe omul ăsta vorbind duminica despre carnea omenească, pe o vreme rece şi ploioasă, îţi vine să te întrebi de ce s-o mai fi ostenind să şi-o ducă pe-a lui în spinare?

— Pentru el e totuna. Stă colo, sus, şi predică. Focul pe care-l pune Bowen într-o singură predică ne-ar tăia nouă, bieţii de noi, pofta de muieri pe un an întreg!...

— Ssss...t... Mai încet, băiete, mai încet. Isabella l-a auzit curînd după ce a venit aici. Nu trecuse multă vreme de la căsătoria noastră. Îl ascultasem pe domnul Bowen

vorbind de la 5 la 7. Şi, în seara aceea, pe la jumătatea cinci, cînd am luat-o pe lîngă masă spre ea, plin de foc şi odihnit după o duminică de trîndăvie, a început să suduie cele lumeşti mai abitir ca domnul Bowen. Dumnezeule, eu cred că dracul trebuie să-şi fi vîrît coada în seara aceea, că prea mă lovea în obraz şi ţipa că sînt un animal şi că ea îşi închină viaţa curăţeniei. Zicea că trebuie să ne închinăm viaţa numai afacerilor, nu numai ca să facem bani, dar ca să ne păstrăm capul sănătos pe dinăuntru şi liber de momeala păcatului. Şi aşa l-am păstrat, harpistule, aşa!

— Şi aţi intrat amîndoi la apă. Dar măsurînd aşa, din ochi, eu aş zice că în voi tot se mai găseşte cam la o treime din priceperea pe care aţi avut-o din născare în privinţa asta, pentru ca să nu fiţi nevoiţi să trăiţi şi să vă stoarceţi bucuria şi plăcerea, şi mulţumirea numai din afaceri. Fiinţele voastre tot or să se mai încălzească ele cu-ncetul, dar în fiecare îmbrăţişare o să fie un ghimpe de amărăciune care o să-şi lase urma în voi... Va trebui să întorci spatele Isabellei şi să te îngrijeşti de sufleţelul tău, Lemuel. Şi poţi chiar s-o faci. Tu stai pe picioarele tale. Nu mai ai nici o nevoie de Penbury sau alde el ca să te ducă cu zăhărelul. Dacă ai chef de bere, bea! Dacă ai chef de muieri, ia-le! Şi dacă singurul lucru care s-ar alege din călătoria asta lungă a mea ar fi să văd cum ţi s-aprind ochii de dorinţă, apoi să ştii, Lemuel, că tot făcea să vin.

— Ai dreptate, harpistule. Eram un îngropat de viu. Am să-i învăţ minte eu să se mai uite de sus la mine şi să mă mai vîre-n izmene din fire de papură împletită!

— Dumnezeule! Într-adevăr te caloriseşte cu astfel de bulendre?

— A fost o idee de-a Isabellei... Îi tot dădea zor cu papura împletită într-o noapte cînd mi se aprinsese şi mie sîngele-n vine.

Uşa din faţă a hanului s-a deschis şi înăuntru a intrat Floss Bennett. Arăta ciufulită şi posomorîtă ca totdeauna, parcă ar fi dat mereu peste ea aceeaşi vijelie. Stătea lîngă tejghea şi Abel o servea nepăsător. Deodată, ochii i-au căzut pe Lemuel, l-a privit cîteva clipe de parcă nu-i venea a crede, apoi i-a surîs. După o uşoară stinghe-

reală i-a întors și el surîsul. S-ar fi zis că prezența femeii îl înțepenise. Ochii i s-au plimbat repede de la sînii ei fremătători sub șalul stacojiu pînă la pulpele enorme și ciubotele ponosite. Din cînd în cînd, ea își întorcea fața roșie și destrăbălată ca să-i facă cu ochiul. Și de cîte ori îi făcea cu ochiul, el tușea ușurel, ca și cum pofta pentru femeia aceea i s-ar fi răsfrînt asupra plămînilor.

— Ți-aduci aminte că ți-am spus cu despre o fată, una, Violet?

— Și May. Titlul tău de glorie de la regimentele din nord, pe vremuri.

— E leită Violet, Floss asta! Drace, și închipuie-ți că pînă acum eu nu băgasem de seamă asemănarea. Închipuie-ți că-mi huruia capul de nu mai puteam cînd mă gîndeam toți anii ăștia la ea și nu băgam de seamă că Floss Benett e ca și geamăna ei. Oamenii ăștia m-au orbit. Penbury, Bowen, Isabella, m-au orbit cu toții.

— Uite colo, i-am spus făcînd semn cu capul către Floss, e adevăratul balsam pentru amărăciunea și orbecăiala de pe pămînt. Să știi că nu-i ești indiferent.

— De unde știi?

— Mi-a spus-o mie. Am auzit-o eu spunînd aici, în odaie, că de-ai fi avut tu avantajele lui Penbury, dacă și babacul tău s-ar fi priceput și ar fi avut norocul să facă și el ce trebuia cu minereul și cu furnalele, tu ai fi fost un al doilea Penbury.

— A spus ea asta?

— Dar privește cum îi ard ochii cînd se uită la tine. E limpede, omule. Ce, tu nu poți vedea?

— Ba da, pot. Dar ai puțină răbdare, harpistule. Ce vrei, mai sînt încă sfios și împiedicat.

— Nu te lăsa, Lem! Floss e gata de strînsoare. Dă drumul artileriei grele!

Și-a băut repede berea, ca să-și poată împlini dorința. Cînd sorbea mai cu foc, Floss a venit singură la masă și l-a întrebat dacă n-ar vrea să stea de vorbă cu ea pe coastă, îndărătul hanului, despre vremile trecute.

— Vremi trecute, vremi trecute?... a întrebat Lemuel cu un glas care chițăia.

Și a icșit din firidă cu mare sfiiciune.

— Ce-ai zice de cîteva din astea în caz că ne-am obosi gura cu prea multă vorbă? a întrebat ea.

— Franzeluțele?

— Par grozave, domnule Stevens. Adu un buzunar plin.

Lemuel și-a umplut buzunarele și m-a poftit să mă înfrupt și eu pînă se va întoarce.

— N-o să zăbovesc, mi-a mormăit în ureche. Și pe urmă o să ne vedem de drum.

— Nu te pripi, Lemuel. Viața are o mulțime de datorii să ți le tot plătească. Pune-te pe lucru, fără pripeală. I-a mers numele lui Floss în lung și-n lat de cum o duce la tăvăleală.

— Tacă-ți cloanța nerușinată, harpistule! a răspuns Floss, mușcînd dintr-o pîine.

Apoi a deschis ușa din spate a hanului și a ieșit în curtea rece și întunecată unde stătusem cu John Simon în prima seară cînd sosiserm în Moonlea. Floss i-a arătat cu degetul un loc spre dreapta și au pierit amîndoi din vedere de-a lungul unei cărări pieptișe. Lemuel s-a oprit răsuflînd greu sub vîltoarea nebună a dorințelor și a sforțării.

Am părăsit firida și am așteptat lîngă tejghea.

— E liniște aici, în noaptea asta, i-am spus lui Abel.

— Nu le strică celor din Moonlea să stea departe de localuri ca ăsta, a răspuns fără să-și ia ochii de pe cartea cu scoarțe castanii pe care o ținea în mîini.

— Nostim ca tocmai dumneata să vorbești așa!

— Sînt lucruri mai importante decît să faci bani din bere. E o negustorie frumoasă și liniștită, din care trăiesc. Dar berea a făcut din prea mulți oameni o jucărie în mîna patronilor oțelari.

— Ești un om ciudat, Abel. Ce citești acolo?

— *Epoca rațiunii.*

— Pe cînd sorocul să mijească?

— Intrăm în ea acum.

— Cine a scris-o?

— Tom Paine[1]. Auzit-ai cumva de el?

— Sus în nord erau cîțiva băieți care se prăpădeau după cărți și-mi treceau și mie învățătura care o scoteau de acolo, dar eu, personal, nu prea am avut de-a face cu ele niciodată.

— Bătrînul care a ținut localul ăsta ani de-a rîndul și mi-a cerut să-l ajut la treburi înainte de a muri era un cărturar de soi. Dar, din pricina cărților lui, era ținta tuturor bănuielilor. Ca vînzător de bere și cum n-avea o meserie legată de dumnezeu sau de lege, era trecut pe listă drept iacobin. Pe vremea aceea lucrurile mergeau ca pe roate, fiecare dram de fier se vindea ca pîinea caldă pentru ca să se ducă războiul cu Franța. Și au venit în plimbare niște zevzeci de băiețandri din Tudbury, plini de credință față de biserică și de rege, și au sfărîmat banul, în orice caz interiorul i l-au făcut zob. A doua oară au mai venit, au dat foc unei părți din han. Uită-te la lemnărie, în dreapta dumitale. Nu, ceva mai sus. Vezi pata aceea arsă?

— O văd. Va să zică numai fiindcă patronul citea cărți despre rațiune?

— Chiar așa.

— Dar scrîntit am mai fost eu ca să mă bag în tărăboiuri de-astea. Și ce s-a întîmplat cu bătrînul?

— L-au lăsat pe podea în nesimțire, ca să ardă, cînd a început să se întindă focul. Am intrat aici tocmai la timp ca să-l trag afară. Pe vremea aceea și eu eram fugar, deși un biet copilandru. Pe acolo, prin locurile de unde mă trăgeam eu, în Kent, fusese un pic de foamete și s-a dat foc la cîteva căpițe, atît cît pîrliții de proprietari să poată fi compătimiți. Flacările nu i-au atins.

[1] *Thomas Paine* (1737—1809), publicist democrat-revoluționar și om politic american, născut în Anglia. A luat parte activă la lupta pentru independență a poporului american împotriva Angliei. Prin pamfletele și lucrările sale *Bunul-simț*, *Drepturile omului* etc., în care apără dreptul la răscoală al celor asupriți și se ridică împotriva sclaviei și a discriminărilor rasiale, Paine a influențat dezvoltarea ideilor revoluționare în Franța și în sînul mișcării chartiste din Anglia. În lucrarea *Epoca rațiunii* Paine atacă religia.

Pasărea Phoenix[1] a avut ce învăța de la sărmanii de ei. Colibele noastre au ars de două ori mai iute decît căpițele lor de grîne. Compania locală de călărași, niște flăcăi voinici, ne-au hăituit făcînd exerciții pe spinarea noastră. Mai simt și acum mirosul șanțurilor în care am stat ascuns cîteva zile. M-a găsit un popă pe cînd mă strecuram spre vest și umblam tîrîș-grăpiș după mîncare. M-a tras afară pe mine și pe alți cîțiva care fugiseră cu mine. Ne-a spus că o să înfundăm la sigur iadul. I-am răspuns că după toate șanțurile acelea și după ce l-am mai văzut și pe el, iadul va fi o plăcere. Nu m-au spînzurat, nici nu m-au deportat. Eram prea tînăr, ziceau ei. Au pus pe ostași să mă biciuiască într-un sat pe lîngă Rochester, și mi-au mai dat cîteva lovituri bașca în cinstea lui Pitt[2], „marele liberator", care stătea lîngă ei. Pe urmă m-au lăsat să plec, amenințîndu-mă și rîzînd. Vrei să vezi urmele? S-au mai șters acum, dar facc să le vezi.

— Nu.

— Bătrînul Barnes, care ținea hanul, m-a luat la el într-o duminică dimineață, cînd mi-am dat drumul la gură în preajma bisericii din Moonlea. Cînd a murit, i-am luat locul. Treburile au mers liniștit și bine, dar o parte din făptura mea nici pînă azi nu s-a desprins cu totul de șanțurile acelea și de duhoarea de apă clocită. Iar simțămintele mele pentru cei cărora le place să simtă oameni sub cizma lor și pentru cei care-și amanetează cinstea pe o pereche de ciorapi de lînă în iernile noastre lungi sînt aceleași. Dacă vreodată John Simon Adams se va simți îndemnat să pornească ceva mare și la lumină, ca să arate că nici el nu-i iubește, voi fi alături de el. Vrei să citești ceva din cărțile astea pe care le am aici, harpistule?

— Nu, mulțumesc, Abel. Sînt om simplu din fire. Vreau să trăiesc, vreau să și mor, dar nu vreau să-mi

[1] Pasăre legendară, despre care se credea că renaște din propria ei cenușă.

[2] *William Pitt* (1759—1806), om de stat englez, reacționar, adversar înverșunat al revoluției.

întunece noțiunile mele cu umbrele gîndirii. Vreau să mă sting așa, ușor, fără tărăboi.

— Mare noroc de te-or lăsa s-o faci!

— Eu nu sînt decît un trecător. Știi unde e John Simon?

— Știu cu multe. E în Westlea.

— Știi că au trimis pe ucigașul acela după el?

— Am auzit și asta. Știu și că ucigașul nu l-a ucis.

— Nu, nu l-a ucis. Ce crezi despre John Simon, Abel?...

— Că i-aș da tot ce am dacă ar vrea, asta nici vorbă! Dar aș dori să se fi născut cu mai mult noroc.

— Noroc?

— Un om poate fi menit necazului pentru că are în el ceva care nu-i poate lăsa tihnă în fața răutății și a tîlhăriei. Altul e menit necazului fiindcă ajunge prea tîrziu la locul unde și-ar fi găsit partea lui de dragoste și mulțumire. Dar nici un om n-ar trebui să aibă parte, în același timp, de amîndouă aceste soiuri de neliniști. În toată viața lui John Simon Adams nu văd putință de mîngîiere, și în orice vremuri ar trăi un om și oricît de mohorît, ar trebui totuși să afle și mîngîiere, la un moment oarecare, într-un fel oarecare.

— Și Penbury, ce-i cu el?

— Richard Penbury ăsta al nostru e un bleg.

— Un bleg? Dar care-s măsurătorile voastre pe aici, Abel?

— Taică-său, John, a făurit împărăția. A cutreierat Europa și tot ținutul ăsta ca să se asigure că nicăieri nu erau furnale mai grozave și cu mai mult randament decît ale lui. Ai văzut cele șase coșuri mari care îmbujorează cerul cînd li se deschid noaptea ușile? Au fost primele de felul lor. Dădeau oțelul cel mai pur din lume. Era un om tare John Penbury! Nu s-ar putea spune că urmărea ciocniri cu noi nici măcar nu s-ar fi ostenit să vadă că pacea și ciocnirile ar putea fi opuse. Voia să lase după el o urmă, și dacă urma era adîncă și însîngerată, nu era omul care să-și bată capul gîndind la cei ce-și vărsaseră sîngele. Vedea Moonlea ca ieșită din capul lui. Nu simțea îndoieli, nu bănuia urîțenia, și în privința asta trebuie să fi fost un om fericit.

Războiul lung cu Franța nu era pentru el decît un prilej de la dumnezeu ca să-i dea înainte cu noi furnale, pînă o avea cele mai mari turnătorii din lume. N-am cunoscut niciodată un om al cărui univers sufletesc să fie atît de mărginit. Cînd era bătrîn și mai pierduse din vlagă, l-am văzut într-o duminică dimineața pe strada mare din Moonlea oprindu-se înmărmurit să privească un grup de oameni care se plimbau, ca și cum și-ar fi dat seama pentru întîia oară că mai erau și alte ființe omenești pe lume. A încercat chiar să-și alcătuiască un sistem monetar propriu, așa încît să înghețe și să fixeze viața orașului în cuprinsul limitelor pe care i le hotăra el, dar a rămas doar la stadiul de încercare, căci guvernul din Londra i-a spus că-l va descotorosi de comenzi dacă nu e băiat de treabă și nu cumpără mai departe monede din prăvălia regală. Era un Cezar.

— Și fii-su nu e?

— Richard a plecat de cînd era tînăr în Franța să cerceteze cîteva turnătorii din Toulouse, un oraș din sud. Și-a petrecut timpul la Paris, a pictat mult, a scris chiar poezii și ni s-a spus că era un prieten de-al urmașilor lui Rousseau. N-ai auzit de el? Ăsta credea că oamenii trebuie să lupte cu înfocare ca să ajungă a fi liberi, așa cum luptă Penbury ca să alunge zgura din minereul de fier. Richard s-a întors îndărăt, dar ura Moonlea, cu pietrele și funinginea din ea. I-a expus lui taică-său părerile lui, și bătrînul i-a tras o mamă de bătaie de l-a lăsat lat, chiar în noaptea cînd s-a întors. N-au mai vorbit niciodată de atunci unul cu altul, dar Richard i-a călcat pe urme. A dus el treaba mai departe, dar fără tragere de inimă. Totuși, fii-sa o să fie leită bătrînul John. E încă tînără, și tatăl ei, în momentele lui de slăbiciune și de păreri de rău, îi amintește că frumusețea și pacea ar trebui să fie năzuințele omului pe pămînt, chiar dacă vor fi puțini aceia care își vor scoate pălăria înaintea ta. Dar uită-te la făptura ei, harpistule, uită-te la ochii ei cînd privește la Moonlea și locuitorii din Moonlea! Nu are în ea nici pic de duioșie. O să dea gata o legiune de iubiți și de dușmani care să-i hrănească voința de a domina. Mîine, poimîine, Richard o să se bîlbîie, lovit de o dambla, sau o să cadă mort. Ea o să

se mărite cu Radcliffe sau cu altul, după ce o scăpa de gemetele bătrînului și de regretele lui subtile.

— Și pentru dumneata, care te-ai tîrît în șanțuri, și pentru John Simon, care se dă cu capul de toți pereții, ioc victorie!

— Noi nu năzuim să cîștigăm.

— Atunci de ce naiba vă mai aflați în treabă?

— Ca să spargem tăcerea, asta-i tot.

— Mai dă-mi să beau, Abel. Mă înspăimînți.

— Ce ți-ai pus în gînd cu el, harpistule?

— Cu el, cu cine?

— Muscoiul cela de Lemuel...

— Aoleu, așa-i! Aproape că-l uitasem. Pe de o parte voiam să-i ridic capacul și să văd ce soi de fiertură clocotește în el. Și am văzut. Ciudat ce puțin se schimbă zarzavatul obișnuit pentru traiul unui om, deși grădina lui își schimbă numele de la rai la iad și îndărăt.

— Nu asta a fost singura pricină.

— Nu. Dar întors așa, cu susu-n jos, și după atîta bere și atîta Floss, poate că Lemuel ar spune lucruri folositoare dacă nu mic, măcar vouă.

— Ciulește bine urechile! Uite-i că vin.

Îi puteam vedea prin fereastră. Se strecurau în jos de pe costișa abruptă și stîncoasă. Floss se proptea cînd și cînd, potrivind ceea ce i se părea a fi prea bătător la ochi în ținuta ei. Lemuel o urma de aproape; avea cea mai palidă față pe care o văzusem la o victuitoare cu sînge cald. Arăta ca și cum l-ar fi zguduit un cutremur. N-au intrat numaidecît în berărie. S-au așezat pe un colț de stîncă turtită, în dosul curții, mușcînd nesățios din pîinișoare. Lemuel, ceva mai cocoțat, se legăna bălăbănindu-și picioarele în aer. Mai simțea probabil urmările berii, deși după timpul petrecut cu Floss avea desigur senzația că renunțase pentru ea la tot atîtea lucruri la cîte renunțase de dragul negustorici. Cînd și cînd o privea, își zvîrlea capul pe spate ca izbit de un gînd sau de o amintire tulburătoare, apoi chicotea; Floss își vîrîse adînc mîna în traista vieții lui și-o răscolise toată.

Cum au intrat, Floss s-a grăbit să plece. Mi-a mormăit ceva cum că trebuia s-o vadă pe mamă-sa și după

ce i-am mormăit și eu că înțelegeam, dar n-o credeam i-am urat curtenitor noapte bună. Lemuel nu s-a uitat la ea. Aproape că a fugit înapoi în firidă. Îl aștepta băutura pe care i-o pusesem pe masă.

— N-ai să mă spui, nu-i așa, harpistule?

— Cui să spun? Ce să spun?

— Isabellei, vezi bine! N-ar înțelege. N-o să înțeleagă niciodată cum a fost cu dorințele mele și cum mă perpeleam după alta în fierbințeala brutăriei.

— Las', că nu spun. Chiar dacă Isabella ar găsi că e o lecție pentru ea, să nu mai țină niciodată un măgar pofticios fără ovăz.

— Ți s-au aprins și ție călcîiele, nu e așa, harpistule? Mi-a făcut hoțește cu ochiul.

— Adică după Floss? Pe cît știu eu, nu. E preaprea pentru mine. Mai curînd m-aș întinde pe brazdă, așa ca flăcăii aceia care cred că fac să crească grînele mai iute.

— Nu, nu după ea. Nici n-ai de ce să te gîndești la vreuna ca ea, tu care ești așa de chipeș și poți să cînți la harpă și cîte mai cîte. A ridicat apoi cana și a clipit tainic din ochiul drept: Ai putea să faci mult bine unor anumiți inși, harpistule.

Își coborîse glasul și se întinsese peste masă, ca să-și apropie gura de obrazul meu.

— Ce tot vorbești acolo?

— Las', că mi-a spus mie Jabez!... Și m-a furnicat cînd am auzit. Și mi-a părut bine, harpistule, bine pentru tine. A văzut el. Jabez era lîngă grădina italiencească în noaptea aceea. Ai fi la preț, harpistule, acolo, ai putea fi mare șmecher acolo, băiete. Eu am spus totdeauna că-i o cățea rea de muscă Helen asta, cu toate aerele țanțoșe pe care și le dă în fața domnului Bowen și a celorlalți. Și dacă-i cazi cu trone, atunci ai să-i poți face o brumă de bine și lui Lemuel, sînt sigur.

— Închide-ți pacostea de guriță, omule. Ce-mi tot toci la ureche? Isprăvește cu clipitul și cu șoptitul, că acum răstorn lemnăria asta peste tine.

— Fără supărare, harpistule! Îs bucuros să văd că-ți merge bine! Încîntat! Ce mai rîs o să fie, ce rîs fain! Radcliffe cu ochii pe ea, filfizonul de căpitan cu ochii

pe ea, jumătate din vînătorii ținutului scurgîndu-li-se balele după ea de cîte ori trece, și un pîrlit de harpist se furișează pe din dos și le șterpelește bucățica de sub nas.

M-am aplecat peste masă, cu brațul ridicat, vrînd să-l satur de trăncăneală și l-am văzut pe Abel aplecat peste tejghea, urmărindu-mi gestul cu ochii avizi. Dar mi-a venit în minte ce voiam eu de la Lemuel, mi-au venit în minte noutățile care izbucniseră furtunos printre josniciile și ascunzișurile lui lăuntrice și am surîs.

— Așa e, omule. Uite că răsare și pentru mine soarele răzbunării. Știu că tu ai să păstrezi bine secretul. Las-o pe cucoană să-și facă mendrele. Dacă o fi cumva vorba de vreo plată pentru serviciile mele, am să-i cer s-o îndoiască, așa ca să-ți ai și tu partea ta ca răsplată că ai mirosit toate chestiile astea.

S-a tăvălit de rîs pe bancă la vorbele mele.

— Așa să faci, harpistule. Înșală lepădăturile astea cocoțate sus! Așa să faci, ca să ajungi! Nici o scofală să-i înșeli tot timpul numai pe acciași pîrliți de guguștiuci.

— Dar ai uitat de conacul lui Plimmon?

— Nu uit eu de nimic! La băutură o duc la fel de bine ca tine. Nici nu știi ce ucenicie am făcut la Tudbury, pe vremuri. Drace, atunci să mă fi văzut domnul Bowen! Frații Sink, băieții care dădeau tîrcoale curții cu grajduri la regiment, aveau obicciul să mă poftească. Erau zile bune, îți mergeau la inimă, zile deșucheate, harpistule!

— Te cred, băiete, te cred. Uite, asta-i ultima bere.

— Două înghițituri, și ai să te întrebi unde a dispărut.

— Cum a fost Floss?

S-a oprit deodată din înghițit și s-a cutremurat.

— Ah, doamne, asta-i o femeie și jumătate!

— Mă prind c-ai mai avut-o de multe ori înainte. Greu să te ascunzi de mine, Lem. Nu ești făcut să fii călugăr. Eu cred că nu te-ai lăsat tu pe tînjală de la Tudbury încoace. Se vede asta după felul cum se uita la tine. Pentru ea ești un rege, Lemuel.

— Dee... a început, neștiind nici el ce să mai spună.

— Mă prind că ai dorit-o de tare multe ori, l-am liniştit îmbietor. Mă prind că ai fi putut s-o ai şi atunci, ştii, cînd Bledgely l-a lovit în cap pe Sam Bannion, cînd ai pus-o pe Floss să facă mărturia aceea falsă.

Cana i s-a ciocnit deodată de tăblia mesei. Capul i s-a lovit de spătar cînd s-a tras îndărăt, cu faţa înspăimîntată, hîdă, albă ca varul.

— Ia nu mai spune de-astea, harpistule! a încercat să strige, dar, de răguşit ce era, nu mai avea nici glas.

M-am aplecat spre el şi i-am spus încet, liniştit şi plin de înţeles :

— Cu toţii avem secrete din astea, Lemuel; uite, fata lui Penbury cu mine; ştii şi tu cum stă chestia, şi cu cred că e bine că ştii. Ne leagă în prietenie. Pe urmă tu cu Floss...

Deodată, îndoiala faţă de mine i-a pierit din minte şi a zîmbit, bălos şi cu ochii scînteind victorioşi.

— Era gata să vină peste mine, în noaptea aceea, sus, pe munte, cînd Bledgely s-a dus după Sam. Eram şi eu acolo ca să fiu sigur că putea să dea mărturia aceea despre Sam. Numai cît şi-a aruncat ochii la mine, şi m-a făcut ferfeniţă de poftă. Atunci şi-a zis să omoare două păsări cu o singură piatră! A început să chiţăie subţirel, ca un apucat. Ai auzit asta, harpistule? Două păsări cu o singură piatră... şi Sam — acolo, în păcătoşenia de vîlcea... Ea mă trăgea la ea, în întunecimea ei caldă, cînd l-am auzit pe Sam răcnind, răcnind... asta m-a îngrozit şi am fugit acasă, harpistule, fiindcă nu-mi place cruzimea sub nici o formă.

— Sam acela era lipsit de tact.

— Şi din noaptea aceea m-am gîndit mereu la ea. A fost o trebuşoară pe cinste, aceea cu Sam, şi Flossie şi-a păstrat sîngele rece tot timpul, pînă la sfîrşit, chiar cînd nebunul acela de Wilf Bannion s-a pornit s-o stîlcească în bătaie. Dar ea şi-a tras spuza pe turtă, şi tu şi cu mine o să avem destul prilejul să facem la fel înainte de-a o sfîrşi cu Moonlea, nu-i aşa, harpistule?

— Poţi să te înrezi în mine, Lem. Orice trebuşoară doreşti să fie făcută, suflă-mi o vorbă.

Am părăsit hanul. Lemuel nu se ţinea bine pe picioare. I-am dus coşul. Înserarea se colora într-un albastru tot

mai închis. Aerul nopții îl îmbăta și mai tare pe Lemuel, și-l ușura de griji. O clipă după ce am ieșit din han s-a pornit a povesti ce spusese văduva lui Sam și ce nebună păruse, la început, de durere.

— Katherine o să arate și ea la fel cu astălaltă. Căței aia de Katherine o să arate și ea la fel, nu-i așa, harpistule?

M-a apucat cu amîndouă brațele. Mi-am încleștat mîinile pe coș și am strîns pleoapele printre care priveam pînă atunci cerul ce se întuneca tot mai tare.

— Cînd? am întrebat eu.

— Cînd o afla că John Simon a avut ceea ce a căutat în tot timpul ăsta. Nu crezi și tu că asta a căutat?

— A căutat ce?

— Să-și frîngă gîtul. Acum, că-ți merge în plin sus, la conac, și-n grădina de colo, tu trebuie să fii primul care să spui că John Simon nu trebuia lăsat să trăiască. Nu poți fi prieten cu el, harpistule. Nu m-am îndoit niciodată de asta de cînd te-ai întors în Moonlea. Știi, tu ești mai degrabă de-un fel cu mine, hotărît, grijuliu.

— Așa e. Ba, după mine, e chiar de plîns. E împotriva muzicii, împotriva dragostei. El e numai pentru hărțuială, și apoi mie nu-mi plac flăcăii care se leagă de muieri măritate. S-ar putea să nu-ți par prea bun creștin, Lemuel, dar eu sînt pentru respectarea căminului și a jurămintelor și pentru toate chestiile astea. Foarte bine, mai calci din cînd în cînd strîmb cu cineva ca Floss, care n-are importanță și pe care pînă la urmă o și uiți, afară dacă nu-ți scrîntești piciorul, dar nu cu femei măritate. Eu sînt pentru pace și prosperitate, pentru oțel și, cînd și cînd, și pentru războaie, și pentru lege.

— Frumos mai vorbești, frumoasă învățătură! Ai ascultat la domnul Bowen.

— Cred că de la el am luat ideile. Eu, personal, nu gîndesc decît în anii bisecți.

— N-o să-ți lipsească?

— Dacă aș avea două inimi, nici măcar cu una nu mi-ar păsa de el. Și cu n-am decît una, Lemuel, iar aia-i pentru mine. Unde e John Simon?

— Zice că s-a isprăvit cu el.

— Mort?

— N-o să-l mai deranjeze pe domnul Penbury.

— Mort?

— N-o să mai pună limbile de vipere să trăncănească despre prețul pîinii, despre profiturile negustoriei.

M-am oprit, l-am înșfăcat pe Lemuel de guler și l-am zgîlțîit.

— Eu te întreb, omule, e mort?

— Așa cred. Ar trebui să fie.

— Cine l-a omorît? Tu?

— Ferească dumnezeu, nu eu! Nu sînt eu omul acela, harpistule. Ți-am spus că sînt împotriva cruzimii. Un cîștig frumos pentru munca mea, asta-i tot ce vreau.

— Cine l-a omorît?

— Un om. N-ai cum să-l cunoști.

Lemuel a început să sufle zgomotos, ca prins de teamă că vorbise poate prea mult.

— Un vlăjgan voinic? Îi lipseau cîteva degete?

— De unde știi?

— L-am urmărit cînd s-a dus după John Simon. Am ieșit cu toții din Moonlea, ca un convoi, dar fără să ne cunoaștem unul pe altul. L-ai mai văzut de atunci pe omul acela ciung?

— Bledgely? I se dăduse poruncă să plece mai departe. I se spusese că n-ar fi cuminte să se întoarcă în Moonlea.

— Ți-a spus că John Simon murise? N-a mers vorba că s-ar fi găsit vreun cadavru.

— N-am auzit încă nimic, dar o s-auzim, o s-auzim. Nu te pui cu Bledgely. Puternic și viclean cum ar trebui să fim cu toții. Trebuia să-l fi văzut pe Sam Banniou. Să-l fi văzut! Știi, făcea să-l vezi! Pînă unde l-ai urmărit pe Bledgely, harpistule?

— Au intrat în pădurea de colo. Pe urmă eu m-am întors îndărăt. Era în noaptea cînd s-a cîntat și s-a dansat. Eu aveam treabă pînă peste cap în Moonlea!

— Și în grădina cu pricina. Nu uita grădina, harpistule!

A chicotit și m-a luat iar de braț.

— Și tu să-l ții minte pe John Simon și pădurea cu pricina, Lemuel.

— Asta așa-i. Pădurea. Acolo trebuie să fi făcut Bledgely ce a făcut. Apoi las' pe el, că i-a venit celuilalt de hac pe undeva, frumos și liniștit. Șiretenie și voinicie... să le tot ai, așa-i, harpistule? Hai, vino să intrăm acum în pădure și să-l găsim pe John Simon! Mă zgîndăre de multă vreme gîndul să duc oamenilor vestea despre el. Trebuie să fie acolo așa cum l-a lăsat Bledgely și cum ar fi trebuit să fie mereu, liniștit și fără să se mai lege de nimeni.

— Și crezi că e cu adevărat acolo, mort printre copaci?

— O simt pînă în măduva oaselor. Simt ca o fericire care mi-a intrat și-n oase. Păi John Simon a spus o mulțime de răutăți despre mine. Și știi și tu ce ai spus despre femeile măritate. Dacă e mort, se bucură și cerul!

— Adică n-ai pentru el nici o părere de rău, în nici un colțișor din tine?

— Părere de rău, a mea? Pentru el?

M-a apucat încă o dată de braț, ca și cum o răbufnire năprasnică de vînt i-ar fi trecut prin trup. Simțeam furtuna mugind înlăuntrul ființei mele.

— Acum ar fi ușor. Sîntem singuri de tot și e noapte. Năzdrăvănia pe care ați făcut-o atunci a alungat pînă și păsările. Hai s-o luăm pe aici, prin pădure. Dacă-i adevărat că John Simon e aici înăuntru, noaptea asta o să fie de aur pentru tine. Penbury o să convoace Parlamentul din Londra ca să te facă prinț, cel puțin prinț. Și ai merita-o cu vîrf și îndesat din partea stăpînului.

— Penbury mă iubește. Penbury are o foarte bună părere despre mine. Cîteodată se uită la mine, mai ales cînd e obosit, aproape plîngînd de amărăciune și zice: „De ce nu pot să fie și ceilalți ca tine?!... De ce nu pot să fie cu toții buni și săritori ca Lemuel Stevens?"... Și o să-ți mai spun ceva, harpistule... Se atîrnase de umărul meu; așa cum își lipea gura ca să-mi vorbească în ureche, auzeam și cum îi venea berea pe gît. Dacă aș fi fost nițeluș mai tînăr, a urmat el, cine știe, poate că mi-ar fi mers și cu Helen. De mai multe ori mi-a venit așa, să mă iau după ea, pe cînd urca pe munte de una singură. Nu-s cine știe ce voinic, dar am eu șmecheriile mele, știi, de marc meșter! Întreab-o pe

Flossie. Zău așa, întreab-o tu pe Flossie! S-a oprit deodată, a ridicat capul în lumina argintiu-verzuie și s-a pornit pe un rîs sălbatic: Am dibăcie, nu glumă! Dumnezeule, nu știe sloiul, proasta asta de Isabella ce pierde!

— Vezi mai bine să dăm de John Simon, Lemuel, și mai las-o cu dibăcia ta!

A căzut iar pe gînduri. Se apleca în jos, de parcă ar fi început să caute cu tot dinadinsul. Se clătina, repezindu-se ba într-o parte, ba în alta; sîngele i se suia la cap, iar berea i se lăsa în picioare. S-a proptit într-un copac, și cînd m-am dus lîngă el am văzut că era cît pe ce să vomite. Fața îi era albă ca varul și crispată.

— John Simon e tot John Simon! a spus. Chiar mort, tot pacoste rămîne! Chiar mort, nu vrea să stea locului, așa ca să-l poată găsi un om cumsecade. Fii cu ochii în patru, harpistule! Să-mi ajuți să-l găsesc. Dacă tu l-ai văzut pe Bledgely intrînd în pădurea asta, atunci să știi că aici i-a făcut lui John Simon de petreceanie. Eu le-am pus pe toate la cale. Pînă-n cele mai mici amănunte. I-am spus lui Bledgely că negreșit într-una din seri John Simon o să plece singur la Westlea la o întrunire de-a lui și că pădurea asta era locul cel mai potrivit, cel mai drăgălaș să vii de hac oricui se duce la prea multe întruniri. Văzut-ai vreodată ce mușchi are Bledgely?

— Nu. Dar era un taur, fără doar și poate!

— O frumusețe de văzut! O minune! Avea un mușchi în susul brațului, mare cît pulpa mea. De ce o fi dînd dumnezeu așa ceva unora, și altora nu? Ce-o fi, oare, și cu dumnezeu? Nu știe el că fleacurile astea aduc atîta amărăciune omului, o amărăciune zadarnică?

— Să-l punem pe Bowen să descurce treaba asta. Asta-i o problemă mare, cît capul tău de mare!

— Isabella se cam uita la Bledgely. Îi era ei cam frică de el, fiindcă felul lui de vorbă nu prea era omenesc. Bagi de seamă ce pe șleau vorbesc eu, ce limpede?

— Ca un clopoțel; să te tot asculte omul!

— Vezi, Bledgely nu vorbea de loc așa normal. Mai mult mormăia. Dar Isabella nu-și mai lua ochii de

la el, ba o dată sau de două ori m-a cam pus pe gînduri. Așa-i că-i frumos în pădurea asta? Mie mi-e cam frică singur pe întuneric, dar întunericul ăsta e plăcut.

— Da, așa e. Avem parte de multă frumusețe, noi doi, aici...

— Noi doi și John Simon, pe acolo pe unde naiba s-o fi băgat...

— Un prostănac ascuns. Așa a fost totdeauna.

— Te duceai să mănînci în pădure cînd erai țînc, harpistule?

— Cînd și cînd. Nu prea stăteam eu în casă.

— Ce mi-aduc eu cel mai bine aminte sînt zambilele sălbatice și fumul lemnelor jilave, care mă orbea. Ai simțit vreodată asta?

— M-a orbit și pe mine adesea. Ba eu am nimerit în mai mult fum decît oricare altul la vîrsta mea. Se vede treaba că ochii mei sînt așezați taman la înălțimea potrivită. Totuși, mi-a plăcut. Îmi place tot ce înțeapă. Nici un semn de John Simon?

— Nici urmă.

— Ține-ți ochii în jos. Cum să dai de el pe unde te zgîiești tu? Nici Bledgely n-o fi fost așa de tîmpit ca să-l atîrne într-un copac...

— În clipa asta mă gîndeam la altceva... Îți spun eu ce să facem, harpistule: cînd l-om găsi pe John Simon, hai să scuipăm puțintel pe el. Am simțit totdeauna că mi-ar plăcea să-i fac asta lui John Simon. Alături de el totdeauna mi se părea că-s atît de mic, de pirpiriu, cu atîtea lipsuri! Niciodată nu vorbea mult cu mine. Se uita mereu la mine și nu spunea nimic, ca și cum ar fi căzut pe gînduri cînd mă vedea. Aș fi vrut să-l scuip atunci cînd ar fi putut s-o simtă, harpistule. Dar acum facem și noi cum putem. Sîntem niște pîrliți care încercăm să ne descurcăm cum om putea mai bine și ne fălim cu asta, cît ne stă în putință. De ce dracu n-o fi fost și el mai drăguț cu mine? Că nu era un băiat chiar atît de rău, sub înfățișarea aceea ticăloasă, calmă și gînditoare...

S-a frecat la ochi cu mîneca.

— Pentru că nu te iubea. Și ce te-ai întristat așa, deodată? Asta-i noaptea ta de glorie, Lemuel. Ar trebui să te tăvălești de rîs.

— Ba bine că nu! Dar mai lasă-mă un minut. Știi, Flossie aia! A secat și mațele din mine, zău așa. Ca în zilele cînd eram un țînc și-n Tudbury nu se găsea mîncare pentru noi. Am avut multe ceasuri grele în viața mea, harpistule, grele, foarte grele! Sfinte Isuse, nici n-ai crede! Dar și cu Isabella asta... Cînd am avut destulă mîncare ca să-mi umplu măruntaiele, a trebuit să mi le înțepenească și să le-nghețe ea. A fost ca și cum aș fi înviat din morți cînd mi-am dat drumul cu Flossie.

L-am luat de braț și l-am dus către locul unde Wilf Bannion și cu mine îl îngropasem pe Bledgely.

— Aici pămîntul pare proaspăt răscolit, i-am spus. Privește la frunzele astea, la mormanul ăsta de frunze. Nu prea arată a fi căzut din copaci. Nici un vînt nu le-ar fi putut troieni în felul ăsta.

M-am lăsat în genunchi. Simțeam ochii lui Lemuel privind peste umărul meu, ieșiți din orbite și sticlind de groază. Îmi aduceam cum nu se poate mai bine aminte ascunzișul grosolan sub care aveam să găsim capul lui Bledgely.

— Încep să dau de ceva, Lemuel. Carnea omului are un fel al ei în care se vestește. Nu trebuie s-o vezi cu ochii ca să știi că-i aproape.

Pe Lemuel nu-l mai țincau nervii și și-a întors capul în altă parte.

— N-are de ce să-ți fie teamă, Lemuel, am urmat eu. Asta-i opera ta, și o viață nouă în Tudbury va fi pentru tine binemeritata răsplată. S-a sfîrșit cu orice fel de flămînzeală, băiete, gîndește-te la asta. Eu am văzut o groază de morți în pribegiile mele. Departe, în sate singuratice, dădeam de multe ori peste vreo colibă din care cei în puteri plecaseră cu toții la oraș sau spre meleaguri mai prielnice. Dar cei mai bătrîni și mai slabi rămîneau pe loc, și de multe ori mi-am irosit zile întregi încălzindu-le puțin inimile și ajutîndu-i să închidă mai ușor ochii. Ei, acu-i acu, băiete! Ia uită-te tu bine de tot, Lemuel. Merită, zău așa, să te uiți bine!

Dădusem la o parte ultimul strat de pămînt și ultimele frunze. Se putea vedea clar fața lui Bledgely, cu ochii holbați, cu fălcile căscate. Dacă omul acela ar fi însemnat cît de puțin pentru mine, atunci tot ce ne înconjura, umbra argintiu-verzuie, foșnetul plăcut al copacilor și înțepeneala lui hîdă m-ar fi cutremurat. Lemuel l-a privit și a dat drumul unui strigăt înăbușit:

— Doamne, cum s-a schimbat!

Își holba ochii umezi și cețoși.

— Privește mai de aproape, să fii sigur că-i el!

Gemea și-i clănțăneau dinții cînd și-a aplecat capul, să se încredințeze:

— Dar nu-i el... Nu-i de loc el!

A scos un strigăt de groază lung și ascuțit și a fugit de lîngă mine. Am încercat să-l aduc îndărăt. Aș fi vrut să mai strîng încă menghinea în care parcă îi vîrîsem capul, dar Lemuel era mai iute ca mine și o luase la goană, în Moonlea, fără să se mai clatine, cum făcuse tot timpul de cînd plecasem de la han.

Am ieșit și eu din pădure și m-am îndreptat către creasta care mă despărțea de castelul lui Plimmon. Nu vedeam de ce nu m-aș fi dus acolo să asist măcar la ceva din eleganța și splendoarea ce s-ar fi putut desfășura, și apoi ar fi fost păcat să trimiți înapoi la Londra atîția cavaleri fără să fi văzut cu ochii lor cum arată un cîntăreț băștinaș. De asemenea, ar fi fost interesant să privesc petrecerea, acum, cînd mă aflam încă sub impresia lui Lemuel bolborosindu-și bietele sale trufii, temeri și răutăți, în umbra pădurii. Mă gîndeam la Bledgely și la ce putea să însemne descoperirea cadavrului. Nu schimba cu nimic deznodămîntul luptei dintre Penbury și John Simon. Poate că, arătîndu-i adevărul în felul acela, Lemuel avea să se înfricoșeze, să-și bage mințile în cap și să nu mai ia parte activă la întîmplările care amenințau să vină. Sau poate că aceasta nu era decît o dorință a mea, menită să-mi alunge temerile? N-ar fi fost, oare, mai bine să-l fi lăsat pe Lemuel alături de Bledgely, în aceeași stare? Totuși, pe cît puteam să judec, nu i s-ar fi potrivit așa ceva lui Lemuel. Dintre toți oamenii pe care-i întîlnisem vreodată, el era, în chipul cel mai dureros, condamnat la viață. Marc prostic am

făcut că l-am dus în pădure! Ar fi trebuit să-l las în pace. Dar jelaniile și dorurile lui mă fascinaseră. Voiesem, răutăcios, să-i îmbogățesc urzeala gîndurilor cu cîteva șuvițe cît mai sîngerii. Nu se va mai auzi nimic despre Bledgely. Altă unealtă se sfărîmase în mîna lui Penbury. Asta era tot.

Pe la jumătatea drumului spre creastă am simțit că-mi vin în fire din nebunia oarbă în care mă lăsasem tîrît de Lemuel. M-am rezemat de un copac. Am simțit din nou îndemnul acela arzător de a mă ține departe, îndemn pe care-l simțisem de atîtea ori în preajma vieților și dorințelor omenești care nu-și puteau afla pacea.

Cînd am ajuns în vîrful crestei, mare mi-a fost mirarea: cîteva furnale din Moonlea erau în toiul lucrului, iar noaptea se întindea peste oraș roșietică. La marginea de vest a orașului, ceva mai aproape de mine, dîra neagră a vîrfurilor de furnale stinse apărea îngroșată, ca o cicatrice pe fundalul maiestuos al dealurilor. Mi-am întors ochii încărcați de mînie spre umbra nemișcată a pădurii din spate. Am pornit iar la drum. După zece pași, valea lui Plimmon se desfășura întreagă vederii mele. Conacul scînteia de lumină. Era mai frumos ca oricînd cu conturul lui reliefat de ferestrele aurite. Am făcut la dreapta și am dat de o cărare ce ducea în spatele clădirii.

Între dealuri și părțile dindărăt ale castelului era un teren cu pietriș. În vreme ce înaintam, am văzut prin geamuri foiala bucătarilor și a valeților care trebăluiau pe lîngă mașinile de gătit și pe la mese. Am rămas liniștit la una din ferestre și m-am uitat la un servitor care așeza pe o tavă doi pui fripți și prezentați așa cum nu mai văzusem niciodată, dar atît de elegant, încît și puii dacă s-ar fi văzut, ar fi fost consolați de tăierea, prăjitul și scorojitul lor. Eram uluit de atîta geniu cheltuit în opera de potolire a lăcomiei la asemenea bogătași. Ceva mai departe l-am văzut pe Jabez, la fel de rituos ca un preot, destupînd o sticlă de vin pîntecoasă și prăfuită, adulmecînd-o, lipindu-și apoi obrazul de ea și făcînd aprecieri subtile asupra calității vinului. La început nu mi-am dat seama pentru ce era acolo. Dar mi-am adus aminte că-mi spusese chiar el în prima noapte cînd mă dusesem acasă la Penbury, că adevărata lui specialitate era în-

grijirea și servitul vinurilor ; cînd vreuna din reședințele vecine organiza vreo sărbătorire mai alcasă, îl cerea deseori cu împrumut pe Jabez ca să îngrijească de pivniță pentru acea ocazie. Eram pe punctul să bat în geam pentru a-i cere să vină să-mi arate drumul pe unde să intru, cînd un mîrîit amenințător m-a făcut să mă întorc repede. Într-o clipită am văzut pe unul din copoii lui Plimmon sărindu-mi în piept. Am ridicat brațul ca să mă apăr. Și-a înfipt colții în degetele mîinii mele drepte, pe cînd îl loveam în ochi cu stînga. Am strigat cît am putut de tare ; doi servitori au sărit cu ciomege și l-au gonit. Cîinele a fugit în colțul cel mai îndepărtat al curții, mîrîind într-una, iar cei doi servitori, luîndu-mă drept hoț, s-au apropiat cu ciomegele, gata să-mi facă și mie ce-i făcuseră cîinelui. Le-am arătat degetele sîngerînde și le-am spus să nu facă pe nebunii.

— Cine ești dumneata ? m-au întrebat.

— Sînt un harpist. E vorba să cînt aici.

— Cine te poate recunoaște ?

— Jabez, valetul cel gras. Să vină aici, afară, și o să vă spună cine sînt.

Jabez a fost adus afară și mi-a spus bună seara. Ceilalți și-au cerut iertare pentru neplăcerea pe care o avusesem.

— Nu poți să fii niciodată de ajuns de grijuliu cu tot ce fierbe acolo, peste deal. Mai bine să te muște pe dumneata decît pe lord.

Lui Jabez îi părea rău de mîna mea rănită și a trimis după o fetișcană trupeșă, care mi-a înfășurat-o în niște pînză albă, în chip de bandaj.

— N-ai să cînți la harpă în noaptea asta, a spus Jabez, îndată ce m-a pus să stau în bucătărie și mi-a dat să mănînc niște hartane de pui. Asta-i mare păcat, mare !

— O, eu nu însemn mare lucru pe lîngă toate astea, am răspuns gîndind că oarecare modestie mi-ar mai lua din usturimea mîinilor.

— Nu m-am gîndit la dumneata sau la dibăcia dumitale, a spus Jabez cu o strîmbătură care m-a pus la locul meu. Eu m-am gîndit că noaptea asta îți dădea într-adevăr un prilej să arăți ce poți. Asta e cea mai mare

petrecere din toate cîte au fost în casele celc mai mari, de ani și ani.

— De ce?

— Vino să vezi.

— M-a dus iar în curtea cu pietriș. A strigat rîndașilor că eram noi și că puteau să-și țină cîinii legați. Umbla tiptil, în vîrful picioarelor, și înaintam, ca doi cotoi bătrîni, pe după colțul clădirilor. Cei doi oameni cu ciomege ne-au ieșit iar înainte; unul din ei ducea cîinele care sărisc la mine. Cîinele mîrîia îngîndurat, ca și cum nu s-ar fi dat în lături să mai guste din carnea mea. Jabez le-a șoptit cam nerăbdător să-și vadă de treburi și să se potolească. Am ajuns la o fereastră uriașă. Jabez m-a poftit să trag cu ochiul înăuntru, dar cu băgare de seamă:

— Pentru numele domnului, să nu te vadă!

Odaia în care mă uitam era o sală mare de bal. Lumina ce străbătea prin geam era puternică, orbitoare. Podeaua înțesată cu dansatori. Mulți dintre bărbați purtau uniforme; femeile păreau un mic regiment alb-trandafiriu, mobilizat într-o veselă așteptare.

— Așa-i că-i minunat, harpistule?

— Lumină, petrecere, stofe strălucitoare, toate cu duiumul! Dacă asta-i o rețetă ca să ajungi în cer, apoi bravo lor! Îl văd și pe Felix într-un colț, departe.

Am plecat de la fereastră tot pe furiș și ne-am îndreptat îndărăt, spre bucătărie.

— Petrecerea cea mai mare care a fost de ani de zile încoace, a spus Jabez, neputînd să mai respire de emoția care-l potopise chiar prin geam.

— Ia spune ce e cu ei? Au plătit ca să intre aici, sau ce?

— N-ai auzit noutatea?

— Nu.

— Lordul Plimmon și Helen Penbury. Tocmai s-a anunțat logodna. Ce pereche splendidă, amîndoi așa de înalți și de impunători! O să facă din casa Plimmon o fală a țării!

Mestecam liniștit și priveam cum jucau bucuria și emoția pe chipul lui Jabez. Omul era în culmea fericirii și, uitîndu-mă la el în clipa aceea, m-am minunat că printre

noi se găsesc și din ăștia a căror inimă poate afla tărîmul pe care să se ploconească în voie.

— A fost ceva neașteptat? am întrebat eu.

— Neașteptat? Dar aproape că ne-a zăpăcit.

A privit cercetător în jur, la ceilalți servitori, și a venit mai aproape de mine.

— Sigur că erau o mulțime de răuvoitori de o parte și de alta a dealului care dădeau zor că domnișoara Helen n-avea nici un fel de sorți de izbîndă, ziceau că năzuia să ajungă într-un loc unde o fată de oțelar n-avea drept să urce. Pe urmă s-a zvonit că lordul Plimmon face curte serioasă unei nobile mari din Londra și că se prăpădește după ea de dragoste. Eu aflam lucrurile astea de la un prieten al valetului lordului, care vedea cu ochii lui toate. Se mai șoptea că dacă treburile lordului Plimmon ar fi mers bine cu nobila aceea, căsătoria l-ar fi adus aproape de tron. Auzit-ai bine, harpistule? Aproape de tron. Dar n-a fost să fie.

— Nu?

— Nu. Și ce stai ca de lemn, harpistule? Nu cred că-ți dai seama de importanța mare a lucrurilor pe care ți le spun.

— Ba da, Jabez. Dă-i înainte! Asta-i ceva nemaipomenit! Auzi, lîngă tron... Cine ar fi crezut că o să aud asemenea lucruri prin partea locului? Chestia asta și să fii mușcat de cîinele lui Plimmon, toate numai într-o singură noapte! Face să trăiești, zău așa!

— Ei, dar n-a fost să fie! Nobila l-a refuzat pe lordul Plimmon. După spusele prietenului meu, e îndrăgostită foc de un poet oarecare, un zurbagiu care face vîlvă la Londra, dar de foarte puțin *bon ton* zic ei. Îndată ce părinții ei s-au descotorosit de poet, s-au și gîndit s-o mărite pe nobilă cu unul dintre cei mai străvechi nobili scoțieni.

— A pățit-o poetul! am șoptit eu ducînd puiul la gură.

— Ai spus ceva?

— Nimic. Dă-i înainte. Chiar mai grozav decît Lemuel.

— Îți închipui ce furios a fost lord Plimmon. E mîndru ca Lucifer. Și arată puțin a Lucifer lordul nostru

Plimmon!... Înalt și întunecat, și crunt, îndrăcit de crunt. A gonit călare de la Londra azi-dimineață. Caii erau aproape morți cînd au ajuns aici. S-a dus de-a dreptul la domnul Penbury și a întrebat-o pe domnișoara Helen dacă primește să anunțe logodna astă-seară.

— Și ea n-a spus măcar o dată nu?

— Adică pentru ce? Știe ce i se cuvine. A fost născută pentru cele mai înalte situații din țară. Nu s-a ploconit niciodată în fața lordului Plimmon, ca atîtea altele pe care le-aș putea numi. Știa că tatăl ei nu moare de dragul lui lord Plimmon, din pricina unor anume zeflemele, pe care lordul le făcuse pe seama oțelarilor. Dar domnișoara Helen își avea ea ideile ei în cap și uite unde au dus-o acum. N-o să fie în toată țara o doamnă mai mare ca dînsa pînă la urmă! Bunicul ei era fiul unui fermier care s-a jucat cu focul și cu fierul, și de atunci familia a trăit tot pe lîngă furnalele lor. Asta arată caracter, și nu știu dacă ți-am mai spus-o pînă acum, dar fără caracter nu-i nimic de făcut. Sînt persoane care nu sînt de părerea asta. Ei zic că-i josnic să-ți miroasă a smîrc pe lîngă conac și că bărbatul care are avere de nobil trebuie să aibă și rangul, și titlul de nobil.

Ne-am dus de ne-am așezat în firida unei ferestre unde un servitor, la un semn al lui Jabez, ne-a adus o cană mare de bere, niște stacane de metal, o jimblă albă proaspătă, cuțite, un rotogol de brînză și o bucată de carne fragedă și caldă. Jabez, care-și sfîrșise îndatorirea cu privire la vinuri, a mîncat și a băut pe săturate. Mă interesa să aud amănuntele care picurau din cutișoarele minții lui Jabez: cum cutare persoană zîmbise, alta făcuse o reverență, cealaltă asudase și alta căzuse aproape leșinată, atunci cînd Plimmon dăduse buzna în casa lui Penbury, să le comunice noua sa hotărîre. Între căldura din bucătărie și veneratia copleșitoare arătată de Jabez, și eu mă socoteam printre cei gata să leșine.

— Dar e ceva în toate astea, am spus cu o respectuoasă prietenie, cînd Jabez dăduse drumul ultimelor vorbe, ceva ce cu nu înțeleg.

— Ce nu înțelegi, harpistule?

— O cunosc puțin pe domnișoara Helen, dar mie mi se pare că e o fată care știe ce vrea, la fel de mîndră și de hotărîtă ca și lordul Plimmon, chiar dacă nu atît de întunecată și de drăcească. Ea trebuie să fi știut, cred, despre asaltul pe care lordul îl dădea doamnei din Londra, cea de lîngă tron. Femeile se pricep și or să se priceapă totdeauna în soiul ăsta de nimicuri mai bine chiar decît la făcutul plozilor. Va să zică el se întoarce glonț din Londra, mofluz și refuzat, și i se oferă ei. Ai fi crezut că o să-l trimită de-a rostogolul pe ușă afară. Ia lămurește-mă și pe mine.

Mi-a rîs în obraz, legănîndu-se voios îndărăt și înainte, așa cum fac grăsanii, de parcă aș fi spus cea mai strașnică snoavă din lume. A tras o dușcă bună ca să-și mai vină în fire. Am făcut și eu la fel.

— Dragostea e una, și lucrurile astea-s alta, harpistule!

— Atunci cum? Care e șurubăria la societatea asta înaltă? Spune-mi, fiindcă cu cunosc numai apropierea din moși-strămoși, știi, simplă, animalică.

— Nu putem avea totdeauna ceea ce dorim, nu tot ce dorim.

Vorbea cu glas adînc și grav, de parcă și-ar fi dat seama în clipa aceea de întreaga greutate a gîndului pe care-l rostise.

— Lordul Plimmon năzuia sus de tot, a urmat el. Ar fi fost minunat lucru dacă ar fi avut-o pe aleasa lui din Londra. Domnișoara Helen s-ar fi putut mărita cu domnul Radcliffe, care e tovarășul tatălui ei, și asta ar fi fost o căsătorie frumoasă. Dar așa cum s-au întors lucrurile, e cel mai bine. Curînd n-o să se mai facă nimic în ținutul ăsta decît ceea ce vor lordul Plimmon și domnul Penbury. Lordul Plimmon e pe cale să dea mai multă bogăție ținutului decît a avut vreodată înainte. A studiat el chestiunea. A trimis vătășei peste tot ca să vadă metodele noi. Are de gînd să mărească turmele, care au devenit tot mai pirpirii de cînd mi le aduc eu aminte. Plănuiește să organizeze o rețea de ferme model în tot ținutul și vrea să facă așa ca cei bătrîni să se ocupe de cît mai multe meșteșuguri casnice cu putință. I-am auzit eu vorbind despre asta acum un an

pe el și pe domnul Penbury, dar știi, puneau suflet, nu glumă. Dacă or putea face pe cei mai bătrîni să-și vadă de războaiele lor de țesut și de alte treburi, familiile or să aibă ceva pe care să se sprijine cînd lucrurile or merge slab la furnale. Nu-i, oare, asta o învîrteală înțeleaptă, harpistule?

— Destul de înțeleaptă. E bine să-ți meargă gîndul așa.

Am mai băut tăcuți cîtva timp, apoi i-am urat noapte bună.

Afară m-am mai oprit încă o dată la fereastra cea mare. L-am văzut pe Plimmon cum stătea într-un colț și primea grav felicitările a doi bărbați mai bătrîni. De Helen, nici urmă.

Încetișor și fără nici un gînd hotărît, am luat-o înd ră t spre Moonlea.

• CAPITOLUL XI •

Se întunecase beznă cînd am ajuns jos, pe Strada Mare din Moonlea. N-aveam chef să stau de vorbă cu doamna Brier sau cu Katherine, pînă cînd John Simon nu se va fi întors să le mai uşureze povara presimţirilor. Prea fusesem singur toată viaţa mea pentru a îndura uşor apăsarea unor aleanuri atît de diferite între ele. Katherine stătea abătută aproape tot timpul. Doamna Brier părusc mai fericită în dorinţa ei disperată ca vreo întîmplare, pe care n-ar fi avut curajul s-o gîndească deschis, să se fi ivit pentru a-i spulbera grijile. Davy se cuibărise din ce în ce mai aproape de mine, ca şi cum ar fi dorit să-i umplu cu golul pricinuit de lipsa lui John Simon.

Umblam pe strada tăcută, pustie şi prost luminată. Nu m-aş fi dat în lături să dorm sub cerul liber. M-am aşezat pe treptele de afară ale prăvăliei lui Lemuel, cu spinarea rezemată de canatul de lemn al uşii. De-a lungul străzii se auzi huruitul unei trăsuri cu patru cai, îndreptîndu-se spre locuinţa lui Penbury. Am auzit şi un rîs venind dinăuntrul trăsurii. Un vînt uşor dinspre turnătorii aducea pînă la mine un iz sulfuros şi neplăcut. Mirosul împreună cu rîsul cheflilor care trecuseră pe acolo îmi tulburară liniştea ce coborîse asupra mea. Mi-a venit în minte grădina împrejmuită cu ziduri de lîngă casa Penbury şi mircasma viţei, ce-mi stăruia ca un refren în amintire. Valul de emoţie ce urca în mine la acest gînd mă îndepărta de casa lui Lemuel şi de toată fiinţa lui. Neliniştile sale aveau acelaşi iz ca şi turnătoriile şi nu aveau nevoie de un vînt prielnic pentru a-ţi ieşi în cale. Mă întrebam dacă nu cumva,

în vreo odaie de sus, Lemuel picura chiar în momentul acela tot șirul lui de temeri în urechea Isabellei.

Am luat-o spre răspîntia înverzită unde Felix și cu mine îi acompaniasem pe cîntărcți și pe dansatori. Apoi în sus, de-a lungul potecii pe unde o urmasem pe Helen Penbury. Un paznic, unul dintre cei plătiți de Penbury să patruleze pe străzile din Moonlea în timpul nopții, a intrat în raza de lumină a felinarului care atîrna de zidul unei clădiri vecine cu a lui Lemuel, a sfredelit cu privirea umbra unde mă aflam și a strigat, ca să știe cine era acolo. Am rămas liniștit și n-am răspuns nimic. El a trecut mai departe, și eu mi-am văzut de drum. Am ajuns la poarta grădinii și am intrat. M-am întins pe jos, pe pajiștea înclinată și moale. Mă simțeam senin, în siguranță, cu zidurile acelea înalte și pline de verdeață de jur împrejur. Dar m-a cuprins din nou aceeași mușcătoare și amară părere de rău că John Simon și Katherine nu luaseră în seamă propunerea mea să plece amîndoi din Moonlea și să vină în nord, cu mine. Am auzit roțile trăsurii rostogolindu-se pe coastă, în vale; se întorcea prin Moonlea și se îndrepta spre conacul lui Plimmon, iar huruitul acela zgomotos mi se păru acum și mai nesuferit. Am așteptat pînă cînd tăcerea s-a lăsat nestingherită și am privit din nou cu grijă de jur împrejurul grădinii. Adăpostită, senină.

Să tot fi stat vreo cincisprezece minute, cînd am auzit poarta deschizîndu-se. M-am uitat într-acolo. Chiar prin întunericul acela am știut că era Helen Penbury. Abia puteam să-i zăresc chipul: purta o pelerină lungă, de culoare închisă. Am salutat-o în șoaptă.

— Cine-i acolo?

Se simțea doar o umbră de mirare în glasul ei.

— Harpistul.

— Ce faci aici?

— Căutam liniște. Am băut ceva bere, am umblat și am vorbit o mulțime, pe urmă m-au mușcat cîinii lui Plimmon. Așa că voiam grozav să mă liniștesc și să nu mai știe lumea de mine. Și dumneata?

— Eu cînd vreau să-mi strîng gîndurile vin adesea aici. Balul mi-a dat durere de cap. Era lumină multă și vinurile amestecate. Aș fi rămas să stau de vorbă cu

tata, dar are un fel de migrenă filozofică. Și am venit aici pentru cîteva minute.

— Vrei să plec?

— Pleci sau rămîi, n-are importanță.

— Mulțumesc. Atunci rămîn. Sînt și cu cam amețit. Ți-am spus de copoiul acela, de cîinele lordului. S-a înfruptat noaptea asta din degetul meu și-i mai simt încă mirosul grețos și colții.

— Mi-a părut rău cînd am auzit. Mi-a spus Jabez, s-a îmbătat zdravăn și se simțea foarte înduioșat cînd vorbea de dumneata. Zicea că ai o vînă de nobleță.

— Știe el ce știe. E un mare expert cînd e vorba de vițe alese. Ai avut o noapte plină de așa ceva.

— A fost plăcut să mai dansez.

— Mă gîndesc la Plimmon. A fost o lovitură frumoasă!

— Oo!... Pe gustul tatălui meu...

— Jabez spunea că Plimmon și cu tatăl dumitale nu prea se aveau bine unul cu altul. Cum de-i pe gustul lui acum?

— Plimmon ia viața foarte în serios. Nu e ca dumneata sau ca tata în privința asta. Răspunderile l-au sîcîit și l-au copleșit totdeauna pe tatăl meu. De cînd sănătatea a început să i se zdruncine, a început și el s-o lase mai moale cu viața, în ce privește satisfacțiile. Căsătoria asta e destul de strălucită ca să-l consoleze. N-o să-i lipsească planurile și programele de viitor cu Plimmon, n-o să mai fie loc nici de o lețcaie pentru păreri de rău.

— De ce-mi spui mie toate astea?

— Le-aș fi spus grădinii dacă n-ai fi fost aici. Nu te umfla în pene fiindcă îți fac mărturisiri. De multe ori eu stau de vorbă cu noaptea, aici, afară. Socotește-te că faci parte din viță... Apoi în ochii mei ești o ființă cu totul ireală, un fel de zburător la miez de noapte cu care fasoanele și prefăcătoria ar fi chiar mai mult decît de prost-gust.

— Și o să-ți dea putere nunta asta?

— Da, putere mare.

— Atunci Abel avea dreptate.

— Cine-i Abel?

— Ține o cîrciumă. Mi-a făcut o schiță a caracterului dumitale.

— O cîrciumă a celor aleși, fără îndoială. Și ce a spus?

— Spunea că viscle dumitale sînt vise împărătești. Și că, dat fiind felul dumitale, ai să așterni iar liniștea de mormînt instaurată aici de către bunicul dumitale.

— Eu nu m-aș încrede în prezicerile cîrciumarilor.

— Ceilalți iubiți ai dumitale au să rămînă mofluzi.

— Cine sînt aceia?

— Radcliffe, căpitanul. Cred că pe lîngă Plimmon sînt niște pitici.

— Da, sînt. Și o știu și ei. Radcliffe se va mulțumi cu furnalele lui, căpitanul cu idealul lui de disciplină și datorie, unul mai fierbinte, altul mai rece decît mine, dar vor fi mulțumiți.

— Și dumneata speri să cîrmuiești împreună cu ei o împărăție din care melancolia și discordia să fie înlăturate pentru totdeauna.

— Noi vom lucra pentru cea mai deplină bunăstare a supușilor noștri. Noapte bună. Poți să rămîi aici dacă dorești. Cred că ciorchinii sînt atît de copți, încît nu mai pot fi tulburați de prezența unui om străin.

— Noapte bună.

— Și ține-te departe de rele, harpistule. Nu mi-ar plăcea de loc să văd că ai nevoie de cîteva bice.

— Nici n-o să am. Curînd voi fi prea ocupat cu născocirea cîtorva sudalme care să-mi însoțească ultimul meu „rămas bun" ca să mai sîcîi inimi de prinți și de doamne înghețate. Dar să nu mușcați mai mult decît puteți mesteca. Nu mă gîndesc la dumneata cînd spun asta. Mă gîndesc la cei care sînt pe cale să fie mușcați.

I-am arătat mîna dreaptă cu bandajul grosolan de pe deget.

— E iadul iadului să fii mușcat.

Poarta s-a deschis și am rămas singur.

Două nopți mai tîrziu, Penbury și-a strîns laolaltă muncitorii cei mai de încredere — nu mai erau mulți acum — și a stins furnalele. Noi urmăream cu privirile

de pe coastă. Priveliștea era impresionantă. Părea că se simte în aer mîna soartei pe cînd priveam grămezile de jar care se răceau și se stingeau în beznă. Radcliffe socotise bine timpul trebuincios stingerii. În toată Moonlea și de jur împrejur, ochi îngrijorați urmăriseră răcirea furnalelor, dar în multe dintre inimi nu se aprinsese focul disprețului și al revoltei care să înlocuiască para ce se topise în noapte; a tremurat doar o slabă licărire cînd au văzut că se apropie acel moment de teroare apocaliptică.

John Simon era lîngă mine. În spatele lui se aflau Wilfie Bannion, frații Andrews și alți cinci-șase oameni. John Simon se întorsese din Westlea în dimineața aceea și începuse a primi de îndată ștafetele care veneau și plecau neîncetat, cu vești despre sosirea gărzii naționale, a forțelor regionale călări și a unui număr mic de infanteriști de curînd recrutați în Tudbury. Douăzeci dintre ei se și mutaseră la „Frunzele după ploaie". Un grup de patru ostași fuseseră postați la capătul cărării care ducea de la locuința familiei Brier în jos.

John Simon a fluierat ușor cînd ultimul foc de pe șantierele din vale s-a stins.

— Prima parte s-a încheiat, a spus el. Să intrăm înăuntru, băieți.

L-am urmat în casă. Doamna Brier stătea în scaunul ei de lîngă vatră, cu fața albă de grijă, dar cu ochii pironiți pe pieptarul cenușiu pe care-l împletea. Davy lucra la nesfîrșitele lui coșuri și ne zîmbea tuturor. Katherine, lîngă gura căminului, pregătea niște ceai.

— Înainte de a ne despărți, a spus John Simon, uitîndu-se la mine, trebuie să-l întrebăm pe harpist ce are de gînd să facă. Uite, Alan, noi nu vrem să ai neplăceri și nici un fel de încurcături nedorite. Dacă vrei s-o iei iar peste munți, du-te sănătos și să sperăm că o să ne mai vedem cînd om avea mai mult timp de cîntat și de pălăvrăgit pe îndelete despre sufletul omului. Ce zici?

Katherine s-a întors să mă privească. Deși nu-i vedeam fața, știam că nu dorea să plec. Simțeam că, într-un fel oarecare, ajunsesem să-i fiu un sprijin în singurătatea ei. Mă gîndeam la Plimmon, la chipul lui prelung, hotărît și grav, străin de orice ar stîrni îndo-

ieli asupra a ceea ce-i bun și drept în viață. Mă gîndeam la visele-i de mărire, care se opreau din cînd în cînd într-un loc doar pentru a goni mai ușor către altul.

— S-ar putea să fiu de vreun folos. Am să rămîn.

— Foarte bine. Wilfie, Lewis, John, voi cunoașteți punctele de legătură unde trebuie să vă duceți și să dați de știre. Mîine seară o să ne strîngem în vîrful Muntelui din miazăzi, așa ca să fim văzuți din Moonlea și din tot ținutul. Facem asta spre a-i arăta lui Penbury că aici nu sîntem singuri, că ne vom sprijini unii pe alții pînă la sfîrșit, orice s-ar întîmpla...

— Cîți dintre voi vor fi armați?

— Nici unul.

— Nici unul?! Cu Moonlea arătînd ca în ajun de Waterloo?[1] Ce prostie mai e și asta?!

— Ascultă, harpistule, a spus Lewis Andrews, am tot rumegat noi asta înainte, de vreo sută de ori. Penbury e el proprietar de furnale, dar nu e un nebun fără pic de inimă cum sînt cei mai mulți din tagma lui. Să-i arătăm noi forța noastră morală și să vezi c-o lasă mai moale; munca va deveni mai ușoară, iar buzunarele, mai grele de sunători. Numai dumnezeu știe de cîte ori ne-a spus asta John Simon, și noi îl credem. Așa că o să ne strîngem pe munte, peste noapte, cu torțe în mîini, mii și mii dintre ai noștri, și lumina asta mare a dîrzeniei noastre, mai strălucitoare decît au fost vreodată furnalele lui Penbury, va paraliza pînă și ferocitatea prietenului nostru Radcliffe.

— E o aventură, John Simon, așa cred eu. Plimmon și Radcliffe rîvnesc la un pic de glorie militară de cînd războiul cu Franța s-a isprăvit și i-a înșelat în dorința de a fi eroi pe scară națională. Și vor avea parte de-o glorie frumoasă, ieftină și la îndemînă dacă se hotărăsc să ne culce la pămînt cînd om sta ca vitele pe înălțimea aceea.

— N-or să îndrăznească, a spus John Simon. S-ar ridica ținutul întreg dacă ar face asta. Nu mai e ca pe

[1] Localitățile din Belgia, unde la 18 iunie 1815 Napoleon a fost definitiv înfrînt de coaliția statelor europene.

timpul cînd aveau de-a face doar cu cîteva duzini de muncitori strînşi laolaltă!...

— Eu totuşi susţin, spuse Wilfie Bannion, că o chiverniseală de arme, oricc fel de arme în mîinile voinicilor, ar fi făcut cît un munte de argumente şi cereri. Oamenii din văile de la sud aveau ei planul lor să dea năvală în garnizoanele instalate la patruzeci de mile împrejur şi să pună mîna pe armele de acolo, ca să-i facă pe patroni să ne respecte. Dar John Simon a fost cel care a vorbit împotriva planului. A spus că era nebunie curată.

— Şi aşa e, Wilf. Penbury n-avea decît să-l pună pe Jarvis să amintească de Pacea Regală, şi asta ar fi fost sfîrşitul pentru noi. Patronii oţelari sînt de partea regelui, şi regele e, vezi bine, recunoscător patronilor oţelari. În curs de o zi am fi fost declaraţi trădători înarmaţi, am fi avut o mie de soldaţi asupra noastră, convinşi cu toţii că sîntem o adunătură periculoasă, şi am fi fost zdrobiţi într-o clipă. Să omori, asta nu-i treaba noastră.

— Dar să fii omorît?

— Vedem noi cînd s-o întîmpla. L-aţi văzut vreunul din voi pe Eddie Parr?

— Pînă acum nu. Dar ce ai cu Eddie?

— I-am trimis vorbă ca azi să fie aici, îndărăt. N-aveţi idee unde e?

— Acum trei zile era într-un sat la vest de Tudbury. Dar îl cunoaşteţi pe Eddie. Nu ştii niciodată unde naiba are de gînd s-o pornească.

— E un om ciudat.

Katherine a pus pe masă cîteva căni cu ceai.

— O să avem nevoie de o picătură de băutură caldă pentru drum. Veniţi încoa, băieţi, şi beţi.

— Şi tu eşti unul din soli? l-am întrebat pe John Simon.

— Desigur.

— Ia seama! O să fie cu ochii mai ales pe tine. De cum au sosit soldaţii azi-dimineaţă, o patrulă s-a învîrtit tot timpul între casa asta şi Moonlea. O să sară pe tine îndată ce te-or vedea. Nu înţeleg cum de n-au venit pînă acum aici, să te înhaţe!?

— Probabil că vor să vadă cam ce fel de împotrivire o să fie la început. Nu-i bine să pună mîna pe mine înainte de a descoperi care sînt celelalte căpetenii și ce planuri au.

M-am retras într-un colț cu cana mea de ceai; Wilfie Bannion m-a urmat. Wilfie nu pusese niciodată mare preț pe mine și era vădit că acum se îndoia și mai tare de statornicia mea. Așa cum stăteam acolo, hotărîți să înfruntăm orice s-ar fi putut întîmpla, mi-am dat seama că Wilfie mă socotea cu totul străin.

— Wilfie, i-am spus strîmbîndu-mă la prima înghițitură din clocitura de ceai tare, știi ce mi-ai spus despre fratele dumitale, Sammy.

— Mi-aduc aminte.

— Le-am aflat toate de la Lemuel. Eu i-am dat ghes la bere, și el a dat drumul la tot ce știa. Strașnică bere! El și cu tîrîtura aceea de Floss, așa cum spuneai, sînt amestecați amîndoi.

— Nu-i nevoie să-i dai bere lui Lemuel ca să aflăm lucruri de-astea. Moonlea îți ascute simțurile și poți mirosi putregaiul. Dar mă bucur că acum nu te mai îndoiești de ce s-a întîmplat. Poate că asta te-o mai opri să te guduri peste tot cu moftul cela de harpă. De ce-mi vorbești acum de Sammy?

— Au adus ieri cadavrul lui Bledgely.

— Și ce-i cu el?

— Tocmai că mă gîndeam. Radcliffe și prietenii lui or să caute ceva ca să-i pună în spinare lui John Simon. Puterea lui morală și faptul că a strîns flăcăii sus pe munte ca la cor, astea nu-s crime îndeajuns de mari pentru a servi scopurilor lor. O să-și dea seama că Bledgely a fost omorît. Nu după un guturai arată oamenii așa cum arăta el. Or să facă rost de o turmă întreagă de Lemueli, care să spună că ei l-au văzut pe John Simon cînd l-a ciopîrțit pe Bledgely.

— Asta n-o să se întîmple.

— Ce te face să fii așa de sigur?

— Pentru că îndată ce un ins nevinovat va fi acuzat că a omorît pe Bledgely, cel vinovat va socoti de datoria lui să iasă la iveală; și va fi foarte bucuros s-o facă și, de asemenea, foarte mîndru. Nu te îngriji de asta,

harpistule. Gîndește-te mai bine la ce se va întîmpla peste cîteva ore.

Ne-am dus iar lîngă prietenii noștri, la masă. Îndată ce și-au băut ceaiul, și-au luat pălăriile, bastoanele și s-au îndreptat spre ușă.

— Nu vă arătați în Moonlea și pe cărări cunoscute, a spus John Simon. Țineți-o pe povîrnișurile mai înalte și nu vorbiți cu nimeni pe drum.

— Dar cu soldații care-s la capătul potecii?

— L-am trimis pe micul Lenny Foster să facă pe nebunul și să-i amăgească. O să-l hăituic atîta pe Lenny printre desișuri, că n-o să ne mai vadă pe noi.

Le-a urat noroc, iar ei au pornit cu toții la drum, sus, pe coastă. Apoi John Simon a spus cîteva vorbe Katherinei și a plecat după ei. Le-am fluturat din mînă și m-am întors în casă. Davy a venit și s-a așezat lîngă maică-sa, în fața focului.

— E tîrziu, a spus ea. Du-te și te culcă, Davy.

Era foarte posomorîtă. Davy a strîns frumos grămadă materialele lui de împletit și s-a îndreptat spre o firidă perdeluită, unde dormea. Doamna Brier a scormonit furioasă în foc cu un vătrai de fier.

— N-o să iasă nimic bun din toate astea, a spus ea.

Katherine s-a ridicat și a strîns cănile de pe masă, cioenindu-le zgomotos.

— Din viață n-a ieșit niciodată nimic bun, a spus tînăra, atît de răspicat și de amar, încît doamna Brier și-a ridicat mirată capul. Apoi și-a întins brațul și am ajutat-o să se ridice de pe scaun.

— N-am multă putere în noaptea asta, a spus.

— Odihnește-te, doamnă Brier, și nu te mai frămînta. Lasă, o să fie bine!

Ea s-a uitat la Katherine, dar Katherine stătea cu spatele, și o auzeam rîcîind neliniștită cu degetele scîndura albă a mesei. Doamna Brier s-a îndreptat spre ușa mică de după dulap, unde îi era patul. Pe cînd dădea să apese clanța, iar Katherine și cu mine așteptam cu o dureroasă curiozitate să auzim ce va spune, o împușcătură a răsunat prin apropiere, îngrozitoare, asurzitor de puternică.

— Doamne-dumnezeule! a spus Katherine.

Davy și-a scos iute capul de după perdea; îi clănțăneau dinții de teamă.

— O fi unul dintre ei, a spus doamna Brier. John Simon, Wilfie, Lewis, vreunul dintre ei. La început unul, apoi toți. A deschis ușa cămăruței. Și cînd s-or duce cu toții, poate e-o mai fi și puțină liniște, a încheiat ea.

Am văzut-o pe Katherine că începe să se clatine și se sprijină de masă. M-am repezit s-o prind.

— Un leșin? am întrebat-o.

— Nu pot să mai îndur.

— Strînge din dinți și închide ochii, încă vreo cîteva zile. Pentru dumnezeu, nu încerca să fii înțeleaptă sau curajoasă! Lasă zilele să curgă peste dumneata ca apa. Fii cum e bolovanul, un bolovan rotund și nesimțitor. Moonlea, și Plimmon, și Radcliffe or să arate ei cam ce tîmpenii au pus la cale. Cînd va cădea trăsnetul, John Simon își va fi luat talpășița. Băieții ăștia se stropșesc la cineva care s-a și pregătit să le ardă un picior, un picior zdravăn. Cînd John Simon o s-o ia la fugă, voi avea cu grijă s-o ia încotro trebuie. Crezi c-ai să fii gata să te duci după el?

Și-a furișat privirea spre odaia de dormit a doamnei Brier. Ușa era încă deschisă. În tăcerea adîncă a bucătăriei se auzea răsuflarea bătrînei.

— Da, a spus Katherine. Vestește-mă și voi fi gata.

• CAPITOLUL XII •

A doua zi către seară, mă aflam pe Muntele din miazăzi şi-l aşteptam pe John Simon, cu armata lui de protestatari din văile pe care le vedeam împrejur, la douăzeci-treizeci de kilometri, ca spiţele unei roţi. Mă simţeam mai hotărît, mai sigur, mai înţelegător faţă de necazurile pe care le vedeam venind, mai puţin morocănos la gîndul amestecului altora în tainiţele reci ale singurătăţii şi detaşării mele fireşti. Mă ajutase la aceasta şi ceea ce mi se întîmplase peste zi în Moonlea. Fusesem izgonit. Cei care erau de partea lui Penbury nu mă mai vedeau cu ochi buni. Şi simţeam din privirile celor autorizaţi că Lemuel dăduse raportul şi mă înconduiase ca pe un individ primejdios, poate că nu în chip activ, dar în orice caz ca pe unul ce trebuia supravegheat de către prietenii ordinii. Mă dusesem acasă la Penbury şi găsisem poarta cea mare încuiată şi păzită. Întrebasem de Jabez şi, după multă şovăială, Jabez ieşise să-mi spună că domnul Radcliffe stăruise să fiu tratat ca un duşman şi să mi se interzică intrarea în casă. Penbury, zicea Jabez, care rătăcea din odaie în odaie gemînd şi văicărindu-se că lucrurile ajunseseră la astfel de ananghie, încercase să-mi ia partea şi să spună că în mine nu era nici un grăunte de răutate, ba chiar, afirma sus şi tare că eram singurul om cu mintea întreagă şi cu scaun la cap din toată Moonlea. Dar domnişoara Helen fusese de partea lui Radcliffe; mi se spusese prin Jabez să rămîn lîngă John Simon, ca s-o păţesc şi cu aşa cum or s-o păţească leprele clicii noastre de răzvrătiţi. Întărîtat, am coborît pe Strada

Mare la timp ca să văd un grup de muncitori aducînd cadavrul lui Lenny Foster. Era Lenny, cel pus de John Simon să dea de furcă soldaților; fusese împușcat de soldați cu o noapte înainte. Ziceau că nu voise să se oprească la somația lor, și acum Lenny era purtat acasă la părinți, cu capul zdrobit. Cîteva sute de oameni se strînseseră furioși lîngă prăvălia lui Stevens în semn de protest. Plimmon venise galopînd în fruntea călărașilor lui. Infanteria își ocupase pozițiile și încercuise grupul. Plimmon comunicase celor adunați că le dădea cinci minute ca să plece îndărăt acasă și să pună capăt acelei nebunii; dacă nu, vor fi seceraţi. Ultima propoziție o repetase tunător. Fără îndoială că omul era hotărît la orice și păru tare dezamăgit cînd lumea se risipi în tăcere. Zgomotul picioarelor ce se tîrau, clinchetul harnașamentului, țipetele de durere ale surorilor lui Lenny îmi umpleau urechile. A fost lăsată o pază de șase soldați pe treptele de afară ale prăvăliei lui Lemuel. L-am văzut chiar pe el și i-am fluturat din mînă, dar s-a repezit în prăvălie. În vremea asta muncitorii se scurgeau în grupuri de cîte doi-trei către marginile orașului. Am îmbucat ceva și m-am îndreptat spre Muntele din miazăzi ca să aștept.

Timpul mi se părea lung. Am smuls și am supt cîteva fire grase de iarbă ca să-mi amăgesc foamea. Mă întrebam ce-o fi fost în capul lui Lemuel de se grăbise așa să mă ocolească.

Nu simțeam nici o teamă, nici măcar vreo neliniște din pricina lui Lemuel; doar oarecare indignare față de oamenii și împrejurările care îl făcuseră pe Lemuel să se aplece atît de jos sub povara meschinăriei roase de ambiții. John Simon îmi spusese că gloatele vor începe să se apropie de Moonlea către seară. M-am ridicat și am scrutat depărtările împrejur, dar n-am putut vedea nici o mișcare prin întunericul ce cobora. Cîteva clipe mi-a fost teamă să nu se fi întîmplat ceva care să fi făcut cenușă planurile lui John Simon.

M-am cutremurat. Nici un semn nu despica întunecimea. Am coborît un pas. Ar fi fost mai bine să stau cu Abel la „Frunzele după ploaie", unde, printre izbucnirile de cîntece înfocate ale soldaților și tîrguiala ne-

rușinatei Floss Benett, care lucra acum în tempo de scherzo, puteam vorbi, cu speranțe legănate-n bere, despre drepturile omului într-o epocă de aur. Și, între două pahare, m-aș fi putut gîndi la surîsul care se ivise pe chipul lui Plimmon și al Helenei Penbury cînd cei înșelați și striviți se tîrau în tăcere îndărăt, către căsuțele lor. Aș fi ieșit afară, în curtea răcoroasă ca o peșteră ; aș fi izbit cu pumnul stînca rece ca un sloi și aș fi blestemat nenorocul care-l sorocise pe John Simon să-și mistuie pasiunea lui dătătoare de viață într-o epocă mizeră, necoaptă, epocă ce nu îngăduia mîinilor sale să dibuie firul unor fapte prin care să regăsească pacea cu oamenii și cu stările de lucruri din jur.

Deodată, îndărătul meu, cinci dîre roșii au spintecat noaptea. Legiunile veneau dinspre miazăzi ; șiruri de oameni purtînd torțe se îndreptau către poalele muntelui pe care mă aflam. Priveam uimit la strălucirea acelei largi revărsări ce se apropia tot mai mult, tot mai clar. John Simon avusese dreptate. În mintea și în inima oamenilor care se adunaseră de prin cîmpurile lor liniștite ca să muncească în alt chip, printre dealurile acelea, înflorise o maturitate pe care eu n-o văzusem, o plinătate pe care eu n-o simțisem. Dar de astă dată începusem să înfloresc în mica mea găoace de mîndrie și suficiență: foarte încet, bîjbîind, frămîntat de îndoieli, urînd chiar petalele care izbucneau fără voia mea, dînd înțelegerii mele o altă formă, mai plină de îndurare, de dorințe, de îndrăzneală.

În timp ce primul val de torțe atingea poala Muntelui din miazăzi și începea să suie încet, ordonat, eu am început să strig și să plîng de fericire, ca un nebun, ca și cum toată frumusețea, toată calda bunătate a omului viețuitor pe pămînt, s-ar fi adunat într-un singur simbol care mi s-ar fi înfățișat mie pentru întîia oară.

Și mi-am adus aminte de cuvintele lui John Simon : „O înălțare liniștită a mîinilor împotriva celor care știu că au luat-o pe cărări greșite, dureroase. Privirea potrivnică pe fața unei mulțimi istovite, și totuși atît de răbdătoare, căci știe că are putere de viață și de moarte asupra celor răi și dușmănoși care au împins-o în mi-

zerie, deși ca nu dorește decît viață pentru sine și pentru ceilalți."

Vreme de două ceasuri, oamenii și torțele au urcat către podiș în valuri sclipitoare. Căpeteniile ținutului, bărbați isteți și cu greutate, pregătiseră bine mișcările, și masa de oameni a ajuns frumos și rînduit la locul hotărît. Am privit de-a curmezișul văii. Moonlea se pierdea în întuneric. Casa Penbury era un focar de lumină curată, simetrică, o lumină care inspira încredere.

Nu l-am putut vedea pe John Simon, dar am dat curînd de Wilfie Bannion, grăbit, preocupat, alergînd, mlădios ca un ogar, de la un grup la altul. M-am apropiat de el.

— Nici o pățanie pe drum?

— Nu prea. Sîntem mai puțini cu cîteva mii. Mulți dintre cei din văile de la sud s-au întors în ultimul moment și n-au mai vrut să meargă. Ziceau că nu voiau să se ducă împotriva patronilor fără să aibă la ei măcar ceva ca să se apere. A fost o lovitură pentru John Simon, fiindcă el socotea că le scoase din cap ideea asta.

— Și altceva?

— Nimic. Soldații stăteau liniștiți ca șoriceii.

— Mă prind că nu se așteptau la așa ceva.

— Dar dumneata?

— Nu, zău că nu, Wilfie. De loc.

— Ce-ai simțit cînd ne-ai văzut întîi?

— Greu de spus. Am fost grozav de tulburat, parcă s-ar fi clătinat tot pămîntul.

— Asta se și întîmplă. Se clatină tot pămîntul. Ar fi trebuit să ne auzi cîntînd pe drum.

— Lui Plimmon îi vor trebui cîteva ceasuri ca să-și vină în fire.

— Ba și mai mult. Asta-i o parte din viața pe care acest monarh n-a cunoscut-o pînă acum; iar noi sîntem aici ca să-l vîrîm cu nasu-n ea.

— Cînd vă împrăștiați? Înaintea dimineții?

— În zori ne continuăm marșul în Moonlea.

— În Moonlea? John Simon spunea că o să vă arătați pe munte și pe urmă vă despărțiți și vă duceți acasă.

— Nu. Coborîm devale, în Moonlea. John Simon nu voia asta la început, și celelalte căpetenii au trebuit să-l

toace la cap ca să-l facă să vadă că cedaseră destul ma-
nici lui de a convinge în chip pașnic atunci cînd se
învoiseră să vină aici, neînarmați. Ne ducem dcvale în
Moonlca și o să-i spunem păsurile noastre lui Penbury,
sau Radcliffe, sau oricui altuia o fi acolo ca să ne as-
culte și să hotărască. Se spune că Penbury e bolnav,
slăbit de atîtea greutăți și sforțări în meseria lui de a
stăpîni peste oameni.

— El nu e atît de rău. Într-un anumit fel, parc chiar
foarte duios.

— Mai isprăvește cu prostiile tale miloase, harpistule!
Las', c-o să săpunim noi soiul ăsta de spurcăciuni!

A rîs de uimirea și îngîndurarea mea pe cînd priveam
la îmbulzeala din jur.

— O să ne spunem păsurile. Cînd om fi siguri c-or să
fie primite, că n-o să mai avem parte de ani în care să
vedem lefurile scăzînd, iar chiria și prețurile urcîndu-se
în vreme ce toată seminția noastră se înglodează în da-
torii și murdărie, atunci o să plecăm și noi acasă.

— Sînt o mulțime de soldați colo, jos, Wilfie. Și dacă
încep să muște?

Wilfie s-a uitat lung la mine și a zîmbit:

— Sîntem, cîțiva dintre noi, cu ceva mai puțină spe-
ranță și milă decît John Simon, și ne-ar plăcea să-i
vedem că încearcă să miște. Așa cum am trăit noi de
zece ani încoace, o mică scărmăneală, pe cinste, ne-ar
face grozav de bine!

— Asta nu-i ceva de dorit, omule. Scărmăneala-i lu-
crul dracului oricum ai privi-o...

— Atunci cînd sparge suprafața unei seninătăți care-i
putredă rău pe dedesubt și răspîndește moarte, e bine-
venită.

Wilfie m-a părăsit. Vreme de o oră am umblat printre
pîlcurile de oameni. Muntele, purtînd toate făcliile și
toți oamenii aceia în spinare, nu mai era rece. Aș fi
vrut să pot vorbi cu cineva, dar eram un străin, și li se
spusese să nu stea de vorbă decît cu cei cunoscuți.
Mintea mea depăna tot soiul de gînduri. Cîtcodată eram
prins cu totul în ritmul acelei mari hotărîri la care
fiecare dintre oamenii aceia contribuise cu părticica lui;
apoi prezentul dispărea și mă simțeam cutremurat de

un simțământ de zădărnicie și teamă, rușinat că nu mai eram pe deplin eu însumi, simplu, rece și mlădios la capriciile firii mele, ci numai o frîntură — și poate că o frîntură tot mai măruntă — din această mare și înfierbîntată paradă de măscărici. Nu aveau decît o idee vagă despre ceea ce doreau să facă, și cum noaptea era pe ducă, iar ei stăteau cu ochii unul la altul, au început să-și dea seama de toată întinderea pasivității lor caraghioase și a primejdiei; pierdeau pînă și bruma aceea de mînie care ar fi putut să-i împingă la ceva bun. Pe cînd umblam încoace și-ncolo, am văzut sute de oameni care stăteau liniștiți, cu umerii lor largi încovoiați asupra torțelor, cu trupurile nemișcate, cu ochii absenți și gravi.

La ivirea primelor raze de lumină, toate făcliile au fost stinse. S-au așezat în rînduri și au pornit marșul în jos, spre Moonlea. Vreo duzină de băiețandri alergau neobosiți înaintea coloanei mari, să dea de știre despre orice baricadă sau opreliște ce s-ar fi putut găsi în cale.

Soarele se ridicase pe cer cînd am intrat în Moonlea. Urechile mele au tresărit deodată la foiala trupurilor în mișcare printre clădirile Străzii Mari. Dincolo de pogoanele negre din jurul furnalelor, coastele dealurilor erau de un verde strălucitor, cu poalele pătate de mizeria uliților cu cocioabe. Nu se vedea țipenie de om la marginea orașului.

La o cotitură de drum, cam la vreo cincizeci de metri de locul unde începea alcea cu pietriș spre locuința lui Penbury, am dat de călărași așezați în linie. Apăreau ca o pată de culoare țipătoare, prevestitoare de rău, și asta a tăiat suflarea multora dintre oameni. Plimmon, călare pe un murg, era în fruntea lor, arătînd a comandant chiar mai mult decît se cuvine să arate un om. Eu eram alături de cei din fruntea coloanei. Cînd m-am oprit pe o ridicătură de pămînt din marginea drumului, toată strada, cît cuprindeam cu ochii, era înțesată de bărbați în șiruri de cîte patru, cinci sau șase. La douăzeci de metri de locul unde se afla Plimmon, ni s-a spus să ne oprim. John Simon a înaintat cîțiva pași în afară. Pentru prima oară mă puteam uita bine la el, de cînd ne despărțisem cu o noapte înainte. Chipul său pierduse

mult din vechea-i siguranță lăuntrică. Simțea acum mai puternic vînturile amenințătoare. Privirea îi era neliniștită, încordată.

— Vrem să-l vedem pe Penbury! a strigat el. Sînt aici oameni strînși din douăzeci de orașe și grăiesc toți într-un singur glas. Unde e Penbury?

— Nu-i aici, a răspuns Radcliffe, care era la stînga lui Plimmon.

Era și el în uniformă de ofițer de cavalerie. Își strunea calul cu mai puțină siguranță decît Plimmon sau Wilson, care se găsea la dreapta lui Plimmon. Radcliffe era roșu și încruntat la chip; pumnul i se deschidea și i se încleșta mereu pe mînerul sabiei, grăbită parcă să se înfigă în noi și să sfîrșească odată. Wilfie Bannion nu-l slăbea din ochi, plesnindu-și palma peste cingătoarea grosolană a pantalonilor cu un zgomot care se repeta clar în tăcerea încordată ce urmase primelor cuvinte ale lui Radcliffe.

— Nu-i aici, a spus iarăși. Și nici nu cred să stea de vorbă cu dumneata, Adams, sau cu prietenii dumitale.

La un semn al lui Plimmon, domnul Bowen, purtînd un costum negru încheiat pînă în gît și surîzînd tuturor cu bunăvoință, a înaintat dindărătul căpeteniilor corpului de militari și a început a vorbi. Răcoarea dimineții și mirarea lui de a se afla în fața unei adunări atît de pestrițe și străine făceau să-i tremure mîinile și să-i pălească glasul. John Simon și-a ridicat cuviincios mîna spre el și i-a spus:

— Puțini dintre noi te pot auzi, domnule Bowen. Noi ți-am ascultat adesea cuvîntul în trecut, și cunoaștem linia pe care merge. Esența lui se află în tecile domnilor dindărătul dumitale. Așa că acei dintre noi care te pot auzi nu doresc să te mai asculte. În numele bunei-cuviințe, domnule Bowen, vezi-ți de pace și credință, care sînt treburile dumitale, și lasă-ne pe noi să ne îngrijim așa cum ne taie capul de pîinea noastră cea de toate zilele. Unde e Penbury, domnule Radcliffe?

— Acasă la el; așteaptă să se sfîrșească cu croismele astea ieftine.

— Atunci o să ne ducem noi acolo. Vom fi foarte cuviincioși, domnule Radcliffe. Nimeni nu va fi atins sau jignit.

Pe cînd John Simon își ridica mîna să dea semnalul de înaintare, Plimmon a făcut un gest brusc și plictisit, și domnul Jarvis, grefierul orașului, s-a ivit dintre călărași în același fel ca și domnul Bowen. Părea ca pierit de groază și de presimțiri negre. Haina castanie, sobră, părul rar, statura scundă, degetele galbene și chireite ca hîrtia veche se proiectau pirpirii în cadrul maiestuos, strălucitor al ostașilor. A scos un document din buzunar, și, cînd a izbutit să-l țină destul de țeapăn pentru a-l citi, a început să îndruge o mormăială din care nu se înțelegea nimic. Radcliffe l-a oprit, răstindu-se la el, și i-a spus să citească mai tare. Domnul Jarvis și-a ridicat privirea ca în cumplită disperare și a luat-o de la început. De data asta am prins bine cele mai multe cuvinte. Era actul privitor la răzvrătiri, și acolo ni se făgăduia pedeapsă dacă nu încetăm să constituim o primejdie pentru Pacea Regală și nu plecăm îndărăt la locurile și îndeletnicirile unde ne pălise prima dată gîndul să primejduim Pacea Regală. John Simon a așteptat cu capul înclinat ca domnul Jarvis să sfîrșească, vrînd parcă să se arate cuviincios. A surîs domnului Jarvis, și bătrînelul i-a surîs și el încîntat, gîndind că strădaniile lui în ale legii nu fuseseră deșarte. Dar John Simon a strigat:

— Acum, destul! Înainte, băieți!

Jarvis s-a ferit din calea primejdiei în șanțul adînc din marginea drumului, iar eu l-am urmat. Am văzut armăsarul lui Radcliffe făcînd un salt înainte, și pe călăreț — ridicîndu-și sabia spre John Simon. L-a izbit în tîmplă cu latul greu al sabiei, și John Simon s-a prăbușit la pămînt. Atunci Wilfie Bannion a scos un cuțit scurt de sub haină și s-a repezit cu o înjurătură sălbatică la Radcliffe. A căzut, însă, pe spate, cu spada frumoasă a lui Plimmon în piept. Un strigăt nebun de mînie s-a pornit din pieptul sutelor de oameni din primele detașamente. Mulți dintre ei au scos la iveală rîngi scurte, cuțite, chiar cîteva pistoale. Simpla presiune a trupurilor ce dădeau năvală îi sili pe călărași să dea îndărăt pentru cîteva minute. Apoi s-a auzit un răpăit asurzitor de flinte descărcate. Ferestrele caselor de pe Strada Mare se deschiseseră, și infanteriștii trăgeau, țintind în

masa compactă de oameni care umpleau drumul mare. Cei din față căzeau la pămînt. Plimmon porunci oamenilor lui să se retragă pe o porțiune, ca să-și ia avînt pentru șarjă. M-am pomenit cu Lewis Andrews lîngă mine, în șanț. L-am tras pe John Simon între noi amîndoi printr-o deschizătură din gard și l-am tîrît peste bucata de cîmp ce ne despărțea de pădurea din jurul casei Penbury. De acolo îl vedeam pe Plimmon organizîndu-și bătălia. Era ușor, era simplu. Caii sînt mai tari decît oamenii, și călărașii își aruncaseră cu nădejde caii în gloate. Era mare izbîndă pentru cei fără de inimă și fără de minte. Un grup de cavaleriști foarte tineri, pe care-i puteam vedea bine fiindcă păreau că abia se mișcă, strigau mereu „Ura! Ura!", în timp ce-și fluturau săbiile în aer. Infanteriștii trăgeau de zor din case în demonstranții care, împinși din față de șarja nemiloasă a lui Plimmon, erau ținuți mereu sub focul lor întețit. Am văzut cîțiva dintre oameni cățărîndu-se pe fațadele caselor, sau încercînd să smulgă puștile din mîinile soldaților, dar n-am văzut vreunul care să fi ajuns măcar pînă la ferestrele de jos. Dinăuntrul caselor se auzeau țipetele sfîșietoare ale femeilor și eram încredințat că răcnetele lor erau pe deplin îndreptățite. În răstimp de zece minute, oameni după oameni o luară la goană pe toate drumurile și potecile ce duceau afară din Moonlea.

Am luat-o în sus pe deal, tîrîndu-ne pe brînci și folosind orice ascunziș pe care ni-l îngăduiau copacii. John Simon nu-și revenise încă în simțire și nu era lucru ușor să-l purtăm pe coasta aceea. Am ajuns la o carieră mică de piatră, ce părea părăsită. Ne-am refugiat acolo, într-un colțișor. Picurul apei formase o băltoacă mică, în care am spălat capul lui John Simon. A deschis ochii, a privit roca cenușie, stearpă și amenințătoare, apoi i-a închis iar.

— Sîntem destul de adăpostiți aici pentru cîtva timp, a spus Lewis. Dar hăitașii în goană după întîrziați n-or să lase coastele nemăturate, așa că va trebui s-o ștergem îndată ce putem.

După cincisprezece minute, John Simon se putea ține pe picioare. Fața lui avea o expresie de liniște amară și adîncă mirare; n-am vorbit nimic. Am început să urcăm

cu băgare de seamă spre vîrful Coroanei lui Arthur. De acolo puteam vedea mişcările repezi şi înnebunite ale oamenilor, căutîndu-şi morţii şi răniţii pe străzile din Moonlea.

— Wilfie Bannion trebuie să fie printre ei, a spus Lewis.

— Printre ei? a întrebat John Simon. Printre cine?

— Printre morţi.

— Wilfie? Mort?

— Da, am răspuns. Plimmon s-a asigurat de el. Wilfie a primit o spadă nobilă şi a murit. Am văzut totul din şanţ.

— În Wilfie nu era pic de violenie. Nu era omul care să aştepte.

— Of, doamne! a suspinat John Simon, înfundîndu-şi obrazul în iarba deasă pe care ne întinsesem. M-am înşelat. Cît de cumplit m-am înşelat! Şi ne-au călcat în picioare.

— Cum simţi capul?

— Mă doare. Mai bine ar fi fost dacă dădea Radcliffe cu tăişul sabiei. Atunci n-aş mai fi avut cap să mă doară şi nu mi-ar fi fost mai greu. Am fost un smintit ca să-i duc aşa, să-i măcelărească. Au încercat ei să-mi spună asta — Jeremy Longridge, Wilfie — dar eram sigur de înţelepciunea mea şi nu i-am ascultat.

— Uită toate astea. Au să umble după tine ca nebunii cînd n-or putea da de cadavrul tău. Dar drumul spre nord e deschis şi fără sînge. Asta e, băiete. Ia-o la vale, de cealaltă parte a Coroanei lui Arthur, şi pe-aci ţi-e drumul! Să mă duc să-i spun Katherinei că ai şi plecat?

— Da, ar trebui. Dar mai lasă-mă puţin, să mă mai gîndesc.

— Puţin, să te mai gîndeşti! Dumnezeule mare, ia te uită ce-ţi trebuie ţie acum!

CAPITOLUL XIII

Am rămas peste noapte într-un sat mic, la poalele dinspre partea de nord a Coroanei lui Arthur, cu întreg masivul muntos între noi și Moonlea. Cîțiva săteni care-l cunoșteau pe Lewis Andrews ne-au hrănit și au mințit cu multă bunăvoie pe călărașii veniți către seară, ca din întîmplare, pe acolo, să întrebe dacă nu cumva fuseseră văzuți niște răzvrătiți fugiți din Moonlea.

Înainte de a ne urca în paturile pe care gazdele noastre ni le rînduiseră în mansarda casei, izbutisem aproape să-l fac pe John Simon să gîndească așa cum gîndeam eu.

— Lasă totul pe mine, i-am spus. Stai acolo, ca un prost, ca un mut. Cu timpul oamenii se coc la minte, așa cum se coc fructele. Lumea asta e a lui Plimmon și a lui Radcliffe. După isprava de azi-dimineață, toți or să fie sătui de ciocniri și necazuri, luni și luni de aici înainte. Penbury, care pe vremuri și-a vîrît și el nasul în poezie, o să aibă atîta simț încît să se poarte ceva mai blînd cîtva timp și, între timp, Bowen și frații lui cu spada arzătoare or să te tot asemene cu Satana și cu fiul risipitor, pînă le vor împuia tuturor capul învățîndu-i că ești răspunzător de tot măcelul care a avut loc azi de partea cealaltă a dealului. Nici măcar ca glumă nu-i bună! Hai să plecăm!

— Au făcut din mine un măscărici! Au făcut din mine un măscărici groaznic! asta era tot ce spunea John Simon.

Dar din felul cum dădea din cap la vorbele mele, eram sigur că a doua zi dimineața el, Katherine și cu mine o să întoarcem spatele văilor îndurerate, răvășite; și, ca să fiu mai sigur încă, i-am vorbit din nou, înflăcărat

și vibrînd de încîntare, despre frumusețea și prospețimea ce ne așteptau în vîlceaua care era acum a mea.

Pe la ora 9, pe cînd stăteam în bucătăria casei, ușa s-a deschis și a intrat un bărbat cam de vîrsta mea ; era bine făcut, avea o frunte neobișnuit de înaltă, ochi vioi și îmbrăcămintea — amestec de haine de oțelar și de pădurar. Cînd intrase înăuntru, chipul îi era ca de înmormîntare, dar cînd ne-a văzut, gura i s-a destins într-un zîmbet de salut, deși ochii îi rămăseseră la fel de absenți și de triști ca înainte. John Simon și-a fluturat mîna.

— Alan, a spus, uite pe prietenul meu Eddie Parr. Unde ai fost, Eddie ?

— M-au ținut într-un sat în vest, la cincisprezece kilometri de aici. M-am întors îndată ce am putut. Am ajuns în Moonlea pe la mijlocul dimineții.

— Ce vești ?

Eddie s-a uitat de jur împrejur, oprindu-se la fiecare chip în parte și privind fix, în cele din urmă, pe sătcanul bătrîn care fuma o pipă lungă de pămînt pe un scaun lîngă foc.

— Vești proaste, a spus apropiindu-se de cămin și privindu-mă în timp ce se apropia, de parcă auzise despre mine și dorea să-și întărească o părere a lui.

Am așteptat să vorbească mai departe. Bătrînul trăgea mai mult decît zgomotos din pipa-i de pămînt, ca și cum ar fi vrut să se izoleze de noi. Tăcerea apăsătoare începuse să-l plictisească, și eu, ca să-l ajut, loveam cu vîrful ciubotei în piciorul butucănos cioplit al scaunului lîngă care stăteam.

— Toată dimineața asta, a spus Eddie, am umblat în sus și-n jos pe strada cea mare. Nu m-a oprit nimeni. Și toată după-amiaza am stat pe cîmp, scîrbit, scîrbit și tăvălindu-mă ca un cîine. N-am văzut niciodată pînă acum morți așa, la grămadă.

— Groaznic de văzut ! a spus John Simon. Dar unora le place spectacolul ăsta. Trebuie să existe în el un soi de frumusețe, un soi de frumusețe adînc mîngîietoare pentru unii oameni, altfel nu și-ar da atîta osteneală să-l monteze.

Glasul îi era doar o umbră de şoapte abia murmurate. Întreaga fiinţă a lui John Simon părea un ghem dureros de gînduri şi simţiri.

— L-am văzut pe Plimmon, a spus Eddie. Era fericit. Surîdea. Mai ales cînd au adus corpul lui Wilfie Bannion să-l pună lîngă ceilalţi. Are dinţii ca zăpada Plimmon ăsta.

— Aşa îi are ? a întrebat bătrînul, iar eu aş fi dorit ca vorba acestor oameni disperaţi şi atît de singuri să fi putut luneca pe o pantă uşuratică de bîrfeală nevinovată asupra aspectelor mărunte ale existenţei, începînd cu dinţii lui Plimmon.

— E un tip destul de chipeş, nici vorbă, am spus. Are un chip ca de zeu, numai că în ochi i se ghiceşte un simţ ascuţit al afacerilor.

— Toată familia era aşa, a întărit bătrînul mulţumit, dînd din cap, cu un început de rînjet ; se simţea şi el uşurat să nu mai audă cîteva clipe despre morţii aceia de dincolo de munte, părăsiţi pe străzile lor păcătoase, şi despre lucruri care aveau nevoie de multe comentarii pentru a fi pe deplin lămurite. Întocmai ca o femeie cu sămînţa vîrîtă unde trebuie, aşa se umflă familia Plimmon. Cum e pîinea pentru noi, aşa-s cîmpurile pentru ei. Înfulecă şi se umflă.

— Ca broaştele, a spus John Simon. Or să se umfle pînă or să plesnească.

— În soiul de baltă în care trăiesc ei, John Simon, felul ăsta de viaţă şi halcaua le priieşte. Nu fac ei prostia să plesnească. Dumneata poate că da. Ei nu.

S-a auzit o bătaie în uşă.

— Un prieten vrea să-l vadă pe John Simon Adams, a spus gazda, Benny Cornish, nepotul meu din Westlea.

— Descuie uşa, Eddie.

Benny Cornish era un băieţandru lătăreţ la faţă, cu nişte ochi negri, pe care îi ţinea mari deschişi şi pironiţi, aşa ca maimuţele, atunci cînd vorbea. Pielea grumazului i se mişca mereu într-un ritmic tic muscular, sub stofa cenuşie şi aspră a fularului.

— Bună ziua, bunicule, i-a spus băieţandrul bătrînului din colţ.

— Bună ziua, Benny Cornish. Ce face maică-ta, fiimea, Louisa Cornish?

— Ultima oară cînd am văzut-o era bine, a spus Benny.

Mi-a plăcut cuviința gravă cu care aceștia doi vorbeau între ei. Era un simțămînt de siguranță în plinătatea cinstită a întrebărilor și a răspunsurilor lor.

— Cînd ai văzut-o ultima oară?

— Acum două zile.

— Dar ce-ai avut de făcut, Benny Cornish, că n-ai fost acasă de două zile?

— Am fost la cartierul general.

— Cartierul general? Glasul bătrînului se ridicase morocănos. Ce cartier general? Ce fel de loc e acela pentru un puștan spîn ca tine, Benny?

— Cartierul general al oamenilor din văile de la apus. Sigur că ai auzit de așa ceva, bunicule. Sîntem pregătiți.

— Stai acasă și vezi de maică-ta, pentru dumnezeu! Încăierarea asta e treabă de bărbați, și maică-ta e bolnavă de atîtea luni. Ce v-a apucat? Ce, nu vă mai găsiți liniște în viață? În tinerețea mea, cînd oamenilor nu le plăcea într-un loc, atunci plecau de acolo și se rostuiau pe placul lor. Acum a dat streche în voi. Unde-i liniștea de altădată?

Era o amărăciune sinceră și plină de revoltă în glasul și căutătura bătrînului și mi-ar fi plăcut să stau jos și să discut cu el despre toate astea. Dar tînărul Cornish s-a apropiat de mine și, ridicînd stîngaci și solemn degetul la tîmplă, a schițat un salut militărese.

— Am fost trimis să vorbesc cu John Simon Adams, a spus el. Cu cel care-i căpetenia văilor din nord-est. Dumneata ești John Simon Adams?

— Nu eu, tinere. Pe mine vîntul m-a împins aici. Uite, colo-i omul dumitale, sub lampă.

— Ce vrei dumneata, Benny? a întrebat John Simon.

— Vin din partea lui Jeremy Longridge, căpetenia noastră în văile din sud-vest. M-a trimis cu o ștafetă pentru dumneata.

— Bine a făcut Jeremy. Ai venit ușor? Ce-ai văzut în drum? Ai trecut prin Moonlea? Cum era pe acolo? Ce făceau cînd ai trecut tu? John Simon era tulburat

și din nou cuprins de un tremur, așa cum fusese în dimineața cînd, rănit, își venise în simțiri. Ținea strîns mîna băiatului. Ce au făcut cu morții, Benny?

— Nu știu, răspunse Benny. Și-a tras mîna din mîna lui John Simon și a făcut un pas îndărăt. Era vădit că nu se simțea bine în fața acelui vălmășag de simțăminte sălbatice pe care parcă-l vedea, revărsîndu-se în valuri din inima și mintea lui John Simon. N-am trecut prin Moonlca, a adăugat el. Nu eram așa de prost. Am ținut-o pe poteci lăturalnice. Doi soldați m-au dibuit tocmai pe lîngă vîrful Coroanei lui Arthur. Au dat ei fuga să mă prindă, au slobozit și un foc. Dar eu am fost iute de picior, ca un iepure.

— Isteț băiat, isteț băiat, a vorbit bătrînul în coada pipei lui, chicotind și bătînd în marginea scaunului. Și eu eram la fel cînd eram puști, aidoma unui cerb, unui pui de cerb.

— Și ce-a spus Jeremy Longridge? a întrebat John Simon, încet și tărăgănat, de parcă n-ar mai fi dorit atît de tare să audă răspunsul.

— A spus că victoria de azi-dimineață a lui Plimmon o să însemne legea marțială peste toată regiunea. A spus că dacă dăm greș acum, dăm greș pentru vecie. A spus că cel mai bun lucru care-l poți face, dacă n-ai învățat nimic din ce s-a întîmplat azi-dimineață, e s-o iei la sănătoasa în America, unde sînt locuri goale berechet pentru capete goale, sau să te întorci la Plimmon cu frînghia gata în mînă, ca să-l scuturi să mai cumpere el una.

— Jeremy a spus toate astea?

— Chiar vorbele lui. Le-am învățat pe dinafară, așa cum înveți versuri.

— Cred. Jeremy a fost totdeauna un necruțător, așa a fost el... Dar ar fi trebuit să vină, cum i-am spus eu, cînd s-a dat semnalul. Ar fi trebuit să adauge și el mîile lui la ale noastre. Poate că ar fi fost cu totul altfel: ultima picătură care ar fi schimbat cumpăna. Și orice ar fi gîndit în sinea lui despre vederile mele, ar fi trebuit să vină, așa cum a spus. Și atunci poate că n-ar fi fost nevoie să moară nici unul, nici unul...

— Nu te mai frămînta cu ce-a fost, i-am spus lui John Simon luîndu-l de braț și împingîndu-l îndărăt pe scaun. Trebuia să curgă sînge, așa era programul. Plimmon voia sînge. Face parte din mijloacele lui tari în momentul ăsta. Ai fost destul de agcamiu ca să-i aduci vînatul pe tavă fără a fi nevoit să goneaseă după el. Asta-i totul.

— Ba nu-i totul. La dracu, că-i mult mai mult decît atîta, și eu vreau să aud... Ce altceva ți-a mai spus Jeremy, Benny ?

— A spus că dacă ai știut să tragi învățăminte din ce s-a întîmplat, atunci putem face un început, un alt început. Noi sîntem gata în văile din vest. Dacă vrei să-l vezi, du-te la „Frunzele după ploaie" mîine noapte. Abel te va lua la el.

John Simon n-a răspuns pe dată. Și-a sprijinit capul între mîini, pe masă. Și capul i-a căzut tot mai jos, pînă ce buzele i-au atins firimiturile rămase de la ultima cină.

— O să mă gîndesc, a spus și a ieșit din bucătărie. Îi auzeam pașii pe sub socii cei mari, care umbreau intrarea căsuței.

— N-ar trebui să stea afară, am spus. După cîte a îndurat astăzi, mai bine s-ar culca.

— Dă-i pace, a răspuns Eddie Parr. N-o să-și găsească liniștea, nici odihna pînă nu ia o hotărîre. Lasă-l să umble. Noaptea-i senină și călduță, n-o să-i facă rău.

— Benny Cornish, a spus bătrînul, trebuie să-ți fie foame după atîta cutreierat și atîta vorbă pe la cartiere generale și toate celelalte. Du-te afară la mătușa ta și spune-i să te îndestuleze cu lapte și pîine.

— Jeremy Longridge zice că acum sîntem ostași într-un fel de armată și o să mai continuăm să fim pînă cînd patronii or să facă pace ca lumea cu noi. Și, ca ostași, trebuie să ne învățăm să îndurăm multe asprimi.

— Tu mai las-o cu afurisitele astea de cuvîntări, Benny Cornish, și bea-ți laptele. Mi se zbîrlește părul

cînd aud un ţînc ca ţînc vorbind aşa de parcă ar fi ducele de Wellington [1] în carne şi oase.

Benny şi-a întors faţa de la bunică-său şi mi-a făcut cu ochiul, iar bunicul şi-a întors-o şi el de la Benny şi mi-a făcut cu ochiul; cu le-am făcut cu ochiul la amîndoi şi eram bucuros să mă apropii de plămada lăuntrică a acestor două fiinţe.

— Cine e Longridge? l-am întrebat pe Eddie Parr. La ce sînt pregătiţi oamenii lui? Ce lecţie anume speră el că a învăţat John Simon? Nu-mi spune mie că acest Longridge îi pretinde lui John Simon s-o ia de la început cu nebunia asta de măcel.

— Longridge are vedere limpede. Eu ştiu sigur asta. În timpul scurt cît am fost liber-predicator am văzut cu ochii mei destule şi sînt bun judecător. Jeremy n-a crezut niciodată în puterea de convingere prin mijloace paşnice, aşa cum a crezut John Simon. Zicea că-i la fel ca şi cum ţi-ai băga capul în gura leului înainte de a-i smulge inima sau colţii din gură. El zice că bogătaşii formează o oaste mică ce ţine toată sărăcimea sub asediu, între ziduri groase şi părăginite, prin violenţe şi teroare. Mai zice că pentru oameni să trăiască aşa, cu miile, doar ca să-i îmbogăţească pe alde Penbury şi Plimmon, înseamnă să trădeze viaţa. De aceea, zice el, sărăcimea să se descotorosească odată de împilatori şi să facă din viaţă un lucru senin şi clar şi roditor. Şi zice că e bine ca acei care toarnă oţelul să fie stăpîni peste turnătoriile unde muncesc. Şi zice că-i la fel de înţelept ca plaiurile să fie ale acelora care le cultivă, aşa cum trebuie să fi fost odată. Mai zice că dacă muncitorii trebuie să fie sclavi în oraşele cele noi, pradă foametei şi bolilor pe care nu le cunoşteau înainte, atunci mai bine ca turnătoriile şi minele să piară acum, iar noi o dată cu ele, şi văile să ajungă iarăşi deşerte şi liniştite ca înainte.

— Mă interesează să aud vorbindu-se despre acest Longridge. Cînd John Simon a venit la voi din nord,

[1] *Wellington Arthur* (1769—1852), general englez, comandantul trupelor coaliţiei antinapoleoniene care au cîştigat bătălia de la Waterloo.

lipsa mea a lăsat un gol în el. Știam că trebuie să fi găsit multe lucruri care să-i umple golul. Dar aș vrea să cunosc aroma a tot ce a folosit el ca să-și umple sufletul.

— O! sînt așa multe de spus despre Jeremy. Dacă ar fi crezut că moartea lui ne-ar fi lăsat mai liberi ca să ne putem întări, ar fi murit fără să-i pese cît negru sub unghie.

— John Simon a fost bun prieten cu Longridge?

— Cînd s-au întîlnit întîi, în iarna cumplită de acum doi ani, noi gîndeam că ei or să fie ca două jumătăți ale aceluiași întreg, erau făcuți parcă să fie una. Ai fi zis că veniseră din cine știe ce meleaguri depărtate ale pămîntului să-și dea mîna între colinele astea, atît de minunat păreau să rostuiască ideea și puterea care ne-ar fi arătat drumul în anii ăștia. La început, Longridge era cel care ne dădea imboldul moral al blîndeții și păcii. Ar fi trebuit să vezi cum îi strălucea parcă întreaga ființă cînd vorbea de apa milostivă a gîndurilor în care și cei mai înrăiți dintre monștrii de patroni ar putea fi cufundați și făcuți să înțeleagă vederile noastre. Spunea adesea că atîta vreme cît cunoștințele muncitorului despre lumea în care trăiește sînt mărginite și betege, tot atîta vreme dorințele sale vor fi nătîngi, prostești și fără noimă. El — mai mult ca oricare altul — ne-a pus să învățăm și să citim, și, totdeauna după ce Jeremy Longridge trecea printr-un oraș, se vedeau mai puțini oameni prin cîrciumi, deși n-avea niciodată timp să spună cîte ceva și împotriva băuturii.

— Am auzit despre astfel de oameni, Eddie. Eu nu sînt ca ei. Pentru mine viața celorlalți e ceva aspru, cum e piatra poroasă pe obraz. Fug cît pot de așa ceva. Mi-e absolut totuna dacă oamenii găsesc izbăvire sau aur, dacă găsesc gunoi sau ametiste, sau vărsat de vînt, sau orice ar simți ei că le umple viața. Dar sînt bucuros că există și dintre cei care să simtă febra mizeriei omenești fără margini. Și bănuiesc că, într-un fel oarecare, pe undeva, ei îngrijesc și cultivă rădăcinile a ceva nou, a ceva care slujește, cînd și cînd, drept magnet pentru picioarele cele mai încete și mai nătînge.

— Rădăcinile oricărei vieți, harpistule, ale oricărei existențe își trag seva direct din inimă.

— S-au certat, oare, omul ăsta și John Simon?

— Pe vremea aceea Longridge era cel care-i spunea lui John Simon că e aspru, și John Simon îl numea pe Longridge un prost cucernic. Adams spunea că numai un furnal, cu toată puterea lui de a pîrjoli și de a transforma, putea sluji drept simbol oamenilor încercați de prea multă suferință; le-a arătat că focul pe care l-am întreținut atît de bine pentru Penbury trebuie potrivit și aprins dedesubtul proprietarilor, ca să-i facă să le vină mintea la cap ceva mai repede. Longridge zicea însă că nimic nu ne poate fi de folos, decît numai să-i convingem pe cei care au luat-o razna că greșesc, iar pe cei păgubiți că trebuie pus odată capăt suferinței pe pămîntul ăsta. De l-am fi ascultat pe John Simon, ne-am fi părăsit casele în iarna aceea și am fi ars judecătoriile, prăvăliile și conacele celor mari.

— Și acum au schimbat locurile. Asta-i ciudat. Eu n-am avut niciodată vreo idee care să crească înlăuntrul meu și să țîșnească în afară, tîrîndu-mă și pe mine după ea. Am încercat totdeauna să privesc lucrurile de la distanță, pentru a-mi putea face o imagine reală despre ele. Dar am socotit mereu că asemenea idei izvorăsc din străfunduri de pămînt și rămîn la fel de neclintite în om cum rămîne copacul în țărînă. Ce s-a întîmplat?

— Nu pot spune cu siguranță. Erau amîndoi atît de sinceri, încît poate fiecare dintre ei l-a atras pe celălalt spre propriile lui convingeri. Dar Longridge s-a însurat cu o fată, una, Iona din Tudbury. Era o frumusețe și totodată înțeleaptă, cît poate fi o femeie de înțeleaptă. Gîndea taman la fel ca Jeremy, pentru că și ea trecuse prin vai și amar! Tatăl ei fusese trimis în ținutul Van Diemen[1] pe corabia de surghiuniți care dusese primul lot de tineri tîrîți în judecată fiindcă îi pomeniseră de salarii tatălui lui Penbury. Dar Iona era o fire stăpînită și-l învăța pe Jeremy cum să facă să-i clocotească mînia în sînge cînd vorbește, fără să-și prîjolească

[1] Regiune în nordul Australiei, în care erau deportați condamnații.

vinele. Îl îngrijea bine și am văzut și noi o boare de rumeneală pe pielea lui. Apoi un grup de hangii și alte soiuri de patrioți din Tudbury care nu sufereau să-și vadă vecinii însetați după altceva afară de bere, au ținut sfat cu stăpînirea și cu preoțimea și s-au hotărît să-l socotească pe Jeremy drept antichrist. Au îmbătat cîțiva o bandă de huligani și i-au slobozit asupra lui într-o noapte, pe cînd trecea peste deal, întorcîndu-se de la o convorbire cu noi, din Moonlea. L-au ciomăgit de l-au lăsat jumătate mort. I-a trebuit neveste-si, Iona, luni întregi ca să-l înzdrăvenească, și cînd începuse să-l pună pe picioare, a murit ea la naștere. Asta l-a schimbat pe Jeremy. A fost ca și cum peste iezerul răcoros al gingășici din el ar fi năpădit o arșiță cumplită și n-ar mai fi rămas decît un noroi gros și scorțos. Dacă John Simon ar fi fost același ca pînă atunci, lupta ar fi început chiar în iarna aceea. Dar John Simon se schimbase și el. Longridge fusese mai bun învățător decît crezuse. În lunile cît zăcuse la pat, ideile lui despre forța morală taiaseră făgaș adînc, tot mai adînc, în mintea lui John Simon. Și cînd Jeremy a vrut să-i dea jos pe patroni de pe prăjinile lor de aur cu mîinile goale ale nevoii și să-l pună pe Plimmon să mai muncească și el puțintel, așa, ca o schimbare, s-a trezit față-n față cu fantoma propriilor lui convingeri moarte, ori de cîte ori a încercat să capete sprijinul activ al lui John Simon. Era cam pe timpul cînd John Simon s-a mutat la familia Brier. Atunci am văzut noi ce și cum!... Știi, eu nu vreau să vorbesc cu subînțeles. Tot ce spun e că-i mare nenorocire cînd două minți cum sînt cea a lui Adams și cea a lui Jeremy încetează, sau nu izbutesc să mai lucreze în armonie. Oamenii au puțini conducători, și ideile acestora trebuie să curgă în același vad amplu și drept ca să poată fi înțelese și îndrăgite. Oamenii iau prea puțin în seamă adierile de vînt care pot să abată din drum aripa gîndurilor cuiva. Ei înțeleg frigul și foamea și trupurile sfîrtecate, dar abia de pot să înțeleagă puterea acelor viermișori de îndoială și nehotărîre care-și sapă cuib în sufletul și creierul unui om. Eu înțeleg cîte ceva, dar nu totul, nu totul!

Așa cum stăteam acolo, vedeam limpede tabloul, cu ochii minții mele. Dragostea trupească neîmplinită a lui John Simon pentru Katherine Brier crease în el o amărăciune care-l măcina cu încetul, spulberîndu-i încrederea în puterea unei acțiuni hotărîtoare, de orice natură ; îl mînase și către o împăciuire înșelătoare față de oamenii care, după toate cîte le știa din propria lui experiență și dinainte, erau ca lupii de hrăpăreți și de răi. Îl copleșise încet-încet o afurisită și ironică paralizie a voinței. Și numai dacă starea asta putea fi schimbată, numai atunci putea veni și vindecarea.

Doamna Brier și Davy pluteau într-o lume de încîntări, se știau schilodiți și își rumegau taina schilodirii lor într-un vîrtej de rugăciuni amețitoare și într-o înstrăinare deplină, ce-și avea propriile ei legi de satisfacții și împliniri. Dacă John Simon le-ar fi dat celor doi un picior ca să-și mai descarce povara dorințelor, așa cum, desigur, i-ar fi făcut acum lui Penbury și afaceriștilor săi, și dacă ar mai fi scuturat puțin înțepeneala tîmpă din viața vecinilor lui, aceștia s-ar fi simțit la fel de puțin jigniți pe cît se simțeau și în starea aceea de răbdătoare supunere blajină. Am spus cîteva din lucrurile astea lui Eddie Parr, care-și lăsase capul jos, pe scîndura mesei, gata să adoarmă.

— O dată, a spus Eddie Parr, cu un glas pe care abia îl puteam auzi din pricina gurii lipite de lemnul mesei, într-un oraș din nord, am văzut un puști, să tot fi avut opt ani ; lucra ca mecanic... Părea ca de optzeci de ani, la fel de înțelept și rece ca la optzeci de ani ! L-am văzut chiar în clipa cînd capul i-a căzut într-o parte, și trupul i-a fost înhățat de mașină !... Uneori îmi spun că am să scriu un poem lung, măreț despre asta, un poem pe care lumea l-ar citi cu tot atîta durere cu cîtă l-aș retrăi și l-aș scrie eu. Dar de cîte ori am strîns bani pentru hîrtie, îl revăd pe puști, și puștiul se uită lung la mine și mă anunță că el a spus tot ce era de spus și că de ce naiba m-aș mai osteni eu.

Benny Cornish a intrat în odaie, încheindu-se la haină, săltîndu-și pantalonii și mestecînd ultima îmbucătură de mîncare. A lăsat ușa pe jumătate deschisă și curînd

John Simon a intrat și el; și-a pus brațul pe umărul lui Benny.

— Ascultă, Benny, uite ce lucru vreau eu să-i spui lui Jeremy Longridge. Spune-i că el a avut dreptate, iar eu m-am înșelat. Spune-i că deocamdată eu sînt pe jumătate durere, pe jumătate înțelepciune și că năzuiesc să fiu curînd pe de-a-ntregul înțelepciune și să trec durerea altcuiva, de pildă lui Plimmon. Spune-i că pînă acum noi n-avem arme în văile noastre, dar — cu arme sau fără — o să fim totdeauna alături de el cînd va veni timpul să dăm foc gunoiului. Spune-i că îl voi aștepta două nopți de aici înainte la „Frunzele după ploaie". Ai să ții minte toate astea?

— O să i le pot spune aidoma, ca pe o poezie. De aceea mă și trimit ei, fiindcă pot să ascult lucruri pe care să le repet pe urmă ca pe o poezie.

— Atunci, e bine. Du-te sănătos, Benny!

— Rămîi sănătos, John Simon Adams!

Băiatul și-a aruncat privirea spre bătrîn, căruia îi căzuse capul în piept. A clipit din ochi, apoi a deschis ușa și s-a făcut nevăzut.

Gazda ne-a arătat unde să dormim și am adormit; eu, pradă celor mai întunecate vise.

• CAPITOLUL XIV •

A doua zi după amiază, umblam iar pe Strada Mare din Moonlea. Înainte să părăsesc casa Cornish, John Simon mi-a spus că nu era nici un pericol dacă mă duceam în Moonlea, căci eu nu făcusem pînă atunci nimic din care să se vadă legătura mea cu el. Zicea că nu mi-ar fi cerut să mă duc dacă nu i-ar fi fost teamă ca cine ştie ce lucru neaşteptat să nu-i strice planul de a-l întîlni pe Longridge la „Frunzele după ploaie". Nu i-ar fi plăcut să se ducă acolo şi să-l găsească pe Longridge înhăţat, iar în locul lui o capcană. Urma să-l văd pe Abel şi, dacă acesta nu m-ar fi oprit, trebuia să-i trimit veste lui John Simon, peste deal. Cînd mi-a spus ce doreşte, n-am fost prea fericit la început. Nu m-aş fi putut simţi prea vesel lîngă bătrînul Cornish, care se uita lung la mine de pe planeta lui, plin de nelinişti şi de reţineri mute. Dar cînd Eddie Parr a spus că dacă eu nu vedeam cu ochi buni această hotărîre se va duce el, le-am răspuns că socoteam o cinste să le pot fi de ajutor în felul acesta.

M-am arătat în trecere pe la familia Brier. Acolo am întîlnit o fetişcană, pe nume Phoebe, o nepoată a doamnei Brier, care era servitoare la Penbury. Mi-a spus că Plimmon şi Radcliffe pregăteau o spînzurătoare pentru mine şi John Simon, o spînzurătoare frumoasă, în toată legea, din pricina uciderii lui Bledgely ; Lemuel era martorul principal şi prim-ajutor al călăului. A înşirat de asemenea o poveste lungă şi interesantă despre ciocnirea pătimaşă şi mînioasă care avusese loc între Plimmon şi Helen Penbury cînd Plimmon s-a năpustit în odaia ei şi a mustrat-o cu un glas de s-ar fi putut auzi pînă sus, pe Coroana lui Arthur, că avusese ne-

socotința să stea alături, măcar cîteva clipe, de un individ ca mine. Plimmon, încredințat de perfidia mea prin valetul Jabez, care căuta să se pună bine cu lordul, ajunsese a mă socoti drept un spin și mai țepos decît răzvrătiții. Vestea asta nu m-a lăsat rece. Am înghițit hrana ce-mi fusese pusă dinainte, n-am dat nici un fel de știre despre locul unde se găsea John Simon și am plecat cît am putut de repede.

Pe cînd umblam prin Moonlea în liniștea după-amiezii tîrzii, am văzut că orașul arăta și mai mult a cîmp de bătălie decît îl văzusem ultima oară. La fiecare cîțiva metri apărea cîte un grup de soldați călări sau pedeștri. Soldații pedeștri aveau un aer plictisit, morocănos, parcă ar fi vrut să spună locuitorilor că erau siliți să facă ce făceau. Dar cavaleriștii, flăcăi voinici și hotărîți, în cea mai mare parte fii de fermieri bogați, se bucurau de orice prilej mai dramatic și, călărindu-și caii cu avîntată ușurință, păreau nerăbdători să-și arate încă o dată vrednicia. Am umblat cu capul în jos, fără să mă oprească nimeni. Căpitanul Wilson era și el acolo, echipat și pregătit pentru orice soi de măcel; cînd m-a văzut, s-a încruntat, dar n-a făcut nici o mișcare ca să mă oprească din drum. Își întorcea capul din cînd în cînd, să se uite la steagul nou ce fusese ridicat pe acoperișul primăriei. Cîteva femei tinere se foiau într-una, oferind grațios mîncare și băutură soldaților, mai ales călăreților. N-am văzut însă bărbați sau femei în vîrstă.

Deodată l-am zărit pe Lemuel Stevens. I-am făcut semn cu mîna și l-am strigat. Îndată ce m-a văzut, a alergat și s-a înfundat în prăvălie. Am încercat să-l prind, dar, ajuns la ușa lui, am găsit-o zăvorîtă. Am început să ciocănesc supărat și să-l strig pe nume, dar nu prea tare. Prin geam i-am văzut, pe el și pe Isabella, stînd aproape pe întuneric. Se țineau de mînă și trăncăneau ca două coțofene cărora li se slobozise o împușcătură printre cozi. Simțeam panica lor trecînd parcă prin geam pînă la mine.

Mi-am văzut de drum spre „Frunzele după ploaie", în înserarea care cobora. Afară, în curte, un pîlc mare

de pedestraşi stăteau întinşi peste tot, plictisiţi, vorbind pe apucate, lipsiţi de interes pînă şi pentru spusele lor. Mîinile unora erau înfundate printre raniţe şi puşti, ca să le rînduiască, dar fără grabă sau tragere de inimă. Chipurile tuturora erau posomorîte şi se încruntau de ciudă ori de cîte ori ochii le scăpărau spre uşa circiumii. Vreo douăzeci de cai, sau chiar mai mulţi, erau priponiţi de-a lungul zidului din dreapta al curţii. Soldaţii mormăiră în chip de răspuns la salutul meu. M-am poticnit de o flintă pe cînd mă îndreptam spre intrarea hanului şi m-am pomenit cu un pumn peste coapsă de la un uriaş oacheş şi mînios, care mi-a tras o înjurătură zdravănă mie şi întregului oraş Moonlea.

Încăperea cea mare a hanului era ocupată de ofiţerii regimentului de călăraşi. Cînd i-am văzut strînşi laolaltă, am fost impresionat mai mult ca oricînd de staturile şi forţa lor uriaşă, mirat mai mult ca oricînd de mulţumirea netulburată aşternută pe feţele lor. Am căzut pe gînduri, încercînd să socotesc cantităţile de hrană bună înfulecată, de aer bun respirat şi de doguine primite de-a gata, care au fost necesare pentru a le da acea strălucire cavalină. Sporovăiala lor veselă n-a scăzut cînd am intrat. Abel le servea băutură, la fel de nepăsător ca şi tejgheaua lui, şi s-a făcut a nu mă recunoaşte. Ofiţerii trebuie să-şi fi zis că eram vreun servitor al circiumii şi nu s-au mai ostenit să se uite la mine.

După ce băusem un pahar, Abel mi-a prins privirea şi mi-a făcut semn să vin îndărătul tejghelei. M-am strecurat şi m-am dus lîngă el, cu faţa spre mica odaie unde ţinea butoaiele şi oalele.

— Nu spune încă nimic, mi-a şoptit încetişor, apoi a adăugat cu glas mai tare: oalele din colţul acela sînt murdare. Ia un vas cu apă curată şi spală-le bine. Uite colo agăţată cîrpa de şters.

M-am aşezat pe un scaun, departe, într-un ungher întunecos; clinchetul simplu al vaselor prin apa călduţă îmi bucura urechea; cînd le ştergeam cu ştergarul aspru, îmi plăcea să suflu tare peste ele şi să le fac să lucească. Îndeletnicirea mea era atît de curată şi de plăcută, încît o expresie de încîntare neroadă trebuie

să mi se fi așternut pe față, pentru că, în clipa în care am revenit, ca de departe, dintr-o stare totală de desprindere, am văzut patru tineri ofițeri, cu fețele pline și lucioase, aplecîndu-se peste tejghea și rîzînd în hohote de mine.

— Ce măscărici! strigă unul dintre ei tăvălindu-se de rîs. Un bădăran caraghios, care te amuză la chefuri! Văzut-ați vreodată asemenea cap prost? Sfinte dumnezeule, ce-ar fi să-l scuturăm pe zurliu pînă ne-o da și nouă rețeta bucuriei tîmpe pe care o avea oglindită pe față?

— Parcă-i unul dintre cei trei magi care au purces din Răsărit să dea acestor sclavi puricoși vestea unui nou mesia! a spus altul.

— Ia trăgeți-l încoa, să ne mai distrăm un pic! a strigat al treilea, care se clătina pe picioare și părea a fi cel mai beat și mai de temut dintre ei.

— Ai dreptate, Herbert, a spus unul dintre ceilalți.

Ideea de a mă tîrî afară ca să fac din mine un soi de număr de circ a fost adoptată pe diferite planuri de către prietenii lui. Am rămas jos mai departe, dar vorbele lor îmi stîrniseră cîteva gînduri. Eram obosit. În ultimele zile mă frămîntasem mult cu mintea și umblasem pripit dintr-un loc în altul, în același ritm cu creierul meu. Fusesem hărțuit, ba chiar înfricoșat; ficcare nouă teamă năvălise atît de repede peste alta mai veche, încît conștiința mea, prinsă în tot soiul de frămîntări întunecate, nu mai simțise putregaiul puturos al stării de nesiguranță și spaimă din jur. Puținele ore petrecute în casa familiei Brier cu Katherine, atît de gravă, de hotărîtă, purtîndu-și deznădejdea într-un chip atît de delicat și de rațional, îmi mai îndulciseră amarul și-mi mai restabiliseră oarecum liniștea sfîșiată. Așa cum stăteam acolo, retras și bucurîndu-mă ca un copil de năvala apei calde pe fundul neted al oalelor și al vaselor de cositor, pierise și ultima zvîrcolire a eului meu strivit în picioare. Tot ce însemna nepotrivire cu ceea ce mi-era străin se stinsese. Eram cu însumi, demnul și nepătatul singuratic. Timp de o clipă, n-am putut asocia acea adunătură de neciopliți bine hrăniți, sătui și înfumurați cu mecanismul îndemînatic ticluit al ticălo-

şiei, al primejdiei, cruzimii şi prigoanei care-i împingea pe ei şi pe John Simon Adams în abisul negru de cazne josnice şi înjositoare. Cînd le-am auzit glasurile şi am înţeles ce spuneau şi ce voiau, eram conştient doar de strigătele ce-mi izbeau ungherele calme, luminoase ale simţirii şi cugetului. Pentru întîia oară de cînd venisem în Moonlea am simţit ura cumplită, neînfrînată, ura intrată în sînge, care trebuie să fi încordat fibrele lui John Simon şi ale fraţilor Bannion pînă ce au căpătat trufaşa tărie a osului. Am sfărîmat o oală de doaga unui butoi şi mi-au rămas în mînă coada şi un ciob ascuţit. Aveam poftă să rănesc pe cineva.

— Vai, dar e un biet băieţandru, l-am auzit pe Abel spunînd, nu vă puneţi mintea cu el, domnilor! Lăsat în pace, e liniştit, nu face rău nimănui. Avem cu toţii oarecare drepturi...

— Ce spui ? a întrebat cel pe care îl numiseră Herbert.

— Am spus că avem cu toţii oarecare drepturi.

Abel şi ofiţerul s-au măsurat lung cu privirea. Abel era liniştit, rece ca unul din colţurile stîncoase de afară ; pe chip, nici o urmă de mînie ; mîinile şi le ţinea proptite în tejghea. Un glas de lîngă cămin a strigat :

— Colonelul nu ar fi mulţumit să ştie că asmuţi imbecilii localului, Herbert. Eu cred că e mai bine să-i laşi în pace.

Herbert a rîs şi a plecat.

Abel a venit în grabă la mine, mi-a smuls din mînă unealta ascuţită şi m-a silit să mă aşez iar pe scaun.

— Ia seama, a spus. Astea-s prostii. Astupă-ţi urechile dacă eşti prea simţitor. Ai să auzi altele şi mai şi decît asta.

Cobora înserarea cînd patrula s-a întors de la datoric. Trupele şi ofiţerii s-au pus pe mîncare şi băutură. Patru femei, printre care acea meşteră în petreceri deşucheate, Floss Benett, veniseră din Moonlea să dea ajutor lui Abel şi neveste-si ca să pregătească ospăţul. Mesele pentru trupă fuseseră aşezate afară, şi, cu toate că unii se plîngeau de pişcătura frigului, li se spusese sau să plece, sau să-şi ţină gura. Hălcile de carne fierbinte şi berea au pus curînd capăt bombăneliior. Înăuntrul hanului benchetuiala ajunsese în toi. Văzusem

puțini oameni înfulecînd așa, carne peste carne, și priveam cu o luare-aminte respectuoasă și chiar îngrozită cum își umpleau burta. Aș fi fost bucuros să stau neclintit, ca să prind toate amănuntele mărunte, sau să mă învîrtesc prin jur și să-i felicit pe căpcăuni de felul cum le străfulgerau dinții pe cîte o bucată de carne înainte ca bucata să dispară cu totul îndărătul rînjetului lor larg și triumfător. Cîțiva dintre ofițeri, mai ales Herbert, au băgat de seamă ochii mei pironiți și cercetători.

— E cumva pe-aici, printre noi, vreo afurisită de stafie? a întrebat Herbert cu glasul său tunător.

Și ar fi fost rău de mine dacă Abel nu m-ar fi amestecat printre oamenii lui de serviciu. Mi-a dat un șorț alb ca zăpada; cît ai clipi, bățoșenia serobelii albe a amorțit brațele mele neobișnuite. Mă pusese să umblu în jurul meselor cu o tavă mare de lemn, încărcată cu strachini pline cu sos. Aburul fumegînd al sosului răspîndea un miros înțepător, ochii mi se umeziră repede, iar de foame gura îmi lăsa apă. Dar pofta de mîncare nu mă făcea mai îndemînatic, și obiceiul unora dintre ofițeri de a sări în sus și de a-și împinge îndărăt scaunul cînd conversația devenea mai aprinsă era o piedică pentru mine. Cu timpul, însă, m-am obișnuit să mă strecor printre mese și să-i ghicesc pe meseni gata să sară de pe scaune cînd treceam pe acolo, încît curînd vărsam doar un pic de sos, și numai pe cefele alese.

Se ispravise de tot cu mîncatul cînd Abel mi-a făcut semn dintr-un colț și m-am dus la el.

— Scoate-ți șorțul și vino cu mine.

— E un spectacol plăcut și atițător, am spus, și amîndoi ne-am rotit ochii prin încăpere.

Cîțiva dintre ofițeri se zgîiau acum la Floss și la prietenele ei cu aceeași poftă în ochi cu care se uitaseră la carnea de porc. Mi-ar fi plăcut să văd începutul vînătorii. Nu cred ca natura să fi scos vreodată în calea unor vînători pricepuți o varietate de vînat atît de gata să se predea ca Floss și prietenele ei. Dar aș fi vrut să văd dacă la barosani îmbrățișarea împrumutase o anume tehnică specială, sau urma aceeași metodă de „haide,

iute!" pe care o observasem la tinerii de pe păşuni şi plaiuri.

— Vino cu mine, a spus Abel. Au dat semnalul. John Simon e pe drum. Vreau să fii de faţă la întrunire. Crede că le poţi fi de ajutor.

Abel a lăsat tejghcaua şi berea pe seama neveste-si, care părea suferindă în boneţica ei albă plisată şi-n halatul roşietic. Avea faţa trasă şi plictisită, cam la fel cu lemnul butoaielor ca mobilitate şi culoare, dar fără să-ţi dea aceeaşi impresie de tihnită încremenire. Viaţa o hîrşîise pe soţia lui Abel; colţoasă, observînd totul, arunca chefliilor cîte o privire scînteind de ură ori de cîte ori umplea o cană sau un pahar.

Ofiţerul comandant o privea gînditor, cînd şi cînd, cîntărind parcă riscul de a-şi vedea toată compania otrăvită şi vînătă la faţă. Îşi sorbea paharul cu bere mai încet decît ceilalţi.

L-am urmat pe Abel printr-o uşă mică, din spatele odăii cu butoaie, care se deschidea în afară. Am intrat într-o cămară de lîngă bucătărie; Abel umbla înaintea mea, şi în trecere a făcut să se legene două şunci. Şuncile m-au izbit reci şi jilave peste obraz. De n-ar fi fost atît de îngîndurat şi gata de harţă, i-aş fi spus lui Abel că puţine lucruri mă deprimau mai mult decît hălcile de carne, mai ales de porc, bălăbănindu-se prin întuneric.

Am ieşit în curtea mare din spatele hanului. Buşeala picioarelor de soldaţi din curtea din faţă se auzea acum mai tare şi vedeam jucînd pe acoperişul hanului lumina torţelor aprinse, dar, afară de un chefliu care sughiţa şi urina proptit în zid la zece metri depărtare, eram singuri şi nu ne vedea nimeni. Am ciulit urechea la susurul răcoros al pîrîului printre steiurile verzi. Am urat soldatului beat grabnică uşurare, şi desigur că s-a mai grăbit, pentru că a mormăit cîteva cuvinte şi a plecat clătinîndu-se. L-am urmat iarăşi pe Abel către un mic şopron în colţul din stînga al curţii. Era pe jumătate plin cu saci şi te înecca un miros greu de cartofi şi de gulii mucezite. După ce a tras la o parte cinci-şase saci plini, a ieşit la iveală o uşiţă nici de trei picioare înaltă. A împins uşiţa şi ne-am găsit în faţa

unei scări năclăite care scîrțîia. Am luat-o mai departe și, ca la vreo opt pași, am dat în ceea ce părea să fie o mansardă mare unde pîlpîia o lumînare. După mirosul, lumina, animația, după poftele dezlănțuite în sala mare a hanului, aici m-am simțit trist și singuratic...

— E întuneric și cam neplăcut pe-aici, Abel, i-am spus. Locul nu prea mă îmbie. Ridică puțin lumînarea ca să văd.

— Poți să lași lumina, a spus o voce groasă, dintr-un colț unde n-ajungea pîlpîirea slabă a lumînării.

Glasul îi era blajin și prietenos, totuși, m-a făcut să tresar.

— Ăsta e prietenul lui John Simon Adams, harpistul?

— Da.

— Crezi că putem avea încredere în el?

— Așa spune John Simon. În Moonlea, domnule Connor [1], asta e destul. John Simon crede că i-ar folosi harpistului să vă vadă, să vă cunoască.

— Dacă ne trădează, o să fie și el unul dintre cei mulți care doresc s-o facă, a rostit un alt glas mai ușurel, dar pe un ton mai aspru decît al lui Connor.

— Ferestrele sînt acoperite? a întrebat Connor.

— Le-am astupat acum cîteva zile, ca să fie pregătite pentru astfel de prilejuri.

— Sigur?

— Sigur. Am început să am și eu tot atîta experiență cît și dumneata de cînd mă tot ciocnesc cu domni cum sînt cei de dedesubt, cel puțin așa cred eu.

— Fără supărare, Abel.

Abel a pus jos lumînarea, lîngă o alta care se stingea pe podele. În lumina mai clară acum, i-am putut privi cu luare-aminte pe cei doi bărbați care ședeau pe un morman de paie și de saci, la vreo șase pași de mine. Connor arăta cam de cincizeci de ani, îmbrăcat într-o jachetă verde-închis, strîns încheiată cu nasturi

[1] În mod evident — lucru care se poate deduce și din marea asemănare a numelor — prin acest personaj autorul evocă figura lui *Feargus O'Connor* (1794—1855), unul dintre liderii mișcării chartiste; a fost conducătorul „partidului forței fizice", care cerea ca muncitorimea să recurgă la mijloace violente de luptă, inclusiv la insurecție armată.

pînă în gît. Avea un nas lung, și ochii în fundul capului. Cînd a surîs prietenește spre mine, am băgat de seamă dinții lui mici și delicați, ca un șir de mărgele. Simțeai că ai în față un om pentru care universul era infinit mai mic decît mintea sa, un om care-și măsura simțirile dram cu dram și care-și ținea viața din scurt, în propriile sale mîini. Era ceva comic în felul cum își înclina capul cînd se uita la mine, de parcă aș fi fost vreo trăsnaie, vreun produs omenesc greu de clasificat în cartea lui sistematizată, ordonată, despre scop și metodă. Bărbatul care stătea alături de el era altfel; mult mai slab decît Connor, purta îmbrăcămintea mohorîtă, șleampătă a muncitorului turnător și o basma decolorată în jurul gîtului. Se uita lung la mine, cu o privire iscoditoare, în vreme ce ochii mei au fost atrași de ghemul mîinilor lui mari, pe care le ținea nemișcate în dreptul gîtului. Simțeam că e un om care cunoaște ca și mine singurătatea desăvîrșită, dar o singurătate din care dulceața și bucuria se scurseseră printr-o țevărie atît de perfect întocmită cum numai năpasta și jaful puteau născoci.

— Acum trebuie să cobor, a spus Abel.

— Cît crezi c-o să mai treacă pînă să vină John Simon? N-ar trebui s-o mai lungim aici prea mult.

— Nu întîrzie el o clipă mai mult decît are nevoie. Ar trebui s-o știți și dumneavoastră.

— Nu-i prea plăcut aici, cu groapa leilor chiar dedesubt.

— Berea își face efectul. O să vedeți că leii curînd or să adoarmă sau or să se facă mieluși.

— Să sperăm.

Abel a pornit în jos pe scară, ținîndu-și țeapăn trupul mare și greu, ca și cum ar fi vrut să-și mai ușureze picioarele de greutatea ce ar fi putut face lemnăria să scîrțîie prea tare.

— În biroul meu din Tudbury ar fi fost mai plăcut decît aici, a spus Connor.

— Cu cîte doisprezece spioni polițiști de fiecare parte a ușii. Nu m-aș încrede nici în primul-secretar al dumitale.

— Nici eu. Dar în biroul meu nu e urmă de dovadă scrisă care ar putea lega activitatea mea de avocat nespus de respectabil cu activitatea mea de cetățean cu vederi radicale.

— Ați fost de mare ajutor pentru noi toți, domnule Connor.

— Asta e singura parte din mine care trăiește. Să transferi bunuri și să pui rînduială în jafurile celor înstăriți nu poate servi unui om decît să se deprindă cu gîndul morții.

— Eu mă gîndesc deseori la dumneata.

— Să fiu prezent în gîndurile dumitale, Jeremy, asta-i un fel de cinste. Și ce gîndești despre mine?

— Uite, mă întreb de ce-ți pui capul în joc pentru o cauză care nu pare să aibă sorți de izbîndă decît cine știe cînd.

— Sînt unii, Jeremy, care au un simț al viitorului tot atît de puternic dezvoltat cum e simțul trecutului sau înclinarea spre lăcomie la alții. Eu am avut o activitate minunată, pur intelectuală în tinerețe. Tatăl meu era un pedant în ale învățăturii. Dacă n-ar fi fost un necredincios, am fi nimerit-o amîndoi, și el și eu, în vreun ordin religios, de preferință mănăstiresc. Dar era un strănepot al lui David Hume[1] și dorea ca eu să devin Napoleonul filozofic al zilei. Mi-a dat de toate, în afară de cremenea experienței reale de care să se frece darul meu de logică și, scoțînd scînteia, să înceapă a trăi.

— Și noi sîntem cremenea?

— Mai mult decît cremenea, Jeremy. Voi întruchipați toată viața. Voi și semenii voștri sînteți încarnarea a ceea ce ar reprezenta pentru un filozof prăfuit și singuratic o mișcare perfectă de idei ducînd spre un țel perfect coerent.

— Dumneata ești Longridge? Jeremy Longridge? am întrebat pe bărbatul mai tînăr.

— Da, eu sînt! Ce-i cu asta?

[1] *David Hume* (1711—1776), economist, istoric și filozof burghez englez. În filozofie, Hume este idealist subiectivist, agnostic.

— Am auzit de dumneata. Doream să te întîlnesc. L-am cunoscut odată foarte bine pe John Simon.

Jeremy a privit ca și cum ar fi avut de gînd să-mi răspundă ceva. Dar n-a spus nimic. Simțeam că-mi ghicise gîndurile și că le găsise bune. Mîinile îi căzură în jos. Și-a luat ochii de pe chipul meu, dar privirile noastre s-au întîlnit îngemănate pe mica băltoacă de seu din jurul mucului de lumînare. Apoi a aruncat o privire spre Connor.

— Și totuși, a spus el, e de neînțeles.

— Ce anume? am întrebat simțindu-mă de prisos în compania celor doi, cu aerul lor de mare siguranță și cunoaștere omenească. Ce nu e de înțeles?

— Ca unii oameni să ridice pumnul fără să fie împinși la aceasta de nevoia cruntă. E adevărat, unii dintre noi nu avem de ales.

S-a uitat la mine și a zîmbit parcă bucuros că spărsesem tăcerea dintre noi. Mi-am dat seama în momentul acela că Jeremy era foarte sfios și m-am simțit mai înrudit cu el.

— Ba noi cu toții avem de ales, a răspuns Connor, privind stînjenit spre el, ca și cum ar fi ținut să continue vorba și să înfrunte tăcerea.

— Nu știu, a spus Jeremy Longridge. Oameni ca John Simon Adams și ca mine nu sîntem mult mai mult decît niște frunze în vînt, niște crîmpeie de durere care oglindesc zvîrcolirile mulțimilor. Din case, din cocioabe, din cîrciumi și din sudoarea celor împilați se ridică mînie, și noi ne înfiorăm. N-ai de ales, domnule Connor, n-ai decît privilegiul din ultima clipă: acela de a-ți potrivi gama strigătului de moarte. Ca Wilfie Bannion de pildă. El a atins o notă înaltă.

— Ba noi cu toții putem alege și altă cale. Dumneata și John Simon Adams puteați alege la fel de bine o tăcere grasă și mustoasă. V-ați fi putut face o saltea din trupuri mai slabe decît ale voastre și să vă instalați pe ele. Sînteți mai deștepți decît ceilalți. Ce bine ați fi făcut dacă vă băteați, de pildă, capul doar cu creșterea porcilor! Dar unii dintre noi sîntem blestemați cu nevoia de a spune lucruri care sînt sau prea mari, sau prea adînci pentru a intra în matca vremurilor curente.

Așa că trebuie sau să lărgim matca, sau să mai scurtăm din ce spunem.

— Ai, oare, de ales, harpistule? m-a întrebat Jeremy.

— Nu știu. N-am privit niciodată viața așa cum s-ar zice c-o vedeți voi: ca pe un lucru distinct de mine, separat, ca o umbră în sine, pe care s-o examinezi, să-i tragi un picior undeva, sau s-o săruți. Viața curge în jurul meu fără să mă lovesc prea tare de ea și niciodată nu m-am sinchisit de dînsa. Nu, niciodată nu m-am gîndit că aș avea sau nu de ales. Aș dori mai degrabă să fiu departe de aici. Aș dori ca și John Simon Adams să fie departe de aici. Aș dori să fie iarăși plin de cîntecul voios care a fost cîndva în el și care acum a murit. Dar eu mă aflu aici, și tot aici se află și el. Și poate că tot mai dăinuie în el bucuria, dar cîntă într-o gamă pe care urechile mele nu sînt în stare să o audă. Eu sînt ura și zbuciumul care umplu tărîmul dintre voi și cei puternici. Puternicii mă țin și pe mine de un picior, și piciorul meu se zbate ca să se elibereze, dar ceas după ceas eu rămîn aici, așa cum rămîne iepurele de casă lîngă nevăstuică. Și nu știu de ce.

— Toate fibrele dumitale emotive se acordează acum din nou. Noi avem cu toții o fărîmă de generozitate de care scăpăm în diferite feluri. Cîntatul la harpă e un fel simplu de a te dărui. Dar să cauți și să găsești strunele cele mai importante care atîrnă astăzi pleoștite printre oameni și care trebuie acordate bine înainte ca adevărata dulceață a muzicii să se reverse în viață, vezi, asta-i totul, harpistule. Fă așa, și vei vedea adevărata față a bucuriei, căci pînă acum numai de dosul ei te-ai ocupat.

— Adică asta am făcut eu?

— Cam așa ceva.

— Credeam că am privit mai curînd în jos.

— Numai cînd începi să cunoști cu adevărat și în adîncime bărbatul și femeia, numai atunci durerea și încîntarea artei te înalță pe culmi.

— Pentru mine asta-i ca o soartă afurisită.

Mă gîndeam la Katherine și la John Simon; mi-a venit deodată în minte și fata cu care Jeremy fusese

căsătorit şi care făcuse ca viaţa lui înfierbîntată şi atît de vitregă să devină liniştită, răcoroasă şi blîndă.

— Orice înlănţuie pe om de om şi pe bărbat de femeie e usturător şi amar, aşa cred eu, am urmat. Aş vrea să fiu departe de aici, în siguranţă, nerod şi uituc, dar cu urechile pline de muzică şi cu braţele pline de o mulţumire animalică. Mi-ar plăcea să alerg ca un cerb la vîlceaua mea din nord. În faţa unei lumi care creşte, dezvoltîndu-şi astfel de muşchi negri cum e Moonlea, să fugi e un lucru tare cuminte.

— Noi cu toţii am vrea să fugim, harpistule. Dar un freamăt de iubire grăieşte prin noi, şi sîntem sortiţi să-i dăm ascultare.

Podeaua a început să tremure sub noi cînd cele două grupe de ostaşi s-au pornit să cînte nebuneşte. Era un fel de frenezie dezlănţuită mai ales în cîntecul pedestraşilor; fără îndoială că încercau să astupe glasul ofiţerilor, care, provocaţi la rîndul lor, lăsau la o parte aerele de boieri desfăşurate la început. Ofiţerii cîntau un cîntec patriotic mai bine închegat decît cel pe care-l zbiera trupa de soldaţi; aceştia din urmă scoteau în evidenţă grosolăniile dintr-un text muzical despre o luptă de-a călare, lungă, desfrînată, ce părea, din cît am putut desluşi, să amestece şi grăbita deflorare a unui sat întreg de către un fost membru al regimentului lor. Am ascultat cu luare-aminte la cele cîteva cuvinte ce se auzeau lămurit şi la năvala de sunete care ţîşneau ciocnindu-se între ele, din gîturile zdravene şi înflăcărate ale celor două tabere. Şi se desprindea din cîntecele ce urcau pînă la noi o tîmpenie atît de totală şi adormitoare, încît, privind la feţele posomorîte, grele de gînduri ale celor doi tovarăşi ai mei, i-am invidiat pe cei de jos. N-aş fi vrut să fiu cu ei, mai curînd aş fi deschis larg braţele în faţa morţii, dar mi-ar fi plăcut în clipa aceea să fiu scutit, aşa cum erau ei, de dorinţele chinuitoare care păreau să se fi înfipt în plămada noastră. Mă obseda tot mai mult gîndul că eram oferit, strecurat ca un ban mărunt printre degetele jucăuşe ale întîmplării, pentru o colectă a cărei sumă totală eu nu voi avea satisfacţia s-o cunosc, chiar dacă aş fi dorit.

S-a auzit mișcare jos, la scară. Un șoptit de glasuri în șopron, și, cîteva secunde mai tîrziu, John Simon apăru în capul scării. Răsufla greu și se ținea de lemnul șubred al balustradei. M-a apucat de braț și le-a zîmbit lui Connor și lui Jeremy, care se ridicaseră să-i urzeze bun sosit, nerăbdători și cu tot felul de întrebări pe buze.

— Chiar în spatele proprietății lui Penbury, a spus John Simon, cîțiva călăreți au ieșit dintre copaci. Nu cred că mă urmăreau și nu cred că m-au văzut, dar tot am luat-o la goană. Și a început să mă doară aici, unde m-a lovit Radcliffe, a adăugat el, ducîndu-și mîna la cap.

— Da, am auzit, a răspuns Connor liniștit.

— Povestește cum s-a întîmplat, John Simon.

— Lasă, mai tîrziu, mult mai tîrziu. Astă-seară nu prea avem vreme, și sînt multe de făcut.

— Vezi acum lucrurile așa cum le văd și eu, John Simon? a întrebat Jeremy.

— Cam așa le-am văzut și cu totdeauna. Dar a fost ceva care m-a orbit. Îmi pare rău. Îmi pare mai rău decît aș putea spune vreodată. Nu e nevoie să mai vorbim acum de asta.

— Nici o nevoie. Hai să vorbim de ceea ce o să fie. Crezi, oare, că oamenii care te-au urmat din vîrful muntelui pînă în Moonlea or să se mai ridice iar?

— Înarmați, da. S-ar putea să nu-mi iertе niciodată că le-am băgat capul în gura acelor lupi nobili, dar nu vreau să spună vreodată că nu le-am dat prilejul să le plătească. Nu sînt pregătiți ostășește și nu au arme. Știi și dumneata asta.

— Puștile și furcile pe care vi le-am pus la dispoziție acum trei luni sînt încă la locul lor, a spus Connor. Pot să fie aduse și împărțite oricînd vei da semnalul.

— Îl dau. Plimmon și Radcliffe sînt niște putregaiuri și-s mîndri pe mormanele lor de ciolane. Să dăm drumul oamenilor! Eu dau semnalul. Vom aștepta. Și cînd vom avea armele, ce facem?

— Oamenii lui Jeremy, în văile din apus, și oamenii lui Evans, la sud, or să ia comanda.

— Adică nu prea vă bizuiți pe noi, cei din Moonlea, chiar înarmați și vindecați de iluzii?

— Nu-i vorba de asta. Cea mai mare concentrare de trupe este aici, în Moonlea. Pe măsură ce și alți patroni oțelari or să înfigă baionete în vîrful vechilor lor spaime, trupele vor fi răspîndite mai uniform prin ținut. Dar deocamdată ele sînt aici și par să n-aibă nici o grijă în privința altor regiuni. Poate că cei mai mulți dintre oamenii care te-au urmat la început or avea poftă să mai porcească iar împotriva patronilor, dar nu uita c-au primit o lovitură cumplită și că mulți dintre ei au șters-o din Moonlea. Eu știu mai multe în privința asta decît dumneata. Dușmanii noștri au știut să se folosească de prima zăpăceală a oamenilor. Mulți dintre ei nici nu s-au dezmeticit încă bine, iar domnul Radcliffe al vostru și domnul Bowen al vostru s-au grăbit să răspîndească vorbă printre cei slabi de înger că în momentul pericolului ai spălat putina la loc sigur și i-ai lăsat pe ei să-și verse sîngele. În unele părți ai fost chiar denunțat ca agent al regelui și ca provocator.

— Ei mă cunosc mai bine, Connor. N-or să creadă niciodată asemenea minciună.

— Le convine multora s-o creadă. Îi scutește de răspunderea de a face ceva mai mult decît să privească resemnați și să aștepte condițiile lui Penbury. Dacă izbutești să înghiți mizeria, apoi minciuna trece și ea prin gîtlej. Și ți-am spus că cei mai mulți dintre băieții voștri mai buni au și zbughit-o și s-au alăturat lui Jeremy, în văile de jos. Le-ar plăcea să fii cu ei, John Simon. Alătură-te lor și o să primiți ce vă trebuie în trei-patru zile.

— Crezi că o să izbîndim?

— O să facem o zarvă să se ducă pomina! Izbînda își schimbă aroma de îndată ce trece pragul minții fiecărui om în parte. Nimeni nu poate spune încotro mergem. Am putea încerca măcar să păstrăm vie făgăduiala că vom acționa pînă cînd va veni vremea să se limpezească drumul. Glia strădaniilor secătuiește repede, și poate că noi sîntem o parte din îngrășămintele care-i sînt trebuitoare. Tirania e un copac puternic, cu rădăcini adînci, John Simon. O să înfigem în el securea. Dar

asta nu înseamnă că o să-l doborîm la pămînt. La revedere.

Şi-au fluturat mîinile în semn de salut şi au plecat, Connor coborînd cel dintîi pe scară. În urma lui, Jeremy ne-a făcut un ultim semn din ochi şi a zîmbit, în vreme ce pierea din văz. Expresia de mulţumire părea ciudată pe chipu-i supt şi sever; i-am zîmbit şi eu cu o adevărată uşurare, bucuros de aluzia pe care o făcuse că faza următoare a activităţii noastre ar putea fi ceva mai puţin funestă şi blestemată decît ne-o înfăţişaseră vorbele lui Connor. I-am auzit pe cei doi care plecaseră lovind lemnul în chip de semnal, apoi am auzit glasul coborît al lui Abel, pe cînd ridica şi punea la loc sacii şi celelalte lucruri cu care ascunsese intrarea spre scară.

Am privit de jur împrejur şi m-am strîmbat de silă.

— Hai să plecăm, John Simon. Ce mai aşteptăm aici? Locul ăsta-i vesel ca un mormînt. Unde ne ducem acum? La Cornish acasă? Aici nu putem rămîne. De fapt, noi stăm deasupra unui vulcan de soldaţi. Şi mai erau două bestii de indivizi sanchii, îmbrăcaţi în negru de sus pînă jos, care mă măsurau azi pe toate părţile. Eddie Parr zice că sînt poliţişti trimişi dinadins din Londra, sau cam aşa ceva, ca să le ia oamenilor urma şi să-i trimită la spînzurătoare. Într-un fel sau altul, locul ăsta îi taie omului pofta de viaţă. Ei, ce faci acum?

John Simon se lăsase jos, pe mormanul de saci şi de paie pe care şezuseră Connor şi Jeremy. Părea grozav de obosit. Îşi ţinea ochii închişi şi mîinile apăsate pe frunte.

— Ce-i cu tine, omule? l-am întrebat. Să nu-mi spui că vrei să rămîi aici peste noapte. Mai bine să pornim înainte ca petrecăreţii de jos să sfîrşească a sărbători înmormîntarea gîndirii omeneşti şi să înceapă a-şi vîri nasul prin şoproane, doar-doar or mai mirosi ceva.

— Numai o clipă.

— Nu te simţi bine?

— Pocnitura aceea, ştii, mi-a luat capul din loc! A fost ceva jalnic, în clipa de-atunci. Apoi drumul devale, peste coastă, tot aşteptînd ca din fiecare tufiş să ţîşnească un călăraş, n-a fost glumă. Am venit aici astăseară şi mă aşteptam ca Jeremy Longridge să mă ia

strașnic în primire. Dar n-a spus nici o vorbă. Noi nu sîntem încă la fel cu el, Alan, dar poate c-o să fim. Și-a dat foc întregii lui ființe și trăiește la lumina acestei flăcări. Pe pumnul lui nu joacă volănașe de dantelă; are o cunoaștere clară a ceea ce înseamnă mîrșăvie și a tot ce poate ea înfăptui, și siguranța plină de răbdare că mîrșăvia nu va înfăptui ceea ce dorește mai mult: pieirea noastră. Ce făcea Katherine cînd ai văzut-o?

— Era liniștită, dar puțin cam speriată.

— A spus ceva?

— Nu prea. Era o femeie acolo, una drăguță, domoală, căreia îi era drag de Wilfie Bannion. A încercat să-mi spună că mă paște un fel de pericol din partea lui Plimmon.

— Dar ce i-ai făcut? I-ai cîntat fals?

— Nu. Am stat de vorbă de trei-patru ori cu aceea pe care o s-o ia de nevastă, cu fata lui Penbury. Și nu-i place să fie încornorat, nici măcar în principiu, de un harpist. Așa că Lemuel, brutarul, o să se apuce să jure că ne-a văzut pe tine și pe mine cînd l-am căsăpit pe dobitocul acela, cum îi zicea?

— Bledgely.

— Auzit-ai vreodată asemenea chestii?

— Destul de des. Din ce pricină te spînzură, asta nu importă. Iar sperjuri se găsesc ieftin, acum, cu tarifele astea atît de scăzute la alte munci. Lemuel o să jure strîmb cu foc și cu pricepere. Dacă adevărul i-ar fi fost mamă vitregă acestui om crud, tot nu putea să-l urască mai mult. Și îi iubește sincer pe stăpîni. Tot simțul său de independență s-o fi evaporat din el la dogoarea cuptoarelor în care-și coace pîinea. Dacă cineva mă poate împinge la spînzurătoare, apoi acela e Lemuel.

— Și ce-i cu mine? Eu nu împlinesc condițiile?

— Nu. Ție nu-ți poartă adevărată pică. Plimmon vrea să te bage-n sperieți, asta-i tot. Dacă ai vrea să pleci la noapte din Moonlea, nu cred că te-ar opri.

— Gata acum?

— Da. Mi-e mai bine. Am capul mai limpede. Mă simțeam prost ca un bou cînd Connor și Jeremy erau aici. Connor e om bun. O să ne aprovizioneze cu tot ce avem nevoie. E în legătură cu mișcarea din toate ora-

şele mari, Londra, Manchester, Birmingham. Cînd om mişca noi aici, are el grijă ca prietenii noştri să nu stea cu mîinile-n sîn pe-acolo.

— Vrei să spui că va fi o luptă?

— Nu. Doar să amintească regelui şi guvernului că soldaţii lor ar putea să-şi petrecă timpul mai cu folos decît o fac aici, că sîntem sătui de toţi domnii cavalerişti, care au tot atîta minte cît şi caii pe care călăresc, şi că n-o să cadă cerul dacă ne-or lăsa să avem uniunile noastre, şi să ne dea şi nouă cuvîntul să arătăm felul în care vrem să trăim.

— Şi nu sînt greu de convins regii şi guvernele astea?

— Au fost. Dar, pe măsură ce noi ne schimbăm, se vor schimba şi ei. Pentru ei noi nu însemnăm în prezent decît pămîntul care le dă recoltele. Hai să plecăm.

Am stins flacăra, care abia mai pîlpîia pe podea. Am început să coborîm scara, ciulind urechea la orice zgomot suspect. Cîntatul încetase în sala mare a hanului, dar se mai auzeau frînturi de cîntece de la pedestraşii din curtea din faţă şi de-a lungul drumului. Încercau să mai lungească noaptea şi benchetuiala. Deodată, un ţipăt de femeie, urmat de rîsul aceleiaşi femei, m-a făcut să sar în sus, de a scîrţîit şi lemnăria scării; John Simon a lovit liniştit de trei ori în scîndura de deasupra intrării, la capătul scării.

— Sper ca Abel să se grăbească, a spus. Avem drum lung pînă acasă la Cornish în noaptea asta. Pe urmă, mîine dimineaţă, spre văile din sud. S-a întors, mi-a atins braţul şi m-a întrebat: Vii cu mine?

— Da. Fiindcă amîndoi l-am jignit la fel de mult pe Plimmon, socot că voi veni. Mi-ar plăcea să-l văd pe nobilul ăsta interesant, cu pielea tăbăcită. Mi-ar plăcea să-i dăruiesc la nuntă o harpă cu coarde din maţele-i uscate.

— Caută să fii fără părtinire, Alan. Merită.

Am auzit un glas înăbuşit, un glas mînios îndărătul uşii, care spunea: „Deschideţi!“ Nu era glasul lui Abel şi, năuciţi, am dat îndărăt cu cîţiva paşi. Pe urmă, fără îndoială glasul lui Abel, puternic şi ca înnebunit, care ne striga:

— John Simon, harpistule, sînteţi prinşi, sînteţi...

Se auzi apoi pocnetul unei izbituri, şi glasul lui Abel amuţi. Ne-am urcat îndărăt în pod. Paturi de puşcă începură să izbească în uşiţa şubredă. Cei care loveau dădeau din răsputeri, şi nu le-ar fi trebuit mai mult decît un minut ca să pătrundă înăuntru. Dar deodată izbiturile au încetat, ca la poruncă. John Simon şi cu mine am înlemnit, pe urmă ne-am aplecat în afară, setoşi să aflăm ce însemna tăcerea aceea.

— Adams şi Leigh! a strigat un glas.

Glasul era puternic, fără a fi aspru, nici bădărănos. L-am recunoscut îndată. Era al ofiţerului comandant, maiorul, care stătuse în capul mesei.

— Adams şi Leigh, a urmat el, noi ştim că sînteţi acolo, sus. Coborîţi şi predaţi-vă, în numele regelui! Dacă aveţi arme, aruncaţi-le jos, înainte să porniţi pe scări. Dacă nu coborîţi, o să dăm frumos foc şandramalei. Asta mă va scuti să mai trimit un om de-al meu să pună mîna pe voi. Vă dau un minut, băgaţi-vă minţile-n cap şi haide, veniţi cu noi!

Era cît pe-aci să întreb unde aveau de gînd să ne ducă, dar John Simon mi-a făcut semn să tac. Am auzit alte glasuri izbucnind dincolo de uşă, glasuri ascuţite şi nerăbdătoare, setoase parcă de moarte sau glorie. Păreau că abia aşteaptă dezlegarea să dea năvală pe scări şi să ne scoată afară în vîrful săbiilor. Vocea maiorului s-a ridicat deasupra larmei şi s-a lăsat din nou linişte.

— Unde-i lumina aia? a întrebat John Simon. Stai, să vedem ce-i de făcut!

Ne-am lăsat în genunchi şi am început să bîjbîim nebuneşte pe duşumeaua plină de aşchii; trecuse o jumătate de minut înainte de a ne da seama că n-avcam cu ce să aprindem lumînarea chiar dacă am fi găsit-o.

— Aici era o fereastră, a spus John Simon. Dacă am putea-o găsi, ne-am putea încerca în orice caz norocul.

Am început să orbecăim în jurul tavanului scund. Am dat de firida ferestrei, care fusese astupată de Abel. Făcuse lucru cu temei. Am scormonit şi am tras pînă ne-am sîngerat degetele, dar nu ne-a folosit la nimic. Eu urlam de necaz, dar John Simon era liniştit ca o stîncă,

fără să se arate mînios sau nerăbdător. Am auzit iar glasul maiorului. Ne-am dus la capătul scării ca să ascultăm.

— Dăm foc sacilor de lîngă uşă, a spus. În cîteva clipe o să simţiţi că vă înecă fumul, înainte să vă ajungă flăcările. O să-i faceţi un prost serviciu bunului vostru prieten, Abel, care zace acum în nesimţire la picioarele mele, dacă lăsaţi să-i ardă hanul scrum din pricina voastră. Dacă veniţi jos repede, vă făgăduiesc să nu se întîmple nimic rău cu el.

Vălătuci de fum se rostogoleau spre noi.

— Nu ţin de loc să mă pîrjolească, am spus. Nu e ceva nou. La ei, una-două, pîrjolul. Hai să coborîm şi să vorbim cu lepădăturile astea iscusite.

— Cum vrei, mi-a răspuns John Simon, apoi a strigat : Venim jos !

S-a făcut zarvă afară, ca şi cum un corp de oameni ar fi fost trimis repede să stingă flăcările. Alt rînd de lovituri s-au auzit în uşă, şi uşa a căzut înăuntru.

Am străbătut şopronul îngust, plin de fum şi de duhoare din sacii fumegînzi. Doi soldaţi ne-au împins în curte, cu baionetele. Mormăiau de parcă s-ar fi simţit la fel de încurcaţi ca şi noi că se găseau într-un loc atît de strîmt cu nişte străini.

Afară aerul era curat. Luminile sălii celei mari a hanului erau încă toate aprinse, iar în jurul curţii fuseseră puse felinare, la intervale regulate, ca să nu rămînă colţişor nesupravegheat de maiorul care şedea în mijloc. Jur împrejur, soldaţii stăteau în cerc, şi primul lucru pe care l-am observat a fost tivul subţire de lumină pe lama baionetelor. Dar curînd ochii mei s-au întors să se odihnească pe ciucurii strălucitori de apă ce se revărsau peste stînci, din coasta rîpoasă, îndărătul hanului.

L-am auzit pe maior că ne vorbeşte şi mi-am îndreptat atenţia din nou asupra oamenilor care ne încercuiau. Alături de maior se aflau doi bărbaţi în negru, poliţiştii, apoi Lemuel.

— Vedeţi şi dumneavoastră că am avut dreptate, spunea Lemuel, agitîndu-se. Aşa-i că am avut dreptate, domnule maior ?

— Ai lucrat bine, Stevens. Şi o să dăm de ştire domnului Radcliffe. Adu cătuşe pentru ăştia doi.

Cel mai înalt dintre cei doi agenţi poliţieneşti scoase cătuşele: cîte o pereche din ficeare buzunar interior al hainei. Cînd am simţit fierul pe piele, am îngheţat şi m-am cutremurat.

— Îndată ce l-am zărit pe harpist pe Strada Mare de la noi, ieri după masă, a lămurit Lemuel, am şi ştiut că Adams o să vină şi el repede devale. Aşa că m-am aşezat la fereastră, în iatac, cu ochean îndreptat spre Coroana lui Arthur, un ochean al lui socru-meu, care a străbătut pe vremuri mările cu Nelson[1]. Şi iacă, după o oră de aşteptare, chiar înainte de căderea nopţii, pe cine văd cu pitindu-se ba după un tufiş, ba după altul? Pe Adams în carne şi oase! Am ţipat atît de tare de bucurie, că nevastă-mea, Isabella, s-a speriat de moarte. Şi aşa, uite că l-am prins!

— Ia mai tacă-ţi gura, s-a răstit ofiţerul Herbert la Lemuel, împingîndu-l cît colo. Ai să-ţi primeşti răsplata cîtă o fi.

— Şi ce vină ni se aduce? a întrebat John Simon. Pe cît ştiu eu, pînă acum nu e vină penală că ai fost trîntit la pămînt de spada unui moşier. Sau poate că am insultat cu spada într-un fel oarecare?

— Ascultaţi, vă rog, se cruce a Lemuel. Stă aici, cu cătuşe la mîini, şi are neruşinarea să întrebe în ce fel a greşit?

— Conducătorii răzvrătiţilor ar trebui să fie mai conştienţi şi să nu protesteze cînd sînt aduşi la judecată, a spus maiorul.

— N-a fost răzvrătire, şi dumneata ştii asta. Din fericire pentru dumnicavoastră, noi n-am prevăzut că vreţi să ne ucideţi.

— Vina ce vi se aduce, în primul rînd, este că la 10 septembrie a anului în curs, dumneata, John Simon Adams, şi dumneata, Alan Hugh Leigh, aţi omorît pe Josiah Bledgely în pădurea Thrush de lîngă Westlea.

[1] *Horace Nelson* (1758—1805). Celebru amiral englez.

— I-am văzut eu, a sărit Lemuel. I-am văzut eu cu ochii mei.

— Nu uita telescopul lui socru-tău, Lem, i-am spus Eşti un omuleţ ipocrit şi păcătos şi am să mă gîndesc eu mult la tine, tocmai ca să-i fac în ciudă creierului meu, care n-a fost prea bun cu mine. Dacă or învîrti-o aşa ca să ne spînzure, şi stafia mea o veni să-ţi cînte din harpă, fie că ţi-ar plăcea sau nu, sub blestemăţia ta de pat, nu încerca să mă îmblînzeşti, fiindcă o să-ţi cînt pînă o să crăpi!

Doi cai au fost aduşi în curte; căpitanul Spencer şi un ofiţer aghiotant au încălecat pe ei, iar doi soldaţi ne-au legat, pe John Simon şi pe mine, cu funii groase de spatele şeilor.

— Avem ordin să vă ridicăm aşa ca să nu puteţi scăpa, a spus maiorul. O să scuzaţi cruzimea acestor măsuri de siguranţă.

— O să încercăm nici să nu ne gîndim la ele, a răspuns John Simon.

Pe cînd se făceau toate pregătirile astea, am auzit un geamăt într-un colţ. Unul dintre soldaţi a ridicat o lanternă, şi l-am putut vedea pe Abel, cu chipul palid şi răvăşit, frecîndu-şi fruntea cu degetele mîinii drepte. Îndată ce ne-a văzut, a şi venit la noi.

— Stai locului, a spus soldatul cu lanterna, trăgîndu-l pe Abel de poalele surtucului.

— Îmi pare aşa de rău de tot ce s-a întîmplat!... a spus Abel. Am făcut ce-am putut, dar au prins-o pe nevastă-mea şi au ameninţat-o cu pedeapsă aspră dacă nu le spune ce ştie. E bolnavă şi înspăimîntată şi ştia că o să veniţi aici în noaptea asta.

— Bine, Abel. Nu fi aşa de trist, omule. Asta nu înseamnă sfîrşitul lumii. Nu înseamnă nici un fel de sfîrşit.

— Ce facem cu hangiul? a întrebat Spencer. Sigur că e complice, şi noi ştim destule despre vederile dumisale politice din raportul care l-au adus agenţii. După mine, e un puişor de vulpe.

— Lăsaţi-l aici. E sub ochii noştri. Lovitura pe care i-ai dat-o, Spencer, cînd a strigat ca să-i vestească, e

destulă pedeapsă deocamdată. Nu poate face nici un rău.

— Am înțeles, domnule maior.

A dat pinteni calului, și micul nostru convoi a pornit la drum. John Simon și cu mine umblam cam la doi metri depărtare de crupa cailor de alc căror șei eram legați, iar doi soldați mergeau la cîțiva pași îndărătul nostru. Simțeam forța nemiloasă a cailor, care ne smucceau brațele încătușate cînd într-o parte, cînd, brusc, în alta.

— Dumnezeule, a spus John Simon. Adică o să mergem tot drumul așa, pînă la Tudbury în închisoare?

— Acasă la domnul Penbury, a răspuns Spencer, cu un ton mai aspru și mai morocănos decît vorbise în curte.

— De ce acolo? Pe cîte știu, acolo nu e judecător sau închisoare. Sau este?

— O să vedeți. Ordinul e să fiți duși acolo înainte de a vă muta la Tudbury.

— Plimmon vrea să jubileze, a spus John Simon către mine, iar domnul Radcliffe va face desigur și o probă de ironii de neuitat. Mă urăște de moarte, și nu numai din pricini politice. Nu multă vreme după ce am venit aici, m-am întîlnit cu el pe cînd colinda în jurul turnătoriilor și i-am spus unele lucruri pe care nu le știa cu privire la topitul fierului. El se crede mare meșter în chestiile astea și nu i-a plăcut. De atunci ura i-a crescut, indiferent dincotro bătea vîntul.

Spencer și însoțitorul său, la un cuvînt al acestuia din urmă, au început să dea pinteni cailor și ne-am pomenit alergînd mai tare decît ne țineau picioarele. Răsuflarea mi se tăiase și abia de puteam să mai rostesc ocările cu care mă împotriveam. John Simon o ducea mai ușor decît mine, fiindcă era mai voinic, dar îi vedeam, chiar prin năduful care mă înăbușea, privirea mînioasă pironită pe spinarea masivă a lui Spencer.

— Hei, mai încet, bandiți în uniformă! a răcnit el.

Spencer a pornit atunci în galop. John Simon s-a rostogolit peste un dîmb și a fost tîrît așa, pe o distanță de zece metri, îndărătul lui Spencer, cu trupul de-a dura, zbătîndu-se să scape din fiarele și frînghia ce-l

ţineau legat. Însoţitorul lui Spencer i-a spus repede şi cam răstit cîteva vorbe pe care nu le-am putut auzi şi s-au oprit amîndoi. Cînd Spencer s-a întors să se uite la noi, avea în căutătură o răutate de fiară. S-a mai îmblînzit puţin cînd a văzut faţa lui John Simon, tăiată adînc, sîngerîndă. Ne-au dus prin nesfîrşita Stradă Mare a oraşului, întunecată ca iadul, afară de lumina felinarelor răzleţe, care fuseseră atîrnate de pereţi, ca o măsură poliţienească, din ordinul lui Penbury, cu ani înainte. Noaptea era grea de tăcere, şi am simţit că o parte din puhoiul mare de scîrbă al lui John Simon mă potopea şi pe mine. Mi-am aruncat ochii pe nesfîrşitele şiruri de căsuţe, mici, schiloade.

— Hee-ei, oameni buni! am început să strig cît puteam de tare, Moonlea! Oameni din Moonlea! John Simon Adams e aici! Are nevoie de ajutorul vostru!

Unul dintre pedestraşii care ne escortau m-a izbit cu patul puştii peste ceafă şi am căzut cu faţa la pămînt, stîlcit, dar limpede la minte. Celălalt soldat s-a proptit în faţa lui John Simon, plimbîndu-şi ochii grijuliu de-a lungul străzii, o dată cu cei doi călăreţi.

— Pentru asta, a spus Spencer, îmi vine să-i mai iau iar în galop.

— Adu-ţi aminte ce-a spus domnul maior, a răspuns însoţitorul său, calm boieresc, asta-i reţeta.

— Că mult ne-ar mai folosi! a mormăit Spencer. Un tip suspect de politicos afurisitul ăsta de Welford!

Ne-am oprit din nou şi am ascultat. Ici-colo se deschideau în lungul străzii ferestre întunecate şi am văzut la cîteva dintre ele umbra mişcătoare a unui chip, stînd acolo îngrozit sau plin de milă. Da, cîte o mişcare firavă schiţînd mila, în adîncul întunecimilor, şi nimic mai mult.

Am trecut prin porţile mari ale reşedinţei lui Penbury. Străluceau lumini la toate ferestrele şi era o privelişte mîndră casa adăstînd acolo, pe ghebul dealului, măiestrit încadrată de copaci înalţi şi sumbri, sădiţi anume. Ivirea ei, aşa, deodată, mi-a izbit ochii, pe care încercam să-i aşez parcă la locul lor, în capul meu zdruncinat şi răsturnat, şi m-a făcut să mă simt şi mai pierdut, mai murdărit, sau siluit; am tras în gura mare o

înjurătură zdravănă soldatului care mă lovise. El mi-a răspuns potolit, cu un potop de înjurături de s-a cutremurat și întunericul dintre noi de atîta mînie.

Spencer și prietenul său, Banbury, au descălecat pe întinderea de pietriș din fața casei.

— Tu de colo! a strigat Spencer unuia dintre soldați; bate în ușa aceea! N-o să dîrdîim aici, afară, toată noaptea!...

Soldatul s-a îndreptat repede spre ușă, urmărit de privirea tovarășului său. Spencer și Banbury stăteau unul lîngă altul, vorbind și uitîndu-se în sus, la cer. Banbury trebuie să fi fost un soi de iubitori de stele, căci arăta diferite constelații pe boltă, invitîndu-l pe celălalt să-i urmărească spusele. Spencer nu făcea altceva decît să mormăie și să-și ridice umerii voinici, ca și cum numai buna-cuviință îl oprea de a-i spune lui Banbury ce gîndea el despre astfel de manii fluturatice. John Simon a pornit tiptil spre dînșii. Înainte ca vreunul dintre cei doi să se poată întoarce să-l oprească, îl și izbi pe Spencer peste glezne și, cînd acesta își pierdu echilibrul, îl buși cu pumnii peste cap. Banbury s-a năpustit asupra lui John Simon, iar pedestrașul asupra mea, cu înverșunarea oamenilor care voiau să încheie strălucit o noapte grea. Apoi ușile reședinței s-au deschis și, inundați de o lumină orbitoare, Plimmon și Radcliffe au apărut îmbrăcați superb, țanțoși ca niște tineri armăsari și zîmbind spre noi la fel de voios de parcă și-ar fi întîmpinat miresele.

Am fost introduși în sala mare de recepții, cu perdelăria roșie la care îmi holbasem ochii în noaptea cînd îl văzusem pe Penbury pentru întîia oară și-l auzisem vorbind cu glas tremurător, sub năvala viselor și temerilor. Penbury nu era în sală; nici Helen. În schimb, era acolo Jarvis, grefierul, arătînd la fel de șovăielnic, de sfios și de rezervat ca totdeauna, dar încercînd să încuviințeze cu un zîmbet silit ceea ce părea a fi bucuria acelor momente și să ia parte la plăcerea înfierbîntată de vin ce strălucea în ochii și pe buzele stăpînilor lui. Mai erau acolo cîțiva funcționari spilcuiți, împreună cu ajutoarele lor; nu le cunoșteam numele și nici rostul, dar arătau atît de cuviincioși și de îndatoritori, că nici

n-ai fi avut ce spune. S-au așezat cu toții, în afară de Plimmon, care, rămas în picioare lîngă focul ce pîlpîia în căminul înalt, se uita în jos, la noi, de la marea sa înălțime. L-am privit cu luare-aminte. Avea cea mai frumoasă carnație ce văzusem și o spinare a cărei eroială armonioasă întruchipa forța și siguranța. Fusese bine îngrijit și hrănit dinadins pentru ca personalitatea lui să lase urme în trecerea-i luminoasă prin viață. Omul acesta era un adevărat mărgăritar secretat de boala hidoasă a omenirii. Glasul, cînd vorbea, era desigur făcut pentru cea mai fină elocvență. Nu mi se părea curios că ambițiile lui aveau aripi de vultur. Îmi venea numai să-l întreb dacă, după ostenceala ce-și dăduse ca să făurească lanțuri și să ferece pe obidiții societății, nu i-ar plăcea să ia lecții de harpă, așa ca să nu existe în fațada lui de ivoriu nici o fisură prin care să se strecoare cumva, mai tîrziu, vreo vătămătură. Dar nu i-am făcut asemenea propunere. Căci soarele egoismului meu tot nu apusese. În pofida chinului și a umilinței îndurate cînd alergasem legat de o șa, îmi licărea totuși gîndul că mi se juca o farsă ; era ceva prea de coșmar și de prost-gust pentru a fi adevărat ; îmi ziceam că de m-aș purta așa ca să-mi arăt propria-mi nevinovăție, acești granguri or să vadă că, îndreptînd ascuțișul legilor împotriva unui biet cîntăreț, n-ar face altceva decît să abuzeze de ele. Dar nu trecuse nici un minut de cînd mă aflam acolo, și mi-am dat seama că Plimmon se uita la mine cu un dispreț și mai răzbunător decît la John Simon.

— De ce ne-ați adus aici ? a întrebat John Simon. Aici nu-i nici închisoare, nici judecătorie. Ce-i jocul ăsta ? Nu cumva legea începe și sfîrșește acum aici ?

— Desigur că nu, a spus Plimmon, cu glasul ca un gîngurit și cu toată ființa lui în perfectă armonie cu împrejurările. Voiam să te vedem, să fim siguri că nu s-a făcut vreo greșeală.

— Mulțumiți ?

— Foarte. Păcat că nu ți-ai primit pedeapsa așa încît să nu mai fi fost în stare să comiți ultima nesocotință asupra persoanei căpitanului Spencer. Dar erai poate sortit la o ultimă nebunie. Clica de cerșetori pe care ai

pus-o la bătaie va sluji să îngraşe, pe căi ciudate, dar substanţiale, pămînturile mele. Trîntorii şi tîlharii n-or să mai moţăie la lucru ; nici n-or să mai şterpelească de pe moşiile mele, fluturînd doctrinele voastre de egalitate pe buze, ca să-şi uşureze conştiinţa.

Plimmon îşi plimba privirea în jurul odăii, oprinduşi-o pe toţi ascultătorii, afară de John Simon şi de mine. Ceilalţi îi surîdeau cu toată gura, aproape gata să aplaude.

— Şi procesul o să aibă loc aici? a întrebat John Simon. Unde e judecătorul, cine e călăul? Radcliffe?

— Aş fi încîntat să vă servesc, a răspuns Radcliffe, în vreme ce Jarvis, grefierul, dădea furios din cap în semn de protest la această sfruntată luare în derîdere a legii.

— Ar fi firesc şi de înţeles, a urmat John Simon. Oamenii care ne dau nouă legi sînt toţi aici, de faţă. Nici un judecător nu ne-ar spune altceva decît ce am auzit de la dumneavoastră.

— Veţi fi trataţi în mod legal, nu vă temeţi ; legal, aşa cum pot fi trataţi nişte purtători infami de invidie şi tulburări.

Cuvîntul „trataţi" mi-a izbit urechile. A început să se destrame în variante ce-mi reveneau : trădaţi şi rataţi, rataţi şi trădaţi...

— O să fiţi duşi la Tudbury şi instalaţi acolo pînă la proces.

— Acuzaţia ?

— Omor !

— Bledgely ?

— Chiar el.

— Îngăduiţi-mi să v-o spun liniştit : nici eu, nici harpistul n-am ridicat vreun deget asupra acelei bestii. Ştiind că i-aţi dat drumul din zgardă ca să mă curăţe pe mine, ar fi fost mare plăcere pentru noi s-o facem, dar n-am făcut-o.

— Te pomeneşti că l-o fi luat somnul şi s-a rostogolit din greşeală în gaura aceea, după ce şi-a sfărîmat singur capul pe drum, ca să doarmă mai adînc !...

Toți cei care erau acolo au izbucnit în rîs. M-am uitat la ei și am văzut cum le străluceau fețele curate, trandafirii, ca și cînd întreaga lor convingere despre adevăr ieșise la ivcală pentru a ne lua piuitul.

— Nu-i mai fac nici un rău acum lui Wilfie Bannion dacă spun ceea ce știu, a urmat John Simon. El l-a omorît pe Bledgely. Bledgely l-a omorît pe Sam, fratele lui Wilfie. Chiar dumneavoastră, domnilor, trebuie să fi auzit ceva despre „ochi pentru ochi". Noi, cei de jos, de la muncă, sîntem oameni tare simpli. Pentru noi asta-i o zicală cu mult tîlc.

— Bannion e mort.

— A văzut și harpistul. Așa e că l-ai văzut, Alan?

— L-am văzut. I-a turtit scăfîrlia lui Bledgely. Era în legitimă apărare. Bledgely plecase din Moonlea să-l omoare pe John Simon. Am văzut cu ochii mei. În noaptea cînd am cîntat în oraș.

— Bannion e mort, a spus iar Plimmon, și cuvîntul celor care au stîrnit tulburări și au adus atîtea nenorociri asupra unui oraș fericit și prosper nu poate fi luat în seamă.

— Avem martori, a intervenit și domnul Jarvis.

— Spuneți-ne, vă rog, cu cît îi plătiți. Să ne dați măcar și nouă satisfacția de a cunoaște pînă la ultimul ban cît socotiți dumneavoastră că ne face pielea. Și acum, duceți-ne de aici. Mi-a fost destul pentru o noapte și n-am de gînd să rămîn pradă vulturilor pînă în zori.

— O să ne distrați mult mai mult pînă să vă dați duhul.

— Asta nu sfîrșește aici, Plimmon. Oamenii pe care-i veți înfrunta de aici înainte n-or să mai fie atît de proști și de creduli ca mine. Voi, cei stăpîni pe situație, trebuie să învățați ce-i umilința. Mi-ar părea rău dacă n-ați putea-o învăța decît pe calea măcelului, pe care voi îl folosiți cu dragă inimă. Noi socotim asta drept risipă groaznică de vieți omenești, dar voi ne îndrumați purtările. Faptul că o să ne spînzurați n-o să vă dea nici un dram de siguranță în plus.

— Dar va contribui la acest lucru. Fără doar şi poate. Eşti miezul buboiului. Te stoarcem, şi restul puroiului o să iasă uşor la suprafaţă ; apoi vedem noi ce-i de făcut.

— Gîndurile voastre seamănă cu perdelele de aici : opace, stacojii, opresc lumina. Daţi-i înainte ! Pentru mine toate astea nu înseamnă mare lucru. Dar harpistul nu v-a făcut nici un rău. Daţi-i drumul !

— A fost alături de voi de la început. El a fost acela care, mînat de o trufie fără noimă, l-a dus pe Lemuel Stevens chiar la locul unde îl îngropaserăţi pe bietul Bledgely. Cînd te uiţi la el, n-ai zice că a putut să fie vreodată cu adevărat periculos. Dar nouă ni s-a vorbit de vicleniа lui. Nu m-ar mira dacă s-ar descoperi că a jucat în răzvrătire un rol mai sinistru chiar decît al lui Adams şi că a fost unul dintre maiştrii ce puneau lucrurile la cale dinafară şi de care ne vorbeşte poliţia noastră.

— Ce tot naiba îndrugaţi acolo ?! am întrebat încercînd să par şi mai picat din cer. Eu sinistru ? De ce nu-l chemaţi pe Penbury ? O să vă spună că nu sînt decît un harpist, unul bun, care nu cîntă niciodată fals, dar sînt atît de nerod în felul meu de a trăi şi a gîndi, că voi, oamenii mari, ar trebui să mă purtaţi ca mascotă la lanţul ceasornicelor voastre. Chemaţi pe Penbury şi scoteţi-mi, pentru dumnezeu, căţuşele astea !

— Domnul Penbury e bolnav. Bolnav şi pe moarte. Nu poate fi deranjat. Ciudat că nu se poate vorbi cu nici unul din cei cărora dumneata le ceri ajutorul : toţi sînt morţi sau pe moarte. Şi sper că aşa va fi pînă la urmă. Pe martorii noştri îi veţi găsi însă plini de viaţă.

A tras cordonul de mătase al unui clopoţel. A apărut valetul Jabez, care s-a uitat lung la mine cînd m-a văzut.

— Caii sînt gata ? a întrebat Plimmon.

— Da, înălţimea-voastră, gata. Oamenii aşteaptă ordinele dumneavoastră.

— Căpitanul Spencer şi-a revenit ?

— Da, înălţimea-voastră.

— Bine.

Ne-au scos afară, în sală. Cînd mi-am aruncat privirea în stînga, am zărit-o pe Helen Penbury printr-o ușă pe jumătate deschisă. Stătuse la pîndă și a dispărut cînd a dat cu ochii de noi. Plimmon a văzut și el și a strigat mînios la paznici. John Simon și cu mine am fost ridicați pe spinările cailor, cu picioarele și brațele legate. Șase soldați călări ne însoțeau.

Am mers așa toată noaptea. Ziua se îngîna cu noaptea cînd am trecut peste creasta îndărătul căreia se afla orașul capitală a ținutului, Tudbury.

• CAPITOLUL XV •

Audierea martorilor a avut loc a doua zi dimineață în hanul mare din Tudbury, numit „Pana roșie". John Simon stătea plictisit, amorțit și nepăsător, în timp ce ședința își încheia repede lucrările. Încăperea era plină de bărbați, toți afaceriști, toți afumați de băutură, dînd declarații care de care mai alandala, pe care nici nu le luam în seamă. A fost o adevărată bucurie pentru cei aproape patruzeci de acuzatori pîntecoși cînd s-a hotărît să fim judecați la următoarea ședință judecătorească din Tudbury.

Într-o dimineață de octombrie am fost luați din castelul Tudbury, unde eram închiși, ca să fim judecați. Era o zi cu un soare minunat ; printre zăbrelele înalte din celulele noastre, pe unde se zărea cîte o fărîmă de curte, vedeam ridicîndu-se o pîclă străvezie, gonită de lumină și căldură. Închisoarea se afla în cea mai veche clădire din întregul Tudbury ; era o parte din vastul și frumos peticitul castel, de unde își arătaseră pumnul niște baroni hrăpăreți, de-a lungul multor secole de lupte de frontieră. Castelul domina orașul. Nu-l puteam vedea din celulele noastre, dar șeful temnicer, Bartholomeu Clark, ne făcuse o descriere lungă, amănunțită a orașului, a grosimii zidurilor, care-i apăraseră pe vechii jefuitori răposați împotriva dinților rozători ai celor ce le îngrijeau pășunile de pe deal. Bartholomeu nu era un temnicer oficial, ci un supraveghetor al aripei în care ne aduseseră pe noi. Castelul fusese de curînd schimbat în închisoare ; noi trebuia să fim mutați în noua temniță clădită la Chungford, ce slujea drept vatră temporară pentru pungașii din Tudbury, pînă cînd Tudbury își va

fi isprăvit clădirea propriei sale Bastilii [1] nou-nouțe. Dar Plimmon, ca înalt șerif al ținutului, stăruise să fim ținuți în castel, locuință pe care o socoteau mai potrivită pentru niște trădători ai Păcii Regale. Bartholomeu ne povestise toate astea cu mare plăcere, ca și cum s-ar fi simțit mai plin de importanță ca de obicei și, pe lîngă aceasta, omul mai că înnebunise de atîta singurătate în aripa castelului părăsită pînă la venirea noastră.

În felul lui, Bartholomeu era cineva și-mi ușurase mare parte din amărăciune de cînd fusesem adus la închisoare. Avea nasul borcănat, era vesel, umbla ca un rățoi, arăta cam de vreo cincizeci de ani, înfășurat într-o haină cît un sac, pe care nu părea s-o mai scoată de pe el; și un bețiv... nevoie mare! Orice băutură care putea să-l cherchelească îi prindea bine. Berea, vinul, spirtoasele curgeau șiroaie în închisoare și ne-a spus simplu, lui John Simon și mie, că, avînd vederi liberale și chile în păstrare, el ar fi totdeauna gata să-și îndrepte o parte din proviziile de băuturi asupra noastră dacă ne-am angaja să-i plătim prin cineva dinafară. John Simon i-a răspuns că asta nu-l interesează: era atît de adîncit în gîndurile ce-i năpădiseră mintea, încît Bartholomeu se uita la el ca la un nenorocit de caraghios. Eu eram mai sociabil. Am primit tot ceea ce Bartholomeu putea să ofere, am stat adesea cu el în celula mea, dînd gata o sticlă în timp ce-i povesteam despre nesfîrșitele mele pribegii pe dealuri, despre cîntatul la harpă și marile mele bucurii. După o dușcă, două, se pornea de multe ori să-mi spună că, în tinerețe, fusese chiar un radical și că știa o seamă de imnuri revoluționare, pe care, zicea el, le cîntase deseori în semn de protest amar și viu, pe sub zidurile castelului Tudbury, care i se păruse totdeauna a fi simbolul prigoanei celei mai aprige. Dar strunele îi slăbiseră acum, mute și scîrbite.

În zidul care despărțea celula lui John Simon de a mea era o mică deschizătură, sus de tot, puternic zăb-

[1] Fortăreață din Paris, care a servit ca închisoare de stat pe vremea feudalității. Ocuparea ei, la 14 iulie 1789, marchează începutul revoluției burgheze din Franța. A devenit simbol al tiraniei și absolutismului.

brelită. De cînd venisem aici îl auzisem pe John Simon rostind doar cîteva vorbe. O frază despre mirosul paielor, o înjurătură cînd în zăpăceala lui își lovise trupul de zid, în celulă fiind întuneric, iar în el o dorință nebună de libertate. Nu ni se dăduse voie să primim vizite și își pierduse aproape mințile vrînd să știe cum stăteau lucrurile cu Jeremy și Connor în văile și ținuturile din sud și din vest. În disperarea lui, îl întreba uneori pe Bartholomeu, dar acesta clipea și sughița, încercînd să pară solemn ; spunea că asemenea vorbire e vorbire de trădător și bună doar să-l mîne pe om mai aproape de viermi și că John Simon ar face mai bine să se gîndească numai la ceva care să-l amorțească, la ceva nepolitic, de pildă la dumnezeu sau la băutură. Și, după ce John Simon îi făcea astfel de rugăminți, Bartholomeu se punea totdeauna, seara, pe băutură, pe cîntec și pe plîns cu mai mult foc decît oricînd. În general, avea o venerație pentru John Simon și îi respecta tăcerile posomorîte.

Ce senzație minunată cînd ușile celulelor s-au deschis și ni s-a îngăduit, lui John Simon și mie, să ieșim pe coridor ! Apoi să urcăm sus, peste zece trepte de piatră și, trecînd printr-o mică odaie unde dormea Bartholomeu, să ieșim afară, într-o încăpere mare ce fusese odată, ne-a spus temnicerul, sala de ospețe a castelului, în zilele cînd înfățișarea și rostul lui erau mai vesele decît ajunseseră în timpurile din urmă. În sală se aflau opt ostași, armați pînă-n dinți, care ne-au încadrat într-o parte și-n alta, în chip de escortă. Sub tavanul acela boltit, în lumina orbitoare ce pătrundea prin ferestrele neînchipuit de înalte, cu fiecare pas ce răsuna pe dalele de piatră, am fost cuprins de un simțămînt adînc și dramatic ; pe cînd umblam înaintea lui John Simon, mi-am îndreptat spinarea și mi-am ridicat sus capul, de s-ar fi zis că o galerie de spectatori privea la ținuta mea. Ușile cele mari au fost trase în lături. Aerul ce năvălea era limpede ca cristalul și am avut o clipă de amețeală cînd am tras prima sorbitură pînă-n fundul plămînilor. În celulele noastre abia pătrundea aerul, la fel ca în niște canale. O dubă neagră aștepta în curte, acoperită, mică și întunecată cum nu mai văzusem vreodată. Îm-

prejur erau douăzeci sau chiar mai mulți lăncieri pe cai, sinistru de calmi. Am întrebat pe soldatul din partea mea ce înseamnă toată acea tevatură. Nu mi-a răspuns, ținînd să pară aspru. Am fost înghesuiți în dubă, împreună cu doi soldați. În ușa dubei era o ferestruică și mi s-a îngăduit să privesc afară: lăncierii formau două coloane de fiecare parte a dubei și am început să coborîm încet dealul castelului, către centrul orașului Tudbury.

— Ce-o fi avînd de gînd să ne mai pregătească? a întrebat John Simon. Întîi ne duc să facem o vizită la domnii patroni înainte de a ne închide. Pe urmă ne aruncă într-o închisoare personală, dar uită că ne trebuie și aer. Acum ne plimbă prin Tudbury, într-un alai de carnaval. Sesiunea judecătorească se ține în aceeași clădire cu închisoarea. De ce plimbarea asta?

— Ca lumea din Tudbury să-și deschidă ochii, a spus cel mai copt dintre soldați.

Avea buze subțiri, ochi albaștri și părea că abia așteaptă să-și arate colții. Își întindea fălcile cînd vorbea și-și încrîncena bărbia groasă pe gulerul scorțos al tunicii roșii. Avea un aer de o prostie nemaipomenită. Se simțea pătruns de adevărată stimă pentru instituții, fiind plătit ca să le apere, și își cîștiga plata pas cu pas. Ne-ar fi împroșcat bucuros cu tot stocul de gloanțe dacă am fi încercat să sărim din dubă. I-am zîmbit pentru cazul cînd s-ar fi hotărît să nu aștepte pînă ce sărim.

— Ați ținut destul sub groază lumea cumsecade de pe aici cu pălăvrăgelile, mîrîielile, întrunirile și ticluielile voastre, a spus el. Acum muncitorii cinstiți n-or să mai fie împiedicați de la muncă. Or să se bucure cînd or vedea cum ați înghițit ceea ce meritați.

Își ridicase glasul și, ca să-și arate mai cumplit strășnicia, a pocnit și banca de s-a cutremurat toată duba.

— Ia mai tacă-ți gura, Rolf! l-a poftit celălalt soldat.

— Flăcăul ăsta le-a socotit el pe toate, a spus John Simon.

— Ne are pe răboj, am adăugat eu. Te pomenești că pînă la urmă o face și pe judecătorul!

— A primit el un premiu de la Plimmon, ca să-i țină isonul pesemne.

Soldatul Rolf s-a ridicat, cu nările umflate și gura mare, căscată.

— Ce-ați zice dacă v-aș crăpa acum capul?

— N-aș vrea de fel. Duba asta nu-i loc de murit. Și dacă o ici așa, razna, cu gîndul s-ajungi general, să știi că greșești. Stăpînii dumitale au pregătit o anume reprezentație cu noi, și n-o să-ți mulțumească dacă le-o strici, coborîndu-ne stîlciți la ușa judecătoriei. Și, mă rog, ce am făcut noi ca să te înveninczi așa? Ești cumva patron oțelar?

Al doilea soldat l-a împins pe Rolf îndărăt, la locul lui, în vreme ce acesta ne privea furios, fără să-l mai taie capul ce să spună și ce să mai facă.

— El crede că n-aveți dumnezeu, a adăugat încet al doilea soldat, încercînd parcă să dea o explicație și să scuze furia dezlănțuită a celuilalt.

— Ei și? Nu știam că voi, ostașii, vă prăpădiți după teologie! Nu cumva el e un soi de derviș?

— Ba aproape că nici nu-i pasă de așa ceva. Dar anul trecut l-au prins frigurile în India, și de atunci nu mai e ca înainte. Cînd era puști a lucrat la un preot care era tare de treabă, zice el, și care a fost aproape singurul om bun cu el. Așa că lui îi vine să sară la oricine ar fi cel care îi înfundă pe preoți, așa cum faceți voi, flăcăilor.

— Nu ne legăm de toți preoții, a zis John Simon. Cînd îs de treabă, sîntem și noi cu ei, așa cum e și Rolf.

Apoi s-a aplecat și l-a bătut ușor pe genunchi.

— Ia-o încetișor, băiete. Îmi pare rău că te ia cu friguri cînd te uiți la noi. Frigurile astea nu-s bune, așa cum nu e bună lumea în care blîndețea e atît de rară încît un grăunte de bunătate din partea cuiva îți răsună în inimă pînă la sfîrșitul zilelor, ca un cîntec prelung. Nici prin gînd nu mi-a trecut măcar să te jignesc. Tu nu ești nici atît de nerod, nici atît de crud cum credeam noi că ești. Și noi nu sîntem nici atît de

răi, nici atît de zurbagii cum crezi tu că sîntem. Şi nu ne cunoaştem unii pe alţii îndeajuns de bine ca să vrem să ne sfîşiem. Oamenii ţi-au turnat nişte păcătoase de otrăvuri în minte, Rolf, dar nu te lăsa dus, băiete, nu te lăsa dus!

Glasul lui John Simon se făcuse blajin, pătrunzător şi mînia aproape că pierise de pe chipul soldatului Rolf. Stătea liniştit, cu ochii în gol, oglindind totuşi o vagă şi stînjenită tristeţe. Simţeam că cel de-al doilea soldat, mai iscusit din fire, avea putere de stăpînire asupra toanelor lui Rolf.

Duba înainta acum pe străzi pietruite, şi în jurul nostru se auzeau chiote de veselie cam silită. M-am uitat afară. Ne aflam pe una din străzile cu prăvălii ale oraşului. Se strînseseră pîlcuri de oameni pe la fiecare uşă de intrare. Am văzut o fetişcană fluturîndu-şi mîinile spre lăncieri şi lume mai în vîrstă, încruntată, bombănind sau arătîndu-şi pumnul spre dubă. Erau şi cîţiva — ochiul meu i-a deosebit repede chiar prin zăbrele — care stăteau tăcuţi; pe feţele lor se citeau felurite simţăminte, de la nepăsarea tîmpă şi de la nelinişte, pînă la groaza plină de milă. Vederea lor m-a răscolit şi am fost bucuros să mă aşez iarăşi.

Duba a început să suie din nou. Urcam dealul spre castel pe altă parte decît coborîsem. Ne-am oprit pe un drum îngust care înconjura poalele castelului. Soldatul al doilea a privit afară şi ne-a spus că un alai întreg se îndrepta către curtea judecătoriei. M-am uitat şi eu cu el prin ferestruică; răspîndiţi pe deal, oameni după oameni, mulţi dintre ei gătiţi sărbătoreşte ca pentru zi de petrecere: judecători, preoţime, slujbaşi ai legii, tîrgoveţi, cu servitorii şi slujitorii lor.

— Asta-i o primire clasa întîi, am spus eu. Uite colo ce de clăbuc împestriţat! Pînă acum viaţa nu mă vînturase în aşa ceva. Băieţii ăştia s-au gătit ca să ucidă. Dar de ce nu le dă şi lor o caleaşcă, aşa ca nouă, desigur mai frumos vopsită şi cu mai multe ferestre? Unii dintre bătrînii aceia, în robe stacojii, mie-mi par cocîrjaţi de tot. Coasta asta e pieptişă, şi robele acelea trebuie să fie la fel de grele ca şi oamenii de dedesubt.

— Au fost la biserică, a spus soldatul al doilea, scoţîndu-şi capela ca să-şi scarpine cîrlionţii negri şi deşi. A surîs apoi iarăşi, cu gura lui uşor ironică. Aşa fac ei, a urmat el, la începutul fiecărei şedinţe noi, ca să ceară binecuvîntarea cerului asupra dreptăţii pe care o împart. Aşa că atunci cînd s-or porni s-o reverse asupra voastră, să ştiţi că nu-i nimic nesăbuit sau păgîn în ea, c-a fost binecuvîntată. Uitaţi colo biserica, la poalele dealului. E foarte veche şi ea, ca şi castelul.

— Arăţi a fi cumsecade, i-am spus. Mie îmi pari minte luminată. Cum te cheamă ?

— Jarman.

— Cumva, de partea noastră ?

— Ferit-a dumnezeu ! Nu sînt de partea nimănui. Eu sînt soldat. Îmi duc şi eu zilele cum pot. Asta-i religia mea sau, în tot cazul, cam asta. Dar mie îmi pare rău că n-aţi fost mai norocoşi, că dacă mă uit la voi aşa, de aproape, eu nu văd c-aţi fi mult mai altfel decît mine.

— Va să zică gîndeşti că au sentinţa gata pregătită acolo, înăuntru ?

— Vezi bine că o au. Cîţiva dintre judecătorii aceia fac treabă bună şi-s amarnici şi dornici s-o şi sfîrşească de îndată ce au urcat dealul.

Duba îşi vedea de drum. S-a oprit lîngă judecătorie. Am coborît. Jarman ne-a spus liniştit „noroc bun", în timp ce Rolf se zgîia după noi, iar altă escortă ne împingea printr-o uşă mică spre stînga, cam la douăzeci de metri de intrarea principală. Am pornit în jos peste un şir de douăsprezece trepte, apoi printr-un coridor lung şi văruit. Am intrat într-o odaie mică, unde ne-au ţinut cîteva minute. Un bărbat cu barbă albă ne-a scos cătuşele. Apoi ne-au pus să suim alt şir de scări şi am ajuns în sala de şedinţe.

Nu simţisem niciodată o singurătate atît de deplină şi de cumplită ca atunci cînd am intrat în colivia de lemn vopsit în negru, numită de ei „boxă", alături de John Simon. Şi am simţit deodată valul rece de ostilitate, de gînduri potrivnice care se îndreptau spre noi din fiecare ungher al încăperii. La cei care stăteau îndărătul judecătorilor aproape nici nu m-am uitat. În partea aceea, sala era în umbră, luminată doar de cîteva

lumînări slabe, şi nu mi-am mai ostenit nici ochii, nici mintea ca să-mi dau seama cum arătau la faţă şi la trup.

Le-au trebuit doar cîteva ceasuri din cele două zile de judecată ca s-o încheie cu noi. Cu ajutorul unui judecător plictisit, al unui procuror vorbăreţ şi fălos, numit „Sir Horace", şi al unui tînăr avocat, grozav de nervos, numit Collett, pe care Connor îl trimisese în sprijinul nostru, am auzit în după-amiaza mohorîtă a celei de-a doua zi bîlbîiala plîngăreaţă a unui judecător care ne-a spus că vom fi spînzuraţi.

Următoarele trei zile de după proces au fost zile întunecoase, mohorîte, aidoma cu starea noastră sufletească. Stăteam întinşi pe saltelele de paie şi vorbeam puţin. John Simon îngîna cînd şi cînd o melodie; l-am auzit chiar rîzînd o dată sau de două ori, liniştit, ca şi cînd pămîntul nenorocit care ne fugea de sub picioare ar fi dat la iveală vreun izvor de veselie pe care nu-l ştiuse pînă atunci. Cam pe la mijlocul zilei a treia am început să-mi dau seama limpede de ceea ce mi se întîmplase cu adevărat. Năvala de încurcături în care mă amestecasem n-o puteam pricepe încă, dar ceva în foiala gîndurilor mele, ceva în duhoarea mucedă a patului meu mi-a luminat deodată neîndurător mintea, şi degetele mi s-au înfipt în paie, ca pentru a căuta sprijin, şi buzele au început să bolborosească uşor, uşor, încît John Simon să nu audă din celula vecină: „Ce ticăloşie, ce ticăloşie!"

Dar în a patra zi, un cer scînteietor de albastru m-a ajutat să-mi înăbuş unele din temerile mele.

— Azi e duminică, a spus John Simon.

— Am pierdut socoteala... După o tăcere atît de îndelungată îmi venea mai uşor să vorbesc decît aş fi crezut. Duminică?...

— Am căpătat un simţ al zilelor... În tot cazul, am băgat de seamă că duminica zumzetul depărtat al oraşului se potoleşte.

— Ziua odihnei, am spus, dînd drumul gîndului să-şi îndrepte roţile-i poznaşe pe primul făgaş ieşit în cale.

Nu voiam ca John Simon să înceapă a vorbi grav despre ceea ce ni se întîmplase, despre atmosfera acelui tri-

bunal în care te înăbuşeau miasmele oamenilor şi mărturiilor mincinoase şi despre ce urma să ni se mai întîmple. În clipa aceea aş fi dorit ca Bartholomeu, temnicerul, să dea buzna înăuntru şi să ne strîngă de gît, ca să nu mai simt absurditatea pacostei ce mă lovise, aşa cum o simţisem în ajun, cînd făcusem greşeala să mă gîndesc la ceea ce mă aştepta şi să-mi dau seama că eram ridicol, tras pe sfoară, înşelat pînă în fundul rărunchilor.

— Alan Hugh, a spus John cu glas coborît.

— Aici.

— Asculţi sau nu?

— Desigur.

— Aş vrea să asculţi.

— Şi de ce aşa de grav, frăţioare?

— Cred că ştii că n-ar fi imposibil să se răzgîndească în privinţa ta.

— Ce te face să crezi asta? L-ai auzit pe judecător. A vorbit foarte limpede. Două curmeie de frînghie, asta a fost hotărîrea.

— Asta făcea parte din ritual. Ca să vadă toată lumea că sînt neînduplecaţi. Dar mie îmi vine să cred că, în cazul tău, or să se răzgîndească.

— Ce să mai vorbim de asta? Hai să privim partea neagră a lucrurilor. E netedă, moale şi nu strică ochii. Încerc să fiu senin şi găsesc drumul seninătăţii rîpos. Dar nu-l faci mai uşor cu astfel de îndoieli şi de profeţii. Dacă cei din tribunalul ăsta ar fi avut un pic de simţ sau de minte, nici n-ar fi trebuit să mă trimită în judecată. Ar fi trebuit să-mi ceară să le cînt un crîmpei de marş funebru, în timp ce ei şi-ar fi băgat capu-n ţărînă, şi apoi să mă fi trimis pe mine să fac treaba lor. Nu pot să-l găsească pe Longridge sau Connor, aşa că trebuie să se mulţumească cu un exemplar de categorie uşoară. Acela sînt eu.

— Nu fi aşa de abătut. Nimic nu-i face pe oameni să se gîndească mai serios la tine decît atunci cînd trebuie să fii spînzurat. Judecătorul acela a mirosit adevărul, chiar dacă anii lui, cîţi or fi fost, de lealitate faţă de măriri l-au împiedicat să vadă adevărul şi să-l spună. O să pună el o rotiţă, două, în mişcare. Apoi Penbury s-ar

putea să pună și el o vorbă, două, afară doar dacă n-o fi murit pînă acum.

— De ce vorbești așa ? Mi-ai spus cîndva că se cuvenea ca eu să fiu aici. Ăsta-i un epitaf frumos. De ce încerci să-l schimbi ? Nu sînt disperat. Nu mi-ar plăcea dacă aș fi singur aici. Nu mi-ar plăcea să fiu aici cu nimeni altul. Dar cu tine nu-mi pasă.

— Nu vreau să vorbești așa, Alan. Dacă se ivește cea mai mică posibilitate să ieși de aici, apuc-o cu amîndouă mîinile.

— Dar tu, John Simon ? Nici o speranță ?

— Ferit-a domnul !... Nici fir ! Știu ei mai bine ce să facă și să nu-și schimbe gîndurile în privința mea !

— De ce ?

— Fiindcă, dacă aș ieși vreodată de aici, le-aș arăta eu ce s-ar alege de pielea lor îndopată atunci cînd săracii ar ajunge așa de răzbunători și sălbatici cum îi obligă bogătașii să fie. Nu, au ei mai mult cap decît să mă scoată din celula asta, altfel decît pentru ultimul drum. Și, cu toate că pe vremea noastră nu mai există minuni, dacă cineva ar izbuti să mă scoată dintre zidurile astea, o să-i fac să le pară rău că n-au lăsat baltă mascarada cu tribunalul și juriul și nu ne-au spînzurat pe loc, în noaptea cînd ne-au prins la „Frunzele după ploaie".

— Așa se cuvine. Dacă dă cumva norocul peste tine, ia-mă și pe mine alături. Și de-ți scapă ție vreun peticuț din pielea lor, ți-l arăt eu, ca să-l jumulim. Ăștia din juriu mi-au scos mila din mine ca pe o măsea stricată.

— Nu uita, Alan. Gîndește-te la tine. Dacă norocul se ivește, prinde-l cu amîndouă mîinile.

• CAPITOLUL XVI •

În joia următoare am primit întîiul vizitator: Katherine a venit să-l vadă pe John Simon. Cu mine a vorbit printre gratii. Nu puteam s-o văd, dar m-am bucurat să-i aud glasul, deşi am simţit-o încordată, gata parcă să se frîngă sub povara mîhnirii ei. Am întrebat-o ce face Davy şi mi-a răspuns că toată ziulica împletea la coşuri şi întreba de noi.

— Mulţumeşte-i din partea noastră, Katherine, am spus eu.

Apoi n-am mai auzit decît şoptitul ei şi al lui John Simon.

Am ascultat din celula de alături zgomotul trupurilor, mişcîndu-se greoi, pe paie. Am auzit glasul uşor ridicat al lui John, încercînd parcă s-o îmbărbăteze.

Puţin după aceea, Bartholomeu a venit şi i-a spus Katherinei că trebuie să plece. A bătut în perete cu cheia şi s-a depărtat. Am auzit-o pe Katherine plîngînd nemîngîiată şi, cu toate că era firesc să plîngă, m-am mirat totuşi c-am auzit-o plîngînd. Pe urmă uşa celulei lui John Simon s-a deschis şi s-a aşternut tăcerea.

— Nici nu şi-a luat rămas bun de la tine, a spus John Simon. E copleşită de durere.

— Se înţelege. Trebuie să fie cumplit să te frămînţi aşa, să te frămînţi pînă îţi ţipă sufletul în tine.

— Este. O să mă culc puţin. Să-mi mai amăgesc gîndurile cu o adiere de vis.

Nu s-a mai auzit nimic vreme de o oră sau două. Pînă şi şobolanii închisorii, ale căror mişcări urechile mele se învăţaseră să le urmărească la vreme, cu o punctualitate ce nu dădea greş, păreau să fi amorţit. Ni s-a adus mîncarea de seară, apoi ne-au lăsat iar singuri. Pe cînd

cobora întunericul, am auzit glasul lui John Simon spunîndu-mi încet, printre gratii, să vin mai aproape.

— Nu vreau să audă nimeni ce-ţi spun. Poate e cineva pe aici, pe afară. N-aş avea încredere nici în Bartholomeu. A încheiat-o cu simţul lui moral de foarte multă vreme. Îi pare rău de noi, dar cred că ne-ar vinde, iute-iute, pentru o cană de bere.

— Ce e ?

— Ceva ce mi-a transmis azi Katherine. A primit veşti de la Longridge. Ne spune să avem speranţă, că nu-i încă totul pierdut.

— Mă bucură să aud că mai crede cineva în de-aldastea. Dar vestea nu înseamnă mare lucru pentru noi. Unde e el ? Ce face ?

— Katherine n-avea decît frînturi de ştiri ; Connor a fost arestat la Manchester acum două săptămîni şi aşteaptă să fie judecat. Soldaţii au capturat mare parte din muniţiile pe care el le trimitea devale, celor din sud. Plimmon şi Radcliffe au poruncit să-i măture pe toţi cei care n-au apucat să se ascundă şi care, crede el, ar fi de partea noastră. Longridge tot se mai ascunde, dar a rugat-o pe Katherine să ne spună că sîntem departe de a fi pierdut totul şi nu trebuie să disperăm. În Moonlea oamenii s-au întors la lucru cu plată mai mică ; aşa va fi cu toţi cei care rămîn mai departe acolo. Radcliffe a adus în oraş o mulţime de muncitori din ţinuturile răsăritene şi evacuează lumea din case cu duiumul. Corăbiile pentru America or să aibă de lucru, nu glumă, o bucată de vreme de aici înainte.

— Se prea poate. E mişcare multă de-a lungul şi de-a latul pămîntului. Plimmon şi Radcliffe îşi pregătesc trista benchetuială. Ei sînt ca vîntul într-o toamnă mohorîtă. Suflă, şi frunzele zboară. Ce-aş mai dori să putem zbura şi noi !

— Longridge spunea că dacă am vrea să-i trimitem vreun răspuns, putem găsi totdeauna în cîrciuma din Tudbury, cărcia i se zice „Drapelul", un om sau doi în care să ne încredem.

— I-ai trimis vreo veste prin Katherine ?

— Cînd ea era aici nu m-am putut gîndi la nimic din ce aş fi avut de zis. Îmi părea rău că venise şi i-am spus

să nu se mai expună la neplăceri. Doamne, doamne, Katherine asta m-a răscolit pînă în adînc! Tare aș fi vrut să rămîn departe, ca tine, de astfel de simțăminte!...

— Și ce veste ai putea tu să ai pentru Longridge? Ce să-i spunem noi de aici? În afară de o minune cerească, și care e cam greu să se întîmple cu niște flăcăi atît de huliți de popi ca noi, s-a isprăvit cu povestea noastră.

— Încep să cred că nu. Pînă a venit Katherine, aș fi zis și eu ca tine. Cînd ea era aici, e drept că am stat să mă gîndesc cîteva clipe, dar pe urmă am lăsat-o baltă. N-avea rost să-i cer ei să-i spună lui Longridge cît sîntem de bucuroși că el trăiește și noi tot mai credem în demnitatea omenească și s-o fac pe ea să riște închisoarea ducîndu-se la „Drapelul" să comunice lucruri din astea prietenilor lui Longridge. Dar cînd a plecat am simțit că nimic nu mai poate rămîne atît de neîmplinit cum e lucrul acela — ce naiba o mai fi — care a crescut între mine și ea. Resemnarea rece de pînă acum s-a spart, ca pojghița unui rîu înghețat, și-o mai fi, poate, vreun petic de pămînt pentru mine, pentru Katherine și pentru tine...

— Ar trebui să sărim de la mare depărtare pe el, John Simon, și nu prea avem loc aici să ne facem vînt.

— Longridge are un grăunte de geniu. Iar ura lui e o măciucă de oțel curat. Că l-a pierdut pe Connor și pe mine, mai ales cît valorez eu, asta nu-l va descuraja de loc. El, ca toți băieții noștri, știe că dacă se lasă învinși acum, singurul lucru ce le mai rămîne de făcut e să stea la rînd pentru o nouă garnitură de lanțuri, cu Radcliffe și Penbury, care vor avea ultimul cuvînt pentru a-i hotărî coloritul, greutatea, forma. Cînd Longridge va ieși din umbră, va veni încoace, la noi, și ce bucurie pe el să facă țăndări tot ce i-o ieși în cale!

— Și care-i vestea pentru el?

— Că vom face orice nebunie cu putință ca să-i dăm ajutor. Că aș prefera ca ultima mea faptă pe pămînt să lase în urmă-mi o pustietate pentru sălbăticiuni decît o împărăție pentru Radcliffe.

— Și solul tău? Katherine?

— Ea n-o să mai vină.

— Atunci, cine?

— Temnicerul Bartholomeu. Katherine mi-a spus că a lăsat-o aici, înăuntru, cu toate că şeriful ţinutului îi pusese în vedere să nu vină la noi nimeni din Moonlea. Omul şi-a luat un risc mare. Desigur că există oricînd primejdia să ne vîndă. Dar din cîte am vorbit cu el, am impresia că o anume onestitate, moartă în el, îşi mai arată stafia printre ruinele viselor lui. O să-l iscodesc la noapte. Trebuie să fie în omul ăsta vreo bucăţică de suflet de pe care să fi plivit buruienile.

— Nici cît negru sub unghie. Joacă-te cît vrei cu gîndul ăsta, dar nu încerca să clădeşti nimic pe el. Ceva mai multe ploi peste Bartholomeu, şi o să-i crească la buruieni cîte vrei, pînă peste urechi!

— Miroase în aer a schimbare. Poate că lucrul ăsta îl izbeşte şi pe el ca pe orice om. În cazul cînd băieţii dinafară încearcă să ne scape de aici, cît de bine le-ar prinde dacă am avea măcar un grăunte de ajutor şi simpatie din partea lui Bartholomeu!

— Miroase aici în aer a ceva, dar nu a schimbare. Niciodată n-am fost în vreun loc unde lucrurile să fie atît de sigure pe picioarele lor. Să stăm liniştiţi şi să încercăm să nu le facem prea pe plac matahalelor ăstora de granit tot dîndu-ne la ei. Să facă Longridge ce poftеşte, şi dacă vreo cîteva jurăminte reuşite îi vor încununa lui mînia, atunci ne-om strădui şi noi să jurăm. Dar să încercăm să fim împăcaţi şi liniştiţi, să ne gîndim la verile calde şi însorite de pe vremea cînd eram copii şi ne depănam zilele lungiţi pe coasta aceea înverzită de lîngă fierărie, ascultînd cum vorbeau bătrînii despre bucuriile pe care le cunoscuseră, sau pe care n-aveau să le cunoască niciodată. Mulţumirea cea mai deplină stă, pasămite, în astfel de aduceri-aminte, şi nu există nimic mai rău, nici mai bun ce-aş putea eu spune despre viaţă.

— Vom vedea. Nu ştiu de ce mă simt tulburat. Îmi vine să strig în gura mare. Capul meu iar a intrat în vîrtej.

În seara aceea Bartholomeu a venit din nou la noi să ne vadă. Ducea cu el un felinar mare şi, după ce a încuiat uşa cu mîini încete şi suflînd din greu, a pus felinarul jos, într-un colţ. S-a aşezat şi el pe bancă şi a scos o sticlă şi o ceaşcă plesnită şi soioasă. Stătea

dus pe gînduri, aproape melancolic și l-am întrebat ce se întîmplase de era în halul acela.

— Vine cîteodată vremea, a spus Bartholomeu, cînd omul își dă seama că cea mai bună meseric e să fii cioban, ori altceva tot atît de neînsemnat. Apoi a suspinat, și-a vîrfuit cu vin ceașca și a început să soarbă. Nu-i treabă simplă slujba asta, a adăugat el.

— Nu prea. Nu atît de simplă ca păzitul oilor.

— Astăzi, șeful de la administrația ținutului a fost aici să stea de vorbă cu mine. Un pîrlit de caraghios, zelos nevoie mare, n-ar mai fi fost!... Cu ochii numai pe pielicica lui, nu știu dacă mă înțelegeți...

— Da, știu, a spus John Simon, care-și trăsese banca pînă în dreptul gratiilor și stătea pe ca ca să ne țină tovărășie. Caută omul să se chiverniosească cu una, alta, din ce brumă au alții. Și ce vrea funcționarul acela. Bartholomeu?

N-a răspuns pe dată. Și-a furișat în sus privirea, zîmbind spre deschizătura pe unde venea glasul lui John Simon.

— Bucuros că te văd iar voios, Adams. Mi se strîngea inima la gîndul c-ai să fii tare abătut după ce-o pleca prietena aceea frumoasă. E groaznic să vezi un om atît de năpăstuit ca dumneata, groaznic! De aceea zic eu că asta nu-i meserie simplă. O oaie ar putea oare intra vreodată, așa, într-o încurcătură atît de blestemată, cum ați intrat bieții de voi? Ce oaie și-ar pune gîtul la bătaie fiindcă unele dintre tovarășele ei n-au căpătat o porție bună de pășune mustoasă?

— Să știi că multe dintre ele. Și poate că oile ar face-o chiar mai repede, fiindcă nu merg pe ocolite.

— Te pomenești că da... Nu prea m-am gîndit eu la lucrurile astea. Nu prea le-am cîntărit. Șeful acela zicea că au început să mă ia la ochi, zicea că nu mă țin destul de îndatoriri și mă și vedea dat afară din castel dacă nu-mi văd de treabă. Mi-a spus-o cu vorbele astea și-și îndesa și pumnul sub nasul meu; așa face el ca să te bage-n sperieți. „Să-ți vezi de treabă", zicea. Și mai zicea că am lăsat-o de la început prea moale cu voi doi și vorbea că adică să îndoiască paza. Credea c-am ajuns așa de tont și de molîu, că ați putea încerca să mă folo-

siți pe mine ca s-o zbughiți de aici. Eu m-am gîndit în sinea mea că Jacob, ajutorul acela roșcovan al meu, o fi făcut vreun raport lui Danvers despre mine. Așa îl cheamă pe funcționarul cu pricina, Danvers. Apoi, după ce a rămas tăcut cîteva clipe: Și acum un ceas i-am înfipt lui Jacob o cizmă în șezut de mi-au trebuit cinci minute pînă s-o trag înapoi. Bietul Jacob, stă acum colo-n birou, cu dosul ceva mai sus pe scaun, fiindcă tot îl mai doare și oftează amarnic, și spune că el se uită la mine ca la un tată și nici nu i-ar fi trecut prin gînd așa ceva, adică să vorbească cu Danvers. Într-o zi am să fac eu ce trebuie: să nu uit să-i dau bietului Jacob din pomada pe care o folosesc eu pentru picior, ca să-și ungă șezutul. Dar vezi că Danvers îi dădea mereu zor cu poarta.

— Care poartă?

— Ei, nu pot să vă spun. Voi nu trebuie să mă întrebați lucruri din astea. Să nu întrebi niciodată pe un temnicer despre porți și despre uși. Asta-i aproape o zicală. Îmi pare bine că vizita acelei femei tinere nu te-a răscolit prea tare, Adams. E nostimă femeiușca! A venit aici în fiecare zi. Mă săturasem s-o tot văd așa, gata să plîngă. Acum sînt bucuros c-am lăsat-o să te vadă. Și sînt bucuros că nici nu te-a amărît mai rău. Ce dracu n-o fi liberă toată lumea să vină și să plece cînd vrea?!

— Hai să vorbim mai bine despre ceva lipsit de importanță, despre porți și despre uși, l-a întrerupt John Simon. Nu poate să-ți facă vreun rău dacă ne vorbești despre uși. Că nu ne poate folosi la cine știe ce. Și orice ar spune acel Danvers, eu cred că nu ți-am scăpat de loc din mîini de cînd sîntem aici. Dumneata vorbește despre harța cu dînsul și socotește-ne pe noi doar o bucată de zid; asta o să-ți mai ușureze rărunchii sau ce alta te-o fi durînd, că-ți mai verși din veninul pe care ți l-a făcut Danvers.

— Orice om din personalul castelului trebuie să intre sau să iasă prin poarta principală și să spună soldatului de santinelă parola, adică o afurisită de trăncăneală pentru un om care a trecut de floarea vîrstei și a deșteptăciunii, așa ca mine, și căruia îi cam place să tragă la măsea și să-și mai aducă aminte de bărbăția lui în poala

unei tîrfe prietenoase. Și așa, în urmă cu o bucată de vreme, am descoperit la capătul coridorului numărul 7 o ușă care nu mai e folosită din pricina umezelii. Pe acolo trece un tunel care te duce la altă ușă din zidul cel mare al castelului și care nu se vede de afară din pricina smocului de iederă ce atîrnă ca o perdea în locul acela. Așa că eu mă strecor cîteodată pe acolo, și cine mai e ca mine!

— O lași deschisă?

— Nimeni nu știe de ușă afară de mine. Tunelul e acum plin de pietroaie, dar a fost el frumoasă taină pe vremuri! Danvers habar n-are de ușă și-i nedumerit fiindcă știe că unii dintre soldați m-au văzut devale în Tudbury, cînd nu fusese nici o dovadă de trecerea mea prin poarta cea mare. Așa că acum, pentru un timp, e mai bine să trec prin poarta mare, să dau parola și naiba mai știe ce, numai ca să arăt bunăvoință. Și mai bine nu l-aș fi repezit nici pe bietul Jacob, așa cum am făcut. E băiat sfios; uite, cu l-am făcut să știe și el ce-i mîngîierea de femeie, la cîteva din cele mai strașnice lelițe din Tudbury, femei care știu bob cu bob toată meștereala de plăceri și care pot să-ți scoată toate tulburările și tremurul din tine în numai cinci minute, ca nimica toată. Am păcătuit din plin. Am călcat în picioare și am strivit sub talpă toate prefăcătoriile, dar acum piciorul mi-e ca de plumb și am un tremur în mine care nu mai poate fi potolit. Sînt pieri't rău de tot, prieteni.

— Adică cum? Bolnav?

— Cu un picior în groapă. Toată noaptea trecută am gîfîit și am asudat. Micul Jacob zice că am și țipat puțintel. Se vede treaba că făceam așa pentru că mi-era grozav de frică.

— Aveai vreo durere?

— O durere cum n-aș fi dorit-o nici dobitocului de Danvers. Mă durcau toate înăuntru, din piept pînă în mărunțaie. A fost groaznic. Bietul Jacob, mi-a pus gogeamite clondirul plin cu apă fierbinte pe burtă, și cu vasul acela greu ca moartea în vîrful mațelor am început să tremur mai rău decît oricînd, m-am deșteptat ca dintr-un leșin în care aproape nu mai știam de mine și am zvîrlit cu clondirul în Jacob. Dacă l-aș fi nimerit, apoi

l-ar fi durut mai mult decît șezutul pe bietul Jacob. M-am purtat tare aspru cu nătăfletul ăsta caraghios! Te pomenești că noaptea trecută o fi fost vreo pedeapsă de la dumnezeu. Se zice că dumnezeu vede mai bine decît alde Danvers, dar, uite, eu nu prea cred...

— Îmi pare rău c-ai fost așa de bolnav.

— Azi-dimineață am plîns întîia oară în viața mea. După răul pe care l-am avut, mă simțeam istovit și slab. Chiar i-am pomenit bietului Jacob de vechiul cimitir unde e îngropat tata, cu toate că sînt cincisprezece ani de cînd nu l-am mai supărat pe bătrîn nici măcar cu un gînd. Sînt slab, slab... De aceea am și lăsat-o pe femeiușcă să intre și să-l vadă pe Adams. Mai bine să mor decît să mai am o noapte cum a fost cea trecută! Ia cîntă-mi, harpistule, cîntecul acela vechi de leagăn! Acela cu aripa îngerului. Cîntă-mi, harpistule, cîntecul acela! Îmi place cum răsună glasurile pe melodia aceea. E ca o catifea. Cînd eram puști am avut o dată niște pantaloni de catifea, cam trăsniți. Pantalonii aceia mă făceau să intru în păcat mai rău ca orice.

Am început să cîntăm: Bartholomeu urla anapoda, fals, iar John Simon și cu mine susțineam melodia într-o îngînare grea de gînduri. Deodată, în timpul unei note mai lungi, lui Bartholomeu i-a căzut capul pe zid, cu gura căscată, cu ochii holbați și sudoarea șiroaie pe piele. Scotea din fundul pieptului un geamăt surd. Am ridicat lampa să-l văd mai bine, dar mi-a spus cu glasul slab, ca un vaiet, s-o pun jos și să cîntăm mai departe. Spunea ceva și despre pantalonii lui de catifea, dar pe un ton tot mai stins, încît nu puteam să-i înțeleg vorbele. Începusem să dau iar drumul cîntecului, cînd glasul poruncitor și hotărît al lui John Simon m-a întrerupt, făcîndu-mă să tac.

— Bartholomeu! a strigat el. Bartholomeu, ascultă aici la mine! În adîncul inimii tale tu crezi în ceea ce facem noi. Această frățic nouă, despre care noi vorbim deschis, o zărești și tu, Bartholomeu. Dar ești obosit și preferi să te tîrăști pe căi lăturalnice decît să umbli sprinten la lumină. Dar acum nici căile lăturalnice n-au cum să-ți mai fie de folos. Ești putred de bolnav și poate c-ai să mori înainte ca Plimmon și prietenii lui

Plimmon să ne pună ştreangul de gît. Ajută-ne să ieşim de aici, Bartholomeu ! Tu scoate-ne dintre zidurile astea şi lasă tot restul pe noi. Să ştii că n-o să te uităm.

John Simon s-a oprit, s-a urcat sus şi a privit în celula mea, abia luminată.

— De ce nu răspunzi, Bartholomeu ? Alan, tu crezi că ascultă ? De ce nu răspunde ?

— Ochii îi sînt deschişi. Dar pare prăpădit şi dus de pe lume. Cine ştie ce grozăvie a dat peste el !

Bartholomeu a dat din cap, privind în gol, ca şi cum l-ar fi poftit pe John Simon să vorbească mai departe. Eu îi sprijineam trupul, de teamă să nu lunece de pe scaun de slăbiciune. Simţeam durerea potopindu-i făptura, cu ritmul nepăsător al valurilor pe o plajă liniştită.

— Avem prieteni, a urmat John Simon. Ai să-i găseşti într-o cîrciumă din Tudbury al cărei nume o să ţi-l dau. Tot ce trebuie să faci e să le spui că noi aşteptăm, iar ei să facă rost de mijloace ca s-o ştergem din Tudbury la loc sigur. Şi-or să aibă ei grijă ca să fii răsplătit pentru osteneala ta, Bartholomeu, dacă pui preţ pe aşa ceva.

Bartholomeu n-a răspuns nimic. I-a căzut iar capul în convulsii. Ţeasta i-a sunat pe piatră şi ochii i s-au închis.

— Mi se pare c-a leşinat.

— Ia-i cheile !

Am scotocit înăuntrul hainei ponosite, care duhnea. Auzeam zăngănitul cheilor atîrnate de cingătoarea din jurul mijlocului, dar Bartholomeu purta atîtea rînduri de straie încîlcite, încît mi-au trebuit cîteva minute ca să ajung cu degetele la rîndul cu pricina. Tocmai înşfăcasem mănunchiul de chei ca să-l scot afară, trăgînd din răsputeri, cînd am auzit o ciocănitură în uşă şi glasul tînărului Jacob spunîndu-i lui Bartholomeu să vină să-şi ia cina. Bartholomeu a deschis ochii, faţa îi era tot pămîntie şi umedă, dar ne privea ţintă, cu un tăiş de ironie în căutătură.

— Hai, intră ! a strigat el.

Tînărul Jacob a intrat şi s-a uitat cercetător la noi. Bartholomeu şi-a întins braţul.

— Ridică-mă, i-a spus. Am avut iar o criză din alea.

Jacob a făcut așa cum i s-a spus, privind îngrijorat la fața bătrînului. Bartholomeu era iarăși în picioare; se rezema greoi de ușa deschisă, iar răsuflarea îi era un șir de gîfîieli zgomotoase. I-a făcut semn lui Jacob să plece.

— Degeaba, a spus liniștit, cu fața întoarsă înspre gratiile unde John Simon stătea și asculta. Ai spus „în adîncul inimii tale". Dar nu-i nici un adînc, îți jur, Adams, nu e nici un adînc în inima mea! Aș primi să vă dau drumul, căci cred că vă luptați pentru lucruri care sînt drepte, că voi sînteți de treabă, mai de treabă decît cei care v-au închis aici. Aș primi să mă duc la cîrciuma aceea și să vorbesc cu prietenii voștri. Eu le doresc tot binele. Dar i-aș trăda și pe ei. Singurii oameni statornici sînt cei corupți, Adams. De aceea oamenii ca tine or să facă așa ca să fie spînzurați de cîte ori or să se ivească pe lume și or să încerce să facă lumea să roșească. Sînt bucuros că Jacob a venit la timp. N-aș fi vrut să-mi vedeți amîndoi cele mai ascunse unghere ale cocinei mele. Noapte bună!

În următoarele trei zile nu l-am mai văzut pe Bartholomeu. Jacob ne aducea mîncarea și ne inspecta fiarele de la picioare. Dincolo de ușa noastră se perindau patrule după patrule. Și peste încă o zi, am fost chemat în biroul guvernatorului închisorii din castel.

Tînărul Jacob mă aștepta pe coridor.

— Unde e Bartholomeu, Jacob? am întrebat.

— Vai, îi e tare rău! E pe moarte.

— Știam că nu prea se lăuda cu sănătatea ultima oară cînd l-am văzut; era ca scos din groapă și spunea că-l dor toate, din piept și pînă-n măruntaie. S-ar fi zis că nu mai are mult. Unde l-ați dus acum?

— E în odaia lui. Doctorul zice că s-ar putea să moară, dar, pe de altă parte, s-ar putea să și scape.

— Bravo, uite asta înseamnă să vezi drept în miezul lucrurilor! Nu-i mai lăsați sticla pe mînă. A băut atîta, că și burta lui s-o fi întrebînd dacă Bartholomeu e om sau viță de vie.

— O să-i spun vorbele astea. Tare-i mai place și lui să stea de vorbă cu dumneata!...

Coridorul întunecos s-a luminat cînd am ajuns în dreptul unei ferestre înalte și zăbrelite. La un metru dincolo de fereastră, coridorul se sfîrșea cu o ușă de stejar. Tînărul Jacob a luat-o înainte și a bătut în ușă de trei ori. Ușa s-a deschis dinăuntru. Lumina ce năpădea prin fereastra de pe coridor îmi orbise ochii, încît nu mai puteam deslușì prin întunecimea odăii în care intrasem. Nu puteam deosebi nici persoanele, nici mobilele ce se aflau în fața mea. Cînd mi s-au mai obișnuit ochii, am văzut o masă mare, rotundă, de lemn lucios, și, stînd jos în partea opusă mie, o femeie. Linia umerilor și a capului mi-a părut deodată foarte cunoscută. Am recunoscut pînă și mantila azurie pe care o purtase cînd ne-am întîlnit întîia oară.

— Stai jos, harpistule, mi-a spus.

— Ce înseamnă asta?

— Nemulțumit că mă vezi?

— Nici mulțumit, nici altfel. Ajungi un soi de zănatic și de neghiob în locul ăsta. Orice gingășie piere. Dar pentru ce atîta întuneric?

— Așa mi s-a năzărit mie, să nu fie aici multă lumină. Guvernatorul castelului mi-a făcut pe voie.

— Stingherită la vederea mea... poate?

— E un simțămînt pe care nu l-aș putea avea niciodată. Te văd destul de bine. Pari bolnav și trist, harpistule. Suferi că ți s-au tăiat aripile.

— Mi-e silă că sînt aici. Mi-e silă de tot ce s-a întîmplat.

— Știu asta. Lumea ta sînt munții și copacii. Tu n-ai nimic comun cu locul ăsta.

— Dacă-ți închipui că există și inși care se simt aici ca rațele pe apă, află că-i o legendă care dăinuie doar în casele bogate. Locul ăsta e iadul nu numai pentru cei îndrăgostiți de munți.

— Locul tău nu e aici. Știi ce vreau să spun.

— Cred că da. Dar adu-ți aminte că a fost un proces care s-a ținut aici acum o săptămînă. Atunci ați fi putut să arătați că n-am ce căuta în soiul ăsta de întunecime tuturor capetelor pătrate care au decretat că sînt un pericol public, ba încă unul destul de mare ca să fiu spînzurat de dragul siguranței. Dar nu te îngriji, că locul

meu nu e aici! Aproape nu mă mai gîndesc nici la munți, nici la copaci, nici la harpe. Locul ăsta pare puțin cam aspru privit dinafară, dar m-am obișnuit încetul cu încetul cu el, și dacă moartea pe care ei mi-o pregătesc îmi va strînge umerii la fel de blînd ca gaura mucedă în care mă aflu acum, n-o să mă plîng.

— Nu fi atît de amar, harpistule! Trebuia să se dea un exemplu cu dumneata. Ai cam nesocotit legile și ți-ai vîrît nasul unde nu trebuia. Dar ai avut tot timpul prieteni care au simțit cumplit nenorocirea prin care treceai. Cumplit...

— Prieteni? Uite, vorba asta mă nedumerește. Dar am trimis un avocat, unul pe nume Collett, să vadă de nu cumva dumneata sau tatăl dumitale puteți interveni ca să-i faceți să vadă adevărul. În clipele astea nu am decît un singur prieten și sînt una cu el. E în celula de lîngă a mea.

— Ți-am spus: o dată ce-ai fost arestat, legea trebuia să-și urmeze cursul. Tatăl meu era bolnav. Eu trebuie să-l împac pe lord Plimmou, care e un om aspru, neînduplecat. Dar prietenii dumitale n-au stat cu mîinile-n sîn, harpistule. Noi nu vrem să suferi pentru ceva ce n-ai făptuit.

— Vrei să spui omorul acelui Bledgely?

— Da.

— Cum de știi că nu l-am omorît? și de ce nu l-aș fi omorît? De ce n-aș avea și eu oarecare satisfacție fiindcă m-am rătăcit, dus de păcate, în blestemata aceea de vîlcea?

— Pentru că nu stă în firea dumitale să omori, harpistule, pentru că de cînd ai venit în Moonlea n-ai fost altceva decît o victimă nevinovată a împrejurărilor.

— La fel e și John Simon Adams.

— N-aș putea face pe prietenii mei să aibă aceeași părere. Moonlea îl cunoaște, din păcate, mai mult decît bine.

— Și atunci ce rost au toate astea? Ce vrei să spui?

— Că poți să fii liber.

— Adică să evadez?

— O iertare totală, necondiționată. Și-a întins de-a lungul mesei mîna înmănușată. Și cu am fost mîhnită, în

felul meu, la gîndul că erai aici, harpistule. Tata e mai bine acum. De cînd a auzit de situația dumitale, n-a încetat să se zbată ca să te salveze. Trebuie să se fi desprins o vrajă din harpa dumitale, căci nu l-am mai văzut așa dinamic de ani întregi. Radcliffe s-a lăsat greu la început, dar a ajuns și el să vadă că nu riscă și nici nu pierde prea mult dacă te lasă liber. În orice caz, tata a făcut ultima lui mare sforțare scăpîndu-te de spînzurătoare. Radcliffe n-a vrut să refuze cea din urmă dorință a unui om pe moarte. Cu ajutorul lui, lucrurile au mers simplu.

— Și Plimmon? Nu pot să-mi închipui cum de și-a schimbat părerea despre un om care a îndrăznit să schimbe o vorbă, două cu aleasa lui.

— A fost la Londra, de cînd cu procesul, pentru niște chestiuni personale.

— Nutrești oare vreo scînteie de dragoste pentru acest om?

— Întrebarea asta e fără înțeles pentru mine.

— Și cu John Simon ce e?

— Nici o speranță. Va muri.

— N-aș putea să-l părăsesc. Am fost tot mereu unul lîngă altul. Și acum, mai mult ca oricînd.

— Nu fi nebun, harpistule! El a fost născut pentru ură și nenorocire. Și-a ales singur soarta în clipa cînd a pornit să se amestece în treburile unui oraș care cunoscuse numai zile liniștite înainte de venirea lui. Astfel de oameni sînt meniți să fie călcați în picioare. Dumneata ai fost născut pentru bucurie și libertate. El ar fi putut să moară în o mie de feluri, fără ca dumneata să-l fi putut ajuta. Eu m-am gîndit mult la dumneata, harpistule. Aș fi tare mîhnită dacă n-ai primi sprijinul meu.

— Îți mulțumesc. Din toată inima. Îți mulțumesc. Nu există nimeni de la care aș fi dorit să primesc ajutor mai mult decît de la dumneata. E păcat că drumurile și gîndurile noastre trebuie să fie atît de diferite. E păcat că știi tot atît de puțin despre John Simon cît știu eu despre dumneata. Ah, doamne, atîtea taine de nedezlegat în noi toți! Mă întreb dacă a mai auzit lumea vreodată așa ceva!?

— Şi vei trăi! Du-te îndărăt peste munţii unde te-am văzut întîia oară. Du-te îndărăt, acolo de unde eşti, şi uită de Moonlea, uită că a existat vreodată.

— Cît de mult aş vrea!...

Mi-am întins braţele pe masa de nuc şi mi-am lăsat capul pe ele. Ceea ce auzisem mă înfiora, îmi zdruncina şi bruma de stăpînire pe care mă silisem s-o capăt de cînd cu venirea la castel. Pe de o parte simţeam o nevoie năprasnică să mă arunc la picioarele Helenei Penbury, ca un tîmpit, ca o cîrpă, să spumeg plin de recunoştinţă pentru tot ce făcuse şi apoi să-i urmez sfatul, iute ca vîntul. Dar îndărătul minţii mele era devotamentul amarnic, fără scăpare, pe care-l simţisem totdeauna faţă de John Simon şi care acum se întărea printr-o înrudire de fapte trăite, mai strînsă decît tot ce ne legase înainte. Şi pe cînd îmi spuneam că un simţămînt de decenţă mă silea să rămîn alături de el, mintea mea ţesea totuşi pînza ei de gînduri contrarii şi mîngîietoare: liber, aş fi putut răsturna cerul şi pămîntul ca să-l liberez pe John Simon. Aş fi putut să fiu veriga de legătură între el şi forţele care se adunau sub conducerea lui Longridge. Aş fi putut, cu o forţă de voinţă nouă fiinţei mele, să mă devotez acelei libertăţi pentru care John Simon era gata să moară. Aş fi putut să ajung cu adevărat — şi să fiu mîndru de asta — tot ceea ce se spusese la proces că aş fi. Ba în această încîntare a mea, am mai aruncat chiar şi un grăunte de ură sfidătoare: „Şi Lemuel"... Desigur, mai era şi Lemuel. Puteam fi un înger al răzbunării. Un laţ pentru Lemuel şi Isabella. Viaţa o să-şi şteargă nasul şi-o să-mi iasă înainte ca să-mi mulţumească. Vedeam totul. Vedeam cele mai mici amănunte la fel de limpede cum vedeam faţa uimitor de albă şi de liniştită a Helenei. John Simon va înţelege. El înţelegea totul. Asta era marea lui forţă: o înţelegere generoasă. Şi n-o să-i pese că rămîne singur. Era în firea lui să se hrănească din acele adîncuri de singurătate care rodeau şi ucideau viaţa celorlalţi.

— Cînd pot să fiu liber?

— În cîteva zile. Una sau două formalităţi, şi vei fi liber să pleci.

— Îți mulțumesc. Și-ți voi rămîne recunoscător toată viața.

— Cu bine, harpistule!

Și a ciocănit în masă. L-am găsit din nou pe tînărul Jacob în coridor. Îmi tremurau genunchii și m-am sprijinit de pervazul larg al ferestrei.

— O să fiu liber, Jacob; m-au iertat. Apoi am arătat din cap înspre celula mea: Nu vreau să mă mai duc acolo, îndărăt. După toate astea nu mai sînt în stare să stau de vorbă cu John Simon. N-ar mai fi același lucru...

Abia de puteam vorbi cu mine însumi.

— Ar fi groaznic! El va înțelege... Spune-i tu, Jacob. El e mai înțelegător și mai tare decît mine. Spune-i să nu-i fie teamă, că o să se găsească totdeauna prieteni... Spune-i tu...

Jacob dădea fericit din cap.

— Da, domnule, am să-i spun.

Am început să umblăm într-o direcție pe care n-o cunoșteam. Am ajuns la un grup de celule mai curate, dar nu mai mari decît cea de unde ieșisem. Mi-am rezemat capul de zidul rece de piatră.

— Mulțumescu-ți, doamne, mulțumescu-ți, doamne, spuneam încet și aș fi tot spus așa, mereu, mereu, ca pentru a-mi înlocui un alt gînd, dacă Jacob, hlizindu-se încîntat, nu m-ar fi împins înăuntru și nu ar fi întors cheia, lăsîndu-mă dintr-o dată și mai singur decît înainte.

• CAPITOLUL XVII •

Trei zile mai tîrziu am fost dus din nou în biroul guvernatorului castelului. Mă aştepta acolo şeriful ţinutului ca să-mi vorbească. Mi s-a părut ciudat să văd un domn uriaş, care şedea stîngaci, în plină lumină, pe acelaşi scaun pe care stătuse Helen Penbury în umbră, cînd îmi adusese vestea iertării mele. Căci cele mai mici amănunte ale întrevederii de atunci îmi reveneau într-una în minte.

Şeriful ţinutului m-a felicitat călduros. Haina mea cenuşie de puşcăriaş, aerul meu de om care a ispăşit cu vîrf şi îndesat trebuie să-l fi făcut să se simtă cu atît mai cucerito şi mai falnic. Purta un costum de culoare roşcată. S-ar fi zis un costum de călărie, iar la faţă arăta ca şi cum ar fi descins dintr-o cursă în galop. Mi-a spus că eliberarea mea fusese hotărîtă şi că puteam părăsi închisoarea, dacă doream, chiar în ziua aceea. N-a mers atît de departe încît să mă bată pe umăr, dar era limpede că dorea să arate şi să păstreze o notă de voioşie cordială. Ţinea să-mi spună din cînd în cînd că trebuie să mă socotesc un om nespus de norocos, fiindcă avusesem un noroc nemaipomenit de mare, datorită unor prieteni care se zbătuseră atît de straşnic pentru mine.

Ghiceam că socotea plicticoase sau stînjenitoare scurtele lui îndatoriri la castel şi că simţea o adevărată bucurie să-mi poată prezenta felicitările cu acel aer oarecum sărbătoresc.

Îl priveam cu mult interes. Mi-a venit în minte că John Simon şi cu mine nu-l zărisem niciodată de cînd intrasem acolo.

— Scuzați-mă, i-am spus, întrerupîndu-l foarte cuviincios, noi nu v-am văzut niciodată pînă acum, așa e?

— Ce vrei să spui?

Glasul i se oțărîse deodată.

— Poate că ați venit să ne vedeți pe cînd dormeam... Gîndeam că poate v-ar fi interesat, restul închisorii fiind gol, iar noi doi fiind în situația în care eram, și așa mai departe...

— Nu era nici o nevoie. Nu, n-am fost să vă văd. Aveai vreo plîngere de făcut?

— Nu într-un mod pe care l-ați fi putut înțelege. Dar locul ăsta e anost. Un cuvînt drăguț din partea dumitale ar fi îmbunătățit grozav lucrurile.

— Nu cumva mă iei peste picior, tinere?

Se aplecă peste masă, arătîndu-și toți dinții de sus într-un rînjet silit.

— Ferit-a dumnezeu! Dar dacă aș fi fost spînzurat, atunci ați fi venit?

— Desigur că da. Asta-i una din îndatoririle mele, regretabilă, dar de neînlăturat: să asist la împlinirea fără greș a justiției.

— Asta mă bucură. Nu e de loc plăcut să simți că nu ți se dă nici o atenție.

— Și ce rost au toate întrebările astea, Leigh? Știu că ai trecut printr-un răstimp de grele încercări, dar nu îngădui obrăznicie din partea nimănui.

— N-au nici un rost. Eu vorbesc fiindcă mi-e teamă de tăcere. Îmi pare rău că un bărbat ocupat ca dumneata trebuie să fie ținta vorbăricii mele, dar oamenii trebuie să se învețe cu lucruri și mai rele. Cînd stai acolo jos, în întuneric, toate nimicurile încep să-ți pară importante și faci probleme de demnitate din fleacuri pe care înainte nici nu le-ai fi luat în seamă.

— Ei, acum nu trebuie să te mai gîndești la toate astea. Ai fost norocos, grozav de norocos. Pleacă din ținutul ăsta cît mai departe, fii băiat de treabă! Și vezi ca de aici înainte să nu mai existe nici cea mai depărtată legătură între dumneata și vîrtejul de tulburări care era cît pe ce să te înghită. Nu e de ajuns în zilele noastre ca cetățeanul să fie de treabă într-un

chip pasiv. El trebuie să fie activ, prin rezistența lui împotriva molimei. Ai vreo meserie?

— Sînt harpist, dar fără harpă.

— Du-te la o muncă temeinică, folositoare, flăcăule, și păstrează-ți cîntatul la harpă pentru plăcerea dumitale. Ținutul are nevoie de brațe zdravene ca ale dumitale. Uite aici două guinee[1]. O să-ți prindă bine în primele zile de om liber.

— E un dar din partea dumitale?

— Nu, de la prieteni.

— Le mulțumesc.

— Bine, le voi spune. Temnicerul Jacob te va aștepta cu hainele. Bun rămas, Leigh, și mult noroc!

M-am întors în celulă, m-am îmbrăcat și am așteptat pînă cînd a venit Jacob.

— Ce e cu Bartholomeu? am întrebat. Pot să-l văd?

— Îi merge tare prost, a răspuns Jacob. Mai bine lăsați-l în pace, așa aș face cu în locul dumneavoastră. Își holbează ochii și privește în față, apoi și-i holbează și privește în spate, de parcă i-ar fi teamă să nu dea cineva peste el, și bodogănește mai tot timpul. E cumplit să stai la un loc cu el, cumplit!

— Îmi pare rău de ceea ce aud. Dar a văzut el aici destule despre care să bodogănească. Spune-i, te rog, că-i doresc tot binele. Și uite, Iacob, mai e ceva ce nu-mi pot lămuri nici mie, nici altuia. Dar nu mă mai simt în stare să mă duc acolo, ca să-mi iau rămas bun de la prietenul meu John Simon Adams. Știu că el o să înțeleagă, dar nu pot, nu pot, și asta mă doare. Fă-o dumneata pentru mine, vrei?

Am luat pălăria neagră, cu boruri largi, pe care mi-o întindea Jacob.

A venit cu mine pînă în sala cea mare a castelului, unde cei doi soldați de gardă au deschis ușile să mă lase să trec. Am pornit în jos pe coasta povîrnită care ducea de la castel în oraș. Îmi zăngăneau cele două guinee barosane în buzunar și-mi lunecau ochii avid pe dealurile care duceau în sus, spre nord, dealurile pe

[1] Veche unitate monetară britanică, puțin mai mare decît o liră.

care aveam să le străbat, dealurile printre care doream să mă aciuiez, fără întîrziere.

„Am să mănînc, spuneam în sinea mea. Pe urmă o iau spre nord. Am să umblu pînă oi cădea sau oi crăpa, pînă cînd ultima rămăşiţă de amintire s-o şterge. Ducă-se dracului băltoacele în care s-a terfelit pîrdalnica mea de minte! Tare s-a mai mînjit! Cînd s-o mai curăţa oare?"

Am pornit pe Strada Mare din Tudbury. Era zi de tîrg şi, în starea aceea de şovăială, încercînd să mă deprind din nou cu spaţiile largi şi cu străzile întesate de lume, mă simţeam ca zăpăcit, gata să dau cînd peste trecătorii prăvăliilor, cînd peste vînzătorii cu cărucioare. O ţinucam grijuliu pe marginea drumului. Către capătul străzii, o stemă a Regatului Unit[1], ţipător pictată pe o firmă, mi-a atras privirea: mă aflam în dreptul ospătăriei „Drapelul". Mi-am amintit ce-mi spusese John Simon şi m-am îndreptat agale şi sfios către intrare. Înăuntru, în cuprinsul adînc al vetrei, un muşchi mare de vacă era pus la frigare. M-am aşezat pe o bancă, chiar în firida vetrei, adulmecînd bucuros dogoarea şi mirosul cărnii. Proprietarul, un bărbat cam de vreo cincizeci de ani, a venit la mine; i-am cerut bere şi o porţie de carne. După hrana rece şi rîncedă din închisoare, întreaga mea făptură tînjea după cîteva bucăţi de carne friptă, proaspătă şi curată. Birtaşul m-a aşezat pe un scaun lîngă fereastră şi m-a servit. Stătea lîngă mine cînd am început să mănînc şi să beau, surîzînd şi învîrtindu-şi dibaci şervetul în mîini.

I-am spus printre îmbucături că dacă asta o fi fost mîncarea zeilor, apoi să fii nemuritor nu era lucru de lepădat. Fără îndoială că n-a înţeles ce i-am spus, totuşi s-a arătat bucuros. Trei sau patru bărbaţi — mi se părea că pe unul dintre ei îl mai văzusem, dar nu ştiam de unde să-l iau — au venit şi s-au aşezat lîngă foc, pe banca pe care o părăsisem. Se uitau stăruitor la mine, zîmbind cînd şi cînd; unul dintre ei îmi făcea şi cu ochiul, ca şi cum ar fi vrut să-şi arate prietenia sau ar fi

[1] Titulatura oficială de stat a Angliei (din 1801).

așteptat să le spun ceva. Mi-am ferit ochii de ei, privind afară, la puhoiul de lume și de lucruri de pe strada îngustă. Pe deasupra acoperișului unei clădiri joase de peste drum puteam zări zidul de est al castelului, cu fîșii vagi și mohorîte de un cenușiu-deschis printre petele întunecate, acolo unde fusese restaurat. Vederea zidului făcea să-mi piară tihna, ca și ochii celor care veniseră să se așeze la gura vetrei. Mi-am dat seama cine erau, fără să mai stau la gînduri. Aveau în figura lor largă și întunecată ceva care-mi amintea de John Simon. Trebuie să fi fost prieteni de-ai lui. Așteptau, fără îndoială, să fac eu întîiul semn și întîia apropiere. Știau, desigur, cine eram. Căci, oricît de neînsemnat, eram totuși o figură asupra căreia publicul își ațintise privirea. Mi-am muiat buzele în bere fără să sorb și am ascultat cum picură lichidul de pe buze, îndărăt, în cana pămîntie: fusesem scos afară dintr-un puț, iar lumea se strîngea împrejur să vadă cum se scurge apa de pe mine. Și m-am strîmbat plictisit în oglinda brună a băuturii din cană.

Mi-am sfîrșit cina și m-am apucat să-mi șterg farfuria în lung și-n lat cu o bucățică de pîine, căci simțeam tăcerea din sala aceea mare tot mai greu de îndurat. Am cerut iarăși bere. Am băut-o mai repede decît pe cealaltă. Și simțeam că mă năpădea mila pînă în adînc. Îmi venea să plîng în cană cu gîndul la John Simon și-mi stăteau pe buze un potop de vorbe, de vorbe calde, tovărășești, care i-ar fi îmbiat pe cei ce așteptau la gura vetrei să mă facă una cu ei pentru orice faptă, oricît de disperată; o faptă care ar fi șters infamia ce se făcuse cu John Simon și cu mine și i-ar fi dat lui John Simon un nou răgaz, un minunat prilej pe care istețimea lui l-ar fi folosit dacă ar fi fost liber. Să sfredelești inimile trufașe și ticăloase ale lui Plimmon și ale clicii lui, să-l aduci jertfă pe el cu ifosele lui străbune acelei ciudate dorințe de schimbare trăite de toată lumea și să-i faci pe năpăstuiți să mai scape cîteva clipe din capcanele atît de grosolan întinse de stăpînii lor! Mi-am trîntit cana pe masă. Ochii îmi înotau în lacrimi și o mîhnire nebună îmi încleșta fața. Ceilalți trei își întinseseră gîturile așteptînd. Înghețа-

sem de teamă. Îmi dădeam seama că, în clipa aceea, nu doream de fel să sfîşii tăcerea încordată dintre noi. Nu voiam să moară John Simon. Uram tot ceea ce răneа viaţa celor încătuşaţi şi umiliţi. Dar aşa cum stăteam acolo, simţeam mai puţin decît oricînd convingerea aceea care dă unui om cutezanţă. Mila mea intrase acum într-un vad mai restrîns. Nu aveam nimic din viclenia care-l face pe om mlădios în relaţiile cu cei ce-l pot distruge sau înrobi. Eram neputincios, hoinar, fără sprijin şi sătul de spaima că aş mai putea cunoaşte încă o dată năpasta de a fi încătuşat, batjocorit, legat cobză ori spînzurat, spaimă pe care o împărţisem cu John Simon. Doream să fiu undeva unde să pot sta de vorbă singur cu mine însumi, unde să nu văd pe nimeni, să cunosc liniştea, chiar cu toate golurile şi monotonia ei, dar o linişte în care aş fi putut din nou învăţa să privesc lumea ca pe un lucru suportabil, acceptabil, o lume destul de deşartă pentru a nu merita importanţă. I-am făcut semn hangiului să se apropie. Am cerut să facă socoteala. Mi-a schimbat prima mea guinee. Cei cu ochii pe mine mi-au zîmbit iarăşi. Le-am zîmbit şi eu, apoi am ieşit glonţ din ospătărie şi m-am pierdut în gloata tot mai deasă, setos să pun între mine, Moonlea şi Tudbury cît mai multe şiruri de dealuri şi de fapte care să-mi aducă, vrînd-nevrînd, uitarea. Mi-am aruncat ochii înapoi, spre cîrciumă, dindărătul unei cutii înalte, pe care stătea un băiat orb, cu faţa schiloadă. Ţinea în mînă un săculeţ de strîns danii pentru o fetiţă care cînta în mijlocul străzii dintr-un mic instrument cu coarde, pe care nu-l putea auzi nimeni. Băiatul a simţit prezenţa mea, s-a înclinat spre mine şi, lăsîndu-şi mîna în jos, mi-a atins obrazul. În tulburarea mea, am simţit numai recunoştinţă şi plăcere la gîndul să-l ajut cît de cît în nefericirea lui. Am dat din cap şi către fata care privise în jur să vadă dacă toate erau în ordine cu prietenul sau fratele ei şi am simţit şi pentru ea o pornire de adevărată frăţie. Deasupra capului lor atîrna firma uriaşă a unei case de amanet, lucrată în bronz stralucitor. Omul care ieşise în uşa cîrciumii „Drapelul“ să vadă încotro o luasem a scuturat din cap şi

a intrat înăuntru. Am lunecat cîțiva gologani în săculețul băiatului și mi-am văzut de drum.

După colț, într-un loc ce părea a fi una din piețele mai mari ale orașului, se încărcau bagaje într-o diligență. Cîțiva călători se și urcaseră înăuntru. Alți doi se pregăteau să urce.

Vederea cailor voinici și neastîmpărați alunecînd pe caldarîmul năclăit de murdărie m-a făcut să mă opresc cîteva clipe. Apoi m-am apropiat de poștalion.

— Încotro, prietene?

— Nord.

— Departe?

— La o stație aproape. Wenlake.

— Unde vine asta?

— La vreo 19—20 de kilometri. Localitate frumoasă, Wenlake.

— Nici un loc?

— Un loc liber.

— Cît?

— Ia biletul colo, la fereastra cea mică, cu bătrînul care-și scoate capul afară și face semn puștiului; dar trebuie să te grăbești. S-a întors în altă parte, apoi iarăși către mine: Nici un bagaj?

— Nu. Doar eu.

— Foarte bine. Avem și așa berechet. Rog sus, toată lumea...

Am luat biletul și l-am plătit. M-am urcat. Mi s-a făcut loc între doi bărbați, unul spătos și ursuz, cu o căciulă de castor, celălalt firav, supt la obraz și voios după înfățișare. Erau și cîteva femei în colțuri, cu ochii privind mereu în afară. Încercam din răsputeri să nu cercetez prea de aproape situația. Făcusem ceea ce trebuia să fac. Vorbele astea îmi veneau mereu în minte, și chiar pe buze, pînă cînd bărbatul cel subțirel a început să se uite lung la mine. Știam că eram plin pînă în gît de îndoieli, de șovăială și păreri de rău, care ar fi putut să mă tragă îndărăt în fiece clipă dacă m-aș fi lăsat. Dar un fel de cuminţenie punea kilometri întregi între mine și coasta de vest a Coroanei lui Arthur. Mai erau și tentaculele milei și ale unui blestem, pe care nu doream să le las să se întindă prea tare. Dacă aș fi

umblat pe jos, spre nord, așa cum voiserm la început, gîndurile mi-ar fi mînat mușchii picioarelor către vest, înapoi, către Moonlea. Dar în goana diligenței, strîns între necunoscuți care n-aveau habar de persoana mea, așa cum aș fi dorit și eu să n-am habar de ea, hotărîrea se lua de la sine. Iar la coborîre nu mai putea fi vorba de nici o întoarcere. Mă voi fi îngropat îndărăt, liniștit și pe vecie, în cripta dealurilor mele.

Călătoria începu. Bărbatul subțire și vesel de lîngă mine era încîntat că avea măcar un vecin ce părea mai puțin geamăn cu moartea decît cel cu căciula de castor. Putea să însemne un antidot la fel de bun ca oricare altul, un obroc împotriva luminii gîndurilor mele.

Femeile mă luaseră la ochi din colțurile lor și păreau bucuroase că mă puteau privi ironic. Îmbrăcămintea mea le stîrnise un dispreț ciudat și stăruitor. De ar fi fost niscai grăunțe în caleașcă, nici păsările nu s-ar fi apropiat de ele. Bărbatul subțirel vorbea acum despre tinerețea lui și despre prosperitatea care dăduse peste ținut de cînd cu minele și turnătoriile. Era negustător, vindea văsărie de metal și mi-a spus că turnătorii din Moonlea vor fi vestiți în toată lumea mai înainte ca firma unde lucra el să-și fi isprăvit vînzările. I-am răspuns că această veste mă bucura. Mi-am adus aminte că John Simon lucra la turnătorie. Și mi-a venit în minte strălucirea pe care o avea în ochi cînd încercase să-mi lămurească unele amănunte din meseria lui, pe peticul de bătătură din fața casei familiei Brier, în vreme ce eu, lungit pe jos și sprijinit în coate, ascultam la Davy, care lucra în grădină, îngînînd monoton un cîntec, și mă minunam de toată vorba și ardoarea lui John Simon.

— Frumoase dealuri pe aici! a spus negustătorul de văsărie. Îmi plac dealurile astea joase și molcome. Cele înalte și aspre, dinspre nord, nu mă atrag. Prea multă măreție, zic eu. Dar colinele astea mici, rotunde, astea sînt pe placul meu. Parcă ar fi făcute de mînă omenească.

— Mie-mi plac toate dealurile.

— Chiar și cele înalte, colțuroase și aspre?

— Pentru mine nu există niciodată prea multă măreție.

Am privit lung la moțul înalt al căciulii de castor de pe capul tăcutului meu vecin.

— Atunci pe dumneata nu te supără lipsa confortului urban?

— De loc. Trăiesc chiar în creierul munților, atît de departe, încît caprele încep să roadă din noi, în semn de protest, cînd arătăm prea mult a oameni.

— Am impresia că toamna e mai bogată în culori anul acesta decît a fost de multă vreme încoace. De aceeași părere, domnule?

— Da, și mă bucur. Mie nu-mi place mult toamna ca anotimp. Prea mă pofțește să stau liniștit și să tac. Dar e frumos să vezi cum își schimbă copacii înfățișarea, chiar cînd se despoaie.

— Ai un ochi de observator, domnule. Aș putea îndrăzni să te întreb, cam cu ce te ocupi dumneata?

— Deocamdată ascult la dumneata și încerc să-mi înăbuș gîndurile. Spune mai departe, domnule, tot ce gîndești. Nu prea am prilej să stau de vorbă cu adevărații călători.

— Mulțumesc, vă foarte mulțumesc. În vehiculele astea publice e plăcut să nu ți se închidă gura ca unui flecar plicticos. A privit spre bărbatul cu căciula de castor și a coborît glasul: Sincer vorbind, domnule, călătoria mea aici nu a avut un scop prea vesel.

S-a uitat la mine cu sprîncenele ridicate și buzele strînse.

— Ți-a murit cineva?

— Mai rău decît asta. Livrarea vaselor ornamentale pe care le luam mai ales din uzinele „Penbury" aproape că încetase, ca urmare a grevei și a răzvrătirii ce amenința. Fără îndoială că pentru uzină comenzile noastre nu erau atît de importante cum erau cele pe care le primeau din partea guvernului maiestății-sale, dar vă spun eu că articolele uzuale, necesare pentru viața pașnică, sînt cele care or să susțină pînă la urmă comerțul țării. Tulburările, mișcările și vărsările de sînge nu pot ține multă vreme pe pămîntul ăsta. Pe cînd obiectele casnice din metal au o utilitate eternă. Forma exterioară

o să se schimbe, dar principiul lor e fără moarte.

— Așa gîndești dumneata ?

— Nu încape îndoială. Dar mulțumim lui dumnezeu că domnul Penbury poate iar să răsufle. Ai auzit poate că doi dintre conducători au fost condamnați pentru omor ?

— Da, am auzit.

— Unul dintre ei a fost iertat, am citit în ziarele de azi. Celălalt, Adams, e fără doar și poate adevăratul instigator. Cel iertat, așa am înțeles eu după ziar, acela era mai degrabă un idiot, o unealtă pe care Adams o folosea ca să abată asupra altuia bănuielile ce cădeau asupra lui. Să sperăm și noi că Adams, rămas acum singur, își va folosi mai bine timpul, în frica lui dumnezeu, și va face o mărturisire care să-i întoarcă pe prietenii lui de pe asemenea căi în viitor. Acest Adams trebuie să fie un mare ticălos. Îmi clocotea sîngele numai gîndindu-mă la el în tot timpul călătoriei. Auzi, din pricina lui să fie adusă armata, din pricina lui să fie pierderi și plictiseli în comerțul ținutului ; să-și satisfacă propriile lui ambiții punînd la bătaie nenorocirea unora dintre sărmanii noștri muncitori, să facă el dintr-un nătăfleț de cîntăreț ambulant o momeală, și un țap ispășitor ! Eu nu-s om rău la inimă, domnule, dar nu pot decît să sper c-or să fie necruțători cu Adams ăsta ; nici un fel de indulgență, nici corporală, nici spirituală. Sper ca fiecare ceas cît o mai aștepta pînă la spînzurătoare să i se pară cît un an de groază și de remușcări. Nădăjduiesc că o să i se dea să soarbă din plin amarul acela sufletesc care este și va fi mereu o plată pentru cei ce nu vor să vîslească la unison cu ceilalți.

Am început să bat în acoperișul diligenței.

— Nu te simți bine, domnule ?

— Nu, am uitat ceva. Trebuie să mă întorc.

— Nu le place să oprească între stații.

— Trebuie să oprească ! Vizitiu ! Vizitiu !

Doamnele își băgaseră degetele în urechi. Eu ciocăneam tot mai tare în scîndura subțire a acoperișului.

— Oprește, hei, oprește !

Diligența își încetini mersul, iar cei doi de pe capră începură să strige cu glas mînios, întrebînd ce se în-

tîmplase. M-am cățărat peste genunchii bărbatului cu căciula de castor și ai vecinului său și am sărit jos, în drum. Mi-am dus mîna la pălărie spre bărbatul firav și guraliv.

— Nu vorbi cu atîta ușurință despre amarul sufletesc, frate-meu! E un tărîm ciudat și dureros; să nu-l dorești nimănui pînă cînd nu l-ai cercetat singur pe toate fețele!

Și-am închis ușa, trîntind-o.

— Cît e pînă îndărăt, la Tudbury? am întrebat pe vizitiu.

— Șase kilometri.

— Și pînă la Moonlea?

— Tai de-a dreptul peste dealurile acelea spre vest. Zece kilometri, poate ceva mai mult.

— Mulțumesc.

Am dat iarăși din cap spre bărbatul firav:

— Și știi, așa, între noi, ca de la un nătăfleț la altul: dumneata mai gîndește-te! Pînă și cu nădăjduiesc că într-o zi tot voi izbuti să răzbat prin ceață!

Am părăsit drumul și am luat-o agale spre poteca ce ducea către vest. Mi-am aruncat o clipă ochii la diligența care pornise din nou, de-a lungul drumului, în sus, pe coastă.

• CAPITOLUL XVIII •

Înainte de a ajunge în vîrful dealului la poalele căruia se aşternea Moonlea, am zărit norul gros de fum care arăta că turnătoriile începuseră iar să lucreze. Ajuns pe coamă, m-am aşezat jos să mă odihnesc, fremătînd încă de furie împotriva isteţului care mă făcuse să cobor valvîrtej din diligenţă şi-mi îndreptase paşii îndărăt, către un loc pe care aş fi dorit atîta să-l uit. La picioarele mele se aflau cele patru căsuţe, dintre care cea mai din dreapta era a Katherinei Brier. Cînd am văzut-o, am simţit un junghi în inimă. Un fir alburiu de fum se înălţa deasupra coşului. Din celelalte trei case nu ieşea nici un fum. Păreau părăsite cu totul. În timpul acesta stăteam în cumpănă dacă să trec sau nu pe la Brieri să-i văd. Katherine auzise, probabil, că fusesem eliberat, şi vederea mea nu i-ar mai fi pricinuit o zguduire prea puternică sau vreo criză de amărăciune. Dar n-aveam nici un chef să dau ochii cu ea, sau cu doamna Brier, sau cu oricare altul care ar fi început să-mi răscolească măruntaiele din mine ca să afle ce-am gîndit şi ce am simţit după ce scăpasem din ghearele spurcate ale morţii, în care John Simon se mai zbătea încă. Am sărit în picioare înjurînd şi am luat-o de-a dreptul pe drumul mare care mă ducea în Moonlea.

Am trecut pe lîngă „Frunzele după ploaie". Pe acolo nu se schimbase nimic. Tot mai erau cai priponiţi de-a lungul zidului din dreapta al curţii mari din faţă, iar la distanţe regulate se vedeau grămezi mici de echipament ostăşesc. Trei soldaţi, care-şi scoseseră tunicile roşii, şedeau pe un pervaz de fereastră. Mi-a trecut prin minte că Abel o fi vrînd să-şi scape pielea, şi atunci n-ar mai fi bucuros să aibă legături, în văzul lumii,

cu unul care căzuse sub ochii legii, chiar cu unul ca mine, de care legea se îndurase să-i mai arunce o a doua privire și pentru care avusese un al doilea gînd mai milostiv, încît pînă la urmă se pornise să-i facă cu ochiul și să-i spună că totul nu fusese decît o glumă. Nu m-am uitat la soldați și am luat-o la sănătoasa.

Strada Mare din Moonlea avea un aspect ciudat. De-a lungul trotuarelor forfoteau soldați aduși special, care nu păreau însă în stare de alarmă. Erau și ei conștienți că trecuse orice pericol sau molimă care ar fi amenințat cîndva liniștea și cumințenia orașului. Dar prin mijlocul străzii trecea un convoi mare de căruțe, pline cu mobilă și obiecte casnice mai mici. În prima căruță către care m-am îndreptat și am tras cu ochiul erau doi plozi mititei, adormiți în niște coșuri ce fuseseră așezate între picioarele unei mese. M-am apropiat de omul care venise lîngă căruță: a netezit o pătură de lînă castanie pe care unul din copii și-o trăsese peste față și a mormăit cîteva cuvinte despre grijile pe care le avusese mereu cu copiii. L-am întrebat de pricina acelei foieli ce cuprinsese strada de la un capăt la altul. Mi-a spus că oamenii aceștia vecau să ia locul muncitorilor plecați de acolo din pricini de care el nu avea habar. Apoi mi-a întors spatele morocănos și n-a mai spus nimic. Prins de curiozitate, am început să mă duc de la o căruță la alta, luînd scama la lumea strînsă în jurul lor, dar fără să mai întreb nimic. Am auzit că mă striga cineva pe nume. M-am întors și am văzut un sergent venind repede spre mine. Și-a pus mîna pe umărul meu și m-a înșfăcat de haină. M-a întrebat dacă numele meu era Leigh.

— Da, așa mă cheamă.

— Ai părăsit castelul Tudbury azi-dimineață?

— Voi, aștia, ar trebui s-o știți mai bine.

— Nu-mi plac obrăzniciile.

— Și mie nu-mi place mîna ta pe mine. Hai, lasă-mă în pace! Am plecat din Tudbury cu o iertare în buzunar și cu cîțiva șilingi pentru distracția pe care v-am oferit-o voua cînd m-ați depus la picioarele spînzurătorii.

Asta înseamnă că nu mai sînt un criminal. Așa că ține-ți mîinile acasă!

— Și tu ia seama și ține-ți firea! Ai avut noroc o dată. A doua oară s-ar putea să fie mai puțin plăcut.

— Și-ți pare bine. Nu-i greu de văzut. Pesemne că n-ai mai avut pe cine băga în sperieți de cîteva zile încoace. Numai că acolo de unde vin eu mi-am îndopat spaimele cu tot ce vrei, pînă s-au umflat și au crăpat. Păcat că așa ceva nu poate să li se întîmple tuturor celor care tremură în fața voastră, măscăricilor! Poate că nu arăt, prietene, dar să știi că nu-mi mai e teamă de voi și vă găsesc tare hazlii, nici mai mult, nici mai puțin.

— Sîntem cu ochii pe tine.

— Ia mai las-o cu ochii pe mine! Pune-ți ochii pe altcineva care dîrdîie cînd vă simte. De aici înainte nici o scofală pentru voi să mă înhățați!

— Cară-te de aici!

— De ce?

— Moonlea n-are nevoie de tine. Aici ai putea să dai de dracu.

Am privit lung la fața lui roșie.

— Ce-ai spus?

— Am spus că aici ai putea să dai de dracu.

— Și pînă acum de ce crezi că am dat? N-am nevoie de invitație ca să plec de aici. Ba am venit să-ți spun dumitale și celorlalți apărători ai dreptății cît sînt de bucuros că vă văd pentru ultima oară. Se pare că Radcliffe e stăpîn pe situație. Și, fiindcă veni vorba, ia spune, el ți-a poruncit să mă întîmpini cu acest bun venit?

— Asta nu-i treaba ta. Ascultă ce-ți spun eu, harpistule: mai ai multe de învățat în privința necazurilor.

Și a plecat. Mă simțeam împărțit între aceleași simțăminte de teamă și dezgust. Răzbunarea bine gîndită și tîrîtă pe care acești oameni în uniformă o reprezentau acolo era încă o enigmă, la care trupul și mintea mea nu găseau nici umbră de răspuns. Mă gîndeam tocmai la acest lucru, cînd, la vreo cincizeci de metri, l-am zărit pe Lemuel. Și chiar de la această depărtare am văzut că se schimbase la față. Avea cîte un soldat

de fiecare parte. L-a tras de mînecă pe soldatul din dreapta. Pe urmă a făcut iute stînga-mprejur și s-a îndreptat spre prăvălia lui. M-am luat după el aproape fugind și strigîndu-l pe nume. Pînă să ajung la ușă, el dispăruse înăuntru, lăsînd pe cei doi soldați să stea de gardă, încruntați și muți, de fiecare parte a intrării.

— Voiam doar să-i spun să nu-i fie teamă, le-am explicat eu. Nu pot să sufăr teama! Spuneți-i să fie liniștit și să nu se mai uite la mine ca la un semnal de pornit în galop. Spuneți-i că nu-i port pică. Eu sînt prea istovit ca să mai pot purta asemenea poveri. Voiam numai să știu ce a mai răsădit pentru primăvara viitoare în bălegarul acela puturos pe care și-l duce între urechi, în loc de creier. Asta e tot. Dacă voi doi îi cunoașteți codul lui de semnale tainice, atunci spuneți-i asta din partea mea.

Am rătăcit prin Moonlea încă un ceas, salutînd și fiind salutat mai ales de cei care nu țineau să-mi adreseze decît un zîmbet fugar sau o fluturare din mînă. Apoi, pe cînd cobora noaptea, am pornit spre căsuța familiei Brier.

Cînd m-au văzut, doamna Brier și Davy au izbucnit în lacrimi. Davy și-a lăsat la o parte veșnicul împletit de coșuri, s-a așezat la picioarele mele și a ascultat cum dădeam drumul unui lung șir de minciuni despre locurile străine pe unde fusesem de cînd nu l-am mai văzut. Katherine era indiferentă și tăcută, ca totdeauna cînd doamna Brier se afla de față. Mi-a pregătit o strachină uriașă cu supă și, pe cînd mîncam, mă privea cu ochi mari, sfredelitori, nebună de dorință să stea singură de vorbă cu mine. Doamna Brier a început să-mi povestească, mai domolind în felul ăsta șovăielile iscate între noi, despre predicile frumoase pe care le ținuse domnul Bowen din ziua cînd fusesem ridicați, chemînd la pace și frăție. A mai vorbit și despre frumoasa activitate a domnului Jarvis, grefierul, care colindase pe la vetrele celor îndatorați pînă în gît pentru chirie și pîine, micșorînd, ba chiar anulînd, într-un neasemuit avînt de bunătate, datoriile acelora care voiau ca „cele rele să se spele" și care, renunțînd la gîndul oricărei împotriviri, își reluau munca după noile tarife.

— Dar unii, am spus eu, nu voiau ca „cele rele să se spele“ ?

— Numai cîțiva. Și numai dintre aceia care n-au părut niciodată bine statorniciți în Moonlea. Au și plecat.

— Am văzut căruțele.

— Căruțe multe, multe... a spus Davy zîmbind.

— Da, da, multe... Mie mi s-a părut ca și cum cineva ar fi smuls inima din Moonlea și i-ar fi pus alta în loc. Poate că ochii mei au fost un pic prea înduioșați din pricină că de atîta vreme văzuseră atît de puține, dar mie așa mi s-a părut.

— Numai cîțiva, numai cîțiva, s-a încăpățînat a spune doamna Brier. Acum e liniște, e bine.

Și-i dădea înainte cu gura, bătăios și cu oarecare viclenie, urmîndu-și grijulie drumul, pas cu pas, către miezul gîndului care nu-i ieșise nici o clipă din minte. A așteptat pînă cînd Katherine a intrat în cămară.

— Și John Simon ?

— Nici o speranță.

— Chiar nici una ?

— Nici picătură. El era singurul pe care voiau să pună mîna. Eu nu eram decît o podoabă.

A scos un mic suspin și și-a dus mîna la gură, dar am văzut ușurarea lucindu-i în ochi înainte de a-și întoarce capul în altă parte. Am privit-o cum nu se poate mai liniștit. Eram bucuros că cel puțin chinul unuia dintre noi fusese dezlegat. Oboseala trupului meu ceda încetișor la căldura focului și la mirosul mîncării. Pierea și drojdia de mîhnire strînsă în fundul inimii din întîmplările acelei zile. L-am bătut pe Davy prietenește pe braț și am surîs cu ceea ce gîndeam eu a fi o melancolică înțelegere în privința doamnei Brier.

Curînd după cină, doamna Brier și Davy s-au dus să se culce. Katherine și-a tras scaunul lîngă al meu. M-am uitat surprins la ea. Nu i se vedea nici tristețe, nici resemnare pe chip. Ochii și gura ei luaseră o expresie de hotărîre aprigă, aproape cruntă.

— Sînt bucuroasă că te văd, harpistule.

Avea în ton o notă de seriozitate tăioasă care m-a tulburat.

— Mulțumesc, Katherine. Am simțit și eu că trebuie să vă văd înainte de a pleca de tot din Moonlea.

Ea a zîmbit într-un fel așa-zis înțelept, care nu mi-a plăcut.

— N-am crezut niciodată c-or să te spînzure, Alan.

— De ce nu?

Era un soi de siguranță disprețuitoare în glasul ei, care m-a jignit fără voie.

— N-ai fost niciodată mai mult decît o „floare la ureche". Și dumneata știi asta. Ei știau care-i dușmanul de moarte: John Simon.

— Floare la ureche? Atunci de ce m-au tot pîndit de atîta vreme?

— N-au știut niciodată destul de sigur cum or să privească oamenii condamnarea lui John Simon. Tot ce știau pe atunci e că ar fi putut să se pornească un val de răzmeriță pe care ei n-ar fi fost în stare să-l oprească. Așa încît își ziceau că e mai cuminte să aibă pe cineva la îndemînă, pe cineva nesupărător, asupra căruia să-și reverse mărinimia lor. Mărinimia-i totdeauna populară, fie ea în doză oricît de mică și de prăpădită, mai ales cînd se revarsă asupra unui idol al zevzecilor cum e un cîntăreț. Ești un om ciudat, harpistule, un om mai bun decît crezi.

— O, nu știu...

— Ba da, așa ești. Nu vrei să-ți dai încă seama pentru ce te-ai întors azi în Moonlea. Totuși, adevărul e limpede, dacă ai vrea să-l privești. Cînd soarta împletește o haină pentru dumneata, ea nu precupețește grija și timpul ca să ți-o facă bună pe măsură, așa încît să nu o poți dezbrăca atît de repede cum ți-ar fi plăcut... N-ai să fii niciodată liber pentru că ești tot atît de mult înlăuntrul lui John Simon cum sînt și eu, și asta-i o vatră ciudată. Și n-ai să simți că asupra dumitale s-a revărsat vreo mărinimie atîta vreme cît ei nu renunță la planul lor de a-l măcelări. Cînd ai venit vara asta în Moonlea, creșteau în dumneata niște lăstari la care nici nu te gîndeai înainte.

— Astea-s aiureli, Katherine. Știu cît suferi și nu vreau să te mîhnesc. Dar nu gîndi despre mine lucruri care nu sînt adevărate. Nu mă tîrî pe mine în visurile

dumitale. Nu te bizui pe mine. Nu e nimic în mine pe care să te bizui. Nici o fibră din mine nu s-a schimbat. Eu vreau să fiu lăsat în pace.

— Dumneata eşti acela care spunea că nu are nimic împotriva patronilor, care spunea că orice conflict sau răzvrătire e o copilărie!

— Nu e chiar o copilărie, dar nu e treaba mea.

— Dar acum dumneata îi urăşti pe stăpînii fierului tot atît cît îi urăsc şi eu. Poţi s-o negi, dar se vede cît de colo. Dacă n-ar fi aşa, n-ai fi venit azi aici.

— Am venit aici ca să-mi iau rămas bun. Nu mă amesteca pe mine în nici o chestiune de curaj şi mărinimie, Katherine. I-aş strica rostul.

— Ai venit aici fiindcă vechiul harpist hoinar care erai dumneata înainte a murit, şi acum boceşti atîta pe mormîntul lui pentru că nu mai ştii încotro s-o apuci. Şi-a dat ultima suflare în văgăuna puturoasă în care l-ai lăsat pe John Simon. Poate că ai fi vrut să pleci departe, să te întorci la vechea dumitale libertate, dar acolo n-o să mai fie viaţă pentru dumneata. Ai venit aici fiindcă nu ai de gînd să-l laşi pe John Simon să moară şi să vezi cum oamenii care te-au lovit, Penbury şi ceilalţi, scapă teferi.

— Ascultă, Katherine! M-am ridicat, m-am sprijinit de cămin şi i-am spus cu ochii pironiţi pe vîlvătaia focului: Suferinţa e un cal sălbatic şi aprig. Te prinzi de coama lui şi te tîrăşte aşa, drum lung, chinuitor. Lasă-l în plata domnului, Katherine, şi potoleşte-te. Dumneata nu mă cunoşti aşa cum mă cunosc eu pe mine. Eu vreau un colţişor întunecat şi singuratic, şi am să-l găsesc. Dumneata şi John Simon ţineţi de un fel de culme a voastră. Aerul acolo, sus, ar fi prea rece pentru mine, ca să-l pot respira. Cu John Simon s-a sfîrşit. Mişcarea pe care a condus-o s-a sfărîmat în cioburi jalnice. Nimeni nu va ridica un deget să-l ajute. Aşa că muşcă-ţi buzele şi nu te mai gîndi la el. De foarte multă vreme ai avut parte tot de resemnări. N-o să-ţi mai fie greu.

— Vezi că s-a isprăvit cu resemnările mele. Nu mai am răbdare pentru ele de acum înainte. Răspund şi eu, la toate, cît pot de tare, şi ai să mă ajuţi. La noapte, pe la 11 şi jumătate, după ce trec ultimele patrule,

Eddie Parr, frații Humphrey și încă alți trei or să vină aici. Au făcut un plan cum să-l scoată viu pe John Simon din Tudbury. Și ai să-i ajuți. Sînt anumite lucruri în privința castelului pe care ei trebuie să le cunoască și pe care nu le știu încă. Ești singurul care poate să-i ajute.

— Katherine, uite ce vreau să-ți spun eu, dar știi, cît se poate de serios. Glasul meu era solemn ca o lespede de mormînt. Katherine, nu te poți bizui pe mine. Nu e nimic în mine pe care să mă pot bizui eu însumi. Nu mă mai pot încrede nici în propriii mei dinți ca să muște din cine trebuie și cînd trebuie. Tot ce simt în clipa asta e bucuria că nu trebuie să mor. Ceea ce simt cu privire la John Simon e ca un lucru amorțit și negru. Cînd va începe să se coloreze și să se dezmorțească, am să urlu de durere. Dar inima mi-a fost rănită, și nervii mi-s carne vie. Nici printr-o minune n-aș putea ridica un deget să-l ajut pe John Simon.

— Ba ai să-l ajuți, să vezi c-ai să-l ajuți, pentru că te-ai schimbat din cap pînă-n picioare, harpistule!

— Sfinte Hristoase!...

Și eram gata să mă pornesc pe un șir de proteste năvalnice, cînd s-a auzit ciocănind în ușă. Mi s-a tăiat răsuflarea, eram îngrozit. Cuvintele rostite de Katherine mă zguduiseră mai puternic decît îmi închipuiam.

— Arăți ca o stafie, mi-a spus. Aici nu-i Tudbury. Ești liber. În tot cazul, așa gîndești, și asta-i bine pentru început.

A deschis ușa. Phoebe, fetișcana înaltă, jupîneasă la Penbury, a intrat înăuntru. Mi-am amintit că era fata care fusese prietenă cu Wilfie Bannion și mă așteptam să izbucnească în lacrimi cînd avea să mă vadă — eu în viață, iar Wilfie mort. S-a uitat însă la mine stăruitor și liniștit, ca și cum aș fi prezentat mult interes pentru gîndurile ei. Avea, la fel ca și Katherine, acel aer de hotărîre rece care mă uluia. Mă găseam într-o stare în care simțeam nevoia să mi se arate un tumult de milă. Nu-mi plăcea detașarea lor plină de îndrăzneală.

— Te-ai schimbat foarte puțin, harpistule, a spus Phoebe gînditoare, de parcă s-ar fi așteptat în mintea ei la imaginea unui om sleit, a unui om mort. Buzele îi

tremurau ușor, ca și cum nu se putea hotărî să-mi dea amănunte asupra acestor imagini. Și John Simon? m-a întrebat ea.

— Ce vrei, așa cum știi...

— Bine. Am un mesaj pentru dumneata.

— De la cine?

— Chiar de la Penbury.

— Gîndeam c-a murit sau că moare.

— Era cît pe-aci. Părea că se sfîrșește, apoi și-a venit în fire. Caraghios cum oamenii o pot duce așa, în tot cazul unii oameni...

— Nu. Nu vreau să-l văd. Vreau să-mi fac rost de ceva mîncare, să-mi iau rămas bun de la cei pe care-i cunosc și, pe urmă, țuști la vetrișoara mea, mă iau după Steaua polară și fac tot ce poate face un om ca să nu-și mai aducă aminte de nimic.

— Penbury știe că te-ai întors. A fost anunțat în mai puțin de cinci minute după ce ai ajuns în Moonlea. Sigur că i-ai căzut cu tronc.

— Se zice că vînătorii varsă cîteva lacrimi pe hoitul vulpii. Și cînd dorește să mă vadă?

— La noapte.

— Dar ce-i zorul ăsta? Îi bate chiar atît de tare moartea la ușă? Nu s-ar putea mîine?

— El nu mai crede în nici un mîine. Are inima slabă. Mai bine du-te să-l vezi. Cică s-a dat peste cap să te libereze, așa mi s-a spus. Nu poți pierde nimic.

— Bine. Am să mă duc.

Mi-am luat pălăria de pe scaunul unde o aruncasem. În momentul acela nu mă mai gîndeam c-am s-o mai revăd pe Katherine sau casa ei.

— Rămas bun! le-am spus.

— Pînă pe la miezul nopții, a răspuns Katherine.

Am ieșit fără vreun alt cuvînt. Cînd am trecut pe Strada Mare, cîteva din căruțele care staționaseră acolo peste zi se aflau tot în același loc. Bărbați și femei clătinau felinare și dădeau în gura mare îndrumări care nu păreau să aibă prea mult înțeles nici pentru mine, nici pentru ei. Căruțele erau descărcate, iar mobilele și alte lucruri, cărate în casele goale. O harță gălăgioasă se iscase între doi bărbați care doreau aceeași casă și

care nu s-au lăsat pînă cînd un grup de soldați nu s-a ivit pe neașteptate de partea cealaltă a drumului. Am văzut alte pîlcuri de soldați prin întunericul fundăturilor lăturalnice.

M-am apropiat de locuința lui Penbury și m-am îndreptat spre ușa din spate, pe unde intram totdeauna. A trecut mult timp pînă să mi se răspundă. Numai cîteva odăi erau luminate. Îndărătul meu, în Moonlea, furnalele aprinse duduiau ; flăcări mari, albastre și roșii săltau în partea de răsărit a orașului. De sus, de pe coastă, unde mă găseam eu, nu li se mai simțea mirosul.

Ușa s-a deschis. Înaintea mea, bătrînul valet Jabez, cu căutătura surprinsă, cu buza de jos atîrnînd de mirare. Fără doar și poate, faptul de a fi fost în pragul spînzurătorii mă ridicase atît de sus sau mă coborîse atît de jos în prețuirea acestui om, încît nu-și mai găsea la fel de ușor ca înainte vorbele în fața mea. Cînd m-a dus în bucătărie, unde se găsea și jupîneasa tomnatică și plină de ifose pe care o mai întîlnisem altădată, Jabez avea pe buze un surîs silit, care flutura gata să dispară, de parcă stăpînul lui ar fi hotărît să reia relațiile sociale cu o maimuță încălțată. Mi s-a dat o cană de lut cu bere tare și cu guler de spumă pe deasupra, lunecoasă și rece ca gheața. Jupîneasa mă îmbia și la niște prăjituri, în vreme ce Jabez s-a dus în altă parte a casei să vadă ce trebuia făcut cu mine. Nu mi-am dat osteneala să le fiu pe plac. Atmosfera mi se părea neființă și jignitoare. M-am așezat pe un taburet, cu spinarea rezemată de un uriaș dulap castaniu, și mestecam cufundat în gînduri.

Jabez s-a întors și mi-a făcut semn să-l urmez.

— Jabez, i-am spus, îmi pare rău că n-ai căpătat slujba aceea de intendent la Plimmon.

— Intendent ?! La Plimmon ?!

— Ce, nu știi ? Mi s-a spus că i-ai dat tot soiul de informații interesante despre mine și care nu m-au ajutat de loc. Dar nu te-au ajutat nici pe dumneata, după cum se vede. Ești tot valet, și eu tot harpist. Dar uite că trăim, dragule. Asta-i lucrul cel mai important.

— Nu crede astfel de lucruri, domnule Leigh. N-am spus nimic despre dumneata. Eu n-am nici o dovadă împotriva dumitale.

— Numai un începător s-ar împiedica de atîta lucru cînd e vorba să ticluiască o mărturie, Jabez. Ar fi trebuit să-l auzi pe Lemuel. Vezi, uite un om care o să ajungă sus de tot, fără să facă altceva decît să dea rostogol adevărul în țarcul cu gunoi la un fluierat al stăpînului. Fă-ți și dumneata rost de o roabă și o cheie pentru țarcul acela. Să știi că n-o să-ți lipsească bacșișurile grase. Nu mai privi așa încruntat, omule. Nu-mi trece prin gînd să te jignesc. Poți să minți despre mine după pofta inimii și să știi că nu-ți cer nici măcar vreun comision. Cunosc eu pe unii mai erunți decît mine, care te-ar lua în serios, s-ar supăra de figurile pe care le faci și ar fi bucuroși să te lege ca fundiliță la stela neagră de pe mormîntul lui Penbury, devale, în cimitir; dar pe mine mă interesează să prind doar ritmul întîmplărilor, așa cum se abat ca o grindină sîcîitoare pe creștetul meu. Într-o zi, am să cînt eu toate astea pe o harpă cu strunele cătrănite și acordate dinadins pentru treaba asta.

Ajunsesem la ușa odăii unde-l găseam de obicei pe Penbury, la miezul nopții, cînd veneam să-i cînt melodiile adormitoare. Jabez m-a strecurat înăuntru și s-a retras. Încăperea nu mai era întunecată ca înainte. O lampă cu fitilul coborît răspîndea o lumină slabă dintr-un colț îndepărtat. Pe geamurile mari ale ferestrei se proiecta fîlfîirea neastîmpărată a flăcărilor din furnale. Penbury stătea pe același scaun ca în prima noapte, cu cîteva săptămîni înainte. Părea a fi slăbit mult de tot. Părul îi albise cu totul. Ochii îi erau bulbucați și luceau de nesomn, totuși nu păreau să arunce vreo umbră de viață pe trăsăturile supte și uscate ale feței. Trupul îi era încordat, parcă ar fi așteptat din clipă în clipă vreo lovitură care să-l doboare. Mi-a făcut semn spre un scaun și m-am așezat. Cînd vorbea rostea cuvintele foarte rar, ca și cum fiecare cuvînt ar fi cuprins o lume aparte de gînduri și sforțări.

— Ți-au făcut foarte mult rău, harpistule.

— Așa cred și eu.

— Am făcut tot ce-am putut pentru dumneata. Încă de multă vreme mie mi-au scăpat frînele din mînă. Văd eu singur că sînt unul din rebuturile nefolositoare ale epocii mele, ca și dumneata, harpistule. E o idee care te face aproape să rîzi. Ce crezi?

— Pe mine nu mă face să rîd. Nu-mi mai arde de rîs. Nici un om n-ar trebui dat la rebut. Nici un om n-ar trebui lovit. Cine-i atît de mare încît să aibă dreptul să pună pe altul la zid?

— Așa și e, chiar așa! Dar noi doi am scrîntit-o, și dumneata, și eu. Iar cei care pun oamenii la zid gîndesc, pesemne, că și ei au tot atîta drept să-și făurească o viață și să-și cîrmească luntrea lor cît avem și noi. Eu sînt prea gînditor, șovăielnic; dumneata prea hoinar și leneș — amîndoi nepotriviți pentru luptă. În ambițiile tatălui meu era ceva care părea să aibă oarecare poezie aspră, și un timp m-am mîngîiat cu asta. Dar în pocnetul sec al pumnului repezit în obraz sau într-o bicicletă pe spinare nu există poezie. E un amestec de trufie, de șiretenie, de aprigă limpezime în acești Radcliffi și Plimmoni, care o să-i transforme în niște bestii îngrozitoare, înspăimîntătoare înainte de a-și încheia zilele aici, pe pămînt. Vor fi surzi ca pietrele și nu vor auzi scrîșnetul cumplit, răscolitor din viața celorlalți oameni. Eu am plătit scump că n-am fost ca ei, dar sînt bucuros că n-am fost. Duioșia este totul în viață, duioșia este singura învățătură vrednică să fie urmată. Sînt bucuros că am fost redus la tăcere și neputință. Ar fi rău, însă, pentru pămîntul ăsta dacă toți cei care se împotrivesc celorlalți ar fi ca dumneata și ca mine, harpistule: molîi, blajini, hăituiți de simțul unei frumuseți pierdute și greu de regăsit. Din fericire — sau din nefericire — va exista totdeauna, în fiecare generație, un John Simon Adams, cu un alt nume, cu alte năzuințe și cu un alt fel de a suferi, care-și va făuri poezia dintr-o împotrivire nebunească, orbit aproape de încrederea în propriul său curaj și în propria lui dreptate, slăvind iluziile curate ale celor de soiul nostru și murind cu voie bună, spre rușinea jefuitorilor, a brutelor, a răilor. Zic din fericire, pentru că această fanatică identificare cu mulțimea ar putea făptui cîndva o mi-

nunc, făcînd ca atît turma cea mare, cît şi conducătorii ei ticăloşi să se poarte cuviincios. Zic din nefericire, fiindcă s-ar putea ca această suferinţă şi măreţie să nu facă altceva decît să prelungească un chin zadarnic. Cum e Adams, harpistule?

— Aşa cum aţi spus. N-or să-l facă să se clintească.

— M-am gîndit des la dumneata, des, foarte des, în săptămînile astea. Chiar cînd mă simţeam rău de tot, cînd eram în delir, cu mintea prinsă de griji care nu priveau decît biata mea făptură, te vedeam mereu pe dumneata şi pe blestematul acela de călău. Am crezut la început că vedenia care nu-mi dădea pace era un fel de prevestire a morţii, un soi de cucuvea, dar trebuie să-mi fi insuflat totuşi un soi de putere ca să declar ceea ce am declarat în privinţa dumitale.

— Sînt bucuros că aţi crezut în nevinovăţia mea.

— Va să zică nu dumneata l-ai omorît pe acel individ, Bledgely?

— Fără îndoială că nu. Adică dumneavoastră m-aţi ajutat să mi se dea drumul, deşi aţi crezut tot timpul că eu eram vinovat?

— De ce nu? Cînd oamenii încep să-şi pună ura la încercare, măcelul devine un proces mecanic şi lipsit de importanţă, harpistule. Încerci să salvezi doar cele cîteva lucruri şi cei cîţiva oameni care au o valoare a lor. Asta-i tot ce poate face cineva, în afară de a bea apă neîncepută ca să uite.

— Şi John Simon? N-aţi vrea să mişcaţi un deget şi pentru el?

— Nici măcar un deget. Mi-am cheltuit jumătate din puterile mele pentru dumneata. Dacă aş fi încercat să fac ceva şi pentru Adams, n-aş fi izbutit să obţin nimic decît dezaprobare şi aţi fi fost trecuţi amîndoi pe lista martirilor. Nu, eu n-am simţit mari remuşcări pentru Adams. Cînd oamenii cutează să devină simboluri, nu trebuie să se aştepte, harpistule, să te porţi cu ei în chip omenesc. Dar, mărturisesc, gîndul că se află acolo, în aşteptare, mă chinuieşte peste puteri noaptea. Trebuie să fie ceva în imaginaţia mea care freamătă mai ales la felul ăsta de tortură. Voi fi mulţumit cînd va închide ochii. Fiindcă atunci visurile mele sau se vor

topi cu totul, sau vor începe să surîdă. Visezi și dumneata asta, harpistule?

— Am ieșit de acolo doar azi-dimineață. N-am putut încă să am visuri de om eliberat. Acolo, înăuntru, nu visam. Îl aveam pe John Simon. El mă făcea mereu să simt că trebuie să fiu nefricat și plin de dispreț pentru tot ce ne era potrivnic.

— Nu voiai să pleci de lîngă el?

— Încerc să gîndesc că e bine ce-am făcut.

— Nu ești convins?

— Nu. Nu-s de loc convins și mai e și mila.

— Ai să pleci acum din Moonlea?

— Mîine.

— Am să-ți dau ceva bani.

— Mulțumesc. O să vă ajute în visurile acelea dacă o să mă vedeți sclipind ca aurul în ochii lumii.

Privirea i s-a întors către harpa mare și strălucitoare din colț.

— N-ai dori să cînți? a întrebat.

— Nici măcar o fantomă de cîntec nu mai e în degetele mele. Poate că n-o să mai fie niciodată. Am întîlnit prea mulți oameni, acum în urmă, mai mult decît pricepuți în a-ți schilodi sufletul.

— Nu-ți fie teamă. Ai fost lovit crunt, dar durerea o să treacă. Sufletul absoarbe orice și se hrănește din orișice. Și-i atît de tont, încît nici măcar nu-și dă seama cînd e sătul. Să-ți schilodească rîvna de a crea frumusețea? Dar sufletul înfulecă așa ceva ca pe o bucățică aleasă. N-ai vrea să iei harpa asta pentru dumneata? Dacă pleci, n-are cine să mai cînte la ea.

— E prea mare... M-am îndreptat spre ușă. Prea grea... Am văzut că și-a întors ochii de la lampă către umbrele flăcărilor care băteau în fereastră. Apoi capul i-a căzut ușor în piept.

— Atunci rămas bun, i-am spus, și vă doresc multă fericire!

— Du-te cu bine, harpistule!

Îndărăt, pe coridor, l-am văzut pe Jabez într-un colț, departe, aplecîndu-se și făcîndu-mi semne cu mîna și din cap. Credeam că dorea poate să-și ceară iar scuze că-i dăduse atunci de știre lui Plimmon și mă pregăteam,

strîmbînd din buze, să-i spun să nu se mai gîndească la lucrul acela, căci cu toții eram, mai mult sau mai puțin, supuși maniei ciudate de a visa un tron de aur; în cazul lui, tronul ar fi fost un răgaz în plictiseala de a fi valet insinuant și cu tălpi de catifea, în cazul meu tronul ar fi fost căutarea pasionată a ceva nou, sau a altceva care să-mi prilejuiască o stare sufletească nechinuită și statornică. Dar Jabez îmi făcea mereu semne și am luat-o pe coridor în urma lui. A deschis ușa lîngă care stătuse și, mormăind cîteva vorbe pe care nu le-am înțeles bine, m-a împins către pervaz și, totodată, a ciocănit ușurel. M-am lăsat împins fără împotrivire. Nu eram de loc grăbit să ies de acolo din casă. Afară era noaptea rece, realitatea nemiloasă, trebuința de a pleca sau de a rămîne pe loc, nevoia de a lua o hotărîre care mi-ar fi rînjit în chip idiot, sau care m-ar fi sfîșiat cu ascuțișul conștiinței mele, atît de încercate. Și chiar în cele cîteva secunde cît am umblat prin partea întunecată a coridorului unde aștepta Jabez, am văzut chipul Katherinei, i-am auzit glasul, am simțit zbuciumul meu nevolnic în fața ei și felul ei de a te face să simți că vitorul, așa cum îl vedea și-l cerea ea, era de neînlăturat, de dorit, încărcat ca un magnet cu chinuita înțelepciune a năzuințelor ei, oricît de amar ți s-ar fi părut gustul lui la prima atingere.

Odaia în care am intrat trebuie să fi fost luminată de niște lămpi mai puternice decît văzusem cu vreodată pînă atunci. Strălucirea lor mi-a luat ochii și m-am oprit cîteva clipe în prag, amețit, aproape orb, pînă să mă pot obișnui cu lumina. Era o odaie care avea pereții cu sclipiri de aur pe un fond de piatră netedă, de un cenușiu-stins. Sculptura lemnăriei, de o fantastică frumusețe, amintea stilul oriental. Scaunele erau scunde, luxoase, cu perne în care te cufundai. Helen Penbury stătea pe unul din scaune, în fața unei mese joase, cu tăblia de metal galben lucitor. Pe masă erau o tavă cu un ceainic de argint și ceșcuțe subțirele. M-am așezat pe un scaun către care mi-a făcut semn. M-am lăsat cu grijă pe el. Eu mă simțeam la largul meu numai cînd mă lungeam pe jos. Mă apropiam totdeauna cu neliniște de scaunele înalte și ceremonioase, ce păreau a fi la

modă în oraşe, dar acele îmbietoare jucărele m-au izbit prin ciudăţenia lor şi am zîmbit, vrînd-nevrînd, cînd m-am lăsat pînă în fund şi m-am simţit atît de bine. Mi-am lunecat mîinile, plin de plăcere, pe catifeaua pernelor cu desene lucrate în negru şi alb, desene avînd ca motiv femei în văluri.

— Spune-mi, te rog, pentru ce ai vrut să mă mai vezi? Pentru ce nu m-ai lăsat să plec fără nici un alt gînd?

— Pentru că doream să-ţi spun cît am fost de bucuroasă că ai primit să fii eliberat. Multe toamne la rînd s-ar fi auzit cum mormăie jalnic pămîntul dacă ar fi fost să pieri în temniţa aceea.

— Îmi place ce-ai spus despre mormăitul pămîntului. L-ai auzit şi dumneata: la început o cutremurare uşoară, ca un clănţănit din dinţi, pe urmă şoaptele sacadate, ca şi cum pămîntul nu se poate hotărî să creadă că astfel de viaţă mai e cu putinţă.

— Dramul ăsta de prăpăd n-o să te dărîme. Vei înflori şi mai frumos, harpistule. Ai înăuntrul dumitale ceva ce-ţi va face zilele să strălucească aşa ca odaia asta. Ai ceva care va descumpăni viaţa cu mult mai mult decît te va descumpăni ea pe dumneata. Şi asta e bine. Sînt prea mulţi printre voi care primesc să joace după cum le cîntă alţii.

— Plimmon e un astfel de cîntăreţ?

— Sînt unele lucruri pe care le pot face în calitate de soţie a lui şi pe care nu le-aş fi putut face altfel. Şi nu toate sînt lucruri rele. Dar trebuie să fie şi unii care să se păstreze în afara urii. Eu cred că unii bărbaţi şi unele femei trebuie să fie aşa, ca pajiştile din grădini, lăsate să existe numai pentru mireasma şi plăcerea pe care le degajă.

— Sînt prea mulţi cei pentru care rondurile de flori n-au nici un rost, care n-au fost învăţaţi să ştie ce înseamnă mireasma şi al căror extaz se îneacă în mocirlă. Dacă te gîndeşti la mine ca la o floare, deocamdată n-am nici un parfum.

— Pleacă de aici cît poţi mai departe. Chiar în munţii aceia din nord, unde zici că ţi-e vatra, or să te ajungă

de-a lungul anilor răsunetul și ecourile acestor lovituri și murdării, ai să te amărăști, ai să suferi.

— Și cum să nu suferi? Cum ar putea fi cineva peste măsură de ferit cînd alții sînt peste măsură de loviți?

— Dacă am păcătuit, faptul că te-am ocrotit ar putea să fie felul nostru de-a amesteca ispășirea cu plăcerea.

Mi-a zîmbit, dar fața mea rămînea voit nemișcată pe cînd mă uitam lung la ea.

— Asta ar trebui să mă mîngîie, dar nu mă mîngîie. Nu amesteca ispășirea cu plăcerea, zic eu. Putregaiul durează în vreme ce unii nici nu-și dau seama de el.

Am privit în jurul odăii atît de încîntătoare cu un fel de durere, gîndindu-mă cît de ciudat și de repede izbutisem s-o cuprind în minte și cît de repede și de ciudat o voi părăsi peste cîteva minute, fără s-o mai văd vreodată.

— E bine să fii ferit de suferință. Dar nimeni pe pămînt nu merită asta, nimeni.

A sărit de pe scaun și s-a dus într-un colț, la o mică masă din lemn de nuc; a deschis un sertar, care i-a lunecat sub mînă fără nici un zgomot, și a tras afară un plic alb și lung.

— Asta te va ajuta, a spus ea.

Mi-a întins plicul, cu l-am luat, cîntărindu-l curios, în palmă.

— Ce e înăuntru?

— Bani și un bilet de vapor pentru America. Acolo poate că ai să începi să faci altceva. Aici ai să fii hărțuit pînă ai să cazi. Ai pierdut bătălia. De aici înainte n-ai să mai fii decît o pacoste, care va ajunge tot mai jerpelită și mai tăcută. În ochii legii ești un soi de haimana; pentru Plimmon și pentru mine, dacă mi s-ar împietri inima, ai fi un soi de vînat ce ar trebui hăituit cu mai multă sau mai puțină strășnicie.

— Și dacă inima nu se împietrește, dacă și dumneata vei simți nevoia să te dezrădăcinezi?

— Vapoarele pleacă pentru toată lumea. Și dacă aș căuta cu destulă luare-aminte locul care mi se potrivește, probabil că te-aș găsi acolo.

Am sărit în picioare.

— Asta nu e o făgăduială, nu-i așa?

— Nici măcar făgăduiala unei făgăduieli. Firea mea se va împietri, probabil, și o rădăcină atît de bine îngrijită ca a mea o să vrea, cred eu, să rămînă pe loc.

— Și cu cred la fel și-mi pare bine. O făgăduială ar fi un căluș în gura zilelor ce or să vină. Iar eu doresc să vină zilele, ca să cînt. N-am făgăduit niciodată și nici nu mi s-a făgăduit vreodată mai mult decît o melodie, sau o îmbucătură de mîncare, sau o dragoste simplă. Făgăduielile nu pot trăi. Viața izbește, și, mai devreme sau mai tîrziu, ne trezim cu cîțiva dinți mai puțin decît aveam înainte. Ai fost bună. O să-mi aduc aminte de dumneata. O să mă gîndesc la dumneata. Dacă vreodată am să mă găsesc față în față cu dumneata, poate că o să-ți par ciudat și ciudate, poate, vor fi vorbele mele; dar în mintea mea sînt sigur că va fi o neasemuită slavă de bucurie. Cred că o parte din nopțile mele înfrigurate vor fi totdeauna închinate dumitale. Nu-ți voi spune mai mult decît atîta: Rămîi cu bine!

Jabez m-a condus pînă la ieșire. În prag am strîns o clipă din umeri, ca să mă deprind cu frigul. Apoi, pipăind plicul alb și lung, am luat-o spre casa Katherinei, agale, agale, fără nici un fel de tragere de inimă.

• CAPITOLUL XIX •

Cînd m-am apropiat, n-am văzut lumină la nici una din ferestrele casei. Am bătut uşor, şi Katherine mi-a deschis. Nici înăuntru nu era lumină, afară de cea proiectată de focul zdravăn din cămin. Prin întunericul astfel spintecat, am putut deosebi siluetele a zece bărbaţi, unii în picioare, alţii aşezaţi. Mica bucătărie părea ticsită. Am recunoscut pe cel care mi-a ieşit înainte să-mi strîngă mîna. Era Eddie Parr. Au venit şi ceilalţi în jurul meu, să-mi spună cuvinte mişcătoare de salut şi felicitare, dar era ceva cu totul deosebit în vorba şi tonul lui Eddie. Din toată făptura lui se desprindea o sensibilitate, o vioiciune plină de elan, care mă îndreptăţea să simt că viaţa nu va fi pe veci murdară şi neroadă, cum fusese pînă atunci. Mă bucuram să-l văd, şi bucuria asta făcea inima din mine să răsune de cîntec voios. M-am aşezat lîngă el, aproape de foc. Katherine tocmai voia să spună ceva, cînd şi-a ciulit urechea şi ne-a făcut semn să tăcem. Cîteva secunde n-am auzit nimic, apoi am prins zgomotul depărtat al unor copite de cai pe cărarea ce ducea sus, pe munte. Am rămas nemişcaţi şi tăcuţi pînă cînd zgomotele s-au stins.

— De obicei nu trec atît de tîrziu, a spus Katherine. Dar l-o fi apucat pe căpitan să trimită o patrulă în vîrful muntelui să admire priveliştea şi să vadă dacă nu cumva vreun muncitor oţelar şi-a dat foc la casă prin văile dimprejur.

În tonul ei era o aceeală sălbatică. Mi-am tras scaunul mai aproape de foc şi mi-am sprijinit capul de bordura caldă de stejar. Ştiam că dacă unul începe să vorbească mai îndelung, cu glas domol şi monoton, am să adorm iute-iute. Speram, cam contrariat în sinea mea,

că n-o să se spună nimic din ceea ce mi-ar fi stîrnit frica sau neliniște.

După atmosfera din odaie îmi dădeam, totuși, seama că speranța asta era cea mai ridicolă din cîte avusesem vreodată. Mă întrebam dacă doamna Brier știa despre întrunirea aceea, iar dacă știa, ce spunea oare? Eram prea curios ca să nu întreb:

— Dar ceilalți de aici, din casă, Katherine?...

— Doamna Brier știe. De cîte ori ne întîlnim, ca stă trează, aproape moartă de teamă, cu fustele în cap să n-audă nimic. N-o să ne trădeze. Davy doarme buștean. El doarme și în picioare. Dar de ce întrebi? Ți-e frică să nu scape ceva în afară?

— Nu, n-am grijă de asta. Mă întrebam numai cum se simt ei, stînd așa, pe întuneric, și cu toată solemnitatea asta în coastă, ca un troian de zăpadă...

— Da, înțeleg, a răspuns Katherine.

Glasul îi era sec și nervos. Fără îndoială că nu vedea nici o noimă în mica mea anchetă.

— Sîntem toți?

— Toți ai noștri, a spus Eddie. Toți, afară de Benny Cornish, care era unul din solii văilor din sud. L-au prins ieri soldații.

— Unde e acum?

— Într-o celulă, sub judecătoria din Moonlea.

— Nu-l lăsăm noi să stea mult acolo! Vrei să le spui noutățile, Eddie?

— Nu, spune-le dumneata, Katherine. Cred că ai mai multe informații decît noi toți.

— Atunci, bine. Prieteni, a sosit ziua! Mulți s-au săturat, săptămînile astea, de atîta așteptare. Mulți s-au temut că după prima înfrîngere, aici, în Moonlea, cauza noastră se va duce de rîpă, fără măcar să crîcnim. Și eu pot să vă spun că sîntem pe cale să facem mult mai mult decît să crîcnim. Connor, înainte de a fi arestat la Manchester, a izbutit să organizeze livrarea a destule arme și gloanțe pentru echiparea a cinci mii de oameni. Poate că vă întrebați cum au ajuns la noi. Acum, cînd sînt în mîinile celor care or să le folosească, se poate spune: știți marile convoaie de spărgători de grevă și de noi locatari pe care Radcliffe și Plimmon i-au adus

din nord și din est să-i înlocuiască pe cei alungați de la lucru și din case. Priveliștea acelor lungi convoaie de oameni supuși, cu căruțele lor, trebuie să-i fi plăcut grozav lui Radcliffe. N-ar fi fost, însă, prea înțelept dacă ar fi știut că în zeci și zeci din căruțele acelea erau ascunse puști și muniții care or să-i taie din unghișoară curînd-curînd. Longridge și oamenii lui din vest. Blakemore și oamenii lui din sud or să pornească joia asta. Se vor uni cu țăranii de pe cîmpiile din mijloc. Or să atace toate orașele încercînd să pună mîna pe cît mai multe or putea. S-au învoit ca în primele zile să evite ciocnirile sîngeroase.

— De ce? a întrebat un glas dintr-un ungher. Ce se întîmplă în orașe n-are multă importanță. A ataca în locuri diferite înseamnă a fărîmița forțele. Eu sînt împotrivă. Avem o mulțime de oameni cu noi, dar numărul celor pricepuți la arme e mic și trebuie să-i ținem pe toți la un loc. Nu mai sînt acum așa de mulți soldați ca atunci cînd au început tulburările. Să-și găsească Longridge un loc unde crede el că poate da piept cu soldații, la egalitate de forțe, și să se încaiere cu ei cît o putea de repede. Să li se spună soldaților că noi n-avem nimic de împărțit cu ei, dar că nu va putea fi pace între noi și patroni cît timp vor rămîne ei aici să ne terorizeze femeile și copiii și să-i țină pe cei mai buni dintre conducătorii noștri în temniță, în ascunzători sau să ni-i trimită la moarte.

— E multă chibzuință în toate astea, a spus Eddie Parr. Și multe nopți la rînd Longridge și prietenii lui și-au spart capul cu astfel de lucruri. Dar Longridge și-a construit planul final pe următoarele temelii: mai întîi, avem noi ceva puști, elan din belșug și o cunoaștere a ținutului în care urmează să ne mișcăm, dar noi nu sîntem o armată. Chiar dacă Longridge ar fi dumnezeu, și tot n-ar putea insufla o unitate de acțiune și de țel tuturor celor care vor să dea o lovitură patronilor oțelari. În al doilea rînd, orice am gîndi noi despre încetineala Coroanei și a Parlamentului acestei țări cînd e vorba să dea un ajutor celor flămînzi și prost plătiți, să vedeți voi cum or să se dea peste cap cînd va fi vorba să trimită aici valvîrtej alte zece regimente care să ne facă

harcea-parcea și să ne ia piuitul. Așa încît, presupunînd că am putea ademeni soldații lui Plimmon în vreo vîlcea nimerită, unde am putea să dăm drumul detașamentelor ascunse printre stînci, tot n-am ajunge la ceva asemănător cu o victorie, care să ne dea mult mai mult decît un răgaz de cîteva zile. Tot ceea ce putem spera e să înfăptuim un act de vitejie cărcia să i se ducă vestea în ficcare colț al țării. Orașele pe care o să le luăm n-o să fim noi în stare să le ținem multă vreme. Dar, atîta vreme cît le vom ține, vom dovedi că sîntem mai pricepuți oțelari decît soldați și toate furnalele or să toarne țepușe pentru cei care nu au puști ; iar prietenii noștri din Londra or să aducă la cunoștința domnilor din Parlament că, deoarece lucrurile au ajuns la astfel de anarghie, ar fi bine să preia ei sarcina în care noi am dat greș, adică să-i facă pe moșieri și pe patroni să-și mai vîre mințile-n cap. Ba se vor ocupa puțin și de muncitori, dacă e vorba să fie nevoie de campanii militare ca să le închizi gura ori de cîte ori se pornesc să zbiere. Războaiele sînt costisitoare chiar pentru cei care stăpînesc o țară întreagă.

— Sfărîmați turnătoriile, asta vă spun eu ! Sînt buboaie spurcate pe dealurile noastre. Dărîmați și palatele, cum e cel al lui Plimmon. Dacă ei vor să ne condamne la sărăcie veșnică, să le facem și noi lor tot așa.

— Ca să facem așa ceva, ar trebui mai întîi să ne scoată din minți. Să sperăm că n-or să facă asta, spre binele tuturor. Mintea e ceva de care nici un grup de oameni nu se poate lipsi pentru multă vreme fără a începe să dea în gropi. Lăsați turnătoriile în pace. Lumea va făuri mereu oțel și va avea nevoie de el multă vreme după ce va fi încetat să mai făurească și să mai aibă nevoie de oameni ca Radcliffe. Cît despre palatul lui Plimmon, lăsați-l în pace ! E un model destul de bunișor pentru ceea ce am dori cu toții să ne construim cînd hrubele noastre de acum ar ajunge prea mici ca să ne mai încapă și prea caraghioase ca să le mai putem privi.

— Și John Simon ? Ce facem pentru el ?

— Ce am spus tot timpul c-o să facem. Să-l scoatem din castelul Tudbury teafăr și sănătos. După cum știți, harpistul a plecat azi-dimineață din Tudbury după eli-

berare. Judecătorii au descoperit ceva ce noi știam de la început, și anume, că nu fusese amestecat în uciderea lui Bledgely și că n-a activat în nici un fel ca radical. Mai știm că inima lui e alături de noi. Nici un prieten al lui John Simon Adams n-ar putea rămîne nepăsător la nevoile oamenilor noștri sau potrivnic dorințelor lor. De fapt, el s-a ținut totdeauna departe. Dar acum e aici și poate să ne ajute. Mai întîi o să vă spun eu planul. Longridge pune mare preț pe el fiindcă zice că salvarea lui John Simon, care nu e numai o căpetenie iubită de noi, ci și un om cu totul străin de crima pentru care vor să-l spînzure, e o sarcină la fel de importantă ca păstrarea salariilor noastre la un nivel la care să putem răsufla și trăi omenește. El își concentrează cea mai mare parte din forțe lîngă satul Mortle, satul din capătul acelei văi strîmte, cu stîncile mari și negre care ies dintre dealuri, cam la cinci kilometri nord de Tudbury. Sînt doi sau trei moșieri mari acolo, oameni cu greutate și putere, pricepuți în manevre din cele ca strînsul cu ușa și evacuarea, și cărora trebuie să li se aducă aminte că trebuie să facă o deosebire: una e pămîntul, și alta omul care-l trudește. Longridge va răspîndi zvon în afară, exagerînd numărul forțelor lui și dînd impresia că va pune totul în joc într-o bătălie decisivă. Soldații or să se repeadă acolo, lăsînd Tudbury-ul lipsit de forțe. Atunci un detașament al oamenilor lui Longridge va năvăli asupra castelului și-l va elibera pe John Simon. Nu e așa, Katherine?

— Așa e. După spusele șerifului, urmează să fie executat lunea viitoare. Azi e marți. Dacă nu izbutim să-l scoatem afară din castel joi noaptea, atunci totul e pierdut. Ce spui, harpistule?

Mi-am înălțat capul, înfiorat. Ascultasem la ceea ce se vorbise, dar de departe și fără să visez măcar că, înhățat de o singură întrebare, voi fi împins chiar în mijlocul smintit al discuțiilor uluitoare din jurul meu. Îmi simțeam limba legată și-mi scormoneam mintea să găsesc niscaiva vorbe mișcătoare, prietenești, care le-ar fi putut spune că eram alături de ei cu tot sufletul, în toate cîte voiau să facă pentru toți năpăstuiții pămîntului și pentru John Simon, dar că eu nu eram amestecat în

luptele lor, că eram sătul de ele, că trebuiau să mă lase în pace — chiar așa cum stăteam acolo, cu capul ușor rezemat de lemnăria caldă și aromată a căminului — pînă cînd tirania și revolta vor fi pus ultimul punct și ultima cruce în veșnica lor încăierare. Apoi n-aveau decît să mă trezească și să-mi spună că eram liber să-mi văd de ale mele. Dar n-am spus nimic din toate astea. Cînd am început a vorbi, glasul mi-era liniștit, îmbietor, cu un ton cît se poate de plin de îndrăzneală.

— Nu sînt mulți soldați în castel, am răspuns eu. Și sînt ca un cîrduleț de ulii trîndavi. Dar puteți fi siguri de un lucru: un atac frontal asupra locului va fi greu și primejdios. Castelul e așezat pe o înălțime netedă, pleșuvă, și cum ne-ar zări soldații, cred că s-ar și arăta meșteri să ne secere.

— John Simon Adams e pentru noi mai important decît oricare dintre considerațiile astea, a spus Katherine. Dacă ar fi pornit el astfel de ispravă, n-ar mai fi stat să socotească prețul nici în privința lui, nici în a altora. Spune ceva care să ne ajute și nu ne mai aduce argumente ca să ne culcăm pe o ureche și să ne răzgîndim. Nu cumva iertarea din partea patronului ți-a zdruncinat judecata, harpistule?

— Nu mi-a zdruncinat nimic. N-am stat niciodată prea mult printre oameni ca judecata mea să poată fi zdruncinată. O să învăț eu multe, dar încet, atît de încet, încît o să mă lăsați mult în urmă sau o să mă înăbușe praful ridicat de picioarele voastre în goană. Dar eu știu ceva despre castel, ceva care v-ar putea ajuta și vouă, și lui John Simon. Cît despre John Simon, cred că aici nu numai o singură inimă e sfîșiată de milă pentru el.

— Desigur, harpistule, desigur. Ești un străin printre noi și ai un fel de a fi că trebuie să avem răbdare cu dumneata. Dar ce-i cu castelul?...

— Nu știu cît ne vom putea bizui pe asta. Dar acolo era un bătrîn, un măscărici bătrîn și bețiv, îl chema Bartholomeu Clark; e temnicer în aripa unde ne țineau pe John Simon și pe mine. Locul nu prea era păzit, și acest Bartholomeu se purta bine cu noi. Mi-aduc aminte că ne-a spus ceva despre o ușă, o ușă mică, acoperită cu

iederă, cam la patruzeci de metri la vest de intrarea principală. Ușa duce într-un tunel care acum e aproape blocat cu pietre, și la capătul tunelului e o altă ușă, care nu mai folosește de mult și care dă în coridorul unde ne-au închis pe noi. Bătrînul Bartholomeu era un crai și jumătate; uneori o zbughea pe poarta aceea după fuste sau după băutură, fără să mai dea de știre păzitorilor.

— Dar în partea aceea a închisorii nu patrulează trupe?

— Am auzit eu cîteodată soldați, dar nu de multe ori. Îi apuca frica din cînd în cînd ca nu cumva s-o lase moale Bartholomeu, și atunci cîte un detașament de pedestrași mărșăluia împrejur. Se porneau ei pe tărăboi și pe strigăte, dar nu păreau s-o ia prea în serios. Știți că acest castel nu fusese de loc folosit ca închisoare, dar acum un an Plimmon s-a hotărît să fie el zbirul trădătorilor și ne-a vîrît acolo. Bartholomeu era un îngrijitor, și ei nu s-au gîndit c-o să rămînem acolo atît de mult timp încît să mai fie nevoie de vreo schimbare. Bătrînul Bartholomeu se purta bine cu mine. Era un măscărici, așa cum am spus, un măscărici plin de simțire și care se ramolise de bătrînețe și băutură.

— Vorbești de măscărici ca și cum lui John Simon Adams i-ar arde de comicării de-astea, a spus Katherine. S-ar zice, în unele momente, că-l uiți.

— Eu pe John Simon nu-l uit în nici o clipă.

— Și ne va fi acest Bartholomeu de vreun ajutor? Va fi alături de noi?

— Într-un anumit fel, pe care nimeni altul nu-l poate înțelege. În orice caz, Bartholomeu e cu un picior în groapă. S-ar putea, însă, să-și revină. E un bețiv și un zăpăcit și dumnezeu știe ce mai poate face el cu piciorul celălalt! Eu sper să se facă bine. Cu un temnicer nou ar fi mai puțin ușor dacă vrem să ajungem acolo.

— Dar ușa aceea dinafară? Cum s-ar putea meșteri?

— Pe cît știu eu despre castel, ușa aceea acoperită cu iederă nu-i prea țeapănă. Cîțiva oameni, și treaba merge strună. O dată înăuntru, pînă la celula lui John Simon nu pot fi mai mult de douăzeci de metri; un zid

gros și odaia lui Bartholomeu vă despart de cel mai apropiat soldat, afară doar dacă alegeți să spargeți ușa care dă în coridor exact în momentul cînd ei patrulează pe acolo. S-ar putea să reușiți. În orice caz, face măcar să încercați ; iar dacă dați greș o să vă coste mult mai puțini oameni decît dacă ați porni la un atac împotriva intrării principale.

— Dacă nu reușește, a spus Lewis Andrews, oamenii lui Longridge pot fi pregătiți să urce dealul înainte de luni. Planul harpistului îmi pare cam trăsnit, dar el e singurul dintre noi care știe ceva despre castel, așa că poate ar fi bine să luați în seamă ce spune.

— Așa e, a spus Eddie Parr. De cîți oameni crezi că va fi nevoie, Alan ?

— Șase sau opt.

— Ai să fii cu noi, desigur ?

Nu m-am pripit cu răspunsul. Focul se prăbușea în oceniță căminului și la pîlpîirea unei flăcări am văzut deodată fața Katherinei.

— Ăsta-i planul harpistului, a spus glasul tunător al omului din ungherul depărtat al odăii. Dar fără el noi nu putem face nici un pas. Apoi — sau că zice da, sau că zice ba — el tot o să prindă ocazia să-l scape pe John Simon. Ești sigur de poziția acelei uși ?

— Cred că vă pot duce acolo. Bartholomeu mi-a spus în două rînduri că atunci cînd ieșea din castel pe ușa aceea vedea drept peste drum hanul lui Slaney. Voi fi în Tudbury înainte de joi. Fără doar și poate.

— Atunci pe joi noapte.

— Cum stăm cu luna ?

— Nici urmă.

— Asta-i foarte bine.

— Și mai e ceva, am spus eu. Vorbească să atragă soldații afară din Tudbury cînd veți face tentativa asupra castelului. Planul e bun. Îi văd rostul. Dar eu cred că două diversiuni din astea ar fi mai bune decît una singură. Ce ați zice despre o incursiune în Moonlea ?

— Lucrul ăsta a fost el socotit și chiar pus la cale. Acolo e Benny Cornish în celulele de sub judecătorie, mai e și ditai lista de datorii înregistrate de domnul Jarvis. Trebuie să facem ceva și pentru toate astea.

— Omul la care mă gîndeam e Radcliffe, am stăruit eu. De cînd cu procesul, l-am tot avut mereu în minte, şi nu face să-i porţi chipul, zile de-a rîndul, într-un loc atît de gingaş. Mulţi din juriul acela care ne-a judecat erau nişte caraghioşi surzi, dar nici unul aşa de surd ca domnul Radcliffe. Sufla nerăbdător de cîte ori se ivea vreun martor sau vreun punct nou, care întîrzia sentinţa aşteptată. Nu mi-ar plăcea să rămînă Moonlea şi domnul Radcliffe nescărmănaţi. E un mare învăţător al oamenilor domnul Radcliffe !... Lecţiile pe care doreşte să le dea sînt aspre şi precise. I-ar folosi să mai treacă şi el prin aşa şcoală !...

— Mai înveţi chiar şi dumneata cîte ceva, harpistule !

— Un om pironit de o stîncă o să capete măcar vînătăi dacă nu înţelepciune.

— De acord, Katherine? Ultima hotărîre în toate astea trebuie să fie a dumitale, a zis Eddie Parr.

— Nu sînt de acord, a spus Katherine, şi am simţit cum toţi bărbaţii din odaie îşi întorceau capul spre ea. Ce o fi, oare, pe chipul şi-n glasul acestui harpist de ademeneşte lumea şi-o prosteşte? În cîteva clipe ne-a dat gata pe toţi cei de aici cu copilăriile lui. Eu n-am mare încredere în el. Nu cred că ar fi ceva necurat în el, vreo intenţie de trădare. Nici vorbă de aşa ceva. Dar de cele mai multe ori bate cîmpii în felul lui, şi acum nu-i vreme de bătut cîmpii. Tot nu înţelege firea oamenilor pe care-i înfruntăm. Trebuie să fie sărit cu totul la minte ca să-şi închipuie că o să renunţăm la planurile noastre pentru combinaţiile lui trăsnite. Poveştile despre uşi nepăzite în zidul castelului şi temniceri cu purtări părinteşti mie mi se par de basm şi eam îndoielnice. Harpistul e la fel de împămîntenit în lumea basmelor ca şi pe pămînt. Acel Bartholomeu e desigur un ramolit caraghios, aşa cum l-a descris, dar i-a trebuit multă vreme pînă să se poarte părinteşte cu mine ; i-am căzut în genunchi săptămîni întregi pînă să-mi dea voie să-l văd pe John Simon.

— Acolo este o uşă, am răspuns cît am putut de rece, şi nu e folosită de zîne.

— Bine. Să punem în aplicare planul harpistului. Dar eu stărui asupra unui lucru, şi anume : în timp ce el o

bîjbîi prin icderă și s-o bate pe burtă cu Bartholomeu, oamenii noștri să-și pună în aplicare primul lor plan, acela de a lua cu atac poarta principală, ca să ajungă pe calea asta la John Simon.

— În același timp ?

— Chiar în același timp. Pe lîngă că ne va ajuta, poate, să izbutim, va distrage și atenția de la asalturile harpistului în flanc.

— Să-i dau de știre lui Longridge ?

— Nu e nevoie. Tot ce ne trebuie este să se îndeplinească pas cu pas ceea ce s-a stabilit. În vremea asta răscolea cu gheata focul care se stingea. Ce spune harpistul îl privește, a urmat ea. Mie nu mi-ar plăcea să cer nimănui să-și riște viața în așa ceva. Poate că el o fi visat despre ușa aceea magică.

— Eu sînt alături de el, a spus Eddie. Cinci dintre noi vor merge cu harpistul : Lewis, Matthew, Ellitt, Wilkins, vreți și voi ?

— Desigur, s-a auzit glasul lui Matthew Humphreys răspunzînd și pentru ceilalți.

— Bine. O să ne întîlnim în puncte diferite, de-a lungul drumului dintre Moonlea și Tudbury. O să vă spun mîine tot ce trebuie în privința asta. Cîțiva dintre bărbați s-au ridicat de pe scaune. Trebuie să fim cu ochii în patru. Cînd domnii patroni și soldații vor afla că Longridge mișcă, în fiece tufiș o să stea cîte un vulpoi la pîndă.

Oamenii se pregăteau să se împrăștie. Katherine a deschis încetișor ușa, apoi a închis-o repede.

— Călărașii coboară încoa. Stați aici pînă trec toți. Dacă patrulează așa de tîrziu, înseamnă că boierii iar nu sînt în apele lor.

Am așteptat cîteva minute, ascultînd tropotul și zăngănitul trupelor în trecere. Doi dintre cavaleriști cîntau ușurel un cîntec de dragoste, plăcut urechii mele. Apoi, în tăcerea ce se lăsa iarăși, bărbații adunați în bucătărie au ieșit din casă cîte unul sau cîte doi deodată, plecînd care încotro, peste coastă. Am rămas doar Katherine, Eddie Parr și cu mine.

— Voi doi puteți rămîne aici, a spus Katherine. Încăpeți amîndoi în patul lui John Simon.

— Mulțumesc, Katherine, a răspuns Eddie, dar nu prea am chef de dormit. Mi-ar plăcea să stau aici și să mă uit puțin la foc.

— Ai să găsești cîteva buturugi în lada pe care stai, harpistule. Ațîță focul. În vremurile astea e cuminte să privești la foc sau la orice lucru care face să mai treacă timpul.

M-am ridicat, am scos din ladă trei-patru buturugi mai mari și le-am pus pe foc.

— Și, Alan, a spus Katherine pregătindu-se să se ducă la ea în odaie, aș vrea să-ți mulțumesc.

— Pentru ce?

— Pentru că te-ai întors aici, pentru că ai vrut să ne dai ajutor. Ai fi putut foarte bine s-o ștergi și să nu-ți pui pielea în joc.

— Dumneata știai că am să mă întorc. Eu, nu. Am încercat să plec. Am fost la Penbury. Am vorbit cu bătrînul. Arată ca și cum n-ar mai avea mult de trăit. Zice că se trezește cu mințile rătăcite de cîte ori visează că-l spînzură pe John Simon. Spunea lucruri despre blîndețe care m-au făcut să lăcrimez. Așa că vezi cum fărîmele de milă se desprind din tainițele lor întunecate, gata să se adune într-un singur tot, cu adevărat măreț. E simțitor Penbury ăsta și nu poate îndura atîtea cruzimi. Și fata lui m-a poftit într-o odaie mică, încîntătoare, așa cum n-am văzut niciodată, decît doar în halucinațiile mele, cînd umezeala iernii mă apăsa mai greu decît oricînd și eram satul de pămîntul ăsta. Mi-a dat un bilet pentru America.

— America?! Întrebarea pe care am pus-o adineauri o pun și acum: cu ce fel de vrajă îi prinzi pe oameni, harpistule? Cum de vor să te trimită atît de departe?

— Mi-a vorbit despre rădăcinile mele și de felul în care le-ar prii dacă le-aș schimba pămîntul. Nu-și face iluzii despre pămîntul pe care l-aș putea găsi aici în țară de acum înainte. La început îmi părea caraghios să aud vorbindu-se de mine ca de un copăcel. Dar pe urmă m-am deprins. Am băut puțină cafea și am luat biletul. Cînd v-am auzit vorbind în noaptea asta, mi-a venit o idee: dacă zeii și stelele au un pic de inimă și se îndură de noi, joi o să-l vedem pe John Simon liber.

O dată liber, va fi plin de ură și de sete de răzbunare. Dar răzbunarea ar fi un lucru periculos și cumplit pentru el. Dacă iese din castelul Tudbury pe picioarele lui și în viață, va trebui să ne gîndim că era cît pe-aci să fie zdrobit cu totul. A făcut destul. El are o datorie și față de el, și față de dumneata. Ce-ar fi să vă vedeți de drum, Katherine, cu vaporul acela spre America?

O clipă n-a spus nimic. O auzeam cum ciocănea nervos cu degetele în lemnul ușii de care se sprijinea.

— Ce zici despre asta, Eddie, am întrebat eu.

— Cred că e o idee de-o mare frumusețe, o idee care aproape îmi stoarce lacrimile, așa ca și dumitale cînd ți-a vorbit Penbury despre blîndețe. Noi nu vom cunoaște izbînda multă vreme de aici înainte. E așa cum spunea Connor ori de cîte ori unii dintre noi voiau să iasă în stradă și să lovească în dreapta și în stînga. Noi mai frămîntăm încă lucrurile pe care le cunoaștem și care, într-o bună zi, ne vor umple de înțelepciune, unindu-ne pe toți laolaltă. Taișurile și mînerele spadelor noastre încă nu s-au înfrățit. Connor acela ar fi convins și pe un leu rănit că trebuie să rămînă senin. Ținutul acesta e mic, și Plimmon nu se va lăsa pînă cînd nu-l va avea pe John Simon sub mînă. Să se mai ridice și alții și să mai primească parte din lovituri. Nu-mi închipui că cineva ar putea lua hotărîri din astea în numele lui, dar vezi, gîndește-te bine Katherine, la planul cu America...

— Dacă va fi da sau nu, asta va putea spune numai John Simon... El va ști. Am ținut totdeauna seama de gîndurile lui.

— Atunci, noapte bună!

— Noapte bună la amîndoi!

Eddie Parr și cu mine ne-am tras scaunele mai aproape de vatră și ne-am destins fericiți la dogoarea focului.

• CAPITOLUL XX •

Joi noaptea l-am întîlnit pe Eddie Parr la trei kilometri depărtare de Moonlea, în umbra stejărişului de la răscruce. Pe cînd ieşeam din Moonlea, un ceasornic din centrul oraşului bătea 9 şi a trecut mai bine de o jumătate de ceas pînă cînd l-am auzit pe Eddie dîndu-mi semnalul convenit: două şuierături uşoare din umbră.

— Credeam că o să am de aşteptat mai mult, a spus Eddie.

— M-am plictisit să-mi tot bat tălpile. Mă gîndisem să intru la „Frunzele după ploaie" să iau puţină bere şi să stau de vorbă cu Abel despre martirii din trecut. Dar cei doi indivizi ca nişte ciori, cei doi care au ajutat să ne înhaţe pe John Simon şi pe mine, erau acolo, cu ochii pe Abel, de parcă s-ar fi temut ca nu cumva să facă explozie în nasul lor. Aşa că m-am uitat bine pe fereastră şi m-am întors în Moonlea să-mi mai omor timpul înainte de a te întîlni. N-am văzut nici un soldat.

— N-am mai rămas nici unul în Moonlea. Au plecat cu toţii azi la amiază; dîrdîie de frică, harpistule! Se gîndesc desigur că oamenii lui Longridge s-or fi strîns într-un loc bun de unde o să-i stîlcească în bătaie. Sper că au răspîndit zvonul şi-n Tudbury şi au şters-o şi de acolo. Am auzit că Jeremy nu poate trimite asupra castelului forţe atît de mari cum credea el. Şi am mai auzit azi-dimineaţă că armata şi cavaleria supraveghează de aproape drumurile care duc la nord de Tudbury, pe unde or să vină băieţii noştri pentru asaltul castelului. A aruncat o privire în spate, adăugînd: Sînt siguri de Moonlea.

Am urcat pînă sus pe colina din stînga, de unde puteam vedea orașul Tudbury. În vîrful dealului ne-am întîlnit cu al treilea din grupul nostru ; ne-a spus că-i vom găsi și pe ceilalți în diferite puncte ale drumului ducînd spre oraș. Mai spunea că, în timp ce ne aștepta, a auzit împușcături în depărtare.

— N-ar fi mai bine să umblăm cîte unul? am întrebat eu.

— Nu cred. De aici înainte ne putem aștepta să fim opriți și cercetați. Ar pune mai ușor mîna pe noi dacă am fi cîte unul. Împreună, putem să ne mai împotrivim.

— Ce arme aveți?

— Pistoale, pumnale. Ai luat ceva la dumneata?

— Nimic.

— Avem un pistol de rezervă dacă vrei.

— Nu știu să umblu cu el, am răspuns. Pentru voi e mai sănătos să n-am armă.

Într-o jumătate de oră pătrundeam în Tudbury. La intrarea în oraș ne-a întîmpinat al șaselea și cel din urmă din grup, Lewis Andrews. Lewis părea preocupat.

— Am primit cîteva știri acum un ceas, ne-a spus el. Se zice că au fost cîteva hărțuieli urîte între Tudbury și Mortle. Băieții noștri au fost încolțiți de cavaleriști pe cînd veneau în jos spre Tudbury. Cîțiva au pătruns în oraș. Nu știu dacă destui ca să poată încerca un atac asupra castelului.

— O să vedem, a răspuns Eddie. Noi ne ducem în speranța să-i găsim acolo.

Cu toate că ora era tîrzie, cetățenii stăteau sau umblau în grupuri pe străzi, vorbind tulburați, trecîndu-și unul altuia vești și păreri. Am întrebat pe o bătrînă, cu un șal negru pe cap, ce înseamnă toată zarva asta. A răspuns cu un glas înăbușit de parcă ar fi vorbit prin șal că patronii s-au încăierat cu oțelarii și minerii în lungul și-n latul țării.

— Or să se aleagă cu necazul, dar cu folos, nici de o lăscaie, a răspuns scîrbită, băgîndu-și capul îmbrobodit drept sub nasul meu. Mirosea a bătrînețe și a ceapă.

— Au plecat soldații din castel să le țină piept? a întrebat Eddie.

— Încă nu. Pînă acum nu i-am văzut ieșind. Dar am auzit că pînă mîine dimineață pleacă.

Un om venea alergînd de după un colț, la capătul străzii.

— Uite-i că ies chiar acum, striga el.

S-a oprit arătînd în depărtare cu brațul întins. Ne-am dus repede lîngă el. Castelul se înălța pe creastă în fața noastră. Porțile mari fuseseră deschise. Un mic detașament de călărași cobora, galopînd ușor, urmat de o coloană de vreo douăzeci de pedestrași.

— Trebuie să fie toată garnizoana, am spus eu.

— Nu prea cred. S-ar putea să fie întăriturile care au fost trimise acolo astăzi.

Am așteptat pînă cînd cavaleria a pierit din văz, de-a lungul drumului dinspre apus, drumul spre Moonlea. Am auzit porțile castelului închizîndu-se. Bătrîna cu șalul venise iar lîngă noi. Ochii îi scînteiau și sufla din greu la vederea soldaților.

— Strașnici flăcăi! mi-a spus, înghiontindu-mă cu cotul în coastă. Minunați flăcăi! Ia o îmbucătură, drăguță!

Mi-a oferit un hartan de porc dintr-o traistă pe care o scosese din sîn. I-am mulțumit și l-am luat, bucuros că aveam pe ce să-mi vărs focul. Simțeam cum trece parte din neliniștea mea în carnea rece și grasă pe care o țineam în mînă. Trecătorii își vedeau de drum. Bătrîna își strînsese șalul în jurul umerilor și chicotea pe înfundate, ca și cum toată lumea s-ar fi ținut de năzbîtii.

— Or să le vină de hac! spunea ea. Flăcăii aceia or să le vină de hac!...

— Tudbury ăsta are zidurile negre, a spus Eddie. E vechi de secole, zic ei, și cîteva dintre familiile întemeietorilor mai sînt încă pe-aici... Ei, și-acum, harpistule?

— Vezi poarta mare?

— Drept în față.

— Vezi pata deasă de iederă la stînga?

— Da.

— Ușa trebuie să fie pe acolo, pe undeva. Uite ce cred eu: noi să ocolim înălțimea aceea din fața caste-

lului. S-ar putea să stea cineva la pîndă pe-acolo: tîrgoveți, curieri, soldați. Pe iarba asta moale și pe o noapte așa de înstelată ar putea descoperi și o muscă. S-o luăm frumușel în jurul castelului și pe urmă să ne întoarcem spre locul unde vrem noi, în umbra zidului. Mi-aduc aminte că am văzut cam la o sută de metri de aici, pe stînga, șanțul de fortificații umplut și o potecuță. Putem trece pe acolo.

— Și cu oamenii lui Longridge ce facem? Să-i așteptăm?

— Poate că vin, poate că nu. Am mers prea departe ca să ne întoarcem.

Am luat-o prin ulițele strîmte din vechile cartiere ale orașului. Mai rătăceau încă mici grupuri de cheflii întîrziați, care foloseau orice ocazie ca să nu se ducă la culcare. Erau îndeosebi oameni tineri și am auzit de cîteva ori voci mînioase strigînd la ei, de sus, de la ferestre; îi pofteau să plece și să termine cu nebuniile și gălăgia.

— Nimeni, a spus Eddie gînditor, nu e sigur de drepturile lui pe globul ăsta, în afară de Plimmon.

Am ajuns la locul unde șanțul fusese umplut. Umblasem pe lîngă zidul cotit al castelului, în afara razei străzilor mai apropiate, de unde puteam fi zăriți. Alergam iute, unul cîte unul, sus, pe coasta scundă, și așteptam în umbra deasă a zidului. Nu mai simțeam nici o îndoială, nici remușcări, nici nu mi se mai părea ciudat. Parcă aș fi cîntat un cîntec care-mi plăcea. Mi-am aruncat ochii pe grupul nostru, acum foarte tăcut și încordat. Eram bucuros de acele contraste care, stîrnindu-se brutal, sălbatic, răscolcau țărîna vieții noastre; simțeam o bucurie aținătoare la gîndul că într-o bună zi tăișurile ascuțite ale marilor deosebiri dintre oameni ne-ar putea împinge spre un făgaș la capătul căruia vom afla o liniște creatoare, fericită.

Am plecat mai departe, Eddie și cu mine bîjbîind cu mîinile prin iederă, ca să ne deprindem cu zidul și să dibuim vreo neregularitate care ar putea indica o ușă.

Ne apropiam iarăși de zidul din față al castelului. Întunericul se întețise. Ne-am oprit. Aveam senzația că din umbră se pregătea să răsară o vedenie îngrozitoare.

Am zărit deodată mici pîlcuri de siluete cățărîndu-se pe dealul castelului. Ceilalți de lîngă mine văzură și ei și i-am simțit ținîndu-și răsuflarea. Cîteva santinele de pe zidul castelului observaseră de asemenea pîlcurile pentrucă se auziră pe dată niște împușcături răzlețe și un strigăt pătrunzător, prelung, de la unul dintre cei care urcau dealul. Ne-am înghesuit și mai tare în umbra zidului. Am văzut o flacără licărind lîngă poarta castelului. Apoi, după cîteva clipe, s-a auzit un bubuit de pulbere ce exploda. Gaura făcută nu putea fi prea mare, pentru că am văzut pe cîțiva dintre oamenii lui Longridge așteptînd la rînd, lîngă poartă, ca să intre unul cîte unul, și trăgînd la întîmplare înspre ziduri, în chip de răspuns la salvele trase de santinele.

— Bătălia o să se dea în curte și în sala de la intrare, am spus.

— În timpul ăsta noi o să vedem ce putem face.

— N-am dat încă de nimic, a spus Eddie. Dea domnul ca acel Bartholomeu să nu fi văzut ușa cu pricina în fumurile băuturii !

— Te pomenești. Toată ziulica sugea ca un burete. Și i se urca destul la cap ca să vadă tot viitorul... Ssst... Am găsit-o... Atenție acum...

Era o deschizătură mică, de vreo patru picioare. Se simțea la pipăit că iedera fusese ruptă în locul acela și lăsată să atîrne așa, ca să ascundă spațiul prin care Bartholomeu ieșise și se întorsese din hoinărelile lui nocturne. Am împins ușa cu piciorul, dar n-a cedat.

— Hai s-o împingem toți odată, a spus Eddie. Cu zgomotul ăsta neîntrerupt n-or să ne audă. Și nici nu putem rămîne prea mult timp aici. Dacă băieții lui Longridge sînt respinși, și nu uitați că ei abia au ieșit dintr-o altă scărmăneală, ostașii or să cerceteze zidurile astea pas cu pas, în căutare de complici și supraviețuitori. Așa că hai să împingem. Lemnul trebuie să fi putrezit de tot pînă acum.

Trei dintre oameni luaseră poziție în fața ușii. La un cuvînt al lui Eddie, au împins cu toată puterea. Ușa a căzut cu un fel de răbufnire, înăuntru. Eddie a intrat, iar noi, după el.

— Al dracului mai duhneşte pe-aici! Şi luaţi seama la capete. Nu văd nimic. Îmi ţin braţul înainte şi, cînd oi da de ceva, strig.

Şi a strigat. Nimerise în mormanul mare de pietre de care ne pomenise Bartholomeu. Ne-am tîrît pe deasupra cu multă greutate. Tavanul se înălţa, însă, cu cît înaintam, şi pînă să-l auzim pe Eddie anunţînd că dăduse de capătul tunelului, cel mai înalt dintre noi sta cu uşurinţă în picioare.

— Aprindeţi o lumînare, a spus Eddie.

Unul dintre oameni a scos un mic felinar, şi altul o rangă scurtă dar zdravănă, ascuţită la capăt. În faţa noastră era o uşă ţeapănă, ghintuită, meşterită parcă de unul căruia îi plăcea să-i împiedice pe oameni să pătrundă acolo unde ar fi dorit ei mai mult.

— Slăbiţi-o din balamale. Şi pe urmă cîţiva brînci or să-i vină de hac.

Oamenii s-au pus pe lucru temeinic, ca şi cum s-ar fi priceput şi le-ar fi venit uşor. Şi nu crîceneau. Parcă nici nu răsuflau. După vreo cinci minute şi-au lăsat uneltele şi i-au spus lui Eddie că după cîte socoteau ei uşa va ceda acum. Ne-am tras îndărăt, apoi am împins deodată toţi, din răsputeri. Am alunecat pe o piatră şi m-am pomenit rostogolindu-mă peste Lewis Andrews. El s-a pornit pe rîs, şi rîsul lui ne-a mai uşurat din greutatea încercărilor. A doua oară uşa s-a desfundat cu un scrîşnet şi ne-am trezit în coridorul puturos unde era celula lui John Simon. Zgomotul luptei se auzea acum mult mai aproape, mai tare, mai înfricoşător. La un semn al meu, am rămas nemişcaţi, ciulind urechea.

— Să nu ne fi auzit! am spus eu. Dacă putem izbuti fără luptă, cu atît mai bine!...

— Da, da... a răspuns Eddie în şoaptă. Acum, încetişor, băieţi! Nici un zgomot!

Ne-am furişat de-a lungul coridorului. Pe unul din cei de la urmă îl înecase praful şi încerca să-şi uşureze gîtlejul, în vreme ce noi îl sîsîiam să sfîrşească, bucuroşi însă că tăcerea mai era întreruptă. Ajunsesem la celula care fusese a mea. Am simţit lemnul tare şi umed al uşii şi mi-am aruncat iute ochii înăuntru, prin-

tre zăbrele. Apoi am dat de ușa celulei lui John Simon. Am ciocănit în lemn, privind avid, și simțind că-mi plesnește capul, de parcă emoția îmi trăgea pumni îndărătul frunții. Era prea întuneric, însă, pentru a putea deosebi ceva.

— Poate că doarme, a spus Eddie.

— Da, doarme, am spus și eu, dar în glasul nostru, al amîndurora, creștea îndoiala și neîncrederea, pentru că nimeni n-ar fi putut dormi în zgomotul infernal care umplea curtea castelului.

— John Simon, John Simon, spunea Eddie, scoală-te!

Glasul lui se ridica acum fără să și-l mai poată stăpîni.

— Eu sînt, Eddie, Eddie Parr. Am venit să te luăm. Scoală-te și fii gata cînd om deschide ușa!

— Ne ducem la Bartholomeu în odaie, după cheie, am urmat eu, împingîndu-mi buzele printre zăbrele, lîngă gura lui Eddie. Dacă nu-i aici, avem puști. Putem face ușa țăndări.

Nu se auzea nici un zgomot în celulă. Umbrele și duhoarea păreau că se întețesc ironic, dar nici urmă de mișcare omenească, nici urmă de glas omenesc.

— Nu e aici, a spus Eddie cu o voce stinsă, dezamăgită. L-au mutat. Ce te faci acum, harpistule?

— O să-l găsim.

Am început să alerg în lungul coridorului, cu prietenii după mine. M-am repezit la ușa lui Bartholomeu. În cele cîteva secunde de cînd descoperisem că John Simon nu mai era în celula sa, mă tot gîndisem la Bartholomeu și la felul în care am să-l găsesc cînd am să deschid ușa odăii lui. Îl vedeam în fața ochilor ca într-un tablou, zăcînd în culcușul lui, pămîntiu la față, poate că mort și cu fălcile legate, așa cum văzusem o dată la un mort. Dar cînd m-am năpustit pe ușa descuiată a odăii lui Bartholomeu, nu era nici întins, nici mort. Stătea pe un scaun în fața mea, cu obrazul stacojiu, pete-pete, și vesel de parcă n-ar fi fost în toate mințile; ochii mici nu i se mai vedeau sub pungile de carne puhavă ce suiau și se lăsau; în mînă ținea o sticlă ridicată deasupra paharului. Cu fiecare nouă răpăială de împușcături și țipete de afară, își dădea

capul pe spate, răcnind, într-un hohot de rîs : „Ziua de apoi, ziua de apoi !“

Apoi a dat cu ochii de mine.

— Cine-i acolo ? a întrebat înălțîndu-și obrazul lat și soios ; parcă nu și-ar fi crezut ochilor.

— Harpistul, am răspuns eu. Ți-aduci aminte de mine, Bartholomeu ? Harpistul care a fost aici, cu dumneata, în celula de pe coridorul de jos.

S-a făcut vînăt la față, căznindu-se să se reculeagă. Apoi și-a sfărîmat paharul de genunchi, împroșcîndu-și pantalonii cu vinul roșu. Și a început să rîdă cu rîsul cel mai strident și mai deșucheat pe care l-am auzit vreodată, înecîndu-se în hohote de nebun. L-am privit lung, drept în față. Pleoapele mici îi erau înrourate de lacrimi. Mi-am pus mîinile pe umerii lui și l-am scuturat, eu la fel de nebun ca și el, plîngînd ca și el, cu mintea, cu toată carnea mea tot mai chinuite.

— Unde e, omule ? Unde e John Simon Adams ?

Eddie a făcut un pas înainte, cu mîna ridicată asupra frunții lui Bartholomeu. Rîsul bătrînului s-a schimbat într-un scîncet slab, cu sughițe. Îi rămăsese un surîs lipit pe buze, și cînd a început a vorbi, glasul îi era limpede, iar cuvintele, ca printr-o minune, cum nu se poate mai clare.

— Harpistule, a spus el, am știut totdeauna că din fundul unei sticle din astea va ieși într-o zi la lumină, batjocura care terfelește întregul adevăr. Uite sticla, uite batjocura, uite noaptea năprasnică și sîngeroasă care ne-a pîndit ca un copoi, la sfîrșitul visurilor mele. L-au spînzurat pe John Simon azi-dimineață, cu toți oamenii legii și cu toți oamenii lui dumnezeu de față.

— Ești un bețiv, o bestie mincinoasă, Bartholomeu ! Dar ești și viclean. Ne ademenești cu vorba pînă cînd ciorile alea în tunici roșii or isprăvi-o cu băieții noștri afară și or fi gata pentru noi. Au schimbat celula lui John Simon. Îl ascund pe cine știe unde. Spune-ne, sau te omor cu mîna mea !

— Ar fi o plăcere, harpistule, să fiu omorît de tine. Nu fi nerod. În toată păcătoasa mea de făptură nu e locșor în care să se mai poată cuibări măcar o minciună. Domnul Radcliffe cu clica lui de domni au venit aici

acum două zile. Au fost convocați într-o ședință la șeriful cel mare. Ziceau că se unelțesc tulburări peste tot și că, în mod sigur, răzvrătiții or să încerce să-l libereze pe Adams și să-l proclame căpetenia unei mișcări menite să ne calce în picioare libertățile noastre. L-am auzit și pe Radcliffe spunînd că domnul Penbury viscează urît de tot și e cît pe-aci să-și piardă mințile tot așteptînd să i se facă de petrecanie lui Adams. Așa că, sfinte dumnezeule, ziceau ei, hai, dați-i zor cu treaba asta! Dusesem niște vin pentru ei, tocmai cînd se veseleau la gîndul neplăcerilor pe care domnul Penbury le avea din pricina asta, și rîsul lor așa m-a zăpăcit, că era să iau vinul de pe tavă și să-l beau. Au făcut-o azi de dimineață. Asta va fi ultima mea ispravă. Îmi pare rău, harpistule. Știi, îmi pare rău, foarte rău. L-au îngropat lîngă mesteacănul acela, la ușa capelei. Un mormînt ca lumea, mormînt dec... Și cum s-a mai uitat la noi toți! Dumnezeule, care dintre noi ar mai putea să aibă cugetul împăcat după așa ceva?! Și dumneata ai venit să-l iei... Sfinte Christoase, auzi treabă...

Și a început iar să rîdă. Ne uitam la el, îngroziți. Trupul i se zguduia și a lunecat de pe scaun pe podele. Priveam la zvîrcolirile lui, împietriți și scîrbiți peste măsură.

Tocmai ne pregăteam să plecăm, cînd am auzit strigăte și zgomot de pași dincolo de ușa ce dădea în curte. Deodată, ușa a zburat în lături. Am zărit într-o străfulgerare roșul tunicii unui soldat și-n același timp i-am văzut pe soldat și pe Eddie căzînd la pămînt. Am văzut rana din capul lui Eddie și, o secundă, fața lui, pe podea, lîngă a lui Bartholomeu. Odaia întreagă se umpluse de o năvală de oameni porniți să ne omoare. Soldații urlau cu o bucurie sălbatică, îmbătați parcă de victoria ce-o cîștigaseră afară. Mi-am aruncat ochii la omul după care se luaseră cu toții cînd dăduseră buzna în odaia lui Bartholomeu. Era tînăr și zăcea agonizînd lîngă ușă. Avea capul legat cu o față, din pricina unei răni primite, pesemne, în altă bătălie, mai înainte. Și am țipat simțind cum un cuțit sau o baionetă îmi ia o fîșie de piele de pe umăr. Apoi am început să alerg pe coridor, urmat de doi dintre ai noștri, pe care nu-i puteam vedea.

Ne-am năpustit în tunel, zdrelindu-ne carnea cînd săltam peste mormanele de pietre. Ultimul dintre noi trei s-a izbit atît de tare cu capul de-un colţ de stîncă ce atîrna în jos, încît s-a prăbuşit mort. Eu şi însoţitorul meu am ajuns afară şi am pornit-o prin şanţ. El a luat-o drept înainte, iar eu la dreapta, spre răscrucea de drumuri, peste şanţ. Am auzit strigătele soldaţilor cînd au dat peste deschizătura pe care o descoperisem noi în zid. Au ochit şi au tras. Mi-am auzit tovarăşul răcnind. Fără să mă opresc, m-am uitat îndărăt, peste umăr. L-am văzut ridicîndu-şi braţele şi căzînd. Trupul i-a pierit în şanţ.

M-am oprit din fugă numai cînd am dat de o stradă. Strada era strîmtă, îmbîcsită de un iz de legume care mi-era cunoscut. Am privit cu grijă în jurul meu ca să-mi dau seama de direcţie. Auzeam apropiindu-se tot mai mult, de cealaltă parte a unei clădiri, glasurile unor bărbaţi care alergau în plină căutare. Am desluşit limpede glasul unuia care dădea ordine, spunînd însoţitorilor să ia diferite direcţii. M-am cuibărit în firida unei uşi, prea năuc şi ameţit ca să mai pot alerga. M-am uitat în sus, spre cer, bucuros că întunericul care-i învăluise faţa în vreme ce aşteptam să pătrundem în castel nu se risipise. Pe cînd coboram privirea, ochii mei au rămas pironiţi pe o firmă ce atîrna deasupra uşii lîngă care stăteam. Chiar aşa, pe întuneric, puteam recunoaşte benzile viu colorate ale drapelului naţional. M-am uitat şi mai de aproape la fereastra clădirii. Am recunoscut perdelele albe cu albastru care acopereau geamurile. Era chiar ospătăria unde mă dusesem să mănînc în dimineaţa cînd fusesem eliberat din Tudbury, hanul pe care Katherine îl amintise ca fiind loc de întîlnire a celor de partea lui John Simon. În capătul străzii se auzeau un ropot de paşi şi pocnetul surd al fierului izbit în lemn, venind de la doi soldaţi care împungeau cu baioneta în firidele întunecate ale caselor şi magazinelor.

— Dac-o fi pe undeva, pe-aici, a spus unul dintre ei, îl spintecăm din creştet pînă-n tălpi pentru cazna ce ne-a dat! Mi-am pierdut doi dinţi în afurisitul acela de tunel...

Veneau spre locul în care mă găseam. Am ciocănit ușor în ușa hanului. Într-o clipă, s-a și deschis, ca și cum cel dinăuntru ar fi pîndit la fereastră și m-ar fi văzut. M-a tras înăuntru, apoi a închis încetișor ușa.

— P'e-aici, a spus.

M-a purtat prin încăperea mare a hanului. L-am auzit ridicînd o parte din tejghea și, cînd am luat-o înainte, mi-am simțit picioarele împiedicîndu-se în oale și-n găleți de lături. L-am mai auzit trăgînd un butoi într-o parte și ridicînd un chepeng.

— Ia-o încet pe-aici, în jos, mi-a șoptit. Treptele-s ca peretele de drepte. Nu-i plăcut acolo, dar ai să fii în siguranță. Repede! Îndată îi vezi aici pe dracii aceia turbați!

Și chiar în clipa cînd trăgea la loc butoiul peste chepengul prin care coborîsem, s-au pornit bătăi repezi cu patul puștii în ușa din față și larmă de voci. Ușa a fost deschisă și l-am auzit pe hangiu căscînd și întrebînd mirat ce anume voiau.

— Nu mai face pe nevinovatul, Jameson. Știi și dumneata că adăpostești de luni de zile, aici în han, o șleahtă de trădători cum n-a mai pomenit vreo închisoare. Azinoapte a avut loc un atac asupra castelului. Veniseră, se vede, după individul pe care l-am spînzurat azi-dimineață.

— Nu știu despre ce vorbiți.

— Ai să simți pe pielea dumitale cînd om intra înăuntru și ți-om explica.

— Ia lăsați-mă în pace. Eu îmi văd de negustoria mea. Dacă unii dintre răzvrătiți stau aici pe scaunele mele și beau din berea mea, asta-i fiindcă țin o cîrciumă. N-am văzut picior de fugar.

— Și ai face bine să nu vezi. Noi pîndim locul ăsta. De-o da omul acela pe aici, scapi și tu, și noi de bucluc dacă ni-l dai pe mînă.

— Așa am să și fac. Mie-mi prieșie viața cinstită. Longridge și alde el se joacă cu focul și o să se aleagă cenușa de ei cît ai zice pîs! Un atac asupra castelului Tudbury! Dumnezeule mare, ce le-a trecut prin gînd? Trebuie să fi fost nebuni!

— Noi am pierdut cincisprezece de ai noştri în schimbul a patruzeci de ai lor. Ţi-aduci aminte de predicatorul acela, Eddie Parr?

— Parr? Ia staţi... Ah, da, mi-aduc aminte! Brun, plăcut la înfăţişare şi cu glas frumos. El era acela care-i dădea zor cu vedeniile cereşti. Ce e cu el?

— Acum nu mai vede nimic. E sus, în castel. Mort, alături de moş Bartholomeu, care trage să moară. A fost o noapte ca-n iad, cu atîţia morţi, sus, la castel! Cu bine, Jameson, şi nu uita ce ţi-am spus!

L-am auzit pe soldat dînd ordin ca străzile oraşului să fie evacuate, pentru ca patrulele să poată trece repede; apoi uşa s-a închis. Au trecut cîteva minute pînă cînd Jameson, după ce a încercat grijuliu zăvoarele uşii din faţă, a împins iar butoiul dindărătul tejghelei şi a coborît jos, la mine. A căutat într-un colţ şi a aprins o lumînare. Era o pivniţă mică, cu pereţii înverziţi de mucegai. Jameson era un bărbat cam de cincizeci de ani, cu o mustăcioară căruntă şi ochi blînzi, strălucitori.

— Asta e a doua pivniţă pe care n-o mai folosim. Nu-mi place că trebuie să te ţin aici, jos, dar nu îndrăznesc să te iau sus, nici chiar în camerele mele. Acum îndeletnicirea principală pe aici e spionajul. N-am avut eu niciodată prea bună idee despre acest Tudbury, dar de cînd şeriful cel mare a făcut apel la toţi cetăţenii să fie cu ochii în patru din pricina activităţii trădătorilor, eu umblu ca pe ace. Tuturor idioţilor de aici le-a crescut acum un nas de un metru ca să-i poată mirosi pe trădători de la o poştă. Am să-ţi aduc jos ceva de mîncare, o faşă pentru tăietura aceea şi un schimb de haine. Ţi-au găurit bazaconia aceea lungă de oaie pe care o porţi. Am să-ţi aduc un rînd de haine pe care le purta frate-meu. Era cam de înălţimea dumitale şi a murit. Asculţi la ce-ţi spun eu?

— Ascult. De ce mă întrebi?

— Stai acolo, gură-cască, parcă ai fi năuc sau surd.

— A fost o noapte îngrozitoare. Mai mult decît atîta, a fost cît un an îngrozitor.

— O să treacă.

— Şi eu îmi spun asta.

— A fost o mare îndrăzneală să pătrunzi în castel. Dacă eram eu în locul dumitale, aş fi stat să mă gîndesc de două ori.

— Nu-mi trecea prin minte că am putea da greş. De ce să ne fi gîndit de două ori?

— Am să-ţi aduc ceva de mîncat şi de băut. Nu eşti supărat că trebuie să stai aici? Am să-ţi aduc şi ceva pe care să dormi.

— Fac tot ce-mi spui. Ești foarte bun.

— Cîteva zile de aici înainte, mulţi au să aibă nevoie să-i găzduiesc. De aceea trebuie să fiu mai mult decît grijuliu cu soldaţii ăştia. Să mă prindă ei cu nimica toată şi ar da foc cîrciumii cu multă bucurie.

— Îmi pare rău că n-am vorbit cu dumneata cînd am fost aici, data trecută. Ţi-aduci aminte că m-ai văzut?

— Da. Eşti harpistul, prietenul lui John Simon.

— John Simon e mort.

— Am auzit.

— Ar fi trebuit să-ţi vorbesc atunci. Dar în ziua aceea voiam să fug de aici, asta-i tot ce voiam. Şi am luat-o spre nord, dar m-am întors.

— De-abia scăpaseşi din castel. Un om are şi el dreptul să mai stea deoparte cînd scapă din ce ai scăpat dumneata.

Mi-am scos haina şi am întins-o pe o ieşitură de zid, în timp ce Jameson s-a dus să-mi aducă mîncare şi băutură. Mi-a adus nişte carne rece şi un pahar de rom. Am băut jumătate de pahar şi după aceea nu mi-a mai păsat de şobolanii care se auzeau foind în ziduri.

— Oamenii aceia, am spus, pe cînd Jameson se apucase să-mi spele şi să-mi bandajeze tăietura din umăr, oamenii care stăteau lîngă foc, în ziua aceea, am văzut eu că doreau să-mi vorbească. Mă prind că ziceau că sînt un caraghios, un molîu.

— Voiau să schimbe o vorbă cu dumneata. Sînt băieţi buni, mineri de pe la Lagley. Voiau să-ţi spună bun sosit şi să-ţi fie de ajutor dacă ar fi putut.

— Mulţumeşte-le. Unde sînt acum?

— Cu Longridge.

— Sper să le meargă bine, mai bine ca nouă... N-ar fi trebuit să mă amestec niciodată în toate astea. Nu

mă pricep să mînuiesc viața oamenilor, în afară de a mea. John Simon a murit.

— Mi-ai spus.

— Bartholomeu zice că l-au îngropat lîngă o capelă, sub un mesteacăn.

Jameson n-a spus nimic. Eu mestecam în neștire o bucățică de carne, fără nici o poftă. Parcă ar fi fost cîrpă în gură.

Am băut tot romul. Capul mi-era plin de gînduri lucide și înfrigurate cu privire la John Simon.

— Și nu port încă o ură năprasnică în mine, nu cunosc încă drumul spre acea mare pasiune dezinteresată, spre acele puternice împotriviri care par să-i însuflețească pe cei mai mulți dintre noi. Dar fac progrese și încep să simt tot mai mult gustul pentru așa ceva! Mi-am fluturat mîna în partea unde gîndeam că se află castelul: Locul acela e loc hain, un loc hain pentru tot pămîntul. Sper să ardă pînă-n temelii.

— Era băiat bun John Simon... Acum am să-ți aduc salteaua și păturile... Și cînd te-i culca, încearcă să dormi, harpistule. Uite că tremuri...

• CAPITOLUL XXI •

Am stat ascuns două zile în pivnița lui Jameson. De cîte ori cobora, îmi dădea veşti despre încăierările crîncene dintre gherilele uşoare şi prost echipate de sub conducerea lui Longridge şi trupele de călăraşi şi pedestraşi mereu întărite de sub comanda lui Wilson, militarul pe care-l văzusem întîia oară în casa lui Penbury.

Detaşamentul de muncitori care se năpustise asupra oraşelului Moonlea pricinuise ceva pagube, dar pe cînd se retrăgea, se ciocnise cu ostaşii ce veneau în goană din est ca să-i dea ajutor lui Wilson. Fusese pus pe fugă. La sfîrşitul zilei a doua, Jameson mi-a adus veşti şi mai rele. O trupă de dragoni împrăştiase şi sfîrtecase gloata de muncitori care luaseră armele şi porniseră dinspre vest să se unească cu Longridge. Acesta din urmă se văzuse silit să-şi strîngă oamenii într-un loc cît se poate de prielnic duşmanului şi fusese învins. Se spunea că fusese omorît, iar oamenii lui capturaţi sau puşi pe fugă. O tăcere rece şi mucedă ca şi pereţii pivniţei ne-a cuprins, pe Jameson şi pe mine cînd mi-a adus aceste ştiri.

— Mă pricep destul de puţin la lucrurile astea, am spus cînd Jameson a început să strîngă farfuriile şi rămăşiţele de la ultima cină. Pe Longridge l-am văzut doar o singură dată. Pe John Simon nu l-am putut vedea decît rareori, cu toate că-l simţeam contopit cu însăşi fiinţa mea. Dar nici un om n-ar trebui să fie vreodată atît de lipsit de noroc cum au fost ei. Au muşcat din ceva ce nu era copt, din ceva amar. Ar fi trebuit să mai aştepte. Au fost prea pripiţi. O fi avînd moartea vreo vrajă care-i ademeneşte pe băieţandrii ăştia? Ar fi trebuit să mai aştepte. Aveau prea puţină dibăcie. Dibă-

cia-i lucru alunecos, care ar fi făcut să rugineaască vreo cîteva din cătușele de care și-au sfărîmat viața.

— Noi luăm hotărîri cînd cu glas moale, cînd cu tărie. Data viitoare o să vorbim cu glas moale, fiindcă glasurile noastre cele mai puternice au amuțit. Dar tăcerea și moliciunea au să se coacă. Sîngele pierdut o să se facă la loc. Corul de glasuri va țîșni din tainițele mohorîte și va vibra din nou. Lumea freamătă de glasuri care se pregătesc pentru imnul cel mare, dar care acum se aud firav. Noi am fost norocoși. Urechile noastre s-au umplut de cîntec. Pentru noi tăcerea nu va mai fi niciodată neștirbită. Spinarea muțeniei noastre a fost zdrobită, și ce coloană vertebrală de granit a avut mutenia de a putut dura atîta amar de vreme! Dar urechile lui John Simon, care odinioară auzeau muzică în fiece glas, la fiecare adiere de vînt, acum nu mai aud. Va înceta, oare, vreodată lucrul ăsta să mă roadă, să mă înstrăinez de mine însumi și de viața întreagă în clipele în care simt cum gîndul mă înșfacă și mă sugrumă?

— „Lucrul" ăsta va crește înlăuntrul dumitale. La sfîrșit se va contopi cu însăși ființa dumitale, va fi noua dumitale rădăcină.

— Mereu aud vorbindu-se de rădăcini... Hai mai bine să plec. Ai fost bun, domnule Jameson. Nu mai e nici un pericol pentru mine să plec acum?

— Nu e mare pericol. Tudbury se liniștește. Azi e zi de sărbătoare pentru Tudbury. Șeriful cel mare și prietenii lui au decretat sărbătoare legală ca să serbeze nimicirea răilor și răzvrătiților. O să vînd bere și vin pînă noaptea tîrziu. Localul ăsta va atrage grozav pe cheflii: „Drapelul". Drapelul fîlfîie trufaș deasupra castelului. Nerozii și sătuii or să aibă trei-patru zile să tot tragă la măsea și să-și verse mațele peste jurămintele lor de supușenie. Duminica or să se strîngă buluc, iar vicarul, decanul, episcopul or să le explice că John Simon era una cu satana, și credincioșii or să geamă de bucurie că au scăpat de primejdia care-i amenință.

Am mutat plicul pe care mi-l dăduse Helen Penbury, din haina mea în una mai subțire și mai scurtă, pe care Jameson mi-o împrumutase. El a suit scărița și s-a uitat împrejur.

— Nimeni pe aici. Vino !

Am urcat şi eu, i-am strîns mîna şi am ieşit în stradă. M-am trezit umblînd fără nici un ţel, în direcţia drumului spre Moonlea. Venea spre mine un val mare de bărbaţi şi de femei, strigînd, cîntînd, oprindu-se în loc, purtînd panglici multicolore şi expresia nătîngă a mulţimii în timpul unei demonstraţii sărbătoreşti de supunere în masă. Vedeam oameni sfioşi stînd gînditori la marginea drumului, luaţi pe sus de alai şi duşi mai departe. Unanimitatea acelei mulţimi m-a înfricoşat, şi, cînd primele valuri de oameni au început să mă ajungă, am făcut şi eu ca ei şi m-am lăsat dus, valvîrtej, în neştire. La capătul străzii aştepta o duzină de muzicanţi, purtînd rozete şi cocarde albastre ; ne-am îndreptat cu ei în frunte spre piaţa cea mare, care se află între străzile oraşului şi dealul castelului. Acolo ne-a cuprins dansul : ritmul, strigătele, veselia urcau în valuri. Dansul a încetat cînd s-a ivit un bărbat gras, după îmbrăcăminte aş fi zis, un măcelar, dar după vuietul de aclamaţii care s-a dezlănţuit cînd s-a urcat pe butoiul din faţă, părea un orator popular. Muzica şi strigătele au amuţit cînd a început să vorbească. Avea un glas răsunător ca o trompetă şi învăţase să-l folosească într-un chip ce-l mulţumea pe deplin. Tema lui era slăbiciunea celor ce nu-şi pot găsi liniştea într-o lume în care, în ciuda cusururilor şi a petelor vremelnice, se poate totuşi trăi. Omul avea idei din topor, grosolane, numai bune să le dai un bobîrnac peste tejgheaua convingerilor lui solide. L-a pomenit pe John Simon. Mulţimea a mîrîit duşmănos, ca şi cum fiecare de acolo pierduse un picior. Adams, a încheiat el, şi-a plătit păcatele. Mulţimea, bucuroasă că se sfîrşise cu acel mîrîit ce pricinuise unora dintre ei o stînjenealâ neplăcută, a strigat : „Ura, ura !“, Adams era mort, în cimitirul castelului, spurcatul spurcaţilor ! Lumea şi-a întors faţa spre uriaşele ziduri cenuşii, părînd a mîngîia cu ochii şi cu simţirea grosimea întăriturilor, care le dădea o idioată siguranţă. Mi-am făcut drum cu coatele prin gloată şi m-am îndreptat spre Moonlea. Nu ştiam încă pentru ce ţineam la aceasta. Simţeam că era acolo ceva ce trebuia să văd ; asta era tot.

Am luat-o pe același drum pe care-l făcusem la ducere cu Eddie Parr. Cum mergeam prin pădure, în acea zi de toamnă tîrzie, foșnetul pașilor prin frunze căpăta parcă o sonoritate grăitoare. Am auzit vocea lui Eddie, clară pînă la mlădierile celor mai neînsemnate silabe, răsunînd în adîncul mîhnirii mele. Am auzit glasul lui John Simon, cu inflexiunile bogate ce-mi sunau în amintire vii ca foșnetul frunzelor pe care le călcam în picioare. M-am oprit deodată, rezemat de trunchiul unui brad, și am plîns lacrimi de ușurare pe coaja lui cenușie, înțeleaptă și aspră.

Cînd am ajuns în raza orășelului Moonlea, un fum gros plutea deasupra întregii părți de sud, acolo unde se aflau cele mai multe clădiri publice. Părea un linţoliu nemăsurat, mai întins decît fumul obișnuit al furnalelor. Oamenii lui Longridge stîrniseră pîrjolul. Mi-am grăbit pasul, apoi l-am încetinit iar, căci tot ce mi se pregătea să văd îmi părea de mult cunoscut.

La o jumătate de kilometru afară din Moonlea, un om stătea singur pe marginea drumului, cu capul pe genunchi, nemișcat, ca mort. Ceva în croiala și culoarea hainelor îmi părea familiar. Numai cînd am ajuns lîngă el, și-a ridicat capul. Era Lemuel Stevens. Cînd a dat întîi cu ochii de mine a părut foarte înspăimîntat, gata s-o ia la goană. Apoi spaima i s-a potolit, convins parcă de zădărnicia unei fugi care nu l-ar fi dus nicăieri, ci l-ar fi învîrtit în cerc, întorcîndu-l tot acolo. După ce a prins în treacăt cîteva cuvinte de recunoaștere pe care i le-am bolborosit, trăsăturile feței i s-au destins iarăși într-o liniște senină, tîmpă ; dar în cutele urii mele împotriva lui s-a stîrnit parcă o pornire de milă pentru omul din el, pentru bruma lui de bunătate și de bucurie, atît de cumplit irosite. M-am oprit lîngă el. Brațele lui mi-au cuprins genunchii, iar trupul i s-a zguduit de suspine. L-am ridicat în picioare, fără a dori să știu pricina stării sale, impresionat doar de totala și adînca mîhnire atît de asemănătoare aceleia care mă copleșise în pădure. L-am luat cu mine, domol și fără vorbă.

Ușa hanului „Frunzele după ploaie" era deschisă cînd am ajuns acolo. Ne-am făcut drum printr-un grup de

soldați care stăteau în curtea din față. Au început să rîdă de mina jalnică a lui Lemuel, dar el nu și-a întors capul nici la stînga, nici la dreapta, departe de orice nevoie de a primi sau respinge batjocura lor.

L-am așezat pe aceeași bancă pe care stătusem în noaptea cînd mă dusesem la Plimmon acasă. Am dat îngîndurat din cap spre Abel cînd i-am plătit băuturile și am așteptat să-mi vorbească.

— Norii sînt cam negri, harpistule.

— N-ar trebui să mai fie. Furtuna a trecut. Ce e cu Lemuel?

— N-ar fi trebuit să-l aduci aici, harpistule. Să fie fericit că trăiește. Ce-ți mai bați capul cu el?

— Și cu sînt fericit că trăiesc. Dar ce-i cu el?

— Vezi fumul... Cînd au venit oamenii lui Longridge au ars un sfert din oraș. Cei care nu se temeau de Radcliffe erau ca nebuni. I-au bătut pe noii imigranți de i-au spetit, au dat foc așezămintelor publice și birourilor și și-au sărat inima, făcînd praf și cenușă prăvălia lui Lemuel. El și Isabella au scăpat, dar ea și-a ieșit din minți cînd a văzut că i se ducea averea la dracu și s-a repezit îndărăt, în flăcări, să scape ce mai putea. Și n-a mai văzut-o nimeni. Mulțimea a pus mîna pe Lemuel. Era cît pe-aci să-l sfîșie bucăți, cînd tocmai au venit soldații. Au făcut și ei cu mulțimea la fel cum voise să facă mulțimea cu Lemuel. Katherine era și ea acolo. Era ca flacăra, pretutindeni și în fruntea tuturor, aprigă și clocotitoare de ură, de nu puteai să-ți iei ochii de la ea. Răcnea la soldați și-i înfrunta ca s-o omoare.

— Și-au omorît-o?

— Nu. A trecut încet printre ei, și nici unul n-a ridicat un deget. Era ceva ciudat de văzut.

— Și Lemuel?

— A tot rătăcit mereu de atunci în jurul hanului ăstuia, ca strivit dar încîntat că e în viață.

— Nimeni nu-i încîntat că e în viață.

M-am așezat în fața lui Lemuel, sorbind din băutura mea și așteptînd să soarbă și el. A băut mult, dar berea nu părea a-l ameți de loc. Era ca și cînd suferința s-ar fi înfipt atît de adînc în el, încît i-ar fi căscat un gol

care vreme de o veşnicie nu s-ar mai fi putut umple nici cu resemnare, nici cu băutură. Dar după un timp a început să se înfiripe un surîs pe gura lui tăcută, nu un surîs de om care şi-a măsurat povara şi s-a împăcat cu ea, ci strîmbătura plină de speranţă a omului care, ţintuit la pămînt, şi-a scos de sub el, în cele din urmă, un braţ.

M-am dus la tejghea după altă bere. Abel se uită scîrbit la Lemuel.

— Dacă aş fi în locul dumitale şi omul ăsta mi-ar fi făcut ce ţi-a făcut dumitale, nu l-aş lăsa să mai trăiască. Nici un minut.

— Învăţăm amîndoi: şi Lemuel, şi eu. În sus sau în jos, creştem cu toţii. Unul dintre noi doi va sfîrşi căzînd mereu jos, pîn-o nimeri în iad, fiindcă în năpasta asta a dat de fund, de stînca aceea care închide tunelul. Nu cred că eu voi fi acela.

Cînd m-am întors şi i-am împins băutura în faţă, Lemuel şi-a pus mîna pe mîna mea.

— Am muncit tare din greu, a spus.

Ochii îi erau pironiţi pe brîul de lemn din spatele capului meu. Tonul îi era simplu, clar şi nu se mai văicărea ca înainte.

— Şi acum nu mai am nimic, a urmat el. Îmi pare rău, harpistule, de tot ce ţi-am făcut ţie şi lui John Simon. Nu-i oare o nerozie să spun asta, harpistule? E ca focul care mi-a ars casa şi pe Isabella şi care s-ar strecura acum spre mine şi mi-ar spune: „Îmi pare rău Lemuel de ce ţi-am făcut ţie şi Isabellei". Dar cît timp a ars i s-a părut că aşa trebuia să facă. Şi focul s-a bucurat în sinea lui. În ziua aceea, harpistule, la judecată, am văzut pe chipul lui John Simon Adams că ştia că o să le plătesc eu pe toate din plin. Plăţile astea sînt singurele lucruri pe lume care se adeveresc. Nu m-am simţit niciodată stăpîn şi în siguranţă, şi mult aş fi dorit-o. De multe ori, în sinea mea, mi-ar fi plăcut să trăiesc fără să mai trudesc şi să mai lupt atîta, să ascult la John Simon vorbind despre fericirea minunată care o să dea peste oameni, într-o zi, cînd oamenii or da încolo

nevoia de a se mai trăda pe ei și pe alții. Eu am făcut o groază de trădări, harpistule!

— Știu. Noi toți avem dibăciile noastre. Bea, haide, mai bea. Gîndurile tale taie brazde adînci. Udă brazdele. Dumnezeu știe ce o să mai crească mîine, poimîine, pe ele...

— Din partea mea, cu aș fi stat liniștit. Aș fi plîns ascultînd la melodiile acelea pe care le cîntai la harpă, fiindcă erau pline de o pace curată ce mă îndemna să mă gîndesc la atîtea farse murdare pe care mi le jucaseră alții și pe care mi le jucasem eu singur. Dar Isabella mă împingea mereu din spate. Isabella era o femeie și jumătate. Cînd a spus vorbele astea chipul i s-a îngîndurat amarnic. Acum nu mai am nimic...

— Penbury și Radcliffe au să te ajute... Au să-ți fie recunoscători, Lemuel. I-ai ajutat cum nu se putea mai bine în tot măcelul ăsta pe care l-au făcut.

— Nu-mi trebuie ajutorul lor. Nici nu vreau să mai aud de așa ceva. Nu m-am simțit niciodată bine lîngă ei, harpistule. De multe ori mă simțeam scîrbit că mă înșfăcaseră așa și m-au stors, stors, stors... scîrbit așa cum mă simțeam de multe ori noaptea, lîngă Isabella, rece, rece... primeam la picioare și la palme de la ei ca să-și poleiască dînșii fărîma lor de întuneric, cu aur.

— Cîrciuma aceea din Tudbury, Lemuel, de care mi-ai vorbit, ar fi trebuit să rămîi acolo...

— Da, eram fericit acolo, în dosul cazărmilor. Da, da, fetele erau bune cu mine. Și totul era așa de simplu! Zilele se legau una de alta și făceau, cum să spun, ca un lanț de margarete. Sau poate că visez toate astea? Mi-am închipuit eu, oare, toate lucrurile astea, ca să mai pot trăi în timp ce Isabella mă îngheța de moarte cu atîta muncă și curățenie trupească!

— Acuma e moartă. Gîndește-te: aici nu mai e nimic pentru tine. Du-te la Tudbury. Nu-i gînganie să nu-și găsească mușuroiul ei de gunoi... poate că al tău e acolo. Poate că o fi acolo cineva care se cheamă May sau Violet, care n-o să vrea mereu să fie mîine mai bogată și mai stăpînă decît astăzi și care o să joace tot timpul cum i-oi

cînta tu. Ai cîştigat şi tu dreptul la linişte, biet nătărău intrigant!

S-a ridicat în picioare şi mi-a strîns mîna solemn:

— N-am avut niciodată mult noroc, harpistule. Mi-ar plăcea să cred că toate lucrurile pe care le-ai spus, muşuroiul de gunoi şi toate, May şi Violet, toate astea, mă aşteaptă. Mă întorc îndărăt la Tudbury, mai grăbit decît am venit de acolo. Dar mă prind că s-o găsi cineva care mai gîndeşte că tot nu s-a isprăvit cu omorul şi care o să mă dea gata pe drum. Poate chiar tu! Eu simt ce ură cumplită ai împotriva mea, harpistule, dar nu-ţi dai seama. N-ai găsit încă plăseaua potrivită pentru ura ta şi nici carnea anume în care să ţi-o împlîntţi. N-am avut niciodată noroc!

L-am dus afară din han. L-am pus cu faţa spre Tudbury şi l-am privit bălăbănindu-se încet, de-a lungul drumului. M-am întors să mai schimb un ultim cuvînt cu Abel.

— Casa Penbury o să strălucească de lumini la noapte.

— De ce? Ce i-a apucat împotriva întunericului?

— Plimmon vrea să sărbătorească restabilirea liniştii şi să arate cît de puţin îl ating cele cîteva urme de pîrjol, care au fost tot ce-am putut noi realiza din simţămintele noastre faţă de patronii oţelari. Palatul lui Plimmon a primit cîteva lovituri serioase cînd oamenii lui Longridge s-au năpustit asupra-i. Aşa că zaiafetul o să fie la Penbury, cu Plimmon, care va rînji la un pahar de vin, în faţa alesei inimii lui.

— Să tot stai să priveşti!

— Noroc bun, harpistule!

— Rămas bun, Abel!

Se lăsa întunericul pe cînd uream cărarea spre locuinţa Katherinei. Lampa era aprinsă cînd am intrat înăuntru. Davy lucra într-un colţ, moţăind, cu capu-i mare, frumos şi gol de gînduri deasupra lucrului său. Doamna Brier şi Katherine trebăluiau în faţa vetrei. Amîndouă şi-au ridicat privirea cînd am intrat. Davy nu m-a observat. Am văzut bine chipul Katherinei, şi gîndurile ei, legate toate şi pentru totdeauna, chiar la marginea puterii de a îndura. N-avea ce să-mi mai spună; n-aveam

nici eu. Am ieşit afară din casă fără un cuvînt şi am închis uşa după mine.

Era întuneric beznă cînd am început să urc spre Coroana lui Arthur pe aceeaşi potecă pe care coborîsem ca să vin în Moonlea. De sus, de pe culme, am privit în vale: la picioarele mele era casa lui Penbury, mare, surîzătoare, scînteind de lumini. Am întors spatele şi am plecat, tot mai departe de Moonlea, şi totuşi, mereu către Moonlea, fremătînd de o amărăciune aprigă, crescîndă şi simţind în degetele mele făgăduiala unei muzici noi, atotrăsunătoare.

Redactor responsabil : RALIAN ANTOANETA
Tehnoredactor : MALCAȘ SORINA

Dat la cules 08.06.1962. Bun de tipar 02.08.1962. Apărut 1962. Tiraj 15.170 ex. broșate. Hîrtie semivelină mată de 65 g/m². Format 540×840/16. Coli ed. 18,25. Coli tipar 21,5. A. nr. 0202. C. Z. pentru bibliotecile mari 8 A. C. Z. pentru bibliotecile mici 8 A—31=R.

Tiparul executat sub com. nr. 20655 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", București — R.P.R.

Lei 9.20